

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKULDA, MÜZEDE VE
SANAL MÜZEDE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENİMİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞ VE DENEYİMLERİ

DİLAN ZENGİN

İzmir
2024

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKULDA, MÜZEDE VE SANAL
MÜZEDE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE
DENEYİMLERİ**

DİLAN ZENGİN

DANIŞMAN

PROF. DR. BANU ÇULHA ÖZBAŞ

İzmir

2024

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimine İlişkin Görüş ve Deneyimleri” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

07/02/2024

Dilan Zengin

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	
		Tarih: 06/03/2024
Tez Başlığı: Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede, Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimine İlişkin Görüş ve Deneyimleri		
Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmanın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 221 sayfalık kısmına ilişkin, 06/03/2024 tarihinde tez danışmanım tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen filtreleme tiplerinden biri (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 10 dur.		
• http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/ adresindeki Tez İntihal Analiz Programı		
Kullanım Kılavuzunu okudum ☒		
Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) x	Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) ☐	
☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça hariç, ☐ Alıntılar dâhil, ☐ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça dâhil, ☐ Alıntılar dâhil.	
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒		
EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. ☒		
Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.		
Gereğini saygılarımla arz ederim.		
Adı Soyadı : Dilan Zengin		
Öğrenci No : XXXXXXXXXX		
Anabilim Dalı : Türkçe ve Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı		
Programı : Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı		
Statüsü : Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐		
ÖĞRENCİ		DANIŞMAN
Dilan Zengin		Prof. Dr. Banu Çulha Özbaş
06/03/2024		06/03/2024
Açıklamalar		
1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (☐) işaretleyerek doldurunuz.		
Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkisine başvurunuz.		
2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu' formu tezin iltisamı ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.		
3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.		
4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yüklenen Dosya Başlığı (document title) olarak tez başlığının tamamı , Yazar Adı (author's first name) olarak öğrencinin adı , Yazar Soyadı (author's last name) olarak öğrencinin soyadı bilgisini yazınız.		

TEŞEKKÜR

Bu araştırma sürecinde desteklerini esirgemeyen birçok kişiye teşekkür etmek isterim.

İlk olarak, araştırmamın başında bana rehberlik eden danışmanım Prof.Dr. Banu Çulha Özbaş'a içten teşekkürlerimi sunarım. Bilgeliliği, deneyimi ve sabrı sayesinde bu çalışma sürecinde büyük ilerleme kaydedebildim. Savunmamda bana değerli görüşlerini sunarak araştırmamı geliştirmeme yardımcı olan saygıdeğer jüri üyelerim Dr. Öğr. Üyesi Selda Şan ve Dr. Öğr. Üyesi Canan Akyol'a teşekkür ederim.

Ayrıca, zamanını benimle paylaşarak her adımda bana destek olan aynı süreçlerden geçtiğimiz tanımdan mutluluk duyduğum güzel arkadaşım Gizem Özbay'a minnettarlığımı ifade etmek isterim.

Her daim beni güçlendiren annem Süreyya ve babam Kemal Zengin'e, bu zorlu süreçte hem maddi hem manevi daima yanımda olan ablalarım Meral ve Zuhal'e kardeşim Ecrin'e, kuzenim Mert'e sürekli moral ve destekleri için ailemin geri kalan fertlerine teşekkür ederim. Sizlerin güveni ve inancı, bu çalışmayı başarıyla tamamlamama olanak sağladı.

Ayrıca, veri toplama aşamalarında bana yardımcı olan Recep Altan ve Nigar Esil gibi değerli arkadaşlarıma teşekkür ederim. Sizlerin yardımı ve işbirliği, bu araştırmanın kalitesini artırdı.

Son olarak, bu süreçteki maddi ve manevi destekleriyle yanımda olan sevgili eşim Ziyaeddin Arslan'a ve bu süreçte minicik kalbiyle gösterdiği sabır için biricik kızım Zeynep Ece'ye çok teşekkür ederim. Sizlerin katkıları, araştırmamın başarılı bir şekilde tamamlanmasını sağlamada kilit rol oynadı.

Burada isimleri yer almayan, ancak kalbimde taşıdığım tüm destek olan dostlarıma minnettarlığımı sunarım.

Saygılarımla,
Dilan Zengin

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU.....	i
TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
TABLolar LİSTESİ.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
RESİMLER LİSTESİ.....	viii
ÖZET.....	xii
ABSTRACT	xiv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Amaç ve Önem	2
1.3. Problem Cümlesi ve Alt Problem Cümleleri.....	3
1.4. Sınırlılıklar	3
1.5. Varsayımlar	3
1.6. Tanımlar	3
BÖLÜM II	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1.1 Sosyal Bilgiler Eğitimi	5
2.1.2 Sosyal Bilgilerin Önemi ve Müze İlişkisi.....	7

2.2 İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	13
BÖLÜM III	20
YÖNTEM	20
3.1 Araştırmanın Deseni	20
3.2 Çalışma Grubu	20
3.3 Veri Toplama Süreci ve Araçları	24
3.4. Verilerin Analizi	27
3.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği	31
3.6. Araştırmacının Rolü	33
BÖLÜM IV	34
BULGULAR	34
4.1. Ortaokul Öğrencilerinin Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimleri Nelerdir?	34
4.2. Ortaokul Öğrencilerinin Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimleri Nelerdir?	70
4.3. Ortaokul Öğrencilerinin Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimleri Nelerdir?	110
4.4. Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimleri Nelerdir?	158
BÖLÜM V	162
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	162
5.1. Tartışma ve Sonuç	162
5.1.1 Ortaokul Öğrencilerinin Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimlerine İlişkin Tartışma ve Sonuçlar	162
5.1.2 Ortaokul Öğrencilerinin Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimlerine İlişkin Tartışma ve Sonuçlar	168

5.1.3 Ortaokul Öğrencilerinin Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimlerine İlişkin Tartışma ve Sonuçlar	173
5.1.4. Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimlerine İlişkin Tartışma ve Sonuçlar	177
5.2. Öneriler	181
KAYNAKÇA	183
EKLER.....	192
EK 1. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ	192
EK 2. ETİK KURUL İZNİ	193
EK 3. VALİLİK İZNİ	193
EK 4. EBEVEYN ONAM FORMU	195
EK 5. GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU	196
EK 6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	196

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: <i>Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı</i>	21
Tablo 2: <i>Çalışma Grubunun Sınıf Düzeylerine İlişkin Dağılımı</i>	22
Tablo 3: <i>Alt Problemler ve Veri Toplama Araçları</i>	25
Tablo 4: <i>Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Geçersiz Sayılan Metaforlar</i> 28	
Tablo 5: <i>Müzedede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Geçersiz Sayılan Metaforlar</i> 29	
Tablo 6: <i>Sanal Müzedede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Geçersiz Sayılan Metaforlar</i>	29
Tablo 7: <i>Ortaokul öğrencilerinin “okulda sosyal bilgiler öğrenme” kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar, frekans ve yüzdelik değerleri</i>	35
Tablo 8: <i>Bilgiye Giden Yolda Sosyal Bilgiler Dersi: Öğretmen ile Bilgi Yolculuğu kategorisindeki metaforlar</i>	38
Tablo 9: <i>Eğlenceli Ve Keyifli Öğrenme Deneyimi: Sosyal Bilgilerin İlgi Çekici Yüzü Kategorisindeki Metaforlar</i>	41
Tablo 10: <i>Geçmişle Bağlantı Kurma Sanatı: Sosyal Bilgilerin Tarihi Perspektifi Kategorisindeki Metaforlar</i>	42
Tablo 11: <i>Yaşamdan İlham Alarak Öğrenmek: Sosyal Bilgilerin Yansıması Kategorisindeki Metaforlar</i>	45
Tablo 12: <i>Sosyal Bilgiler Dersindeki Engeller: Anlama Zorluğu Ve Monotonluk ...</i> 47	
Tablo 13: <i>Öğrencilerinin Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme Çizme-Yazma Formuna Yönelik Kategoriler</i>	50
Tablo 14: <i>Ortaokul Öğrencilerinin “Müzedede Sosyal Bilgiler Öğrenme” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforlar, Frekans Ve Yüzdelik Değerleri</i>	71
Tablo 15: <i>Eğlenceli Kültürel Keşif: Müze Ve Sosyal Bilgiler Kategorisindeki Metaforlar</i>	74
Tablo 16: <i>Zamanın Derinliklerinde Yolculuk: Sosyal Bilgilerin Müze Serüveni Kategorisindeki Metaforlar</i>	76
Tablo 17: <i>Zamanın Işıltısında Sosyal Bilgiler: Nesnelerin Dilinde Geçmiş Kategorisindeki Metaforlar</i>	79

Tablo 18: <i>Zorlayıcı Sessizlik: Müzede Sosyal Bilgilerin Sıkıcı Serüveni Kategorisindeki Metaforlar</i>	81
Tablo 19: <i>Çeşitli Bilgi Sunumu: Müze Ziyaretinde Sosyal Bilgiler Kategorisindeki Metaforlar</i>	83
Tablo 20: <i>Öğrencilerinin Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenme Çizme-Yazma Formlarına Yönelik Kategoriler</i>	85
Tablo 21: <i>Ortaokul Öğrencilerinin “Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenme” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforlar, Frekans Ve Yüzdelik Değerleri</i>	111
Tablo 22: <i>Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Konforlu Ve Rahat Bir Deneyim Kategorisindeki Metaforlar</i>	114
Tablo 23: <i>Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Eğlenceli Keşif Yolculuğu Kategorisindeki Metaforlar</i>	116
Tablo 24: <i>Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Teknoloji Ve Uzaktan Eğitim: Kategorisindeki Metaforlar</i>	119
Tablo 25: <i>Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Zorlu Anlar Ve Dikkat Toplama Güçlüğü Kategorisindeki Metaforlar</i>	121
Tablo 26: <i>Öğrencilerinin Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenme Çizme-Yazma Formlarına Yönelik Kategoriler</i>	123
Tablo 27: <i>“Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede Ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş Ve Deneyimleri” Verilerinin Karşılaştırılması</i>	159
Tablo 28: <i>“Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede Ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş Ve Deneyimleri” Verilerinin Karşılaştırılması</i>	159

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1. Ortaokul öğrencilerinin “okulda sosyal bilgiler öğrenme” kavramına yönelik sahip oldukları metaforlara ait kelime bulutu</i>	<i>35</i>
<i>Şekil 2. Ortaokul öğrencilerinin “müze de sosyal bilgiler öğrenme” kavramına yönelik sahip oldukları metaforlara ait kelime bulutu</i>	<i>71</i>
<i>Şekil 3. Ortaokul öğrencilerinin “sanal müze de sosyal bilgiler öğrenme” kavramına yönelik sahip oldukları metaforlara ait kelime bulutu</i>	<i>111</i>

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1	51
Resim 2	52
Resim 3	53
Resim 4	53
Resim 5	54
Resim 6	55
Resim 7	55
Resim 8	56
Resim 9	57
Resim 10	58
Resim 11	59
Resim 12	59
Resim 13	60
Resim 14	61
Resim 15	61
Resim 16	62
Resim 17	63
Resim 18	64
Resim 19	64
Resim 20	65
Resim 21	65
Resim 22	67
Resim 23	67
Resim 24	68
Resim 25	69
Resim 26	69
Resim 27	70
Resim 28	86
Resim 29	87

Resim 30	88
Resim 31	88
Resim 32	89
Resim 33	89
Resim 34	90
Resim 35	91
Resim 36	91
Resim 37	92
Resim 38	93
Resim 39	93
Resim 40	94
Resim 41	95
Resim 42	95
Resim 43	96
Resim 44	96
Resim 45	97
Resim 46	98
Resim 47	99
Resim 48	99
Resim 49	100
Resim 50	101
Resim 51	101
Resim 52	102
Resim 53	103
Resim 54	103
Resim 55	104
Resim 56	104
Resim 57	105
Resim 58	106
Resim 59	107
Resim 60	107

Resim 61	108
Resim 62	108
Resim 63	109
Resim 64	110
Resim 65	124
Resim 66	125
Resim 67	125
Resim 68	126
Resim 69	127
Resim 70	127
Resim 71	128
Resim 72	129
Resim 73	129
Resim 74	130
Resim 75	131
Resim 76	131
Resim 77	132
Resim 78	133
Resim 79	133
Resim 80	134
Resim 81	134
Resim 82	135
Resim 83	135
Resim 84	136
Resim 85	136
Resim 86	137
Resim 87	138
Resim 88	139
Resim 89	140
Resim 90	140
Resim 91	141

Resim 92	142
Resim 93	142
Resim 94	142
Resim 95	144
Resim 96	144
Resim 97	145

ÖZET

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKULDA, MÜZEDE VE SANAL MÜZEDE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE DENEYİMLERİ

Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin müzede, okulda, sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimine yönelik görüş ve deneyimlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Çalışma grubu nitel amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme ilkesine göre belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Marmara Bölgesi’nde yer alan bir ilin bir ilçesinde bulunan 6 ortaokulda öğrenim gören, müzede ve sanal müzede öğrenme deneyimi olan 216 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada birden fazla veri toplama aracı kullanılarak veri çeşitlemesine gidilmiştir. Araştırmadaki veriler; metaforlar yoluyla veri toplama formu, çizme- yazma formunda çizilen görsel dokümanlar ve yarı yapılandırılmış görüşme soruları aracılığıyla toplanmıştır. Çalışmada veriler içerik ve betimsel analizi yöntemi ile çözümlenmiş, elde edilen sonuçlar nitel analiz programı olan MAXQDA’ya aktararak sınıflandırılmış, temalar oluşturulmuştur. Öğrenciler ortaokulda sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik 173, müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik 148, sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik 173 adet geçerli metafor geliştirdiği görülmüştür. Öğrencilerle yapılan görüşmeler incelendiğinde, oluşturulan metaforlar ve çizimler ile öğrencilerin sözleri uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrenciler okulda sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik en sık “tarih, kitap ve bilgi” metaforlarını kullanmışlardır. Okulda işlenen sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin daha çok edilgen rol oynadığı sonucuna varılmış ancak öğretmenin ders işleme stilinden memnun oldukları görülmüştür. Müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik öğrenciler en sık “gezi, tarih ve eski” metaforlarını kullanmışlardır. Müze etkinliklerinde öğrencilerin daha aktif oldukları,

keşfederek ve eğlenerek öğrenme sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik öğrenciler en sık kullandıkları metaforlar ise “teknoloji, telefon ve ısınlama” olmuştur. Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik veriler incelendiğinde ise öğrencilerin bu etkinliklerden keyif aldıkları sonucuna varılmıştır. Çalışmanın bulgularına dayanarak okulda, müzede ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik elde edilen verilerin karşılaştırılmasında öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik görüş ve deneyimlerinin olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, okulda, müzede ve sanal müzede sosyal bilgiler öğreniminin farklı yaklaşımlarla gerçekleştiği görülmüştür. Okulda sosyal bilgiler öğreniminde, geleneksel araçlar ve sınırlı teknolojik araçlar kullanılırken, müzede ve sanal müzede daha modern araçlar ve ortamlar tercih edildiği ortaya çıkmıştır. Okulda öğretmen, dersin merkezinde bilgileri ileten bir figür olarak görünürken, müzede ve sanal müzede öğretmenin daha çok rehber rolü üstlendiği sonucuna varılmıştır. Okulda öğretmen merkezli yaklaşım baskınken, müze ziyaretlerinde öğrenci, öğretmen ve konu merkezli yaklaşımların bir arada olduğu belirlenmiştir. Sanal müze deneyiminde ise öğrenci ve konu merkezli yaklaşımların benzer düzeylerde olduğu görülmüştür. Bulgular, öğrencilerin farklı öğrenme yöntemlerini benzer düzeyde değerlendirdiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, Müze, Sanal müze.

ABSTRACT

OPINIONS AND EXPERIENCES OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS ON SOCIAL STUDIES LEARNING IN MUSEM, SCHOOL, VIRTUAL MUSEUM

This study aims to reveal the views and experiences of middle school students regarding social studies learning in museums, schools, and virtual museums. Phenomenology, a qualitative research design, was used in the research. The study group was determined according to the criterion sampling principle, which is one of the qualitative purposeful sampling types. The study group consisted of 216 students who experienced learning in museums and virtual museums and attended 6 middle schools in a district of a city in the Marmara Region during the 2023-2024 academic year. In the research, data variation was achieved by using multiple data collection tools. The data in the research were collected through a data collection form via metaphors, visual documents drawn in drawing-writing form, and semi-structured interview questions. Content and descriptive analysis method was used to analyze the data in the study, and the results were classified and themes were created by transferring the obtained results to MAXQDA, a qualitative analysis program. It was observed that students developed 173 valid metaphors for social studies learning in middle school, 148 for learning in museums, and 173 for learning in virtual museums. When the interviews with students were examined, it was found that the metaphors and drawings created were consistent with the students' words. As a result of the study, it was found that students most frequently used metaphors of "history, book, and information" for learning social studies at school. It was concluded that students played a more passive role in social studies lessons taught at school, but they were satisfied with the teacher's teaching style. For learning social studies in museums, students most frequently used metaphors of "excursion, history, and old". It was concluded that students were more active in museum activities and achieved learning through exploration and enjoyment. For learning social studies in virtual museums, students most frequently used metaphors of "technology, phone, and

teleportation". It was concluded that students enjoyed these activities based on the data obtained for learning social studies in virtual museums. Based on the findings of the study, it was concluded that students' views and experiences regarding social studies lessons were positive when comparing the data obtained for learning social studies in schools, museums, and virtual museums. According to the analysis results, it was observed that social studies learning occurred with different approaches in schools, museums, and virtual museums. While traditional tools and limited technological tools were used in social studies learning at school, it was revealed that more modern tools and environments were preferred in museums and virtual museums. While the teacher appeared as a figure transmitting information at the center of the lesson in social studies learning at school, it was concluded that the teacher assumed more of a guiding role in museums and virtual museums. While the teacher-centered approach was dominant in school-based social studies learning, it was determined that student, teacher, and subject-centered approaches coexisted during museum visits. In the virtual museum experience, it was seen that student and subject-centered approaches were at similar levels. The findings indicate that students evaluate different learning methods at similar levels.

Keywords: Social Studies, Museum, Virtual Museum.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Eğitim, yaşamın her bölümün sürekli gerçekleşen bir gelişim sürecidir. Bu süreç sadece okullarla sınırlı kalmaz; aynı zamanda tarihi yerler, şehitlikler, müzeler ve çeşitli kurumlar gibi okul dışındaki yerlerde de devam eder. Son dönemde, eğitim deneyimini zenginleştiren unsurlar arasında ön plana çıkan müzeler, okul haricindeki bu öğrenme ortamlarının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir (Çalışkan ve Çerkez, 2012). Müzeler, bir toplumun sanatsal, kültürel ve tarihsel yaşamının çeşitli yönlerini yansıtan zengin öğrenme mekânlarıdır. İlk kuruldukları dönemde, müzelerin temel hedefi geçmişe ait objeleri bir araya getirmek, korumak, belgelemek ve sergilemektir. Ancak günümüzde, bu amaçlar evrilmiş ve bugün müzeler, bireylerin eleştirel düşünme ve yaratıcı yeteneklerini geliştirmeye katkıda bulunmak, geçmiş, günümüzü ve geleceği birbirine bağlamak, sanat ve tarih alanındaki duyarlılığı artırmak gibi hedeflere odaklanmıştır (Karagözoğlu, 2020). Bu çerçevede, fiziksel eserleri kullanma, tarihi mimari, arkeolojik bulgular ve benzeri konularda öğrencilere bilgiyi aktarmak amacıyla özellikle etkili olabilir. Fakat, bu tür eserlerin müzelerde korunup kültürel miras olarak değerlendirilmesi, öğrencilerin bu kültürel eserlerle etkileşimde bulunmasını ve kaynaklara erişimini kısıtlayabilir. Bu tür engeller, eğitimde dijitalleşmenin giderek yaygınlaşması ile aşılabılır hale gelmektedir (Elbay, 2021). Bu aşamada ise sanal müzeler devreye girmektedir. Sanal müze, değişik medya olanaklarından yararlanılarak hazırlanmış dijital nesneleri ve bu nesnelere dair bilgileri içeren, ziyaretçi ile sürekli etkileşim halinde olan ve alışılmış iletişim yöntemlerinin ötesinde çeşitli erişim biçimlerini karşılamayı hedefleyen bir müze türüdür. Özellikle, fiziksel bir mekân gerektirmeyen yapısı sayesinde dünya genelindeki kullanıcılara erişim olanağı sunar (Kıyak ve vd., 2020). Sosyal Bilgiler eğitim programı açısından değerlendirildiğinde, müzeler, kazanımların aktarılması ve dersin amaçlarına ulaşılmasında gerçek müze gezilerinin önerildiği bir perspektife sahiptir. Ancak, bu gezilerin uygulanamadığı durumlarda

sanal alan gezilerine başvurulması önerilmektedir. Eğitim programında, özellikle belirli kazanımların elde edilmesi için doğrudan sanal müze kullanımının tavsiye edildiği vurgulanmıştır. Bu yaklaşım, öğrencilere müze deneyimini sanal platformda yaşatarak, eğitim hedeflerine etkili bir şekilde ulaşmalarını sağlamayı amaçlamaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı(MEB), 2005). Bu bağlamda, tarihi belgeleri ve eserleri ziyaret eden öğrencilerin bu deneyimlerini araştırmak, okul, müze ve sanal müze düzenlemelerinde çeşitli değişiklikler yapma fırsatı sunabilir. Öğrencilerin bu ziyaretler sırasında yaşadıkları deneyimleri anlamak, eğitim ortamlarını daha etkili hale getirmek için önemli bir adım olabilir. Ayrıca, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin başarılarını desteklemek için sanal ziyaretlerden nasıl en iyi şekilde yararlanılabileceği konusunu ortaya çıkarmak da önemli bir araştırma alanı olabilir. Bu tür araştırmalar, eğitim uygulamalarını geliştirmek ve öğrencilerin öğrenme deneyimini zenginleştirmek için değerli bilgiler sağlayabilir (Elbay, 2021). Tüm bu açıklamalar göz önüne alındığında; Okulda, Müzede ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenime ilişkin literatür incelendiğinde; ülkemizde konuyla ilgili yapılan çalışmaların daha çok Okulda Öğrenme (Ayva, 2010), Müzede Öğrenme (Egüz, 2020), Sanal Müzede Öğrenme (Yıldırım ve Tahiroğlu, 2012) konularında yoğunlaştığı görülmüştür. Yapılan araştırmalarda, öğretmenlerin ya da öğretmen adaylarının yetkinlikleri ve deneyimleri incelenmektedir (Ay ve Fidan, 2014). Bu konuda öğrencilerin deneyimlerinin, tercihlerinin ne olduğuna dair ve üç konunun da bir arada incelendiği derinlemesine bir araştırma bulunmamıştır. Bu açıdan çalışmanın öğrenci görüşlerine yer vermesi ve alandaki boşluğu doldurması yönünden literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Amaç ve Önem

Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin okulda, müzede ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimine yönelik görüş ve deneyimlerini ortaya çıkarmaktır. Değişen dünya düzeninde öğrencileri daha aktif hale getirecek olan müze öğretiminin, okulda öğrenme etkinliklerine karşı öğrencilerinin görüş ve deneyimlerini belirlemek açısından bu araştırma önem arz etmektedir. Literatür incelendiğinde okulda, müzede ve sanal müzede veya konularında öğrenci görüşlerine ayrı ayrı yer veren çalışmalar olsa da üç konunun bir arada incelendiği

araştırma tespit edilmemiştir. Öğretimin ana unsuru olan öğrencinin görüşlerinin belirlenmesi, öğrencilerin gözünden eksikliklerin ya da fazlılıkların ayırt edilebilmesini sağlamakta, böylece öğretim programında yer alan boşlukların giderilebileceği düşünülmektedir.

1.3. Problem Cümlesi ve Alt Problem Cümleleri

Bu araştırmanın problem cümlesi “Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

Alt Problem Cümleleri: Ortaokul öğrencilerinin;

1. Okulda Sosyal Bilgiler öğrenmeye yönelik görüş ve deneyimleri nelerdir?
2. Müzede Sosyal Bilgiler öğrenmeye yönelik görüş ve deneyimleri nelerdir?
3. Sanal müzede Sosyal Bilgiler öğrenmeye yönelik görüş ve deneyimleri nelerdir?
4. Okulda, Müzede ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler öğrenmeye yönelik görüş ve deneyimleri nelerdir?

1.4. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, 2023-2024 öğretim yılı,
2. Marmara Bölgesi’nde yer alan ilin bir ilçesinde bulunan 6 ortaokulda okuyan, sanal müzede ve müzede öğrenme deneyimi olan 216 öğrenci,
3. Veri kaynakları öğrenciler tarafından çizilen resimlerden oluşan görsel doküman formu, metaforlar aracılığı ile veri toplama formu ve öğrenci görüşme formu verileri ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırma süreci boyunca araştırmada yer alan öğrencilerin araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına verdikleri yanıtların samimi olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Müze: Müze tanımını Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) şu şekilde yapmaktadır: Müzeler, insan ve çevresinin maddi ve manevi mirasını inceleme,

öğrenme ve estetik zevk amacıyla toplayan, koruyan, araştıran, ileten ve sergileyen; toplumun ve ilerlemenin hizmetinde, kamuya açık, maddi kazanç amacı gütmeyen, sürekli bir misyonu olan kurumlardır (Kömleksiz, 2022).

Sanal Müze: Sanal müzeler görüntülemenin etkili bir şekilde aktarılması teknolojisi ve internete erişim ağlardaki sanal platformlarda sergilenmesidir (Çelik ve Güllühan, 2022, s. 2930).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırma probleminin dayandığı kuramsal ve kavramsal temeller çerçevesinde sosyal bilgiler kavramı, müze ve sanal müze kavramlarının gelişimi ile ilgili araştırmalar sunulmuştur.

2.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1 Sosyal Bilgiler Eğitimi

İnsan var olduğu sürece kendini anlama, yaşadığı ortamı ve dünyayı algılama çabası içinde olmuştur. Bu çaba vasıtası ile zihninde oluşturduğu soruları yanıtlamaya çalışmış ve bu yanıtları hayatına entegre etmeye gayret göstermiştir. İnsan yaşamı ilerledikçe bilginin değeri artmış, bu doğrultuda bilim gelişerek devam etmiştir. Bilim ilerledikçe bilgiye ulaşma şekli günden güne değişim göstermiştir. Bilgiye ulaşmanın doğru yolu ancak eğitim ile olabilmektedir. İnsan hayatı boyunca benimsediği bilgileri farklılaştırabilir başka boyutlara ulaştırabilir. Kişinin öğrendiği bilgiler bilinçli ya da bilinçsiz olabilir (Turan vd., 2014, s. 2).

Formal eğitim, belli bir yasal düzenleme ve standartlar setine dayalı olarak planlanmış ve düzenlenmiş bir sistemdir. Belirli hedeflere, içeriklere ve yöntemlere sahip olan bu yapı, resmi kurumları, öğretmenleri, öğrencileri içerir ve bir müfredat çerçevesinde sistemli ve düzenli bir eğitim modelini ifade eder (Barbos vd., 2016, s. 269-270). Formal eğitim ile bireyin eğitimi etkin hale getirilebilmelidir. Çünkü bir toplumun varlığını devam ettirebilmesi, gelenek göreneklerini nesilden nesile aktarması sürecinde eğitim önemli bir yer tutmaktadır. Bireyin bireyden topluma geçişinde de yine eğitim önemli bir rol üstlenir. Yani bireyin doğru bir vatandaş olması, hayata uyum sağlayabilmesi, yaşadığı ortamın değerlerini öğrenebilmesi eğitimin en temel amacıdır. Bu amaç doğrultusunda eğitim ve öğretim programları hazırlanmaktadır (Turan vd., 2014). Vatandaşlık eğitimi, demokratik bir toplumda yetişen gençlerin sosyo-sivil gereksinimlerini karşılamayı ve toplumun

sürdürülebilirliğine katkıda bulunmayı amaçlar. Bu ihtiyaçlar, geçmişte olduğu gibi günümüzde de önemlidir. Ayrıca, vatandaşlık kavramı, birçok eğitimcinin uyum sağlayabileceği ortak bir temel sunar. Bu uyum, eğitimcilerin kendi toplumlarının ve kültürlerinin devamını teşvik etme arzusundan kaynaklanmaktadır (Dyngneson ve Gross 1982, s. 229). Etkin vatandaş yetiştirilmesi doğrultusunda hazırlanan eğitim programları arasında en uyum sağlayan ders Sosyal bilgiler dersidir. Sosyal bilgiler; bireyin doğru vatandaş olması ve bireye doğru bilgi ile tutum ve davranış kazandırmak için hazırlanmıştır. Kısacası birçok toplumun vatandaş yetiştirme kılavuzu, sosyal bilgiler dersi olmuştur (Tanrıöğen, 2005). Bu kılavuz doğrultusunda eğitimden beklenen en önemli misyon; bireyin en temelden yani çocukluğundan başlayarak topluma ayak uydurması, toplumla bütünleşmesi, sahip olduğu gelenek göreneklerini ve değerlerini sonraki nesillere aktarabilmesi olmuştur (Polat ve Aksoy, 2023, s. 1-2).

Eğitim; çağın getirdiği değişirliklere uyum sağlayabilen, görüş üreten ve uygulamak için çaba gösteren, içinde bulunduğu toplumun ve dünyanın tarihine hâkim, dünyayı ve toplumunu geliştirmek için çaba gösteren vatandaşlar yetiştirmeyi hedefler. Tam da burada amacı aktif vatandaşlar yetiştirmek olan sosyal bilgiler dersi hem ülkemizde hem de dünyada büyük önem kazanmıştır (Aktepe vd., 2021, s. 2). Ortaokul kademesinde döneminde çocuklara pek çok özellik kazandırılmaya çalışılır ve bu nedenle ortaokul kademesinin hassas, kurallı ve eğitim bilimlerine uygun olmasına eğitim sistemi içinde dikkat edilir. Sosyal bilgiler ortaokul kademesinde yer alan içeriğine, verildiği yaş grubuna özen gösterilmesi gereken bir derstir (Polat ve Aksoy, 2023, s. 1). Öğrencilerin hem ülkelerini bilmelerine hem de dünyayı anlamalarına yardımcı olan sosyal bilgiler dersi sosyal bilimlerin alt kollarından faydalanan ve bu alt dallardan edindiği bilgileri başka ilim dallarını da ekleyerek bir bütün halinde öğrenciye aktarır. Türkiye’de yurttaşlık eğitiminde ana ders konumundadır (Aktepe vd., 2021, s. 2). Sosyal bilgiler dersi bireyleri ve hayatlarını bahis alıp insanın kendisinin ve çevresindekilerin farkına varmasına olanak sağlar. Sosyal bilgiler dersini tanımlamaya çalışmak tek disiplinli dersleri tanımlamak kadar kolay olmamaktadır. Çünkü sosyal bilgiler birden fazla disipline sahip ve disiplinler arasında bir derstir (Öztürk ve Dilek, 2005, s. 18). Bu sebeple kaynaklara

bakıldığında evrensel düzeyde ortak bir sosyal bilgiler tanımına ulaşılamamaktadır (Çelikkaya vd., 2021, s. 2). Sosyal bilgiler ondan yararlananın gayesine göre farklı biçimlerde tanımlanır (Öztürk ve Dilek , 2005, s. 18). Tarihçiler sosyal bilgilerin ana konusunun tarih olduğu söylerken, sosyal bilimciler ise sosyal bilgiler dersini toplum bilimlerinin tamamı olarak göstermiştir. Hümanist görüşe sahip kişilere göre sosyal bilgiler; daha denetim kurulabilir, faydalı ve sıkıntısız toplum oluşturmaya isteyen bir sahayken, John Dewey'in görüşlerine sahip bireyler için sosyal bilgiler ise öğrencilerde problem çözme becerisini ilerleten ve sosyal yönden gelişmesine yardımcı olan bir sahadır (Aktepe vd., 2021, s. 2).

Sosyal Bilgiler kavramsal anlamda ilk olarak 1916 tarihinde Milli Eğitim Derneğinin Orta Dereceli Okulu Teşkilatlandırma Komisyonu Sosyal Bilgiler Komitesi tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nde kabul edilmiştir. Sosyal Bilgiler tıpkı Matematik ve Türkçe gibi bir terimdir. Sosyal bilimlerden faydalanılarak oluşturulan içerikler, üniteler sosyal bilgiler programı adı altında toplanmıştır (Turan, vd., 2014, s. 3-6).

Sosyal bilgilerin çeşitli tartışmalı tanımlarına bir netlik getirmek için Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (N.C.S.S) 1992 tarihinde şöyle bir tanım yapmıştır: "*Sosyal bilimler ve beşeri bilimlerin bütünlük olarak incelenmesi, vatandaşlık yeterliliğini teşvik etmek amacıyla gerçekleştirilir. Okul programı içinde, sosyal bilimler antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyoloji gibi disiplinlerden yararlanarak düzenli ve koordineli bir şekilde çalışmayı sağlar; ayrıca beşeri bilimler, matematik ve doğa bilimlerinden uygun içerikleri içerir. Sosyal bilimlerin temel amacı, genç insanların kültürel olarak çeşitli, demokratik bir toplumun ve birbirine bağımlı bir dünyanın vatandaşları olarak kamu yararı için bilinçli ve akılcı kararlar vermelerine yardımcı olmaktır.*" (NCSS, National Curriculum Standards for Social Studies: Introduction)

2.1.2. Sosyal Bilgilerin Önemi ve Müze İlişkisi

Sosyal bilgiler; sosyal ve beşeri bilimlerin ortaya çıkardığı, vatandaşlık ehliyetini geliştirmeyi amaçladığı bir çalışma alanıdır. Okul programı içerisinde sosyal bilimlerden(tarih, coğrafya, ekonomi, antropoloji, arkeoloji, hukuk, felsefe,

siyaset bilimi, psikoloji, sosyoloji), beşeri bilimlerden, matematik ve doğa bilimlerinin içerikleri üzerinden, eşgüdümlü çalışma ortaya koymaktadır. Sosyal bilgilerin öncelikli hedefi; insan doğasının birbirine bağlı yapısında, kültürel çeşitlilikleri olan demokratik toplumlarda bireylere bilgiye dayalı karar verme yeteneklerini kazandırabilmektir. Sosyal bilgiler öğrencilere beceri, değer ve tutum kazandırma sürecidir. Öğretmenler süreç içerisinde bu becerilerin nasıl daha sağlıklı gelişebileceğine dair farklı fikirler ortaya atmışlardır. NCSS, bu karmaşıklığı giderebilmek adına 1970 yılında yayınladığı öğretim kılavuzunda şu amaçlara yer vermektedir:

- a) İnsanın geçmiş, bugün ve gelecekteki süreçleri hakkında bilgi edinme becerisi oluşturma
 - b) Bilgiyi kullanabilme açısından olması gereken becerileri kazanma
 - c) İnanç ve değerleri yorumlamaya dair beceri edindirme
 - d) Vatandaş olarak aktif katılım gerçekleştirerek bilgiyi uygulama
- (Öztürk, 2012, s. 4-8).

Sosyal bilgilerin bu amaçları temel kabul edilip var olduğu günden günümüze kadar geçerliliğini korumaktadır. Ayrıca NCSS tarafından oluşturulan sosyal bilgilerin tema alanlarına bakıldığında, Kültür teması altında sosyal bilgiler programlarının, kültürün ve kültürel çeşitliliğin incelenme ve anlaşılmasına imkan tanıyan deneyimleri içermesi gerektiği belirtilmiştir. Bununla beraber zaman ve kronolojiyi algılama teması altında ise sosyal bilgiler programlarında, geçmişin ve ona ait mirasın keşfedilmesine olanak tanıyan deneyimlere odaklanılmasının gerekliliği vurgulanmıştır (NCSS). Bu bağlamda insanın geçmiş, bugün ve gelecek süreçleri hakkında bilgi edinme becerisi oluşturabileceği alanlardan en etkili müzelerdir. Müzeler, öğrencilere tarih, kültür, arkeoloji, antropoloji, sanat ve bilim gibi alanlarda eğitim ve deneyimleme fırsatları sunmaktadır (Aykaç, 2021, s. 6-7). Gelişen modern eğitim koşullarında, eğitimin sosyo-kültürel alanında bir açıklığa doğru geçiş eğilimi belirgin bir şekilde gözlenmektedir. Müzelerin kültürel ve eğitimsel merkezler olarak ortaya çıkması özellikle 19. yüzyılın başlarında İngiltere'de müzelerin sanat kültürü hakkında bilgi yayma amacıyla eğitimsel okullara dönüştürüldüğü dönemde gözlemlenmiştir. Öğretmenler, müzelerin özel bir

platform sağladığı bu dönemde, sanatla ilgili faaliyetlerini okul çocuklarıyla birlikte geliştirmişlerdir (Taranova, 2020, s. 2514). Sosyal bilgiler eğitiminde müzelerin yeri, öğrenme kaynağı ve ortamı oluşturması açısından farklı bir konumdadır. Müzeler öğretmen ve ders kitaplarına alternatif olarak onları tamamlayıcı bir kaynaktır (Aykaç, 2021, s. 6-7). Müze kültürle bütünleşmiş bir pedagojik araç olarak değerlendirilir ve eğitimde, genç neslin kendi ulusal tarihini ve kültürünü benimsemesine önemli katkılarda bulunur. Müze pedagojisi, 19. ve 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkarak müzelerin eğitimsel yönünü güçlendirmiştir. Evrensel değere sahip materyallerle genç neslin eğitimini güncellemiş ve zenginleştirmiştir (Taranova, 2020, s. 2514). Müze; hayatın her alanına dair geçmişten bugüne kültürel mirasın izlerini taşımaktadır. Bu açıdan müzeler, sosyal bilgilerin geçmiş ve bugün bağlamındaki insan faaliyetleriyle alakalı kazanımlara destek sağlayabilir. Müzelerin sunmuş olduğu somut nesneler, sosyal bilgilerdeki birçok kazanımın daha kolay ve daha az sürede kazandırılmasına olanak sağlayabilmektedir. Diğer taraftan, müzede görmek, dokunmak, duymak gibi duysal etkinliklere aktif katılım, ziyaretçilerin duyularını genişletmelerine olanak tanır. Ancak bu tür yaşantılarla birlikte, müzedeki eğitim duysal bir boyut kazanabilir. Bu bağlamda, kısa süreli müze gezilerinin müze eğitimini etkili kılma konusunda yeterli koşulları sağlamadığı düşünülebilir. Dolayısıyla, müzede öğrenmenin etkili bir şekilde gerçekleşmesi için ziyaretçinin aktif katılımı büyük bir öneme sahiptir (Aykaç, 2021, s. 6-7). Bugün müzelerin misyonu, sadece tarihi değerleri depolamak ve korumakla sınırlı değildir; aynı zamanda bu değerleri öğretme amacıyla kullanmaktır. Eğitim bilimleri perspektifinden bakıldığında, müzelerde öğrenme, çeşitli bilgilere erişimin mümkün olduğu, bireylerin müzelerdeki bilgiye olan ilgisini artıran, sanal eserlerle etkileşime giren, öğrenme fırsatları sunan, durumlu öğrenmenin bir biçimidir. Ayrıca, bu tür öğrenme, bireylerin müzenin soyut eserleriyle somut bir etkileşim içinde olmalarına ve kültüre duyarlı öğretimi desteklemelerine olanak tanır (Daniela, 2020, s. 3). Bunun yanı sıra sosyal bilgileri oluşturan sosyal bilimlerin (tarih, coğrafya, antropoloji, sosyoloji vd.) temel yapısı, kavramları somut bir şekilde müzelerde verilebilir. Örneğin sosyal bilgilerin temellerinden olan değişim ve sürekliliği algılama becerisi müzelerdeki birincil elden kaynaklar ve ikincil elden kaynaklardan

faydalanılarak somut olarak verilebilir. Kaynak, kanıt, kronoloji, nedensellik gibi kavramların öğretimi müzeler aracılığıyla kolaylaşır. Bunun yanı sıra müzelerde sosyal bilgiler öğretim programında yer alan gözlem, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama, empati, iletişim, araştırma, yaratıcı düşünme gibi beceriler, bilimsellik, duyarlılık, estetik gibi değerleri geliştirilebilir (Ulusoy ve Turan, 2018, s. 268-264). Müze kavramının tanımını Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) şu şekilde yapmaktadır: Müzeler, insan ve çevresinin maddi ve manevi mirasını inceleme, öğrenme ve estetik zevk amacıyla toplayan, koruyan, araştıran, ileten ve sergileyen; toplumun ve ilerlemenin hizmetinde, kamuya açık, maddi kazanç amacı gütmeyen, sürekli bir misyonu olan kurumlardır (Kömleksiz, 2022).

Genel olarak müzeler Broek (2015)'e göre, sağlamış oldukları çeşitli işlevlerinden dolayı etkili öğrenme ortamı sunmaktadır. Bu açıdan müzeler; sınıflardan farklı bir öğrenme ortamı sunar ve sinema, tiyatro, kütüphane gibi unsurların bir karışımını içerir, özgün koleksiyonları sergileyerek kalıcı izli deneyimler sunar. Profesyonel bir kadro, koleksiyonlar ve onların bağlamı hakkında bilgi sağlar. Müze koleksiyonları üç boyutlu ve tam ölçekli oluşu öğrenmeyi kolaylaştırır. Aynı zamanda müzeler sergiler düzenleyerek ve koleksiyon öykülerine ulaşılabilir kılma yetkisine sahiptir (Broek, S. 2015, Akt., Egüz, 2020, s. 247). Müzeye yapılan genel bir ziyaret, ziyaretçilerin sadece nesneleri görmesine ve anlamasına odaklıdır. Ancak etkileşimsiz bir müze ziyareti, yalnızca görsel sergilemeye odaklanarak sınırlı bir deneyim sunabilir. Bu tür bir yaklaşım, etkili bir deneyime kapı aralamaktadır (Aykaç, 2021, s. 6-7).

Günümüzde müzelerde eğitimin rolü yadsınamayacak bir hal almıştır. Bu rol çocukluk çağlarından başlayıp yaşlılık dönemine kadar geçen süreyi kapsadığı için müzeler “yaşam boyu öğrenme” kavramının gerçekleştiği alanlardır. Bu açıdan müzeler bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılmasında fayda sağlayabilir. Bu nedenle müze ve tarihi mekânlar, ilk ve ortaokullar tarafından sıklıkla ziyaret edilip etkinlikler ve çalışmalar yürütülmelidir (Öztürk, 2012, s. 608-610). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (SBÖP), müzelerin eğitim gayesiyle kullanılması için teşvik edici bir tutum benimsemektedir (Akmehmet, 2008, s. 62). Müzenin sosyal bilgiler dersinde kullanılmasının sağlayacağı faydalar; bilgi, beceri, değer boyutunda ele

alınabilir. Bilgi boyutunda, sosyal bilgiler ders içeriklerinin sınıf dışı öğrenme açısından müzede yapılandırılması; öğrencilerin bilgiye dayalı kazanımları, geleneksel yöntemlere göre daha hızlı ve daha anlamlı olmasını sağlayacaktır. Yaparak yaşayarak, etkileşime girerek deneyimler elde etmesi öğrencilerde kalıcı öğrenmeleri gerçekleştirecek ve öğrencilerin muhakeme gücünü arttıracaktır. Aynı zamanda öğrencilerin, öğrenme süreçlerini mümkün olduğunca sıkılmadan, zevk alarak gerçekleştirmelerine olanak sağlayacaktır (Yılmaz vd., 2021, s. 18-19).

Dijital dönüşüm ve değişimin hızla yaşandığı 21. yüzyılda sanal müzeler dikkat çekmektedir. Zaman içinde, sanal müze kavramına ilişkin bir dizi tanım gelişmiştir. Bu tanımlar arasında fiziksel bir müzenin web tabanlı temsili, fotoğraf ve sanatın dijital sergisi, sınırları olmayan bir müze veya 2D ve 3D görüntülerin bulunduğu fiziksel müzenin bir replikası yer alır. Ayrıca, bu kavramı ifade etmek için çeşitli terimler de kullanılmıştır: “İnternet müzesi, çevrim içi müze, dijital sergi alanı, siber galeri veya elektronik kültür mekanı gibi”. Bu açıklamalar sanal müzeyi tanımlama çabalarını yansıtmaktadır (Anton vd., 2018, s. 130-131). Ancak, zamanla teknoloji evrim geçirdikçe, sanal müze de değişime uğramıştır. Günümüzde, tüm yaş gruplarının ilgisini çekmeyi ve sürdürmeyi hedefleyen sanal sergiler, metinler, resimler, sesler ve videolar gibi çok duyuşal bilgilerle zenginleştirilmiştir. Gerçek artefaktları daha iyi yansıtmak amacıyla profesyonelce oluşturulan bu içerikler, her türlü müzeyi; tarihî, bilimsel, teknolojik, sanatsal vb. temsil edebilmektedir (Rodriguez, 2009). Günümüzde, sanal müze, sanatsal ve kültürel alanlardaki dijital kaynakların bir koleksiyonu olarak tanımlanır ve World Wide Web ile HTML teknolojisi kullanılarak sunulur. Bu kaynaklar, çizimler, resimler, fotoğraflar, kayıtlar, gazete makaleleri, röportaj transkriptleri, video segmentleri, sayısal veritabanları, grafikler ve dijitalleştirilebilecek her türlü içeriği içerebilir. Geleneksel olarak, bu, kültürel alandaki çalışmaları tanıtmak için bir araçtır ve insanların günlük çevrimiçi varlıkları göz önüne alındığında, müzenizi tanıtmak için etkili bir yol olabilir (Anton vd., 2018, s. 130-131). Sanal müzeler görüntülemenin etkili bir şekilde aktarılması teknolojisi ve internete erişim ağlarındaki sanal platformlarda sergilenmesidir (Çelik ve Güllühan, 2022, s. 2930). Sanal müze, müzede yer alan koleksiyonların, galerilerin ve sergilerin sanal boyutta ulaşma ve keşfetme imkânı

sunan bir dijital alandır. İnternet bağlantısı aracılığıyla dünyanın her yerinden erişilebilme özelliğine sahip olan bu alanlar, ziyaret edenlere 3 boyutlu görsellerle, müzenin eserleri ve sergilerine ulaşma imkânı sağlamaktadır (Miles M. , 1997). Çağımızda yaşanan hızlı bilgi iletişim teknolojisi gelişmeleri, müzecilik ve müze eğitim anlayışlarını derinden etkilemiş ve geleneksel yöntemlerin ötesinde yeni form vermiş ve pratik hale getirmiştir. Aynı zamanda, bu sanal müzeler eğitim amaçlı kullanılabilmekte, öğrencilere herhangi bir coğrafi sınırlama olmadan müze deneyimi yaşatma potansiyeline sahiptir (Yılmaz vd., 2021, s. 33-34). Salar (2009) sanal müzelerin sadece öğrenme ortamı sağlamakla kalmayıp; keşfetme, etkileşim ve katılım fırsatları yaratacağını ifade etmiştir. Sanal müzelerin sağlayacağı faydaları şu şekilde belirtmektedir: Müzelerin öğrenmeyi sağlamadaki etkisi büyüktür. Sanal müzeler bu açıdan sınıf içi etkinliklerde de kullanılabilir. Sanal müzeler ile kaynak ve zaman sınırlaması aşılabılır. Öğretmen ve öğrencilere, okul sınırlarının ötesindeki çeşitli ve zengin öğrenim materyallerine erişim sağlama imkânı sunar. Ayrıca sanal müzeler, ziyaretçilere gerçek müzelerde olduğu gibi aynı hedefe yönelik farklı deneyimler yaşatma konusunda daha fazla olanak sunabilmektedir. Teknolojinin günlük hayatımıza getirdiği kolaylaştırıcı ve geliştirici uygulamalardan biri olan sanal müzeler, eğitim ortamlarında dikkatlice entegre edildiğinde öğrenme aracına dönüşmektedir. Sanal müze eğitimi, mekânla fiziksel temasın minimumda olduğu bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Genellikle öğretmenin sınıfta anlatımıyla yapılan bir tur benzeri bir süreç izlemektedir. Ancak, sanal müze etkinliklerinin niteliği ve eğitsel çıktıları, öğretmenin süreci nasıl planladığı ve yönettiği ile yakından ilintilidir. Bu bağlamda, sanal müze çalışmaları öğrencilerin tamamen pasif olduğu geleneksel eğitim anlayışının bir yansıması olabileceği gibi, aynı zamanda yoğun etkileşimli, öğrencinin düşünme becerilerini aktif olarak kullanarak öğrendiği bir süreç şeklini de alabilir. Bu ayrımın temelini öğretmen tarafından yapılan planlama oluşturur. Dolayısıyla sanal müze kavramı, sadece kendi başına aktif öğrenmeyi sağlayabilen bir araç olarak değerlendirilmemeli; aynı zamanda öğretmenin bu aracı doğru ve etkili bir şekilde kullanma sorumluluğu da göz önünde bulundurulmalıdır (Yılmaz vd., 2021, s. 33-34).

Sanal müze uygulamaları ile sosyal bilgiler dersi arasında ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Öğrencilerin tarihi konuları daha anlamlı bir biçimde oluşturabilmesinde teknolojik donanımınla desteklenmiş sanal müzeler ayrı bir öneme sahiptir. Somut öğrenmeler için uygun koşulları sağlaması ve dünyanın herhangi bir yerinden erişimin sağlanabiliyor oluşu açısından sanal müzelerin önemli avantajlar taşıdığı ifade edilebilir. Aktif öğrenim metotlarını teşvik eden sanal müzeler ile öğrenciler bilişsel ve duyuşsal anlamda daha anlamlı ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirebilir (Aktaş vd., 2021, s. 1298). Bu bağlamda öğretmenlerin bir disipline ait bilgileri öğrencilere edindirirken, bu süreci önceden planlaması beklenmektedir. Konunun sosyo-kültürel ve ekonomik yönlerini tarihsel bağlam içinde ele alarak öğrenci odaklı ders etkinliklerinin planlanması gerekmektedir. Beceri boyutunda ise sosyal bilgiler dersi açısından öğrencilerin kazanması hedeflenen birçok beceri bulunmaktadır. Genel becerilerden eleştirel düşünme ve etkili iletişim, konuya ilişkin üzerinde durulması gereken becerilerdenken; tarihsel empati, kanıt kullanma, harita okuryazarlığı gibi alana özgü beceriler, müzede eğitim yoluyla öğrenciye kazandırılabilir. Sosyal bilgiler dersinde müze kullanımının bir diğer avantajı değer boyutundadır. SBÖP de yer alan bütün değerler (adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, özgürlük, eşitlik, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverlik) sosyal bilgiler dersinde müze kullanımı ile öğrencilerde oluşturulup geliştirilebilecek bir yapıdadır (Yılmaz vd., 2021, s. 18-19).

2.2 İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Çalışmanın bu bölümünde konu alanı bakımından benzer olan literatürdeki diğer araştırmalar incelenmiştir. Literatürde tespit edilen, okulda sosyal bilgiler öğrenme, müzede sosyal bilgiler öğrenme ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme konularına ilişkin araştırmalar ve yapılan çalışmalar yer almaktadır.

Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Araştırmalar Şu Şekildedir:

Akhan ve Kaymak (2020) tarafından yapılan çalışmada 5,6, ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada görüşme formu ile elde edilen

veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Öğrencilerin yaptığı resimlerinin çözümlenmesinde çizim yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda sınıf ortamlarının ders materyali yönünden yetersiz olduğu görülmüştür. Öğrencilerin hayal ettikleri sınıf ortamını yansıttıkları verilerde; geleneksel oturma düzenini çizimlerine karşın materyal olarak sınıfı donanımlı biçimde resimledikleri belirlenmiştir.

Tel (2016) ortaokul ikinci sınıf öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada sosyal bilgiler dersinde öğrenci merkezli öğretime yönelik öğrenci görüş ve tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Nicel ve nitel yöntemin kullanıldığı çalışma sonucunda; öğrencilerin derste yeterince aktif olmadığı, grup çalışmalarının yetersiz olduğu, öğretmenin aktif olduğu geleneksel ders anlatma yöntemlerinin uygulandığı görülmüş, öğrenci merkezli öğretimin yeterli seviyede olmadığı tespit edilmiştir.

Öztürk ve Keçe (2015) çalışmalarında 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin algılarını incelemişlerdir. Nitel bir araştırma olan çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlıkla ilişkileştirdiği, en çok ilgi duydukları alanın Tarih olduğu fakat tam tersi olarak en sevmediği konuların da Tarih alanından olduğu görülmüştür. Ayrıca sosyal bilgiler dersini önem sırası olarak ikinci, üçüncü ve dördüncü sıraya koymuşlardır. Ders süresinin yeterliliği konusunda öğrenciler ikiye ayrılmış, yeterli ve yetersiz olarak iki görüş olduğu tespit edilmiştir. Sosyal Bilgiler dersinin kaldırılması konusunda öğrencilerin büyük bölümü kaldırılmamalı yönünde görüş bildirmiştir. Genel olarak öğrencilerin algılarını oluşturan durumun öğretmenin ders uygulamaları olduğu ifade edilmiştir.

Ersoy ve Erdoğan (2009) tarafından yapılan çalışmada 5. Sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Uygulanmasına yönelik öğrenci görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Anket yoluyla elde edilen verilerin belirlenmesinde bilimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Çalışma sonunda öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine aktif katılım gösterdiği dersi zevkli bulduğu fakat ödevler ve ders materyalleri konusunda sorunlarla karşılaştıkları vurgulanmıştır.

Yalçinkaya (2015) tarafından yapılan çalışmada 6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler kavramına ilişkin algılarını çizdikleri resimler aracılığıyla belirlemek

amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada sosyal bilgiler kavramı dört temaya ayrılmış ve öğrencilerin temalarla ilgili çizim yapması istenmiştir. Öğrenci çizimleri değerlendirildiğinde genelde olarak sosyal bilgiler kavramını tek bir disiplinle (coğrafya gibi) ilişkilendirdikleri görülmüştür.

Sosyal Bilgiler Dersinin Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olan “Müze” Kavramına İlişkin Araştırmalar İse Şu Şekildedir;

Karakaya (2015) yüksek lisans çalışmasında 5,6, ve 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden ne düzeyde yararlandıklarını ve okulların bu konudaki rehberliğini belirlemeyi amaçlamıştır. Genel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veriler anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmada elde edilen genel sonuçlara göre Sosyal Bilgiler dersinde gerçek müze gezileri ve sanal müzelerden faydalanma oranının yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Okulların müze etkinlikleri düzenleme konusunda ise okulun bulunduğu yerleşim yerinin önem kazandığı buna göre farklılıkların ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

Başlar (2021) Sosyal Bilgiler eğitiminde müzelerin önemi konusunda hazırladığı çalışmasında müze gezilerinde karşılaşılan sorunları da ele almıştır. Çalışmada doküman analizi kullanılmış elde edilen verilerin doğrultusunda genel olarak şu sonuç ve önerilere ulaşılmıştır; müze gezileri kazanımlarla ilişkili olarak yıllık plana yayılmalıdır, müze gezisi öncesi öğrencilerin hazır bulunuşlukları tespit edilmeli, öğrencilerin sürece aktif olarak katılmaları sağlanmalıdır. Müzelerde çeşitli resim, şiir, drama, bulmaca vb. çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir. Öğretmenlerin Üniversiteler ve MEB bünyesindeki hizmet içi eğitimlerinde müze etkinliklerine daha sık yer verilmelidir. Müze görevlilerinin eğitim programları konusunda bilgilendirme yapılmalı ve süreçte aktif olmaları sağlanmalıdır.

Çerkez (2011) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitiminin öğrencilerin tutum ve başarısına olan etkisi araştırılmıştır. Nicel verilerin kullanıldığı araştırma 7.sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda Sosyal Bilgiler dersinin müze eğitimi öğretim uygulamalarıyla gerçekleştirilmesinin etkili bir yöntem olduğu, sınıf içi yöntemlere kıyasla öğrenci başarısını yükselttiği sonucuna varılmıştır.

Üztemur, Dinç, ve Acun (2018) çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretiminin müze ve tarihi yerlerde faydalı kullanımı için öğretim etkinlikleri tasarlamıştır. Nitel yöntem olan eylem araştırması modeli kullanılarak otuz farklı etkinlik okul, müze ve müze gezisi sonrası okulda uygulanmak üzere hazırlanmıştır. 7. sınıf öğrencilerine uygulanan etkinliklerden sonra öğrencilerin Sosyal Bilgilere karşı algılarının nasıl etkilendiği belirlenmiştir. Veriler doküman analizi, gözlem ve görüşmelerle elde edilmiştir. Yapılan içerik analizleri sonucunda öğrencilerin Sosyal Bilgiler algılarında olumlu değişimlerin olduğu gözlenmiştir. Diğer bir sonuç ise öğrencilerin uygulama sonrası sevdikleri ders sıralamasında Sosyal Bilgileri ilk sıralara yerleştirmeleri ve uygulama sırasında gördükleri konuları içselleştirmesi olmuştur.

Bozdoğan ve Sünbül (2016) ortaokul 7.sınıf öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin “müze” kavramına yönelik algıları ve bakış açılarını belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemi olan fenomenoloji ile gerçekleştirilmiş, verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin müze kavramı hakkında olumlu algılara sahip olduğu görülmüştür.

Egüz (2020) tarafından yapılan çalışmada Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde müze eğitime dayalı öğretim uygulamalarının öğrenciler üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışmada karma araştırma modeli ve deneysel desen kullanılmıştır. Müze gezisine götürülen deney grubunun “Kültürel Miras” ünitesi kapsamında gerçekleştirilen uygulamalar ile akademik başarılarının arttığı belirlenmiştir.

Şişman (2019) Ortaokul 5,6 ve 7. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada sosyal bilgiler öğretiminde kültürel varlıklara ilişkin farkındalık oluşturmada müze eğitiminin etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmada Genel Tarama Modeli kullanılırken Veri toplama aracı olarak “Müze Gezi Etkinlikleri” likert ölçeği uygulanmıştır. Çalışma sonucunda sosyal bilgiler dersi kapsamında gerçekleştirilen müze gezilerinin eğitime ve öğrencilerin farkındalık kazanmasına katkı sağladığı görülmüştür.

Kartal ve Şeyihoğlu (2020) ait çalışmada 8. Sınıf öğrencilerinin okul dışı öğrenme ortamlarından müze’ ye yönelik algıları ortaya koymak amaçlanmıştır.

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada fenomenolojik desen seçilmiş elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yapılmıştır. Öğrencilerin müzeleri tarih dersi ve tarih bilgileriyle ilişkilendirdiği görülmüş, sosyal bilgiler dersi kapsamında gerçekleştirecek müze ziyaretlerine karşı olumlu yaklaşım içinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca açmak istedikleri müzelere dair sonuçlarda yaratıcı fikirler ortaya koydukları görülmüştür.

Karagözoğlu (2020) “Ortaokul Öğrencilerinin Etkinliklerle Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri: Yozgat Müzesi Örneği” isimli çalışmasında 6. sınıf öğrencilerinin müzedeki etkileşimli etkinliklere olumlu tutum geliştirmelerini sağlamak amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları ile elde edilmiştir. Çalışma sonunda öğrencileri müzede gerçekleştirilen etkinlikleri yararlı, ilgi çekici ve eğlenceli buldukları görülmüştür.

Coşkun (2014) tarafından yapılan çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde yapılan müze gezilerinin öğrenci görüşlerine dayanarak değerlendirmek amaçlanmıştır. 5,6 ve 7. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışmada veri toplama aracı olarak tutum ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilere göre müze gezilerinin tarihi eserlerin korunmasına yönelik bilince olumlu katkı sağladığı, tarih, sanat tarihi ve arkeoloji bilimlerine yönelik ilgiyi arttırdığı yönündedir. Ayrıca müzeye gitme sıklığının artması ile öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı olumlu tutum geliştirildiği belirlenmiştir.

Gonzalez-Sanz vd., (2023) tarafından gerçekleştirilen araştırmada öğrenciler Barselona Picasso Müzesi eğitim programı aracılığıyla müze gezisi yapmıştır. Karma yöntemin kullanıldığı çalışmaya 477 öğrenci katılmış ve uygulamada Görsel Düşünme Stratejileri kullanılmıştır. Öğrencilerin öğrenme tercihleri ve Görsel Düşünme Stratejilerinin etkisi incelenmiştir. Sonuç olarak öğrenciler çoğunlukla katılımcı ve tartışmacı öğretim yöntemlerinden katılımcı öğretim yöntemini tercih etmiştir. Öğrencilerin yüzde kırktan fazlasının ise her iki stratejinin kombinasyonunu tercih ettiği görülmüştür.

Sanal Müzeyi Konu Alan Çalışmalar Şu Şekildedir;

Daşdemir (2019) tarafından hazırlanan doktora tezinde sanal turların Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanmasının ortaokul 7. sınıf öğrencilerin tutum, motivasyon ve akademik başarılarına etkisi araştırılmıştır. Karma yöntemin kullanıldığı çalışmada açımlayıcı sıralı desen tercih edilmiştir. Kontrol ve deney grubu ile gerçekleştirilen çalışmada sanal tur etkinliklerinin uygulandığı grupta konuların anlaşılmasının kolaylaştığı, ders başarısında artışın olduğu gözlenmiş ayrıca öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarında olumlu değişimler olduğu sonucuna varılmıştır.

Daniela (2020) tarafından yapılan araştırma sanal müze uygulamalarının eğitimde uygulanabilirliği incelemiştir. Fenomenolojik yaklaşımla yürütülen çalışmada sanal uygulamalar, öğrenme perspektifinden değerlendirilerek 25 kriterli bir ölçek ile analiz edilmiştir. Toplamda 36 sanal müze uygulaması incelenerek sonuçlar statik veri analizi yazılımı kullanılarak elde edilmiştir. Sonuçlar; sanal müzelerin bilgi sağlama kaynakları olarak önemli bir güç olduğunu gösterirken eğitim konusuna daha az dikkat çekildiği, öğrenme aracı olarak sanal müzelerin yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür.

Çınar (2021) ait araştırma 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze kullanımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemi ve fenomenoloji deseni kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Çalışma sonucunda öğrenciler açısından Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzenin kullanılmasının öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve faydalı olduğu belirlenmiştir.

Elbay (2021) tarafından yapılan çalışmada ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin sanal müze hakkındaki görüşleri değerlendirilmiştir. Veri toplama aracı olarak açık uçlu anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma sonucunda derste sanal müzelerin kullanımına yönelik bazı engellere karşın öğrencilerin duyuşsal davranışlarını ortaya çıkardığı belirlenmiştir.

Şahin (2019) gerçekleştirdiği çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze aracılığıyla uygulanan eğitimlerin öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirmek

amaçlanmıştır. Çalışmada nicel desen olan genel tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırma ortaokul 5,6,7 ve 8. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda öğrencilerin sanal müze aracılığıyla gerçekleştirilen eğitimlerden keyif aldıkları, olumlu duygular yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca derslerde sanal müze etkinliklerine yer verilmesinin öğrenci tutumuna ve sınıf ortamına olumlu etki ettiği tespit edilmiştir.

Turgut (2015) hazırladığı yüksek lisan tez çalışmasında Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze kullanımının hangi şartlarda verimli olduğunu araştırmıştır. Çalışma 8. Sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiş, nitel desenlerden eylem araştırması kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise betimsel analiz yaklaşımı tercih edilmiştir. Sonuç olarak sanal müze uygulamaları kullanılarak hazırlanan etkinlik programlarının etkili bir öğrenme ortamı sağladığı, hedeflenen eğitim kazanımlarına başarılı şekilde ulaşıldığı belirtilmiştir.

Şener ve Zengin (2017) Türkiye ve dünyada sanal müze uygulamalarına yer verdikleri çalışmalarında eğitimde sanal müzenin kullanılmasının faydalarına değinilmiş, özellikle yurtdışında yer alan müzelerin ziyaret edilmesinde karşılaşılan güçlüklerin sanal müzeler aracılığıyla aşılabileceğini belirterek konuyla ilgili önerilerde bulunmuşlardır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan yöntem, araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, araştırmanın uygulama basamakları ve verilerin istatistiksel olarak analizini içeren alt başlıklara yer verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Deseni

Nitel araştırma, görüşmeler, gözlemler ve doküman analizi gibi çeşitli veri toplama tekniklerinin kullanıldığı bir süreçtir. Bu süreç, algıların ve olayların doğal çevrede gerçekçi ve bütünsel bir biçimde sunulmasını hedefler (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Ortaokul öğrencilerinin okulda, müzede ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik görüş ve deneyimlerinin değerlendirileceği bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim(fenomenoloji), anladığımızı düşündüğümüz ancak tam anlamını kavrayamadığımız olayları incelemeyi amaçlayan bir desendir. Bu fenomenler genellikle günlük yaşantımızda karşılaştığımız kavramlar, olaylar, düşünceler, durumlar ve deneyimler şeklinde ortaya çıkar. Olgubilim çalışmaları, bireyin çevresindeki ortamda bir düşünceyle ilgili düşüncelerini nasıl şekillendirdiğini, bulunduğu durumu nasıl deneyimlediğini anlamaya yönelik bir yaklaşım içerir. Aynı zamanda, bu olayların yapısını detaylı bir şekilde açıklamayı ve yorumlamayı amaçlayarak, anlamlandırmayı hedefler (Ezer ve Aksüt, 2021). Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin okulda, müzede ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimine yönelik görüş ve deneyimlerini ortaya çıkarmaktır.

3.2 Çalışma Grubu

Çalışma grubu nitel amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme ilkesine göre belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme; araştırmacının belirlediği kriterlere uyan tüm olguların kapsamlı bir şekilde ele alınmasıdır (Baltacı, 2018, s. 254). Bu örnekleme yöntemi, belirlenen bir dizi kriteri karşılayan tüm durumları incelemeyi temel alır.

Bu kriterler, araştırmacı tarafından oluşturulabilir veya önceden hazırlanmış bir liste kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu doğrultuda okulda, müzede ve sanal müzede öğrenme deneyimi olan okullar belirlenmiş ve bu okullar belirlendikten sonra da okullarda 5. 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinden 114 kız ve 102 olmak üzere toplam 216 öğrenci gönüllülük esasına göre araştırmanın örnekleme dahil edilmiştir. Araştırmacının belirlediği kritik durumlar, ölçüt örnekleme kullanılarak incelenebilir ve bu yöntem, devam eden tedavi veya programların izlenmesinde önemli nitel veriler sunabilir. Önceden belirlenmiş ölçütleri karşılayan durumlar, detaylı nitel analizle incelenerek tedavi, örgüt ve programlar için standartlar ve normlar oluşturulabilir (Baltacı, 2018, s. 255).

Araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Marmara Bölgesi'nde yer alan ilin bir ilçesinde bulunan 6 ortaokulda okuyan, sanal müzede ve müzede öğrenme deneyimi olan 216 öğrenci oluşturmuştur. İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından uygulama yapılmak üzere izinler alınmıştır.

Örneklem grubundaki öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: *Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı*

Cinsiyet	Kişi Sayısı(n)
Kız	114
Erkek	102
Toplam	216

Çalışmaya 114 (%52,78) kız ve 102 (47,22) erkek öğrenci katılmıştır.

Örneklem grubundaki öğrencilerin sınıf düzeylerine ilişkin dağılımı tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: *Çalışma Grubunun Sınıf Düzeylerine İlişkin Dağılımı*

Sınıf Düzeyi	(n)	(%)
5.sınıf	46	21,30
6.sınıf	52	24,07
7.sınıf	64	29,63
8.sınıf	54	25,00
Toplam	216	100,00

Çalışmaya 5.sınıf düzeyinden 46 (%21,30), 6. Sınıf düzeyinden 52 (%24,07), 7.sınıf seviyesinden 64 (%29,63) ve 8. sınıf seviyesinden 54 (%25) öğrenci olmak üzere toplamda 216 öğrenci katılmıştır.

Okulların özellikleri ve seçilme nedenleri aşağıda belirtilmiştir:

Okulların hepsi Marmara Bölgesi'nde yer alan ilin bir ilçesinden belirlenmiştir. İlçe konum olarak metropol şehirlere yakın ve yol güzergahı üzerindedir. Bu nedenle çok farklı bölgelerden göç alan geçiş bölgesi konumundadır. Ayrıca kent yoğun sanayi bölgelerinden biridir. Gerek tersane işçiliği, gerekse farklı alandaki fabrikaların çokluğu Anadolu'nun birçok yerinden insanı bünyesinde barındırmaya müsait yapı oluşturmuştur. Çok fazla göç alan ve karışık yapıya sahip olan ilçemizde birbirine yakın şehirlerden göç eden toplulukların aynı mahallelerde toplanması gettolaşma yaratmıştır. Seçilen okullar bu gettolaşmaya göre belirlenmiştir. Böylece Anadolu'nun birçok bölgesinden göç etmiş öğrenciler bu çalışma bünyesinde temsil edilecektir. Aşağıda sıralanan okullardan ikisi aynı mahallede ancak yukarı ve aşağı olarak halk tarafından ayrıma tabidir. Diğer dört ortaokul ise farklı mahallelerde yer almaktadır. Bu mahallelerde yaşayan kişilerin geldikleri bölgeler farklı olup her bir mahallede yoğunlaşmış memleketliler vardır. Okulları belirlemede ilçe denemelerinde edindikleri akademik başarı, öğrenci profili ve öğretmenlerin okullar hakkındaki görüşleri göz önünde bulundurulmuştur. Buna bakılarak iki tane düşük başarılı okul, iki tane orta başarılı okul, iki tane de yüksek başarılı okul seçilmiştir. Okullar kodlamadaki sıralama ile verilmiştir.

Birinci Ortaokul

İlçe merkezine 15 dakika uzaklıktaki bir mahallede yer almaktadır. Okul çevresinde memur kesim yoğunluktadır ve bu kişiler Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden göç etmişlerdir. Okulun Bilim Sanat Merkezi'ne (BİLSEM) yakınlığı sebebiyle öğrenci profilinde BİLSEM öğrencileri de yer almaktadır. Tam gün eğitime sahip okulda 565 öğrenci, 37 öğretmen yer almaktadır. Sınıf mevcutları 25-30 kişiliktir, ilçe geneli ortak sınavlardaki sıralaması göz önüne alındığında okulun akademik başarı oranı yüksektir.

İkinci Ortaokulu

Bulunduğu konum itibarıyla ilçe merkezine 5 dakika mesafedeki bir mahallede yer almaktadır. Okul çevresinde yaşayan kişilerin çoğunlukla Erzurum, Kars ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin farklı şehirlerinden gelen vatandaşlar olduğu görülmüştür. İkinci Ortaokul tam gün eğitim veren ve 684 öğrenciye sahip bir okuldur. İlçe geneli ortak sınavlardaki sıralaması göz önüne alındığında okulun akademik başarı oranı düşüktür. Sınıf mevcudu 30-35 kişiliktir. Öğretmen mevcudu 36 kişidir.

Üçüncü Ortaokul

İlçe merkezine 25 dakika mesafede olan bir mahallede yer almaktadır. Okul civarında yaşayan bireylerin çoğunlukla Ordu, Giresun ve Sivas illerinden göç ettiği tespit edilmiştir. Üçüncü Ortaokulunun öğretim şekli ikili eğitimidir. 1117 öğrenciye sahip okulda 52 adet öğretmen bulunmaktadır. Sınıf mevcudu 25-30 kişiliktir. İlçe geneli ortak sınavlardaki sıralaması göz önüne alındığında okulun akademik başarı oranı ortadır.

Dördüncü Ortaokul

İlçe merkez mahallesinde yer almaktadır. Okul çevresi karma bir yapıya sahiptir. Öğretim şekli ikili eğitimidir. 1407 öğrenciye sahip okulda 89 adet öğretmen bulunmaktadır. Sınıf mevcudu 25-30 kişiliktir. İlçe geneli ortak sınavlardaki sıralaması göz önüne alındığında okulun akademik başarı oranı orta düzeydedir.

Beşinci Ortaokul

Bulunduğu konum itibarıyla ilçe merkezine 5 dakika mesafedeki bir mahallenin halk dilinde aşağı tarafında, eski konutların var olduğu bölgede yer alır.

Erzurum, Giresunlu ve daha çok memur kesimin oturduğu konutlarda öğrenci başarı profili yüksektir. İkili eğitim ile öğretim verilen okulda sınıf mevcudu 25-30, öğrenci sayısı 852, öğretmen sayısı ise 55'tir. İlçe geneli ortak sınavlardaki sıralaması göz önüne alındığında okulun akademik başarı oranı yüksektir.

Altıncı Ortaokul

Bulunduğu konum itibarıyla ilçe merkezine 10 dakika mesafedeki bir mahallede yer alır. Okulun çevresinde yaşayan insanların çoğunlukla Van, Ağrı ve Ardahan'dan göç ettikleri görülmüştür. Tam gün eğitim veren Altıncı ortaokul; 657 öğrenci, 27 öğretmene sahiptir. Sınıflar 30- 35 kişiliktir. İlçe geneli ortak sınavlardaki sıralaması göz önüne alındığında okulun akademik başarı oranı düşüktür.

3.3 Veri Toplama Süreci ve Araçları

Araştırma öncesinde ilk olarak verilerin toplanabilmesi ve uygulama yapılabilmesi için gerekli izinler alınmıştır. Araştırmada birden fazla veri toplama aracı kullanılarak veri çeşitlemesine gidilmiştir. Veri çeşitlemesi genellikle tanımlamak, bir yorum ya da gözlemlemenin yinelenebilirliğini onaylamak için birden fazla algı kullanım süreci olarak tanımlanır. Amacı değişik fikirlerden yola çıkılarak elde edilen verileri birbirleriyle kıyaslamaktır (Işık ve Semerci, 2019). Veri toplama yollarından üçgenleme yönteminin seçildiği araştırmalarda, araştırmacı topladığı verilerin güvenilirliğini de ispatlayabilmektedir. Araştırma yapan kişi farklı metotlarla topladığı verileri inceleyip bulguların doğruluğunu kanıtlayabilir ve mevcut önyargının tesirini hafifletebilir. Böylece Patton'a (1990) göre çalışmada oluşabilecek yanlılığa tedbir alınmış olur (Patton, 1990, Akt., Kırıl, 2020, s. 176).

Tablo 3: *Alt Problemler ve Veri Toplama Araçları*

Alt Problemler	Veri Toplama Aracı
Ortaokul öğrencilerinin okulda sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik görüş ve deneyimleri nelerdir?	Çizme- Yazma Formu, Metafor Çalışması, Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu
Ortaokul öğrencilerinin müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik görüş ve deneyimleri nelerdir?	Çizme- Yazma Formu, Metafor Çalışması, Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu
Ortaokul öğrencilerinin sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik görüş ve deneyimleri nelerdir?	Çizme- Yazma Formu, Metafor Çalışması, Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin okulda, müzede ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik görüş ve deneyimleri nelerdir? Sorusuna cevap aranmaktadır. Bu doğrultuda müze, sanal müze okulda öğrenme deneyimi olan okullar belirlenmiş ve bu okullar belirlendikten sonra, 5. 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri gönüllülük esasına göre araştırmanın örnekleme dahil edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak çizme- yazma formu, metafor çalışması ve açık uçlu hatırlatıcılı yarı yapılandırılmış görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır. Görüşme; Belirlenen bir konuda bilgi almanın hedeflendiği iki kişi tarafından karşılıklı sözlerle gerçekleştirilen bir iletişim türüdür (Özmen vd., 2023). Metafor ve yarı yapılandırılmış görüşme soruları araştırmanın alt problemlerine doğrultusunda literatür taraması yapıldıktan sonra uzman görüşü alınarak oluşturulmuştur. Metaforlar düşüncelerin daha açıklayıcı, basit anlaşılan ve yol gösterici olması amacıyla açık olmayan ya da hemen anlaşılamayan ifadeleri açıklamak için kullanılır. Metaforun güçlü olması bireyin fikirlerinin uygulanmasına dayanak olmaktadır. Hadiselerin teamülü ve olma biçimine dair kişilerin fikirlerini oluşturan ve bunu denetleyen kuvvetli zihni araçlar olan metaforlar, durumları açıklamada oldukça tesirlidir. Bir diyardan öteki bir diyara başkalık gösteren metaforlar eğitim ve öğretimin yakından incelenmesini sağlar. Metaforlar eğitimin yeterliğinin ve tabiatının doğru olarak bilinmesine vesile olur (Arslan, 2020, s. 3-4). Araştırmada

öğrencilerin cinsiyetlerini de belirtecekleri bireysel alanın yer aldığı veri toplama aracı kullanılmış ve daha önce metafor çalışması yapmadığı düşünülen öğrenciler için bir tane metafor örneği forma eklenerek veriler yazılı biçimde toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilere ilk olarak okulda, müzede ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme ile ilgili oluşturdukları metaforları incelemek için; “Okulda sosyal bilgiler öğrenme..... gibidir. Çünkü....”, “Müzede sosyal bilgiler öğrenme..... gibidir. Çünkü....”, “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme..... gibidir. Çünkü....” şeklinde yarım bırakılmış form verilmiş ve gerekçeleri ile doldurmaları istenmiştir. Öğrenciler verilen formları kendilerine bildirilen süre içerisinde doldurmuşlardır. Araştırmada kullanılan bir başka veri toplama aracı ise yarı yapılandırılmış görüşme formudur. Fenomenoloji çalışmalarında görüşme ana veri toplama aracı olarak görülmektedir. Bu çeşit görüşmelerde elde ettiği verileri direk katılımcıya yöneltme seçeneği bulan araştırmacı, bu sayede çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini arttırabilmektedir (Berkas, 2018, s. 120). Olgubilim araştırmalarında, odaklanılan olguyu yaşayan bireyler veya gruplar, veri kaynakları olarak kullanılır. Detaylı görüşmeler bu tür çalışmalarda yaygındır ve örneklemin sınırlı olması doğaldır. Araştırmacılar, etkileşim, esneklik ve sondalar aracılığıyla derinlemesine irdeleme özelliklerini kullanırlar. Araştırmacının güven ve empati temelinde bir etkileşim ortamı oluşturması önemlidir, çünkü bu ortamda bireyler, kendi yaşantılarını ve anlamlarını dışa vurabilirler. Olgubilim araştırmaları kesin ve genellenebilir sonuçlar üretmeyebilir, ancak olguyu daha iyi anlamamıza yardımcı olacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar sunabilir. Bu şekilde, bilimsel alan yazına ve uygulamaya önemli katkılar sağlayabilir (Baltacı, 2018, s. 69-72). Diğer bir veri toplama aracı ise görsel dokümanlardır. Veriler, öğrencilerin çizdiği resimler ve gerçekleştirilen görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Öğrencilerden, okulda, müzede ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme kavramlarına ilişkin duygu ve düşüncelerini yansıtan bir resim çizmeleri istenmiştir. Kodlanan çizimler bir ders saati içerisinde çizdirilmiştir. Resim çizme, öğrenciler için sadece eğlenceli bir etkinlik olmanın ötesinde, öğretimde bilinçli bir şekilde ele alındığında, öğrencinin öğrenme ve algılama

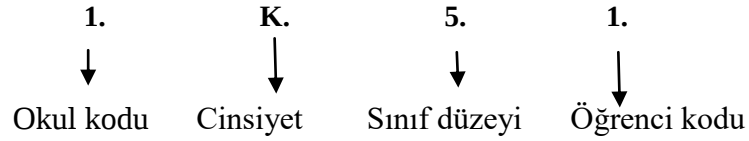
süreçlerini görsel olarak ifade etme ve öğretmenle görsel öğeler aracılığıyla öğrenmeyi tartışma fırsatı bulma imkanı sunar (Kabapınar, 2004, s. 87).

Çizim yöntemi, genellikle bireylerin fikirlerini ve kavramsal yapılarını ifade etmeye yönelik nitel araştırmalarda kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntem, öğretmen adaylarının hayal ettikleri sınıf ortamlarını somut bir şekilde ortaya koymaları için uygun bulunmuştur. Çizimlerin anlaşılmadığı durumlarda, çizimi yapan bireyin açıklamalarını almak amacıyla görüşme yönteminin kullanılması önerilmektedir (White ve Gunstone, 1992, Akt., Güven ve Karataş, 2004). Bu bağlamda araştırmada, öğrencilerle çizimleri üzerine gerçekleştirilen görüşmeler, öğrencilerin resimlerinde iletmek istedikleri mesajları açıklamalarına odaklanmıştır. Araştırmacı, bu görüşmelerde öğrencilere ek sorular yönelterek daha derinlemesine anlayış elde etmeye çalışmıştır. Bu şekilde, öğrencilerin çizimleriyle ilgili ortaya çıkan anlamlar ve görüşmeler araştırmanın temel verilerini oluşturmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmaya 263 öğrenci katılmış fakat 216 öğrenci cevap formunu gerekçeleriyle doldurarak teslim etmiştir. Çalışma grubu belirlenirken okulda, müzede ve sanal müzede öğrenme deneyimine sahip öğrencilerle çalışma yürütüleceğinden formda istenilen alanlardan herhangi birinin boş bırakılması verinin eksik kodlanmasına sebep olacağından 47 öğrencinin formu araştırma dışı bırakılmıştır. 216 öğrencinin cevap formları değerlendirilmeye alınmıştır.

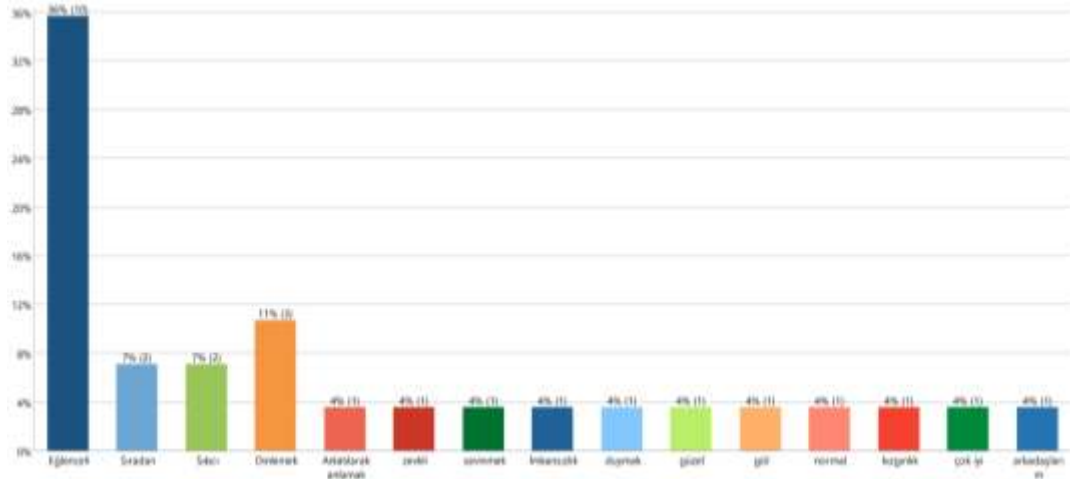
Çalışmada veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde amaç nitel verileri, nicel verilere dönüştürerek çözümleme sağlamaktır. Genel olarak sonuçlar yüzde veya frekans şeklinde verilerek tablolaştırılarak sunulmaktadır (Berkas, 2018, s. 121). Ulaşılan veriler araştırmacı tarafından çözümlenmiştir. Öncelikle tüm veriler dikkatle incelenmiş her bir çalışma kağıdı ayrı kodlanmıştır. Okul kodu, cinsiyet, sınıf düzeyi ve öğrenci kodu şeklinde ayrılarak kodlama yapılmıştır. Aşağıda bir örnek verilmiştir:

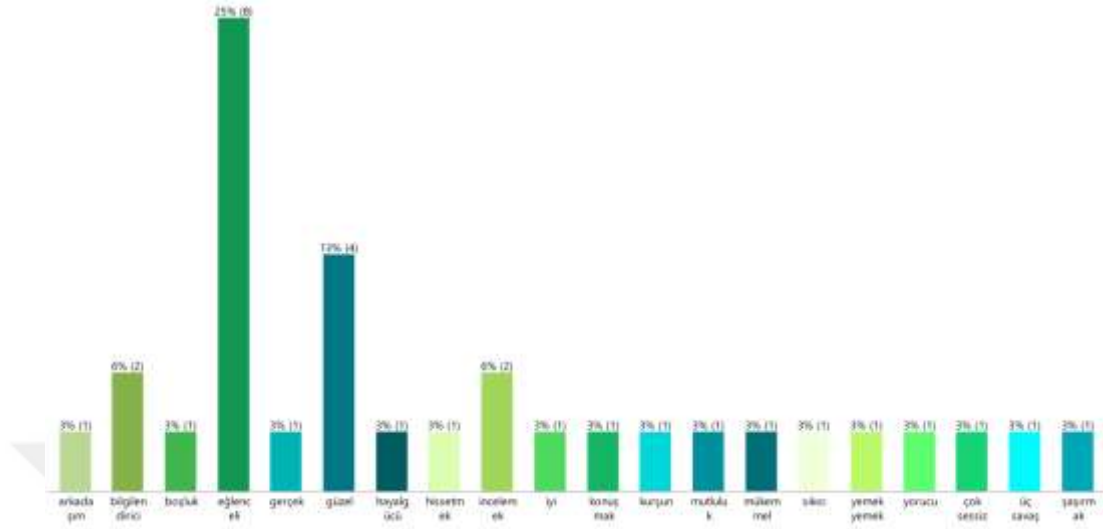
Metaforların Analizi:

Kodlama sonrasında metaforlar gelişigüzel sıralanmış, elde edilen veriler bilgisayara aktarılmıştır. Gerekçeleri ile bilgisayara aktarılan veriler benzer özelliklerine göre kategorize edilmiştir. Veriler, nitel analiz programı olan MAXQDA'ya aktarılarak sınıflandırılmış, temalar oluşturulmuştur. Geçersiz metaforlar ayrıştırılarak nitel veri kodlama programına aktarılmış metaforların frekans ve yüzdelik değerleri hesaplanmış ve tablolastırılmıştır.

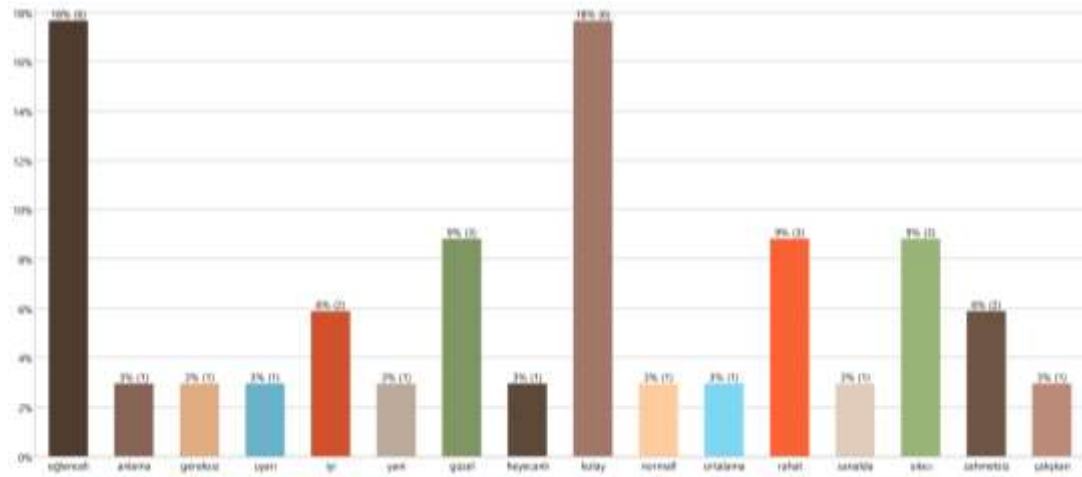
Tablo 4: Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Geçersiz Sayılan Metaforlar

Tablo 4'e bakıldığında toplamda 28 geçersiz metafor kullanılmıştır. En fazla tekrar eden geçersiz ifadeler eğlenceli $f:10(\%36)$ ve dinlemek $f:3(\%11)$ metaforlarıdır.

Tablo 5: Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Geçersiz Sayılan Metaforlar

Tablo 5'e bakıldığında toplamda 31 geçersiz metafor kullanılmıştır. En fazla tekrar eden geçersiz ifadeler eğlenceli f:8(%25) ve güzel f:3(%13) metaforlarıdır.

Tablo 6: Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Geçersiz Sayılan Metaforlar

Tablo 6'ya bakıldığında toplamda 34 geçersiz metafor kullanılmıştır. En fazla tekrar eden geçersiz ifadeler eğlenceli f: 6 (%18) ve kolay f: 6 (%18) metaforlarıdır.

Görsel Araçların Analizi (Çiz- Anlat Formu)

Bu resimlerin analizinde Haney, Russell ve Bebell'in (2003) önerdikleri yol ile kodlama yapılmıştır. Bu aşamalar şu şekildedir:

Birinci aşama (Beliren analiz): Beliren analiz ismi ile geçen bu aşamada öğrencilerin resimlerinde yer alan ve ifade ettikleri her nitelik ya da öge listelenmiş, bu sayede bir kontrol listesi oluşturulmaya başlanmıştır.

İkinci aşama (Analitik analiz): Analitik analiz ismi ile geçen bu aşamada resimler, önceden belirlenmiş kontrol listesinde yer alan unsurlara göre değerlendirilmiştir.

Üçüncü aşama (Bütüncül kodlama): Bütüncül kodlama ismi ile geçen bu aşamada resimler, öğrenci temsil açısından belirlenen temalar etrafında bir araya getirilmeye çalışılmıştır.

Dördüncü aşama (Bütüncül analiz ve yorum): Bütüncül analiz ve yorum ismi ile geçen bu aşamada ise "Bu resmin anlatmak istediği nedir?" ve "Hangi sosyal bilgiler öğrenme kategorisini yansıtıyor?" gibi soruların yanıtlarını bulmaya yönelik bir çaba harcanmıştır (Haney, W., Mike R., ve Damian B. 2003, Akt., Çulha Özbaş, 2022, s.7).

Araştırmada, hatırlatıcı ve yarı yapılandırılmış görüşme yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından yazılı formlar toplandıktan bir süre sonra öğrencilerle görüşmeye başlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları öğrencilere yöneltilmiş, formlarda verdikleri cevaplar teyit edilmiştir. İlk olarak, öğrencilere çizdikleri resimleri kategorilere göre gösterilmiş ve bu resimlerle ilgili neler anlatmak istedikleri, düşündükleri, resmettikleri, ancak akıllarına gelen başka bir detayın olup olmadığı sorulmuştur. Ardından, öğrencilere sosyal bilgiler öğrenme deneyimlerine dair hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme soruları yöneltilmiştir. Görüşmeler, bir ders saati sırasında sessiz bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemlerle resimlerden oluşturulan kategorilere ilişkin daha derinlemesine anlayış elde edilmeye çalışılmıştır. Daha sonrasında yapılan görüşmeler bilgisayara aktarılarak analize elverişli hale getirilmiştir.

3.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmada metaforların ve resimlerin kategorize edilmesi ayrıntılı şekilde anlatılmış ve araştırma bulgularında öğrencilerin kendi ifadelerine yer verilmiştir. Elde edilen bulgulara ilişkin ön analiz yapılmış, bununla birlikte verilerin güvenilirliği için aynı araştırmacı iki ay arayla ham bulguları tekrar kodlamıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak adına bir uzmandan görüş alınmıştır. Araştırmadaki ulaşılan kategoriler altında sunulan metaforların, ilgili kategoriye doğru bir şekilde yansıtıp yansıtmadığı, bir uzman tarafından değerlendirilmiştir. Araştırmacı tarafından yapılan kategori ve metafor eşleştirmeleri ile uzmanın yaptığı eşleştirmeler karşılaştırılmıştır. Yapılan kıyaslama ile iki kodlama arasındaki uzlaşma görüş birliği/görüş birliği +görüş ayrılığı sayıları belirlenerek Miles ve Huberman (1994, s. 64) formülü ile güvenirlilik hesaplanmıştır.

➤ Ortaokul öğrencilerinin okulda sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik görüş ve deneyimleri için güvenirlilik:

Bilgiye giden yolda sosyal bilgiler dersi: öğretmen ile bilgi yolculuğu kategorisinde bir metafor (Mezopotamya) farklı bir kategori ile ilişkilendirilerek güvenirlilik =%80 bulunmuştur.

Eğlenceli ve keyifli öğrenme deneyimi: sosyal bilgilerin ilgi çekici yüzü kategorisinde bir metafor (Ceviz) farklı bir kategori ile ilişkilendirilerek güvenirlilik =%81 bulunmuştur.

Geçmişle bağlantı kurma sanatı: sosyal bilgilerin tarihi perspektifi kategorisinde bir metafor (Kitap okumak) farklı bir kategori ile ilişkilendirilerek güvenirlilik =%73 bulunmuştur.

Yaşamdan ilham alarak öğrenmek: sosyal bilgilerin yansıması kategorisinde iki metafor (Tadı güzel bir yemek ve İniş çıkışı olmayan şarkılar) farklı kategori ile ilişkilendirilerek güvenirlilik =%75 bulunmuştur.

Sosyal bilgiler dersindeki engeller: anlama zorluğu ve monotonluk kategorisinde bir metafor (Bir kas kütlesi) farklı bir kategori ile ilişkilendirilerek güvenirlilik =%94 bulunmuştur.

➤ Ortaokul öğrencilerinin müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik görüş ve deneyimleri için güvenilirlik:

Eğlenceli Kültürel Keşif: Müze ve Sosyal Bilgiler kategorisinde iki metafor (Harika ve Şenlenmek) farklı kategori ile ilişkilendirilerek güvenilirlik =%85 bulunmuştur.

Zamanın Derinliklerinde Yolculuk: Sosyal Bilgilerin Müze Serüveni kategorisinde iki metafor (Deniz ve Tarihi eser) farklı kategori ile ilişkilendirilerek güvenilirlik =%83 bulunmuştur.

Zamanın Işıltısında Sosyal Bilgiler: Nesnelerin Dilinde Geçmiş kategorisinde üç metafor (Görerek ve inceleyerek anlatım, Zamanda yolculuk ve Tarih ışığı) farklı kategori ile ilişkilendirilerek güvenilirlik =%88 bulunmuştur.

Çeşitli Bilgi Sunumu: Müze Ziyaretinde Sosyal Bilgiler kategorisinde iki metafor (Ödev ve Gezmek) farklı kategori ile ilişkilendirilerek güvenilirlik =%83 bulunmuştur.

➤ Ortaokul öğrencilerinin sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik görüş ve deneyimleri için güvenilirlik:

Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Konforlu ve Rahat Bir Deneyim kategorisinde dört metafor (Geçici güzellik, Tablet, Işınlanma ve Kuş) farklı kategori ile ilişkilendirilerek güvenilirlik =%85 bulunmuştur.

Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Eğlenceli Keşif Yolculuğu kategorisinde iki metafor (Uzun araba yolculuğu ve Fragman) farklı kategori ile ilişkilendirilerek güvenilirlik =%90 bulunmuştur.

Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Teknoloji ve Uzaktan Eğitim kategorisinde iki metafor (Televizyon ve Telefonda bir iş yapmak) farklı kategori ile ilişkilendirilerek güvenilirlik =%72 bulunmuştur.

Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Zorlu Anlar ve Dikkat Toplama Güçlüğü kategorisinde bir metafor (Online eğitim) farklı bir kategori ile ilişkilendirilerek güvenilirlik =%71 bulunmuştur.

Tutar (2022) tarafından ifade edilen, Miles ve Huberman (1994) formülüne göre uzman ve araştırmacı kodlamaları arasındaki tutarlılığın %70 ve üzeri olduğu

araştırmalarda istenilen güvenirlik düzeyi yeterli grlmştır. Yapılan hesaplamalara bakıldığında bu araştırma güvenilir kabul edilmektedir.

3.6. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı lisede öğrenim gördüğü sürede yurt dışında ortaokul öğrencilerine uygulanan müze etkinliğine rastlamış ve o yıllardan beri müze konusuna ilgi duymıştır. Müze konusunun sosyal bilgiler dersi ile bağlantılı olduğunu görmüş ve niversiteye girişte sosyal bilgiler ğretmenliği bölümünü tercih ederek, bölümden mezun olmuştur. Müze konusunun ortaokul eğitiminde daha çok yer alması gerektiğini böylece öğrencilerde sosyal bilgiler derslerinin daha kalıcı olacağını dşnmştır. Araştırma esnasında araştırmacı, öğrenciler ile iletişiminde anlaşılabilir olmaya, bilimsel ilkelere ve etiğe dikkat etmiş ve öğrencilere araştırmanın her esnasında yardımcı olmaya gayret etmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde yansız davranarak, öğrencilerin verdikleri cevapları etkilememeye zen göstermiştir. Öğrencilere, sağladıkları bilgilerin herhangi bir kuruluş veya bireyle paylaşılmayacağına, isimlerinin kodlanarak kullanılacağına dair bilgilendirme yapılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde veri toplama araçlarından elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular, araştırma problemi ve alt problemlere ilişkin yorumlar ve analizlerin yapıldığı alt başlıklardan oluşmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin okulda sosyal bilgiler öğrenme, müzede sosyal bilgiler öğrenme ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik oluşturdukları metaforlara ve açıklamalarına bu bölümde yer verilmiştir. Yarı-yapılandırılmış görüşmeler ile elde edilen araştırma verilerinin analiz edilmesi ile ortaya çıkan bulgular ve yarı-yapılandırılmış görüşme soruları temalar altında sunulacaktır.

4.1. Ortaokul Öğrencilerinin Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimleri Nelerdir?

4.1.1. Metaforlar

Bu bölümde ortaokul öğrencilerinin “okulda sosyal bilgiler öğrenme” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlarla ilgili olarak elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Oluşturulan metaforların frekans(f) ve yüzdelik(%) değerleri tablo 7’de gösterilmiştir. Ayrıca oluşturulan metaforlardan kelime bulutu oluşturularak şekil 1’de verilmiştir.

“Ortaokul öğrencilerinin “okulda sosyal bilgiler öğrenme” kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular yer almaktadır.

12.	Ödev	3	0,53	61.	Yazı Yazmak	1	0,18
13.	Geçmiş	3	0,53	62.	Üzüm Bağı	1	0,18
14.	Gezi	3	0,53	63.	Ufuk	1	0,18
15.	Oyun	3	0,53	64.	Turşu	1	0,18
16.	Yaşamak	3	0,53	65.	Temizlik	1	0,18
17.	Çiçek	3	0,53	66.	Tekrar	1	0,18
18.	Su	3	0,53	67.	Taş Taşımak	1	0,18
19.	Deniz	2	0,35	68.	Şömine	1	0,18
20.	Müzik	2	0,35	69.	Şölen	1	0,18
21.	Eski	2	0,35	70.	Silah	1	0,18
22.	Puding	2	0,35	71.	Selçuklu Devleti	1	0,18
23.	Hayvanat Bahçesi	2	0,35	72.	Satranç	1	0,18
24.	İletişim	2	0,35	73.	Sarı Renk	1	0,18
25.	Yağmur	2	0,35	74.	Rüya	1	0,18
26.	Uyumak	2	0,35	75.	Yol	1	0,18
27.	Savaş	2	0,35	76.	Vatandaşlık Binasının Temeli	1	0,18
28.	Sınav	2	0,35	77.	Eğlenme Merkezi	1	0,18
29.	Altın	1	0,18	78.	Macera Parkı	1	0,18
30.	Animasyon	1	0,18	79.	Beden Eğitimi Dersi	1	0,18
31.	Atom	1	0,18	80.	Osmanlı	1	0,18
32.	Bir Ağaç	1	0,18	81.	Ezber	1	0,18
33.	Flaş	1	0,18	82.	Sinema	1	0,18

34.	Yokuşu Çıkamayan Kamyon	1	0,18	83.	Ninni	1	0,18
35.	Karnabahar	1	0,18	84.	Resim Çizmek	1	0,18
36.	Kartopu	1	0,18	85.	Örgü Örmek	1	0,18
37.	Orada Yaşamak	1	0,18	86.	Tahta	1	0,18
38.	Duyuru	1	0,18	87.	Mezopotamya	1	0,18
39.	Hapishane	1	0,18	88.	Danışmentliler	1	0,18
40.	Kas Kütlesi	1	0,18	89.	İklim	1	0,18
41.	Kepekli Ekmek	1	0,18	90.	Tavuk Döner	1	0,18
42.	Fener	1	0,18	91.	Gökyüzünde Yürümek	1	0,18
43.	Monoton Şarkılar	1	0,18	92.	Güzel Yemek	1	0,18
44.	Mum	1	0,18	93.	Limon	1	0,18
45.	Zorlu Şartlara Dayanmak	1	0,18	94.	Vatan	1	0,18
46.	Zor	1	0,18				
47.	Zar Atmak	1	0,18				
48.	Halat	1	0,18				
49.	Dizi	1	0,18				
TOPLAM						190	100

Tablo 7'ye bakıldığında okulda sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik, 216 öğrencinin 190 tane metafor oluşturduğu görülmüştür. Bu metaforlardan en çok kullanılanları “*Tarih (f=12), Kitap (f=11), Bilgi (f=10), Hayat (f=9), Ders(f=7), Işık(f=7), Güneş (f=6)*” şeklindedir. Tarih, sosyal bilgiler eğitimine önemli bir etki sağlar; çünkü tarih, sosyal bilgilerin temel taşıdır, bu sebeple tarih, zamanın, değişimin ve sürdürülebilirliğin anahtar kavramlarını ele alan bir temel unsurdur (Afrina, Abbas, ve Susanto, 2021, s. 2). Öğrencilerin kullandığı metaforların

geneline bakıldığında somut kavramların yanı sıra “deniz ($f=2$), kartopu ($f=1$), halat($f=1$) vb.”, soyut kavramlarla da “rüya($f=1$), bilgi($f=10$), empati($f=1$) vb.” metaforlar oluşturdukları görülmüştür. Öğrencilerin yazdıkları metaforlara dayalı olarak, gerekçeleri incelenmiş ve 5 farklı temada kategorilere ayrılmıştır.

Okulda sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik öğrencilerin oluşturdukları metaforlara göre belirlenen kategoriler:

1. Bilgiye Giden Yolda Sosyal Bilgiler Dersi: Öğretmen ile Bilgi Yolculuğu
2. Eğlenceli ve Keyifli Öğrenme Deneyimi: Sosyal Bilgilerin İlgi Çekici Yüzü
3. Geçmişle Bağlantı Kurma Sanatı: Sosyal Bilgilerin Tarihi Perspektifi
4. Yaşamdan İlham Alarak Öğrenmek: Sosyal Bilgilerin Yansıması
5. Sosyal Bilgiler Dersindeki Engeller: Anlama Zorluğu ve Monotonluk

4.1.1.1. Kategori 1: Bilgiye Giden Yolda Sosyal Bilgiler Dersi: Öğretmen ile Bilgi Yolculuğu: Bu kategoriye bakıldığında toplamda 55 öğrenci tarafından 44 farklı metafor oluşturulmuştur. Bu metaforların özellikleri incelendiğinde öğrenciler, okulda sosyal bilgiler öğrenmeyi öğretmenlerinden edindikleri ve içerik açısından “bilgi”ye benzetmişlerdir.

Tablo 8: Bilgiye Giden Yolda Sosyal Bilgiler Dersi: Öğretmen İle Bilgi Yolculuğu Kategorisindeki Metaforlar

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Bilgiye Giden Yolda Sosyal Bilgiler Dersi: Öğretmen ile Bilgi Yolculuğu	44	bilgi(4), ders(4), kitap(4), güneş(2), kitap okumak(2), müzik dinlemek(2), animasyon(1), aydınlanma(1), bilgi aktarımı(1), bilgi kaynağı(1), bilgi kutusu(1), bilgilerle ışık saçan ders(1), bilgi madeni(1), bilgi pazarı(1), bilgi vermek(1), bir ağaç(1), bir bardak(1), bir güneş(1), çiçek(1), dinleyip öğrenme(1), dolu depo(1), eser(1), gökyüzünde yürümek(1), gül(1), hocayı dinleme(1), iletişim(1), ışığın aydınlatması(1), ışık(1), kitap okuma(1), ninni(1), oyun(1), öğrenme(1), öğretmen(1), resim çizmek(1), Selçuklu devleti(1), silah(1), sinema(1), su(1), şömine(1), yağmur damlası(1), yeni bilgilerin portalı(1), yıldız(1), zamanda yaşama(1)	55	28,9

Bu tema altında öğrenciler, sosyal bilgiler dersini bilgi edinme sürecine benzeten bir bakış açısı sunmaktadır. Öğretmenlerinden edindikleri ve ders içeriğini bir kitap gibi okuma, yazılı olarak ifade edilen bilgileri anlama ve öğrenme süreci olarak değerlendirmektedirler. Tablo 8’de yer alan verilere bakıldığında en fazla kullanılan metaforların “bilgi” (f-4), “ders” (f-4) ve “kitap” (f-4) olduğu görülmüştür.

Bu kategoride yer alan öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara yönelik gerekçeli cümlelere aşağıda verilmiştir:

(4E6-154) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme bilgi gibidir. Çünkü dünya ile ilgili çoğu şeyi sosyal bilgilerde öğreniyoruz.”

(2K5-64) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme yeni bilgilerin portalı gibidir. Çünkü sosyal bilgiler bize yeni bilgiler verir.”

(3K5-102) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme bilgi madeni gibidir. Çünkü bir sürü bilgi öğreniriz.”

(3K8-118) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme bilgilerle ışık saçan ders gibidir. Çünkü aydınlatıcı yeni bilgiler öğreniriz.”

(1K8-26) "Okulda sosyal bilgiler öğrenme kitap okumak gibidir. Çünkü her şeyiyle sana bilgi katar."

(1K5-2) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme kitap okumak gibidir. Çünkü yazılı olarak anlatılır.”

(3K5-100) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme kitap okuma gibidir. Çünkü okuduğumuzu anlamaya çalışırız.”

(2E8-96) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme yağmur damlası gibidir. Çünkü bilgileri bize öğretmeniz teker teker söyler.”

(3K6-104) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme bilgi gibidir. Çünkü öğretmen bir bilgi kaynağı gibidir.”

(1E8-59) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme bilgi pazarı gibidir. Çünkü öğretmen bilgileri dağıtır ve isteyen o bilgilerden alır.”

(4K6-139) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme ışığın aydınlatması gibidir. Çünkü ışık gibi aydınlanmamızı sağlayan bilgilerdir.”

(4E5-153) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme bir bardak gibidir. Çünkü bizi bilgiyle doldurur.”

(5K8-179) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme müzik dinlemek gibidir. Çünkü müzik sözleri ile insanı bir şey anlattığı gibi öğretmenimiz de bize bir şeyler anlatıyor .”

4.1.1.2. Kategori 2: Eğlenceli ve Keyifli Öğrenme Deneyimi: Sosyal Bilgilerin İlgi Çekici Yüzü: Bu kategoride 21 öğrenci tarafından 17 metafor geliştirilmiştir. Bu metaforların özellikleri incelendiğinde öğrencilerin, okulda sosyal bilgiler öğrenmeyi; ders ortamında yapılan etkinliklerden çok keyif almaları dolayısı ile eğlenceli bir derse benzetmişlerdir.

Tablo 9: *Eğlenceli ve Keyifli Öğrenme Deneyimi: Sosyal Bilgilerin İlgi Çekici Yüzü Kategorisindeki Metaforlar*

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Eğlenceli ve Keyifli Öğrenme Deneyimi: Sosyal Bilgilerin İlgi Çekici Yüzü	17	lunapark(4), eğlence merkezi(2), oyun(2), altın(1), atom(1), beden eğitimi dersi(1), büyülenme cevizi(1), Danışmentliler(1), dizi(1), hikaye dinleme(1), kartopu(1), macera parkı(1), müzeler(1), şölen(1), Ziya hoca(1)	21	11,05

Bu tema altında öğrenciler, sosyal bilgiler dersini eğlenceli ve ilgi çekici bir deneyim olarak tanımlamaktadır. Lunapark, eğlence merkezi veya dizi benzetmeleriyle öğrenciler, derse katılmayı keyifli ve heyecan verici bir aktivite olarak görmektedirler. Tablo 9 incelendiğinde en fazla kullanılan metaforların “lunapark” (f-4), “eğlence merkezi” (f-2) ve “oyun” (f-2) olduğu görülmüştür.

Bu kategorideki öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara yönelik açıklamalı cümlelere aşağıda yer verilmiştir:

(1K7-18) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme lunapark gibidir. Çünkü derslerde çeşitli etkinlikler yaparız ve çok eğleniriz.”

(1E5-43) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme lunapark gibidir. Çünkü herkes dersi dinlerken çok eğlenir.”

(1K7-17) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme lunapark gibidir. Çünkü öğretmenimin anlatımı çok eğlencelidir.”

(1K7-25) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme eğlence merkezi gibidir. Çünkü etkinlikler yapılıyor ve eğleniyoruz.”

(1E5-37) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme müzeler gibidir. Çünkü eğlenceli bir derstir.”

(4K5-138) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme oyun gibidir. Çünkü tarihsel şeyler oyun oynamak gibi eğlencelidir.”

(4K6-140) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme oyun gibidir. Çünkü eğlenceli konuları vardır.”

(1K8-30) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme dizi gibidir. Çünkü konular ilgi çekici ve sürükleyicidir.”

(2E8-98) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme kartopu gibidir. Çünkü kar yağınca insanlar mutlu olur ben de sosyal bilgilerde hep mutlu oluyorum.”

(2E7-89) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme büyülenme gibidir. Çünkü öğretmenin anlattığı şeyler aklımızda kalır ve çıkmazlar.”

(3E5-120) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme beden eğitimi dersi gibidir. Çünkü öğretmenimiz çok eğlenceli ve dersiniz çok eğlenceli geçiyor.”

(3K6-103) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme bir Şölen gibidir. Çünkü eğlenerek öğreniriz.”

(4K8-149) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme hikaye dinleme gibidir. Çünkü herkes farklı yönden bakar ve dinlemesi ilgi çekicidir.”

4.1.1.3. Kategori 3: Geçmişle Bağlantı Kurma Sanatı: Sosyal Bilgilerin Tarihi Perspektifi: Bu kategoride yer alan verilere bakıldığında 32 öğrenci tarafından 22 metafor geliştirilmiştir. Elde edilen verilerin özellikleri göz önüne alındığında öğrenciler, okulda sosyal bilgiler öğrenmeyi, sosyal bilgiler dersinin geçmişle bağlantısını kurarak tablo 10’da yer alan kavramlara benzetmişlerdir.

Tablo 10: Geçmişle Bağlantı Kurma Sanatı: Sosyal Bilgilerin Tarihi Perspektifi Kategorisindeki Metaforlar

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Geçmişle Bağlantı Kurma Sanatı: Sosyal Bilgilerin Tarihi Perspektifi	22	tarih(11), müze(2), dünyaya açılmak(1), eski çağlara ışınlanma(1), eski tarihlere gitmek(1), eski zamanlara ışınlanma(1), geçmiş(1), geçmişe dönme(1), geçmişe dönüş(1), halat(1), hayat(1), ışık(1), Mezopotamya(1), Osmanlı(1), tarihe tutulan fener(1), tarihimiz(1), tarihte bir gezi(1), tarihte gezinmek(1), vatan(1), yeni bir ufuk(1), zaman makinesinde dolaşmak(1)	32	16,84

Öğrenciler, sosyal bilgiler dersini geçmişle bağlantı kurma sanatı olarak nitelendirmektedir. Tarihle ilişkilendirilen bu tema, derse katılanların geçmişle etkileşimde bulunarak tarihsel bir perspektif kazanma sürecini yansıtmaktadır.

Tablo 10 incelendiğinde en fazla kullanılan metaforların “tarih” (f-11) ve “müze” (f-2) olduğu görülmüştür.

Bu kategoride yer alan öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara yönelik açıklamalı cümlelere aşağıda verilmiştir:

(1K8-29) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme tarih gibidir. Çünkü tarih öğreniyoruz.”

(3K6-105) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme tarih gibidir. Çünkü eski insanların tarihini anlatır.”

(3E6-128) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme tarih gibidir. Çünkü her şey benim için tarihi çağrıştırıyor.”

(4K5-136) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme müze gibidir. Çünkü bütün tarihi öğreniriz.”

(5K6-171) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme müze gibidir. Çünkü başka bir çağa atlayarak ders işliyoruz.”

(4E8-162) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme halat gibidir. Çünkü geçmiş geleceğe bağlar.”

(1K6-11) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme tarihte gezinmek gibidir. Çünkü eskiye dair olayları kafamızda canlandırır.”

(1K7-19) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme geçmişe dönüş gibidir. Çünkü tarihimizi öğreniriz.”

(2E8-97) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme eski zamanlara ışınlanma gibidir. Çünkü tarih işleriz.”

(1E5-40) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme eski çağlara ışınlanma gibidir. Çünkü sosyal bilgiler eskileri görmemizi sağlar.”

(1E8-56) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme zaman makinesinde dolaşmak gibidir. Çünkü eski zamanlarda yaşanan olayları dinleriz.”

(2E7-92) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme geçmişe dönme gibidir. Çünkü birçok tarihsel olay anlatılır.”

(3K8-119) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme vatan gibidir. Çünkü tarihini öğretir bilinç kazandırır vatan sevgisi aşılır.”

(3E7-134) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme dünyaya açılmak gibidir. Çünkü tarihimizi anlatır.”

(5E7-192) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme tarihe tutulan Fener gibidir. Çünkü tarihi aydınlatır.

(6K8-209) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme ışık gibidir. Çünkü geçmişe ışık tutar.”

4.1.1.4. Kategori 4: Yaşamdan İlham Alarak Öğrenmek: Sosyal Bilgilerin Yansıması: Bu kategoride ulaşılan verilere bakıldığında 32 öğrenci tarafından 24 metafor geliştirilmiştir. Elde edilen verilerin özellikleri göz önüne alındığında öğrenciler, okulda sosyal bilgiler öğrenmeyi, sosyal bilgiler dersini yaşamla ilişkilendirerek tablo 11’de yer alan kavramlara benzetmişlerdir.

Tablo 11: Yaşamdan İlham Alarak Öğrenmek: Sosyal Bilgilerin Yansıması Kategorisindeki Metaforlar

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Yaşamdan İlham Alarak Öğrenmek: Sosyal Bilgilerin Yansıması	24	hayat(5), güneş(3), yaşam(2), hayatı öğrenme(2), bir kas kütlesi(1), çiçek(1), duyuru(1), empati(1), evde öğrenme(1), flash(1), hayat bilgisi(1), hayat dersi(1), iklim(1), iletişim(1), ışık(1), mum(1), orada yaşamak(1), rüya(1), su içmek(1), tavuk döner(1), uzun bir yol(1), vatandaşlık binasının temeli(1), yaşamak(1)	32	17,37

Bu tema, sosyal bilgiler dersini yaşamdan ilham alarak öğrenme sürecine odaklanmaktadır. Öğrenciler, dersin günlük hayata dokunan konuları işleyerek, yaşamla daha organik bir bağ kurmalarını sağladığını belirtmektedirler.

Tablo 11 incelendiğinde en fazla kullanılan metaforların “hayat” (f-5), “güneş” (f-3), “yaşam” (f-2), “hayatı öğrenme” (f-2) olduğu görülmüştür.

Bu kategoride öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara ve gerekçelendirilmiş cümlelere aşağıda verilmiştir:

(1E5-44) “Okulda sosyal bilgiler öğrenmek hayat gibidir. Çünkü konuları yaşamımızla ilgilidir.”

(3E6123) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme hayat gibidir. Çünkü hayatımızı aydınlatır.”

(3E6-124) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme hayat gibidir. Çünkü bize yeni beceriler öğretir.”

(6E7-214) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme hayat gibidir. Çünkü hayatı öğretir.”

(1E6-47) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme hayat dersi gibidir. Çünkü kendi tarihimizi ve dünyamızı öğrenmek görevimizdir.”

(3K6-111) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme hayat bilgisi gibidir. Çünkü hayatta neler var onu öğreniyoruz.”

(2E7-90) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme hayatı öğrenme gibidir. Çünkü hayatımızı kültürümüzü her şeyimizi öğreniriz.”

(1K7-24) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme güneş gibidir. Çünkü biz aydınlatır.”

(2K6-68) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme güneş gibidir. Çünkü bilgileriyle ışık saçır ve bizi ısıtır.”

(1K5-4) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme yaşam gibidir. Çünkü birçok şeyi sosyal bilgiler dersi öğretir.”

(4K5-137) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme yaşamak gibidir. Çünkü hayatı anlatır.”

(6K7-203) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme yaşam gibidir. Çünkü her bir konuyu ayrıntısıyla dinlersin.”

(1K6-13) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme uzun bir yol gibidir. Çünkü tarih gittikçe derinleşir.”

(2K 6-67) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme iklim gibidir. Çünkü farklı dallara ayrılır.”

(2E6-88) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme iletişim gibidir. Çünkü sosyalleşmeyi sağlar.”

(2E8-94) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme bir kas kütlesi gibidir. Çünkü onun üzerine çalıştığında çok belirir ama çalışmaz salarsan o bilgi kayıp olabilir.”

(3K7-117) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme duyuru gibidir. Çünkü herkesin bunu bilmesi gerekir.”

(4K8-148) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme ışık gibidir. Çünkü geleceğimizi aydınlatır.”

(4E7-159) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme tavuk döner gibidir. Çünkü tavuk dönerden vazgeçemem.”

(5E8-196) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme vatandaşlık binasının temeli gibidir. Çünkü vatandaşlıkla ilgili temel bilgileri öğreniriz.”

4.1.1.5. Kategori 5: Sosyal Bilgiler Dersindeki Engeller: Anlama Zorluğu ve Monotonluk: Bu kategoride var olan verilere bakıldığında 49 öğrenci tarafından 46 metafor geliştirilmiştir. Elde edilen verilerin özellikleri göz önüne alındığında öğrenciler, okulda sosyal bilgiler öğrenmeyi, sosyal bilgiler dersini “sıkıcı, monoton ve ödev gibi zor” olarak Tablo 12’de yer alan kavramlara benzetmişlerdir.

Tablo 12: Sosyal Bilgiler Dersindeki Engeller: Anlama Zorluğu ve Monotonluk Kategorisindeki Metaforlar

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Sosyal Bilgiler Dersindeki Engeller: Anlama Zorluğu ve Monotonluk	46	ödev(3), hayvanat bahçesi(2), sınav(2), kitap okuma(2), aynı şeyleri sürekli yazmak(1), biber(1), bir konuşma dinleme(1), çilekli puding(1), daha az imkanı(1), deliye ders anlatmak(1),deniz(1), denize dalmak(1), ders(1), evde ders çalışmak(1), ezber dersi(1), hapisshanede öğrenme(1), karnabahar(1), kepekli ekmek(1), kitap(1), limon(1), muzlu puding(1), olacıklara zar atmak(1), otobüs beklemek(1), öğretmen(1), örgü örmeyi öğrenmek(1), sarı renk(1), satranç oynamak(1), savaş(1), savaşmak(1), su(1), tadı güzel bir yemeğin başına oturmak(1), tahta(1), taş taşımak(1), temizlik yapmak(1), turşu(1), uyku(1), uyumak(1), üzüm bağı(1), yağmur(1), yazı yazmak(1), yokuşu çıkmaya çalışan kamyon(1), zor(1), zorlu öğrenme(1), zorlu şartlara dayanmak(1), ses iniş çıkışı olmayan şarkılar(1)	49	25,79

Bu tema, sosyal bilgiler dersindeki engeller sürecine odaklanmaktadır. Öğrenciler, dersin sıkıcı ve monoton geçmesi, organik bir bağ kurmalarını sağladığını belirtmektedirler.

Tablo 12 incelendiğinde en fazla kullanılan metaforların “ödev” (f-3), “hayvanat bahçesi” (f-2), “sınav” (f-2), “kitap okuma” (f-2) olduğu görülmüştür.

Bu kategoride öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara ve gerekçelendirilmiş cümlelere aşağıda verilmiştir:

(1K5-6) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme evde ders çalışmak gibidir. Çünkü değişik hiçbir şey olmaz.”

(2K5-63) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme ödev gibidir. Çünkü bazen çok sıkıcı oluyor.”

(4K7-144) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme kitap gibidir. Çünkü bazen konusuna bağlı olarak sıkıcı olabilir.”

(1E5-42) “Okulda sosyal bilgiler öğrenmek kitap okuma gibidir. Çünkü oturduğum yerden anlayıp göremeyiz.”

(1K6-10) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme hayvanat bahçesi gibidir. Çünkü derste herkes ayrı bir hayvan sesi çıkarır.”

(1K6-14) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme savaş gibidir. Çünkü konuları çok zor.”

(1K7-21) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme karnabahar gibidir. Çünkü bazen severim bazen sevmem.”

(1K7-23) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme sınav gibidir. Çünkü zorunlu ve sıkıcıdır.”

(1K8-32) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme aynı şeyleri sürekli yazmak gibidir. Çünkü belirli konulardan sorumlu tutulur ve bunları ezberlemeye itiliriz.”

(1K8-33) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme denize dalmak gibidir. Çünkü başta gayet güzeldir ama daha derine daldıkça üstünde oluşan basınç seni yorar.”

(1E7-52) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme bir konuşma dinleme gibidir. Çünkü hocamızın anlattıklarını dinleriz.”

(1E8-58) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme olacıklara zar atmak gibidir. Çünkü ders çok sıkıcı ya da eğlenceli olabilir.”

(1E8-62) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme tahta gibidir. Çünkü tahtadan işliyoruz.”

(1K8-28) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme ses iniş çıkışı olmayan şarkılar gibidir. Çünkü hem sıkıcı hem de tekdüze bir anlatım vardır.”

(2E5-82) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme hapisanede öğrenme gibidir. Çünkü anlatılanları gözümüzle görmeyiz.”

(2E5-83) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme taş taşımak gibidir. Çünkü zor bir alanı mecburi olarak öğreniriz.”

(4K7-145) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme uyumak gibidir. Çünkü öğretmenimiz ninni gibi anlatıyor.”

(4E7-157) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme biber gibidir. Çünkü bazen acı bazen tatlıdır.”

(4E8-165) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme zorlu şartlara dayanmak gibidir. Çünkü çok fazla konuşan insan arasında ders dinlemek zordur.”

(5K5-166) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme otobüs beklemek gibidir. Çünkü kitaptan işlemek sıkıcıdır.”

(5K5-167) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme yokuşu çıkmaya çalışan kamyon gibidir. Çünkü çok yavaş ve ağır geçer.”

(5K5-168) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme turşu gibidir. Çünkü turşu gibi ekşi ve sıkıcıdır.”

(5K7-174) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme muzlu puding gibidir. Çünkü ben çikolatalı pudingi severim.”

(5K7-177) “Okulda sosyal bilgiler öğrenmeye yazı yazmak gibidir. Çünkü çok sıkıcıdır.”

(5E7-186) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme su gibidir. Çünkü zamanla bilgiler buharlaşıp gider.”

(6K7-201) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme örgü örmeyi öğrenmek gibidir. Çünkü Örgü örmeyi öğrenmek kadar zor ve sıkıcıdır ama öğrendiğiniz zaman örgü örmeyi bilmek gurur vericidir.”

(6K7-202) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme limon gibidir. Çünkü sosyal bilgiler dersi limondur yani insan sıkılır.”

(6E7-211) “Okulda sosyal bilgiler öğrenme deniz gibidir. Çünkü odaklanmazsan boğulup gidersin.”

4.1.2 Çizme-Yazma Formuna Ait Bulgular

Bu bölümde ortaokul öğrencilerinin “okulda sosyal bilgiler öğrenme” kavramına yönelik çizme- yazma formundan elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Öğrencilerin çizimleri, 3 ayrı kategoriye ayrılmış, bu kategoriler çizme-yazma formlarında odaklanılan yaklaşımlara göre kodlanmıştır. Bu kategorilerin dağılımını gösteren Tablo 13 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 13: Öğrencilerinin Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme Çizme-Yazma Formuna Yönelik Kategoriler

Kategoriler	(f)	%
Öğretmenin Bilgisinde Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme	137	65,66
İçerik Yelpazesinde Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme	33	15,82
Bilgi Edinme Deneyimi Olarak Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme	31	14,88
Toplam	201	100

Tablo 13'e göre, ortaokul öğrencilerinin okulda sosyal bilgiler öğrenme konusundaki değerlendirmelerine göre, en yüksek oranda (%65,66) "öğretmenin bilgisinde okulda sosyal bilgiler öğrenme" kategorisinde bulundukları görülmektedir. İkinci sırada ise "içerik yelpazesinde okulda sosyal bilgiler öğrenme (15,82)" bulunmaktadır ve bu durumu "bilgi edinme deneyimi olarak okulda sosyal bilgiler öğrenme (14,88)" kategorisi takip etmektedir. Kategoriler aşağıda daha detaylı şekilde sunulmuştur:

4.1.2.1. Birinci Kategori: Öğretmenin Bilgisinde Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme

Bu kategoride öğrenciler, sınıftaki öğretmenlerini genellikle dersin merkezinde ve kontrolünde olan bir figür olarak tanımlamaktadırlar. Öğrencilerin görüşlerini aktardığı çizme-yazma formlarında, öğretmenler sıkça dersi anlatan, öğrencilere yönlendiren ve genellikle tahtaya yazı yazan biçiminde tasvir edildiği

görülmektedir. Sınıf atmosferi genellikle öğretmenin liderliğinde ve bilgi aktaran olarak anlatılmaktadır. Öğrenciler sıklıkla sıralarında otururken, öğretmen ayakta ders anlatma pozisyonunda görülmektedir. Ders içeriği genellikle ders kitapları, slaytlar ve öğretmenin aktardığı bilgiler etrafında odaklanmaktadır. Bu kategori altında öğrencilerin vurguladığı önemli bir nokta, öğrencilerin öğretmenin anlatımlarını düzenli bir şekilde not almaları ve ders kitaplarına odaklanmaları gerektiğidir. Çizme-yazma formlarına ve yarı yapılandırılmış görüşmelerdeki ifadelerle aşağıda yer verilmiştir.

Görüşme yapıldığı sırada öğrenciler olumlu ve olumsuz olmak üzere görüş bildirmişlerdir. Ancak olumsuz görüş bildiren öğrenci sayısı çoğunluktadır.

1K8-26 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, ders öğretmenin onlarla etkileşim halinde olduğunu, ders sırasında öğretmenlerinin yaptıkları espriler ile eğlenerek öğrendiklerini belirtmiştir.

“Ben okulda sosyal bilgiler dersi eğlenceli geçtiği için öğretmenimi çizdim, sıraları çizdim ve akıllı tahtada ders işlediğimizi çizdim.”

Resim 1

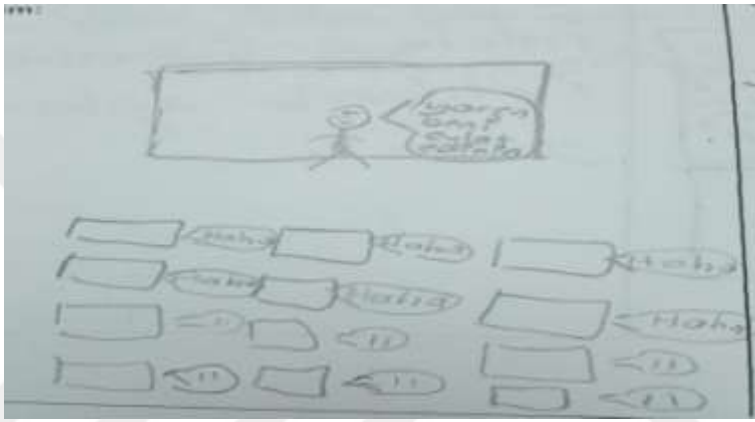

Resimde, dersin akışını belirlemek ve öğrencilere bilgi aktarmak için akıllı tahta kullanılmaktadır. Öğretmen, tahtadan ders anlatırken öğrenciler dikkatlice dinlemekte ve önlerindeki kitaplarla desteklemektedir. Sınıfta dolap, kapı, su şişesi gibi çeşitli nesneler bulunmaktadır. Öğrencilerin sıralarında oturmuş olmaları, dersin düzenli bir sınıf ortamında gerçekleştiğini göstermekte ayrıca öğrenci, dersin eğlenceli geçtiğini belirterek olumlu bir deneyim yaşadığını ifade etmiştir.

6K8-206 ders öğretmeniyle olan etkileşimini paylaşarak, öğretmenin ders esnasında gerçekleştirdiği espri ve şakaların öğrenme sürecine keyif kattığını ifade etmiştir.

“Resimde öğretmen çok komik anlattığı için biz de her zaman gülüyoruz ve ben bazen tahtaya çıktığımda böyle bize bir şarkı okur musun filan diyor öğretmenimiz ve biraz komik anlatıyor. O yüzden ben okulda öğrenmeyi daha çok verimli buluyorum.”

Resim 2

Resimde, öğretmenin akıllı tahtadan ders anlattığı, öğrencilere espri yaptığı ve sıraların önündeki baloncuklarda "Hahaha" ifadeleri bulunduğu görülmektedir. Bu durum, ders atmosferinin neşeli ve öğrencilerin keyif aldığı bir ortamı yansıttığını göstermekte, öğretmenin sadece ders anlatmakla kalmayıp aynı zamanda öğrencileriyle etkileşimde bulunması, öğrencilere pozitif bir öğrenme deneyimi sunmaktadır.

3K7-114 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, ders öğretmenin bilgisinden etkilendiğini, onların gelişmesine katkı sağladığını ve ders sırasında eğlenerek öğrendiklerini belirtmiştir.

“Öncelikle resmimde normal bir sosyal bilgiler dersinde yapılanı, konuyu ve nasıl olduğunu çizdim. Bir öğretmen ve akıllı tahta, bir de arkadaşımı anlattım.”

Resim 3

Verilen resimde, çizilmiş sıraların üzerinde tek bir öğrenci, öğretmen ve akıllı tahta bulunmaktadır. Akıllı tahtanın üstünde "Göbeklitepe" yazılıdır, bu da dersin konusunu ifade etmektedir. Öğrenci sayısının az çizilmiş olması dikkat çekiyor olsa da resmin açıklamasına bakıldığında öğrenci, genel atmosferin iyi olduğunu ifade etmektedir.

1K5-9 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede öğrenci, ders sırasında arkadaşlarının kötü hareketlerde bulunduğunu ve öğretmenin slayttan ders işlemeye çalıştığını belirtmiştir.

“Bana okulda sosyal bilgiler denilince insanların arkada yaptığı saçma sapan hareketler, hocanın bir yandan ders anlatmak için açtığı slaydı dinlememizi, beklemesi ki dinliyoruz. Ayrıca hoca insanların yerlerini değiştirmesi ve insanların birbirlerinin fikirlerine saygı duymaması aklıma geliyor. Bu beni biraz şey yapıyor yani benim gözüme güzel gözüküyor.”

Resim 4

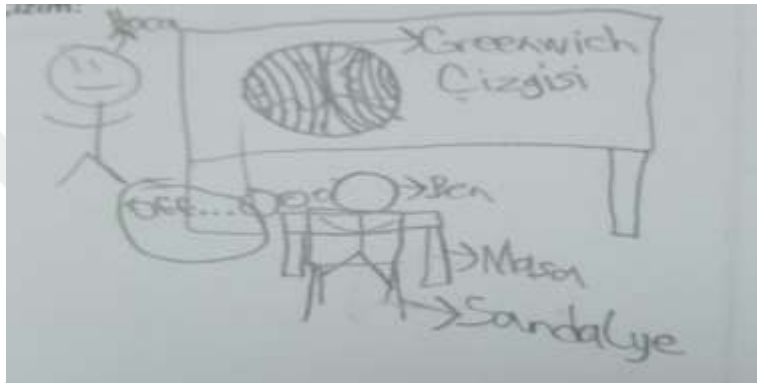
Resim 1’de, öğretmenin slayt üzerinden ders anlatmaya çalıştığı görülüyor. Ancak, dikkat çeken bir detay olarak ayakta duran iki öğrencinin öğretmene ve akıllı

tahtaya sırtlarını dönmüş olmaları ve aralarında bir çekişme havası bulunmasıdır ve bu durum, öğrenciler arasında bir etkileşim problemi veya öğrenme motivasyonu eksikliği olabileceğini düşündürmektedir.

Diğer bir 2E6-84 kodlu öğrenciyle yapılan görüşmede öğretmenin akıllı tahtaya yazılar yazarak sıradan ders anlattığı ve kendisinin sıkıldığını ifade etmiştir.

“Direk basit bir şekilde benim ve genellikle çoğu insanın rahatça unuttuğu bir şekilde öğretilmesini yazdım.”

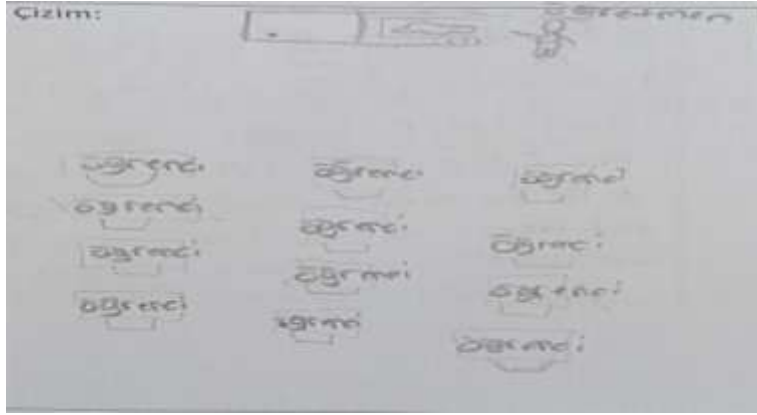
Resim 5

Resim incelendiğinde öğrencinin görüşü açıkça ortaya çıkmaktadır. Öğretmen tahtanın yanında ayakta durmakta ve konuyu anlatmaktadır. Öğrenci sırasında oturmakta ancak canının sıkıldığını belirtmek için baloncuk içerisinde “off” yazmıştır.

1K5-6 kodlu öğrenciyle yapılan görüşmede derste ilginç bir şeyin olmadığını, sıradan bir ders olduğunu ve çok sıkıcı bulmamakla birlikte eğlenceli de olmadığını ifade etmiştir.

“Okuldaki sosyal bilgiler dersinde neler yapıldığını ve ilginç hiçbir şey olmadığını yazmak istedim. İlginç hiçbir şey olmadığını düşünüyorum. Yani sıkıcı değil ama bir müzede sosyal bilgiler öğrenmek kadar ilgi çekici de olmuyor.”

Resim 6

Çizimi incelediğimizde öğretmenin akıllı tahtanın önünde ders anlatırken çizildiğini görmekteyiz. Sınıf ortamında öğrenciler aktif değildir, yalnızca öğrenciler fiziksel olarak dahi çizilmemiş, sadece sıraların üzerine öğrenci diye yazılmıştır. Bu çizim aslında öğretmen merkezli anlatımın ne kadar ön planda olduğunu göstermektedir.

Yukarıdaki resmin bir benzerini çizen 5E7-186 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede öğrencilerin not aldığını ve öğretmenin de konuyu anlattığını vurgulamıştır.

“Burada hocamız tahtada Osmanlı'yı anlatıyor. Burada da insanlar not alıyor, öğrenciler not alıyor. Arkada da bir tane dünya haritası var. Masanın üstünde de bir üç boyutlu dünya maketi var. Sadece ders ortamını çizmek istedim”

Resim 7

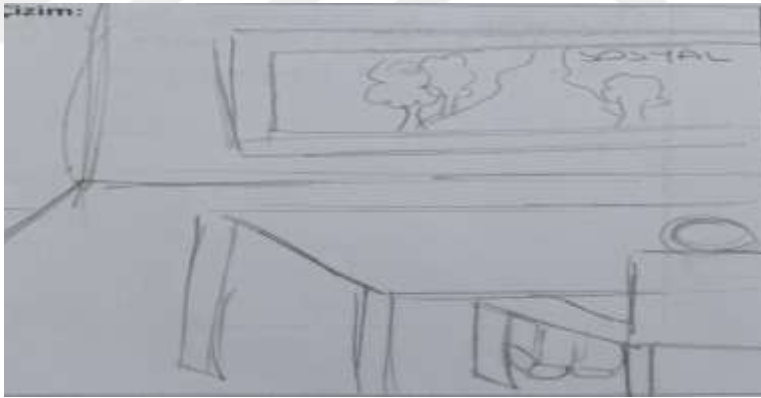
Bu resim, bir öğretim ortamını temsil ediyor. Öğretmenin tahtada durması ve ders anlatması, dikkat çekici bir özelliktir ve bu durum resmi öğretmen merkezli kılmaktadır. Öğrenci sıraları, kitaplar, kalemler ve defterler, öğrencilerin ders

çalıştığı bir sınıf atmosferini yansıtır. Sınıfta küre harita ve dolap gibi materyaller, genel bilgi odaklı derse işaret etmektedir. Ancak, resmin olumsuz bir yönü, öğrencilerin çizilmemiş olmasıdır. Bu, öğrenme ortamının öğrenci perspektifini tam olarak yansıtamaması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Yerdeki çöpler, sınıfın temizlik eksikliğini göstermekte, bu da öğrenci odaklanmasını ve öğrenme ortamını olumsuz etkileyebilmektedir.

5K8-177 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve resmin açıklama kısmına yazdığı bilgilere bakılarak, öğrenci sosyal bilgiler dersi ile özdeşleştirdiği öğretmenini sevmediği için dersten keyif almadığını belirtmektedir. Ancak görüşme sırasında sadece konuya değinmiş ve öğretmenin akıllı tahtada konu anlattığını söylemiştir.

“Okulda burada çizdiğim resimde öğretmenimiz bize akıllı tahtada sosyal bilgiler dersi ile alakalı konu anlatırken benim dinlediğim sıradaki resmim. Yani ülkemizin coğrafi konumuyla alakalı bilgiler.”

Resim 8

Bu resimde öğrenci, sınıftaki öğretmenin sunumunu izleyerek pasif bir rol üstlenmektedir. Sınıf ortamında, öğrenci merkezli bir yaklaşım yerine, öğretmenin bilgiyi aktardığı daha geleneksel bir öğrenme modeli görülmektedir. Öğrencinin sadece izleme yapması, etkileşim ve katılımın daha düşük olduğu bir öğrenme ortamını işaret etmektedir.

2K8-77 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve resmin açıklama kısmına yazdığı bilgilere bakılarak, dersi anlamadığı için sıkıldığı, bu sıkılmanın verdiği atmosferle öğrenci uyuklayarak dinozor biçimindeki silgileri ile oynadığını

belirtmiştir. Açıklama kısmındaki ayrıntıya ek olarak görüşmede, çiziminde kendisinin ders ortamındaki halini yansıttığını dile getirmiştir.

“Dördüncü sınıftan beri sosyal bilgileri işliyoruz ve genelde hep duyduğumuz şeyler. Ondan dolayı sosyal ders dersinde işlediğimiz, düşünüp çizmiştik. İşlediğimiz şeyi sınıftaki kendimi anlatmak istemiştik.”

Resim 9

Resim 6'yı incelediğimizde, öğrencinin sıra üzerine oturmuş, sıkıntı içinde olduğu ve dersle ilgisini kaybettiği izlenimini alınıyor. Kızın, sıkıntıdan kaçmak için derste silgiden yapılmış dinazorlarla oynadığı ve hatta gövdesinin sıraya yakınlığından uyukladığı gözlemleniyor. Resimde öğretmen, diğer öğrenciler veya genel sınıf ortamı bulunmuyor. Bu öğrencinin sadece kendi dünyasında olduğunu düşündürmekle kalmıyor, aynı zamanda öğrencinin dersle ilgisiz olduğunu ve dikkatinin dağıldığını, öğrenme ortamındaki motivasyon eksikliğini de ortaya koyuyor.

1K6-10 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve resmin açıklama kısmına yazdığı bilgilere bakılarak, öğrenci sosyal bilgiler dersinde öğretmenin dersi çok hızlı anlattığını bu sebeple hiçbir şey anlamadığını ve sınıfta E.. isimli arkadaşının üzerine çok gidildiği için ders işlemenin zorluğundan bahsetmiş. Görüşme yapıldığında da öğretmeninden ve sınıf ortamını bahsetmiştir.

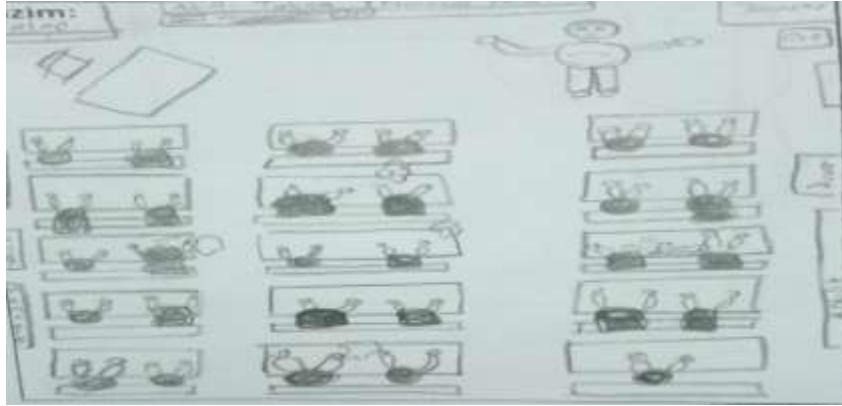
“Ben okulda okuldaki sınıfımızı çizdim orda yerde çöpler var. Çoğu zaman normal bir şekilde sosyal dersini işlemeye çalışıyoruz ve kimse hocayı dinlemiyor. Hoca da çok kızgın oluyor.

Resim 10

Bu resimde sınıf ortamında bir kaotik durum gözlemlenmektedir. Sıraların üzerinde defterler, dolap, öğretmen, öğretmen masası ve tahta gibi sınıf içi öğeler bulunmakta, öğrencilerin kafalarına çizilmiş baloncuklarda harf içerikleri ve içeriklerin anlamına işaret eden ok işaretleri dikkat çekmektedir. Ayrıca, sınıfın durumuyla ilgili olumsuz bir atmosferi gösteren çöp tenekesinin dolu olması ve yerde sürekli çöplerin bulunması resimdeki olumsuzlukları vurgulamaktayken öğretmenin öğrenciye yönelik sert tepkisi resmin merkezinde yer almaktadır. Öğrencinin tualete gitme isteğine yönelik sert cevap ve baloncuklardaki küfürlü ifadeler, iletişim sorunlarını ve olumsuz bir sınıf ortamını yansıtmaktadır.

1K7-15 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve resmin açıklama kısmına yazdığı bilgilere bakılarak, öğretmenin akıllı tahtada slayttan konu anlattığını, öğrenci sosyal bilgiler dersini daha çok şakalaşarak geçirdiklerini, kendisi ve birkaç arkadaşı dışında derse katılımın olmadığını belirtmiştir.

“Ben ilk resminde okulda öğretmeni dinleyen öğrenciler çizdim. Çizdiğim sınıf resminde, tahtada; akıllı tahtada bir sunum açıktır. Genellikle sosyal bilgiler dersini sunum olarak işliyoruz. Etrafta oturan öğrenciler var. Arada küçük konuşma balonları vardı. Ders birazcık gırgır şamata geçiyor. Bu yüzden çizdim.”

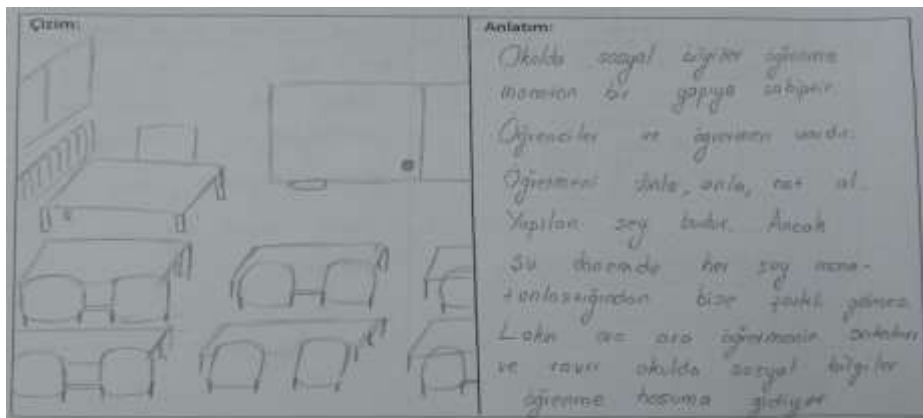
Resim 11

Resimde, öğretmenin ellerini açarak ders anlattığı bir sınıf ortamı bulunuyor. Öğrenciler, sıralarında oturarak öğretmenin anlatımını dinliyorlar. Sınıfın içinde yer alan detaylar arasında akıllı tahta, öğretmen masası, dolap, duvar, çöp kutusu, askılık ve pencere bulunmaktadır. Bu detaylar, sınıf atmosferini daha gerçekçi bir şekilde yansıtmaktadır. Ayrıca, öğrenciler arasında yapılmış konuşma balonları, sınıf içindeki etkileşimi ve öğrenciler arasındaki iletişimi ifade etmektedir. Resim, etkileşimli bir sınıf ortamını temsil etmektedir.

Aşağıda yer verilen çizimler açıklamaları ile paylaşılmıştır:

Resim 12

1K8-32 kodlu öğrenci

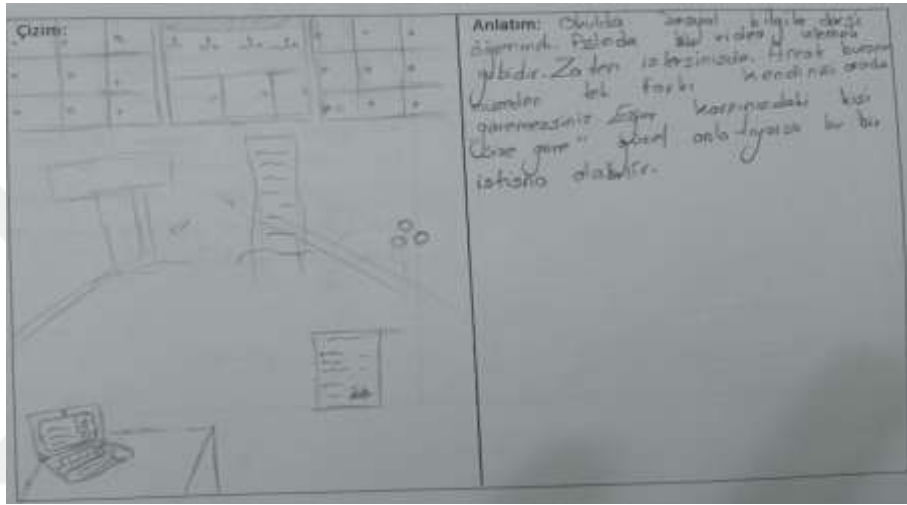

Bu resimde sınıf ortamı ve öğrenme materyalleri belirgin bir şekilde gösterilmiştir. Ancak, resimde öğretmen ya da öğrenci çizilmemiş, bu da resmin daha genel bir temsili olduğunu göstermektedir. Açıklamaya göre, sosyal bilgiler dersinin

monoton bir yapıya sahip olduğu ifade edilmiştir “(Öğretmeni dinle,anla, not al; yapılan tek şey budur)”, ancak öğrenciler ve öğretmenin arasındaki etkileşim, öğretmenin espri yapma ve tavrı sayesinde daha hoş bir hale geldiği belirtilmiştir. Bu durum, dersin içeriğinden ziyade öğretmenin kişisel etkileşimi ve sınıf atmosferinin öğrenciler üzerinde olumlu bir etki bıraktığına işaret etmektedir.

Resim 13

6K8-210 kodlu öğrenci

Resimde, sınıf ortamı çizilmiş olsa da öğrenci ve öğretmen detaylı bir şekilde çizilmemiştir. Sınıf içinde öğretmen masasının üzerinde bilgisayar, pano, dolap ve kapı gibi detaylar bulunmaktadır. Ancak, öğrenci ve öğretmenin eksikliği, sosyal bilgiler dersini monoton ve etkisiz bir şekilde öğrenmek gibi algılanabilir. Açıklamaya göre, sosyal bilgiler dersinin, video izlemek gibi bir aktivite olduğu, ancak bu ortamda kendini ifade etme veya etkileşime geçme şansının sınırlı olduğu düşünülmektedir. Bu durum, dersin sadece bilgi aktarımına dayalı olduğu ve öğrencinin ders içinde etkileşim kurma imkanının kısıtlı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Resim 14

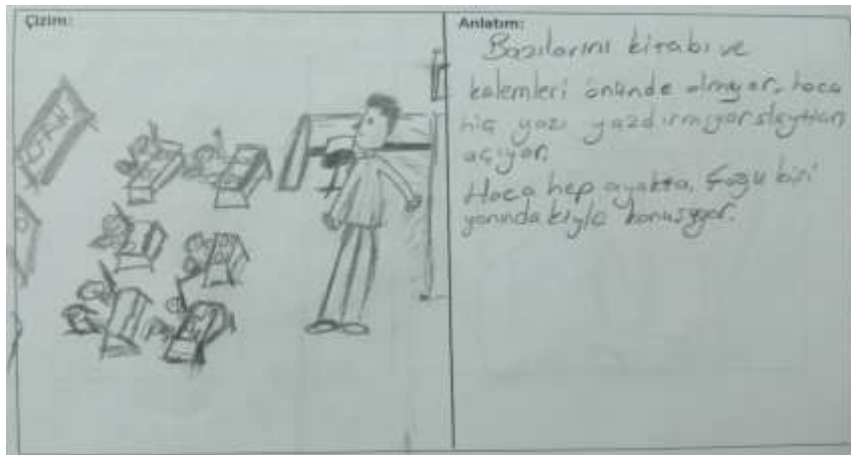
1K7-23 kodlu öğrenci

Resimde, sınıf ortamı, öğrenci ve öğretmen çizilmiştir. Sınıf içinde akıllı tahta, öğretmen masası ve öğrenci sıraları gibi detaylar bulunmaktadır. Öğrenci sıralarında oturan öğrencilerin aralarında konuşma balonları ve birbirleriyle etkileşim içinde oldukları görülmektedir. Ancak, arka sıradaki öğrencilerin uyuduğu belirtilmiştir. Açıklamaya bakılacak olursa, sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin dikkati hoca tarafından okunan sunumdan uzaklaşmış gibi görünmektedir. Hoca, sadece sunumu okuyarak ve bağırarak ders anlatmaktadır, bu da öğrencilerin dersi sıkıcı bulmalarına neden olmuştur. Etkileşim eksikliği ve öğrencilerin dikkatinin dağılması, dersin öğretmen merkezli işlendiği şeklinde yorumlanabilir.

Resim 15

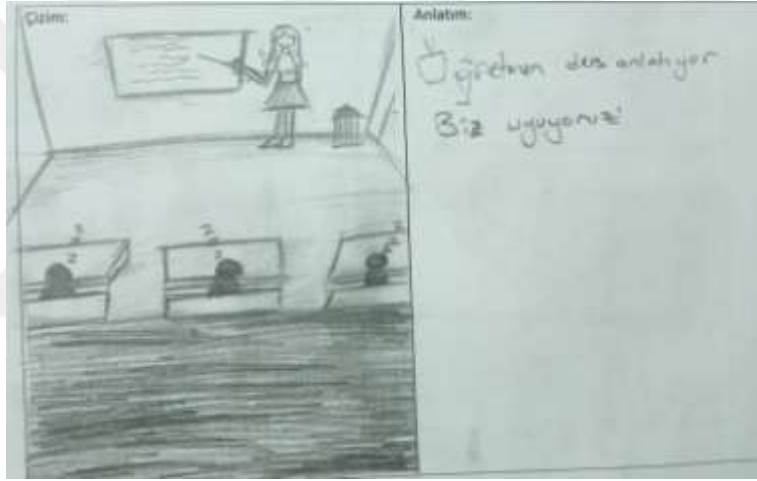
5K5-167 kodlu öğrenci

Resimde, öğretmenin ayakta akıllı tahta önünde ders anlattığı, öğrencilerin ise sıralarda oturduğu, bazı öğrencilerin ellerini kaldırdıkları ve öğretmenle etkileşimde bulundukları görülmektedir. Sınıf düzeni sıraların düzenli bir şekilde yerleştirildiği, öğretmen masası ve sandalyesinin bulunduğu bir yapıya sahiptir. Açıklamaya bakıldığında, bazı öğrenciler arasında kitap ve kalem düzeninin eksiklik olduğu, öğretmenin yazı yazdırmadığı, sadece slaytları açarak ders anlattığı ifade edilmiştir. Ayrıca, sınıfta öğrenciler arasında iletişim olduğu, bazılarının dersle etkileşimde olmadığı, hatta yanındaki kişiyle konuştuğu vurgulanmıştır.

Resim 16

6E7-213 kodlu öğrenci

Resimde öğrenciler sıralarında oturmuş olmalarına rağmen, bazılarının uykulu olduklarını ifade eden "zzz" işaretleri dikkat çekmektedir. Bu durum, öğrencilerin ders sırasında dikkatlerini tam olarak veremedikleri veya konuyu anlamakta zorlandıkları şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca, öğretmenin belirli noktalara vurgu yapmaya çalıştığı, ancak öğrenciler arasında bu bilgilerin dikkat çekmeye yetmediği düşünülmektedir.

4.1.2.2. İkinci Kategori: İçerik Yelpazesinde Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme

Konu merkezli kategoride öğrenciler, sınıf atmosferini genellikle dersin içeriği ve materyalleri üzerinden tanımlamaktadırlar. Çizimlerde sıklıkla ders kitapları, tahtalar ve diğer öğretim materyalleri ön plandadır. Öğrenciler, konu

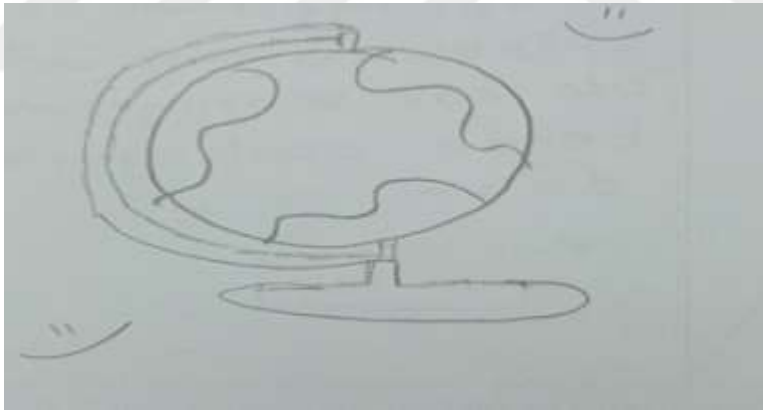
merkezli sınıflarda öğretmenlerinin dersi daha çok içerik odaklı ve bilgi aktaran bir şekilde işlediğini belirtmektedirler. Ders içeriği genellikle ders kitaplarına dayalı, öğrencilerin bu kitaplar üzerinden çalıştığı bir yapıda anlatılmaktadır. Öğrencilerin gönderdiği çizimlerde, konu merkezli sınıflarda öğrencilerin genellikle ders kitaplarına, ders içeriğine, sınıf içindeki malzemelere yoğunlaştığı ve öğretmenin bu materyalleri kullanarak dersi işlediği izlenimi edinilmektedir.

Görüşme yapıldığı sırada öğrenciler olumlu ve olumsuz olmak üzere görüş bildirmişlerdir.

1K5-7 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve resmin açıklama kısmına yazdığı bilgilere bakılarak, sosyal bilgiler dersi denildiğinde aklına gelenin dünya olduğu ayrıca en sevdiği dersin sosyal bilgiler olduğunu belirtmiştir.

“Dünya çizdim çünkü dünyada sosyal bilgiler denince aklıma ilk dünya geliyor. Nedenini ben de bilmiyorum ama sosyal dersinde dünyamızı öğreniyoruz.”

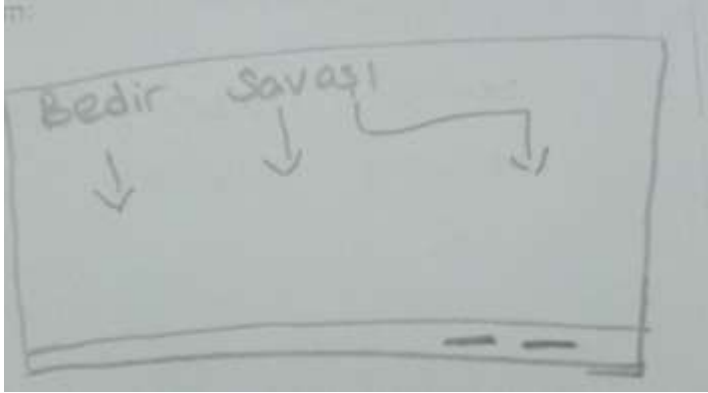
Resim 17

Resimde çizilen küre ve eklenen gülücükler, öğrencinin sosyal bilgiler dersini sevdiğini ve bu dersle ilgili olarak dünya kavramını öne çıkardığını göstermektedir. Öğrencinin gözünde sosyal bilgiler, dünyayı anlamak ve keşfetmek adına önemli bir konu olarak görülmektedir.

3K6-104 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve resmin açıklama kısmına yazdığı bilgilere bakılarak, sosyal bilgiler dersinde işledikleri ülke tarihimiz, savaşlar ve eski dönem devletlerinin aklına geldiğini ifade etmiştir.

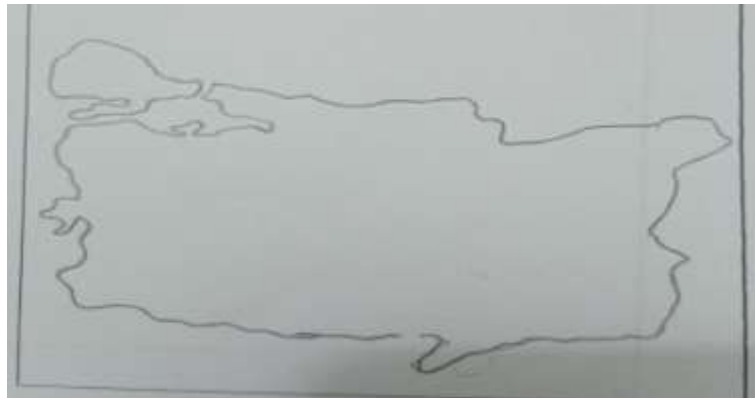
“Sosyal bilgiler dersinde işlediğimiz bir resim çizdim. Resimde o dersimizi anlatılan ve derste olan bir konuyu çizdim”

Resim 18

Resimde çizilen akıllı tahta ve üzerindeki konuya odaklanılmıştır. Açıklamaya göre, sosyal bilgiler dersinde eski dönemdeki devletleri, yapılan savaşları ve ülkenin tarihini anlamak adına çeşitli konular işlenmektedir. Öğrenci, sosyal bilgiler dersinde tarihi olayları detaylı bir şekilde öğrenmekte ve bu resimde de Bedir Savaşı'nın ele alındığını ifade etmektedir.

4E5-150 kodlu öğrenciyle gerçekleştirilen görüşmeden ve çizim açıklamasından edinilen bilgilere göre, öğrenci, sosyal bilgiler coğrafya dersiyle ilişkilendirmiştir. İşledikleri harita konusunun aklına geldiğini ifade etmiştir.

“Ben bir Türkiye haritası çizdim. Okulda sosyal bilgiler deyince aklıma harita geldi. Çünkü şu anda harita konusundayız ve harita deyince benim aklıma da Türkiye geliyor.”

Resim 19

Resimdeki Türkiye haritası, coğrafya dersini ve genel olarak sosyal bilgileri hatırlatmakta, bu görsel, öğrencinin coğrafi konulara odaklandığını ve

Türkiye'nin haritasını dikkatlice incelediğini göstermektedir. Bu da sosyal bilgilerin geniş kapsamlı bir öğrenme alanı olduğunu ortaya koymaktadır.

Aşağıda yer verilen çizimler açıklamaları ile paylaşılmıştır:

Resim 20

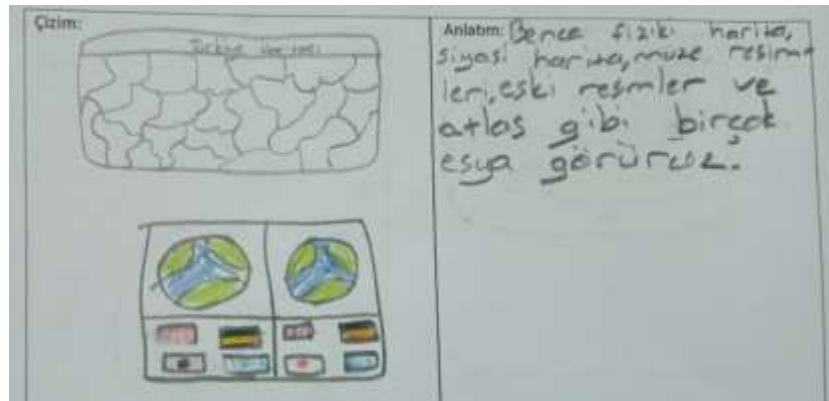
1K5-5 kodlu öğrenci

Resimde dünya ve renklendirilmiş bölgeler dikkat çekicidir. Sarı renkteki cismin üzerine çizilen hatlar, muhtemelen farklı iklim bölgelerini temsil etmekte, açıklamada belirtilen Akdeniz'in sıcak, Karadeniz'in ise soğuk olmasıyla ilgili özellikler, coğrafi konumların iklim üzerindeki etkilerini anlama çabasını yansıtmaktadır. Öğrenci, sosyal bilgiler dersinde öğrendiklerini resim aracılığıyla ifade ederek konuya olan ilgisini ve kavrayışını göstermektedir.

Resim 21

1K5-4 kodlu öğrenci

Resimde, Türkiye haritası arkada çizilmiş, ön planda ise dünya haritası ve ülke bayrakları dikkat çekmektedir. Açıklamaya göre, resimde yer alan

fiziki harita, siyasi harita, müze resimleri, eski resimler ve atlas gibi unsurlar, öğrencinin sosyal bilgiler dersinde karşılaştığı çeşitli konuları temsil etmektedir. Resimdeki detaylar, öğrencinin bu dersle ilgili geniş bir bakış açısı kazandığını ve farklı kaynaklardan bilgi edindiğini yansıtmaktadır. Bu zenginlik, sosyal bilgilerin çeşitli yönlerini keşfetme ve anlama çabasını göstermektedir.

4.1.2.3. Üçüncü Kategori: Bilgi Edinme Deneyimi Olarak Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme

Öğrenci merkezli kategoride, öğrenciler sınıftaki atmosferi genellikle kendi etkinlikleri ve katılımları üzerinden tanımlamaktadırlar. Çizimlerde öğrenciler, sınıfta etkileşim içinde oldukları, öğretmenleriyle iletişim kuran, sorular soran ve kendi düşüncelerini paylaşan bir öğrenci profili çizmektedir. Sınıf ortamı genellikle canlı, öğrenci etkileşimine dayalı ve öğrenci merkezli bir şekilde betimlenmektedir. Öğrencilerin gönderdiği çizimlerde, sıklıkla öğrencilerin grup çalışmaları yaparken ya da kendi projeleri üzerinde çalışırken görülmektedirler. Öğrenci merkezli sınıflarda öğrenciler, kendi öğrenme süreçlerine daha fazla katılım ve kontrol sağlama eğilimindedirler.

Görüşme yapıldığı sırada öğrenciler olumlu ve olumsuz olmak üzere görüş bildirmişlerdir.

1K5-8 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve resmin açıklama kısmına yazdığı bilgilere bakılarak, sosyal bilgiler dersini ve öğretmenini çok sevdiğini ifade etmiştir.

“Burada bir öğrenci var ve öğretmeniyle ders yapıyor. Bizim okulda akıllı tahta ile dersler yapılıyor. O yüzden akıllı tahtaya benzer bir şey çizmeye çalıştım. Öğretmenimizle beraber ders işlerken çok mutlu oluyorum. Onu anlatmaya çalıştım. Gülüyorlar çünkü sıkıcı gelmiyor.”

Resim 22

Resimde, akıllı tahta içerisinde çizilmiş Türkiye haritası dikkat çekiyor. Erkek öğretmen, ayakta durarak akıllı tahtaya bakıyor ve sınıfa ders anlatmaktadır. Sınıf içerisinde sıralar düzenli bir şekilde yerleştirilmiştir. Resimde bir kız çocuğu da ayakta durarak öğretmeni ile birlikte ders işliyor ve her ikisinin yüzü gülmektedir. Açıklamaya bakıldığında, öğrenci öğretmenini ve sosyal bilgiler dersini çok sevdiğini söylemektedir. Bu durum, öğrencinin dersle ilgili olumlu bir görüş sergilediğini ve öğretmeni ile etkileşim içinde olduğunu göstermektedir. Ayrıca, sınıf atmosferinin olumlu olduğu ve öğrencinin öğrenmeye istekli olduğu da söylenebilir.

6K7-201 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve resmin açıklama kısmına yazdığı bilgilere bakılarak, sosyal bilgiler dersi denildiğinde aklına gelenin sınav, tarihler ve ezberlemeye çalıştığı padişahlar olduğunu belirtmiştir.

“Sınav için burada kendimi çizdim. Sınav için önce padişahları, tarihleri savaşları ezberlemeye çalışan ben varım. Burada düşüncelerim akıyor o şekilde.”

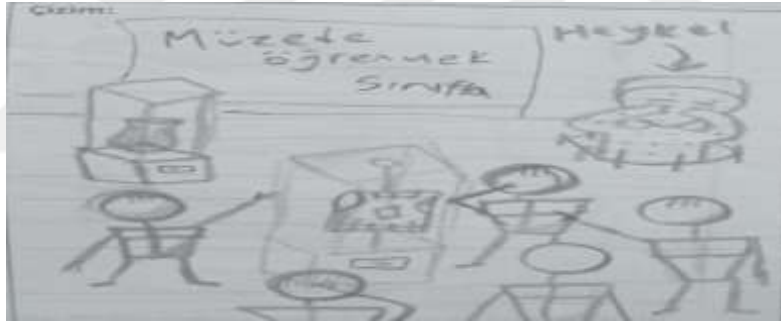
Resim 23

Resimde, düşünceli bir öğrenci tasvir edilmektedir. Öğrencinin elinde kağıt ve üzerinde yazılar bulunuyor ve öğrencinin kafasından çıkan baloncuklar içinde padişahlar, savaşlar ve tarihler gibi unsurlar görülmektedir. Açıklamaya göre, öğrenci sınav için birçok padişahın tarihlerini ve savaşları ezberlemeye çalıştığını ifade etmiş, bu durum, öğrencinin tarih dersine yönelik öğrenme çabasını ve sınav hazırlığı sürecindeki çaba sarfını yansıtmaktadır.

1E5-35 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve resmin açıklama kısmına yazdığı bilgilere bakılarak, sosyal bilgiler dersi denildiğinde aklına gelenin coğrafi ve tarihi şeyler olduğunu belirtmiştir.

“Bu çizimde de genellikle müzedeki eşyalar sınıfa getirilmiş. Sınıf üzerinde de öğretmen onların ne kadar tarihi bir eser olduğunu açıklıyor. Ben ve arkadaşlarım da eserleri inceliyoruz.”

Resim 24

Resimde, sınıfta müze öğrenmek ifadesiyle dikkat çeken bir atmosfer görülmektedir. Sınıf içinde öğrencilerin ilgisini çekebilecek çeşitli eserler ve objeler bulunmakta; heykeller, vazolar ve halılar yer alıyor ve öğrenciler, sınıf içinde gerçekleştirilen bu müze deneyimiyle coğrafi ve tarihi konuları daha yakından keşfetme şansına sahip olmaktadır. Açıklamada vurgulanan konu, sınıfın öğrenci odaklı bir yaklaşım benimsemesidir. Öğrenciler, ders içeriğini sadece kitaplardan değil, gerçek yaşam objeleriyle etkileşime geçerek öğrenmekte, bu yöntem, öğrencilerin derse daha etkili bir şekilde katılımını artırarak öğrenme deneyimini daha keyifli hale getirmektedir. Sosyal bilgiler dersinin, öğrencilerin ilgi alanlarına hitap eden etkileşimli bir platformda sunulduğu görülmektedir.

Aşağıda yer verilen çizimler açıklamaları ile paylaşılmıştır:

Resim 25

4K5-138 kodlu öğrenci

Sınıfta tarihi olaylar canlandırılırken, akıllı tahtada vurgulu bir şekilde Uygurlar başlığı dikkat çekmektedir. Sınıf atmosferi, öğrenci merkezli bir öğrenme deneyimini yansıtmakta olup, iki öğrenci tarihi olayı daha etkili ve görsel bir şekilde sunmak adına tarihi kıyafetlerle interaktif bir rol oynamaktadır. Bu durum, geleneksel tarih derslerinden ayrılarak öğrenci merkezli ve etkileşimli bir öğrenme yaklaşımının benimsendiğini göstermektedir. Öğrencilere kitap okuma yerine olayları canlandırma fırsatı sunulması, öğrenmeyi daha keyifli ve etkileşimli hale getirmektedir. Bu bağlamda, sosyal bilgiler dersinin, öğrencilere aktif rol alma şansı tanıyan bir ortamda işlendiği açıkça görülmektedir.

Resim 26

1K7-17 kodlu öğrenci

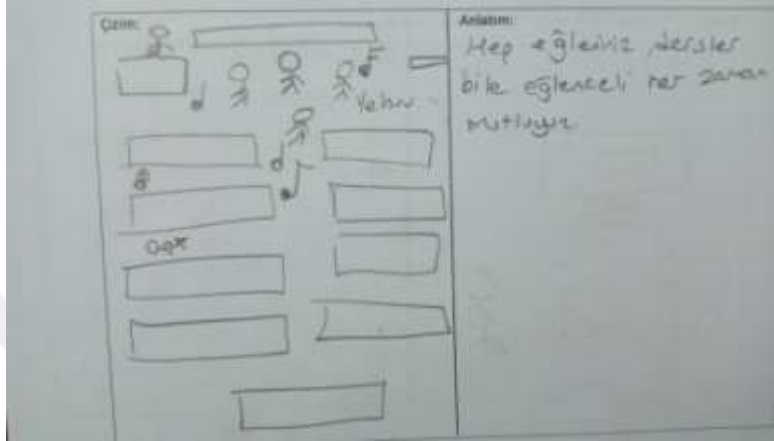

Resimde, akıllı tahtanın üzerinde konuyu anlatan bir kare çizimi bulunmaktadır. Öğretmen masasında oturan bir öğretmen ve sıralarda oturan öğrenciler görülmektedir. Öğrencilerin kafalarının üzerinde soru işaretleri içeren

baloncuklar bulunmakta ve bu baloncukların içi dolu olarak çizilmiştir. Öğretmen, etkileşimli bir şekilde ders işlemekte ve sınıf ortamında konuları işlerken aynı zamanda öğrencilerin fikirlerini tartışmaya açık bir atmosfer oluşturmaktadır.

Resim 27

1K8-29 kodlu öğrenci

Resimde, öğrenci sıraları, öğretmen masası ve akıllı tahta bulunmaktadır. Öğretmen, masasının yanında durmaktadır ve öğrencilerin yanında ‘yehu’ yazan mutluluk ifadeleri çizilmiştir. Öğrencilerin hepsi derse katılmış gibi gözükmekte ve açıklamaya baktığımızda da, öğrencilerin derslerden hep keyif aldıkları, derslerin çok eğlenceli olduğu ve her zaman mutlu oldukları ifade edilmektedir.

4.2. Ortaokul Öğrencilerinin Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimleri Nelerdir?

4.2.1. Metaforlar

Bu bölümde ortaokul öğrencilerinin “müzede sosyal bilgiler öğrenme” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlarla ilgili olarak elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Oluşturulan metaforların frekans ve yüzdelik değerleri tablo 14’de gösterilmiştir. Ayrıca oluşturulan metaforlardan kelime bulutu oluşturularak şekil 2’de verilmiştir.

11.	Kitap	3	1,67	60.	Kola	1	0,56
12.	Eşya	3	1,67	61.	Kültürleşme	1	0,56
13.	Film	3	0,18	62.	Kütüphane	1	0,56
14.	Alışveriş	2	1,11	63.	Lavanta Kokusu	1	0,56
15.	Geçmişi Öğrenme	2	1,11	64.	Mağaza	1	0,56
16.	Görerek Öğrenme	2	1,11	65.	Okulda Öğrenme	1	0,56
17.	Yerinde Öğrenme	2	1,11	66.	Olayları Gerçekte Yaşamak	1	0,56
18.	Oyun	2	1,11	67.	Orman	1	0,56
19.	Asker	2	1,11	68.	Ortaçağ	1	0,56
20.	Ay	2	1,11	69.	Osmanlı	1	0,56
21.	Kılıç	2	1,11	70.	Ödev	1	0,56
22.	Belgesel	2	1,11	71.	Özet Çıkarma	1	0,56
23.	Bilgi	2	1,11	72.	Cennet	1	0,56
24.	Rehber	2	1,11	73.	Cennette Yürüme	1	0,56
25.	Sergi	2	1,11	74.	Çiçekli Tarlada Dolaşmak	1	0,56
26.	Seyahat	2	1,11	75.	Çikolata	1	0,56
27.	Tarihi Yolculuk	2	1,11	76.	Çobanlık	1	0,56
28.	Tarihi Eser	2	1,11	77.	Dans	1	0,56
29.	Dünya	2	1,11	78.	Deneyim	1	0,56
30.	Adana Kebap	1	0,56	79.	Deniz	1	0,56
31.	Akılda Kalıcı	1	0,56	80.	Şarkı	1	0,56
32.	Akvaryum	1	0,56	81.	Elmas	1	0,56
33.	Alet	1	0,56	82.	Eskilerde Gezmek	1	0,56
34.	Eğlence Parkı	1	0,56	83.	Eskiye Yaşamak	1	0,56
35.	Altın	1	0,56	84.	Far	1	0,56
36.	Dokunma	1	0,56	85.	Fotoğraf	1	0,56
37.	Dondurma	1	0,56	86.	Galaksi	1	0,56
38.	Araba	1	0,56	87.	Renk	1	0,56

39.	Araştırma	1	0,56	88.	Resim	1	0,56
40.	Arkeoloji	1	0,56	89.	Rüya	1	0,56
41.	AVM Gezmek	1	0,56	90.	Savaşta Bulunmak	1	0,56
42.	Ayna	1	0,56	91.	Sosyal Bilgiler	1	0,56
43.	Ayrı Dünya	1	0,56	92.	Su	1	0,56
44.	Gerçeklik	1	0,56	93.	Sümerler	1	0,56
45.	Gitmek	1	0,56	94.	Şeker	1	0,56
46.	Gökyüzü	1	0,56	95.	Şenlenmek	1	0,56
47.	Görsel	1	0,56	96.	Tabak	1	0,56
48.	Göz Açıp Kapamak	1	0,56				
49.	Pekiştirme	1	0,56				
TOPLAM						148	100

Tablo 14’de görüldüğü gibi müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik, 216 öğrenci, 148 tane geçerli metafor oluşturmuştur. Bu metaforlardan en sık kullanılanları “gezi ($f=11$), tarih ($f=8$), eski ($f=7$), ışık($f=6$), ders ($f=5$)” şeklindedir. Öğrencilerin metaforların geneline bakıldığında somut kavramların yanı sıra “eşya($f=3$), seyahat($f=2$), deneyim($f=1$) vb.”, “soyut kavramlarla da “aydınlanma($f=3$), bilgi($f=1$), cennet($f=1$) vb.” metaforlar oluşturdukları görülmüştür.

Öğrencilerin yazdıkları metaforlara dayalı olarak, gerekçeleri incelenmiş ve 5 farklı temada bölümlere ayrılmıştır.

Müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik öğrencilerin oluşturdukları metaforlara göre belirlenen kategoriler:

1. Eğlenceli Kültürel Keşif: Müze ve Sosyal Bilgiler
2. Zamanın Derinliklerinde Yolculuk: Sosyal Bilgilerin Müze Serüveni
3. Zamanın Işıltısında Sosyal Bilgiler: Nesnelerin Dilinde Geçmiş
4. Zorlayıcı Sessizlik: Müzede Sosyal Bilgilerin Sıkıcı Serüveni
5. Çeşitli Bilgi Sunumu: Müze Ziyaretinde Sosyal Bilgiler

4.2.1.1. Kategori 1: Eğlenceli Kültürel Keşif: Müze ve Sosyal Bilgiler: Bu kategoride var olan verilere bakıldığında 40 öğrenci tarafından 34 farklı metafor geliştirilmiştir. Ulaşılan verilerin özellikleri göz önüne alındığında öğrenciler, müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi, sosyal bilgiler dersini eğlenceli olarak Tablo 15’de var olan kavramlara benzetmişlerdir.

Tablo 15: Eğlenceli Kültürel Keşif: Müze ve Sosyal Bilgiler Kategorisindeki Metaforlar

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Eğlenceli Kültürel Keşif: Müze ve Sosyal Bilgiler	34	lunapark(4), alışveriş(2), film izlemek (2), gezi(2), altın(1), AVM gezmek(1), bilgisayar oyunları(1), cennette öğrenme(1), çikolata(1), dans(1), deniz(1), ders(1), dondurma yemek(1), eğlenmek(1), elmas(1), galaksi(1), gerçek ders(1), gezmek(1), göz açıp kapamak(1), hız treni(1), mağaza(1), orman(1), oyun oynamak(1), renk(1), rüya(1), sergiye gitmek(1), su(1), şarkı(1), tarihi eser(1), tatlı(1), yürüyüş(1)	40	21,74

Bu tema, sosyal bilgiler dersini keşif dolu bir gezinti olarak tanımlanır. Öğrenciler, müzede sosyal bilgiler öğrenmenin bir seyahat veya keşif gibi olduğunu belirtmişlerdir. Bu keşifler, öğrencilerin daha önce görmedikleri bilgileri öğrenmelerini sağlayarak öğrenme sürecini eğlenceli ve bilinçlendirici hale getirmektedir.

Tablo 15 incelendiğinde en fazla kullanılan metaforların “lunapark” (f-4), “alışveriş” (f-2), “film izlemek” (f-2), “gezi” (f-2) olduğu görülmüştür.

Bu kategoride öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara ve açıklamalı cümlelere aşağıda verilmiştir:

(1K8-26) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme lunapark gibidir. Çünkü çok eğlencelidir.”

(5K5-166) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme lunapark gibidir. Çünkü müzede gezmek eğlencelidir.”

(5K7-175) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme alışveriş gibidir. Çünkü zorunlu değildir ve arkadaşlarla çok eğlencelidir.”

(1K8-30) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme film gibidir. Çünkü yaşanmışlıklar ve o ortamdan kalan eserlerle işlemek heyecan vericidir.”

(1E5-42) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme film izlemek gibidir. Çünkü hem dinleyip anlarsın hem de görürsün.”

(6E7-211) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme gezi gibidir. Çünkü gezerek öğreniyoruz.”

(1K5-6) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme oyun oynamak gibidir. Çünkü somut eserlere dokunmak bile insanın mutlu hissetmesini sağlar.”

(1K5-7) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme şarkı gibidir. Çünkü orayı canlı görmek ellemek bana çok iyi geliyor.”

(1K7-25) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme hız treni gibidir. Çünkü heyecan vericidir.”

(1K8-28) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme bilgisayar oyunları gibidir. Çünkü asla bırakmak istemezsin ve özellikle yanında arkadaşların da varsa çok eğlenceli olur.”

(2K6-67) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme elmas gibidir. Çünkü içine gezdikçe değerini anlarsın.”

(2K6-69) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme deniz gibidir. Çünkü zaman akar geçer.”

(2E5-83) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme orman gibidir. Çünkü içine girdikçe keşfedersin.”

(2E8-94) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme çikolata gibidir. Çünkü tadı damağında kalır.”

(4K5-138) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme avm gezmek gibidir. Çünkü bir sürü ilginç şey vardır.”

(4K7-142) “Müze ve sosyal bilgiler öğrenme mağaza gibidir. Çünkü gezdikçe gezesin gelir.”

(4E6-154) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme eğlenmek gibidir. Çünkü yeni şeyler öğrenmek eğlencelidir.”

(5K5-167) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme göz açıp kapamak gibidir. Çünkü çok eğlenceli ve keyiflidir.”

(5K5-168) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme tatlı gibidir. Çünkü tatlı gibi öğrenince mutlu oluruz.”

(5E7-186) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme altın gibidir. Çünkü yaşanan anılar çok değerlidir.”

(6K8-209) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme renk gibidir. Çünkü öğrendiğimiz şeylerin kalıcı olmasını sağlar.”

(6E8-216) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme dans gibidir. Çünkü hep hareketli olursun.”

4.2.1.2. Kategori 2: Zamanın Derinliklerinde Yolculuk: Sosyal Bilgilerin Müze Serüveni: Bu kategoride elde edilen verilere bakıldığında 47 öğrenci tarafından 39 farklı metafor geliştirilmiştir. Ulaşılan verilerin özelliklerine bakıldığında, müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi tarih ve geçmiş gibi Tablo 16’da var olan kavramlara benzetmişlerdir.

Tablo 16: Zamanın Derinliklerinde Yolculuk: Sosyal Bilgilerin Müze Serüveni Kategorisindeki Metaforlar

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Zamanın Derinliklerinde Yolculuk: Sosyal Bilgilerin Müze Serüveni	39	tarih(5), geçmiş(3), geçmiş öğrenmek(2), geçmişe dönmek(2), ışık(2), rehber(2), zaman makinesi(2), zamanda yolculuk(2), araştırma yapmak(1), arkeoloji(1), ayrı dünya(1),belgesel(1), birlik beraberlik(1), yaşamak(1), dünya(1), eğlence parkı(1), eski(1), eskiçağlar(1), eskiyi yaşamak(1), farklı dünyalar(1), geçmişe yolculuk(1), geçmiş görmek(1), gezi(1), gezide öğrenme(1), ışınlanmak(1), kap(1), lavanta kokusu(1), ortaçağ(1), Osmanlı(1), Sümerleri öğrenmek(1), tarihi görmek(1), tarih ışığı(1), tarihi yolculuk(1), tarihle tanışmak(1), zamanı birebir yaşamak(1)	47	25,54

Bu tema, sosyal bilgiler dersinin öğrencilere tarihi ve geçmişi yaşatma deneyimi olarak tanımlanmıştır. Müzede sosyal bilgiler öğrenmenin, zamanın derinliklerinde bir yolculuğa benzediği vurgulanmaktadır. Öğrenciler, müzelerdeki tarihi eserler aracılığıyla geçmişe gitmenin ve o dönemi daha iyi anlamanın keyfini çıkarmaktadırlar.

Tablo 16 incelendiğinde en fazla kullanılan metaforların “tarih” (f-5), “geçmiş” (f-3), “geçmişi öğrenmek” (f-2), “geçmişe dönmek” (f-2), “ışık” (f-2), “rehber” (f-2), “zaman makinesi” (f-2), “zamanda yolculuk” (f-2) olduğu görülmüştür.

Bu kategoride öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara ve açıklamalı cümlelere aşağıda verilmiştir:

(5K5-169) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme tarih gibidir. Çünkü tarihte daha önceden kalma şeyleri inceleriz.”

(1E8-60) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme tarih ışığı gibidir. Çünkü tarihimizin kalıntıları sayesinde tarihimizi öğrenebiliyoruz.”

(2K5-64) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme tarih gibidir. Çünkü bize tarihi öğretir.”

(3K6-108) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme tarih gibidir. Çünkü gerçek bir şekilde eski kültürünü tarihini öğrenmek gibidir.”

(4E8-162) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme geçmiş gibidir. Çünkü tarih öncesi şeyler görürüz.”

(3K6-106) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme geçmişi öğrenmek gibidir. Çünkü geçmişte ne giydikleri, ne yedikleri, hangi paraları kullandıkları gibi şeyleri öğreniriz.”

(1E6-47) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme zamanda yolculuk gibidir. Çünkü eski zamanlardaki insanları ve savaşları öğreniriz.”

(6K7-201) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme zaman makinesi gibidir. Çünkü canlı canlı o tarihi eşyaları görmek insana sanki eski zamanlara dönmüş hissiyatı verir.”

(5K7-174) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme zaman makinesi gibidir. Çünkü oradaki eşyalar geçmişi yaşamamızı sağlıyor.”

(1K5-2) “Müzede sosyal bilgiler öğrenmek zamanı birebir yaşamak gibidir. Çünkü müzede tarihi bir müzeyse o zamana ait eserler bulunur ve o anı daha güzel anlamamızı sağlar.”

(2E7-89) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme geçmişe dönme gibidir. Çünkü anlatılan olaylar çok gerçekçi ve tarihseldir.”

(1E5-39) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme tarihle tanışmak gibidir. Çünkü müze tarihi ayağımıza getirir.”

(1K8-29) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme ışık gibidir. Çünkü tarihimizi aydınlatır.”

(1K8-33) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme farklı dünyaları dolaşmak gibidir. Çünkü geçmişten kalan her bir parça seni kendi dünyasına çeker.”

(2K6-70) “Müzede sosyal bilgiler öğrenmek gezide öğrenme gibidir. Çünkü geleceği ve insanlığı öğretir.”

(2K8-79) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme ışınlanmak gibidir. Çünkü o ortamdayken savaş zamanında gibi hissedersin.”

(2E6-87) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme tarih gibidir. Çünkü tarihte olduğunu hissedersin.”

(2E6-88) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme ayrı dünya gibidir. Çünkü eski dünyalara gideriz.”

(3K7-117) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme lavanta kokusu gibidir. Çünkü içine girdiğimiz zaman sakinleşiriz.”

(3K8-119) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme birlik beraberlik gibidir. Çünkü Geçmişte yaşanan olayları anlatarak birlik duygusunu geliştirir aynı zamanda tarih bilinci oluşturur.”

(4K7-144) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme eğlence parkı gibidir. Çünkü gerçekten gezmek öyle hissettiriyor.”

(5K5-170) “Müzede sosyal bilgiler öğrenmek kap gibidir. Çünkü içine girdikçe geçmiş dünyanın ne kadar geniş olduğunu görürüz.”

(5K8-183) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme rehber gibidir. Çünkü soruları cevaplar.”

(5E8-197) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme araştırma yapmak gibidir. Çünkü geçmişe giderek araştırıyoruz.”

(6E7-212) “Müzede sosyal bilgiler öğrenme Orta Çağ gibidir. Çünkü beni o tarihlerdeymiş gibi hissettirir.”

4.2.1.3. Kategori 3: Zamanın Işıltısında Sosyal Bilgiler: Nesnelerin Dilinde Geçmiş: Bu kategorideki verilere göre, 40 öğrenci tarafından 35 farklı metafor geliştirilmiştir. Elde edilen verilerin özelliklerine bakıldığında, öğrenciler müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi eşyalarla ve geçmişin bugüne ışık tutmasıyla ilişkilendirerek 35 farklı benzetme yapmışlardır. Bu benzetmeler, Tablo 17’de bulunan kavramlara odaklanmaktadır.

Tablo 17: Zamanın Işıltısında Sosyal Bilgiler: Nesnelerin Dilinde Geçmiş Kategorisindeki Metaforlar

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Zamanın Işıltısında Sosyal Bilgiler: Nesnelerin Dilinde Geçmiş	35	asker(2), ay(2), güneş(2),eski medeniyetler(2), ışık(2), kılıç(2), tarih(2), akılda kalıcı(1), akvaryum(1), alet(1), aydınlanma(1), cennette yürümek(1), ders(1), eski(1), eskiçağlar(1), eski eşyalar(1), eski insanların tarihi(1), eşya(1), eşyalar(1), eşyaları görmek(1), film izlemek(1), fotoğraf(1), görerek öğrenme(1), görerek ve dokunarak anlama(1), keşfetmek(1), kitap(1), kıyafetler(1), kültürleşme(1), olayları gerçekten yaşamak(1), o savaşta bulunmak(1), resim(1), sergi(1), tarihe yolculuk(1), yıldız(1)	40	21,74

Bu tema, sosyal bilgiler dersini öğrencilere tarihi ve geçmişi deneyimleme fırsatı olarak tanımlanmaktadır. Müzelerde sosyal bilgiler öğrenimi, zamanın derinliklerinde bir yolculuk gibidir. Öğrenciler, tarihi eserler aracılığıyla geçmişe giderek o dönemi daha iyi anlama şansını değerlendirirler. Bu bağlamda, sosyal

bilgilerin öğrencilere geçmişle bağlantı kurma ve evrensel bir öğrenme deneyimi sunma potansiyeli vurgulanmaktadır.

Tablo 17 incelendiğinde en fazla kullanılan metaforların “asker” (f-2), “ay” (f-2), “güneş” (f-2), “eski medeniyetler” (f-2), “ışık” (f-2), “kılıç” (f-2), “tarih” (f-2) olduğu görülmüştür.

Bu kategoride öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara ve açıklamalı cümlelere aşağıda verilmiştir:

(1K5-8) “Müzedede sosyal bilgiler öğrenme sergi gibidir. Çünkü bütün eserler sergi şeklindedir.”

(1K6-11) “ Müzedede sosyal bilgiler öğrenme o savaşta bulunmak gibidir. Çünkü savaşlarda kullanılan eşyaları görürüz.”

(1E5-44) “ Müzedede sosyal bilgiler öğrenme eski medeniyetler gibidir. Çünkü genelde eski eserler vardır.”

(1E8-62) “ Müzedede sosyal bilgiler öğrenme eşya gibidir. Çünkü gezdiğimiz yerlerde eşyalar var.”

(2K7-72) “ Müzedede sosyal bilgiler öğrenme kitap gibidir. Çünkü bir sürü eser görürüz.”

(2K7-73) “ Müzedede sosyal bilgiler öğrenme görerek ve dokunarak anlama gibidir. Çünkü eşyaları görüyorsun ve biri sana anlatıyor.”

(2E6-85) “ Müzedede sosyal bilgiler öğrenme tarih gibidir. Çünkü tarihi eserler bulunur.”

(2E7-90) “ Müzedede sosyal bilgiler öğrenme aydınlanma gibidir. Çünkü müzelerde çok fazla heykel ve tarihi eser vardır.”

(3K6-110) “ Müzedede sosyal bilgiler öğrenme asker gibidir. Çünkü müzedede askerleri ve çatışmaları gördüm.”

(3K7-114) “ Müzedede sosyal bilgiler öğrenme ay gibidir. Çünkü karanlığa ışık olan ve o karanlığı aydınlatan bir ışıktır.”

(3K7-115) “ Müzedede sosyal bilgiler öğrenme kılıç gibidir. Çünkü padişahların kullandığı kılıçları görürüm.”

(3E6-128) “ Müzedede sosyal bilgiler öğrenme eski insanların tarihi gibidir. Çünkü müzedede eski insanların eşyaları vardır.”

(3E7-134) “ Müzede sosyal bilgiler öğrenme ders gibidir. Çünkü müzede eserlerin altında yazılar ve açıklamaları vardır.”

(4K7-145) “ Müzede sosyal bilgiler öğrenme eskilerde gezmek gibidir. Çünkü orada eski yaşantılara dair eşyalar vardır.”

(5K8-181) “ Müzede sosyal bilgiler öğrenme tarihe yolculuk gibidir. Çünkü tarihi eserler vardır.”

(5E7-192) “ Müzede sosyal bilgiler öğrenme akvaryum gibidir. Çünkü raflarda değerli eserleri inceleriz.”

(6E8-215) “ Müzede sosyal bilgiler öğrenme görerek öğrenme gibidir. Çünkü oradaki tarihi eserleri bizzat görürüz.”

4.2.1.4. Kategori 4: Zorlayıcı Sessizlik: Müzede Sosyal Bilgilerin Sıkıcı Serüveni:

Bu kategorideki verilere göre, 18 öğrenci tarafından 18 farklı metafor geliştirilmiştir. Elde edilen verilerin özelliklerine bakıldığında, öğrenciler müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi ulaşılması ve gidilmesi zor ayrıca geziden çok derse dönüşmesi halinde sıkıcılıkla ilişkilendirerek 18 farklı benzetme yapmışlardır. Bu benzetmeler, Tablo 18’de bulunan kavramlara odaklanmaktadır.

Tablo 18: Zorlayıcı Sessizlik: Müzede Sosyal Bilgilerin Sıkıcı Serüveni Kategorisindeki Metaforlar

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Zorlayıcı Sessizlik: Müzede Sosyal Bilgilerin Sıkıcı Serüveni	18	Adana kebab(1), bir tren(1), çobanlık(1), eğitmek(1), iğne ile kuyu kazma(1), ilkokuldayken üniversite dersine girmek(1), kalabalık(1), kola(1), harika(1), okulda sosyal bilgiler öğrenme(1), ödev(1), özet çıkarma(1), şeker(1), tarih(1), tehlikeli(1), tuz(1), Uranüs(1), uyarı(1)	18	9,24

Bu temada, öğrenme deneyimi, çeşitli olumsuz metaforlarla ifade edilerek genel olarak zor ve ilgi çekici olmayan bir atmosferle tasvir edilmektedir. Metaforlar aracılığıyla, öğrenme sürecinin beklenen keyifli ve lezzetli deneyim yerine, engellerle dolu bir yolculuğa benzetilmesi, genel bir olumsuz ton oluşturmaktadır. Bu bağlamda, öğrenme süreci genel olarak zor ve sıkıcı bir deneyim olarak resmedilmektedir.

Tablo 18 incelendiğinde kullanılan metaforların frekans değerlerinin (f-1) olduğu görülmüştür. Öğrencilerin her biri ayrı metafor oluşturmuş ve tekrar eden bir metafora rastlanmamıştır.

Bu kategoride öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara ve açıklamalı cümlelere aşağıda verilmiştir:

(1K7-21) “Müzedede sosyal bilgiler öğrenme tuz gibidir. Çünkü bazen iyidir ama fazla oldu mu yani (geziden çok derse döndün mü) kötüdür.”

(1K7-22) “Müzedede sosyal bilgiler öğrenme şeker gibidir. Çünkü bazen iyi bazen kötüdür.”

(1E5-35) “Müzedede sosyal bilgiler öğrenme ödev gibidir. Çünkü 58 soruyu bir günde yapmak zorunda kalırım.”

(1E8-58) “Müzedede sosyal bilgiler öğrenme ilkokuldayken üniversite dersine girmek gibidir. Çünkü müzeye sıkılarak gidersiniz ve az anlarsınız.”

(1E8-61) “Müzedede sosyal bilgiler öğrenme Adana Kebap gibidir. Çünkü yapması zor yemesi keyiflidir.”

(2K5-63) “Müzedede sosyal bilgiler öğrenme özet çıkarma gibidir. Çünkü sıkıcı ve uzun sürer.”

(3E6-130) “Müzedede sosyal bilgiler öğrenme bir tren gibidir. Çünkü vagonlar gibi hiç bitmez.”

(4K8-149) “Müzedede sosyal bilgiler öğrenme iğne ile kuyu kazma gibidir. Çünkü müzede bir bilgiye ulaşmak çok zordur.”

(4E7-159) “Müzedede sosyal bilgiler öğrenmek kola gibidir. Çünkü kola severim ama fazla asit (yani derse dönmesi) olursa içemem.”

(4E7-161) "Müzede sosyal bilgiler öğrenme tarih gibidir. Çünkü bazıları için eğlence bazıları için sıkıcıdır."

(5E6-187) "Müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi uyarı gibidir. Çünkü müzede her zaman çok sessiz olmamız için uyarı yapıyorlar."

(5E6-188) "Müzede sosyal bilgiler öğrenme çobanlık gibidir. Çünkü asla aylıklığa göz yummazlar."

(6E7-213) "Müzede sosyal bilgiler öğrenme tehlikeli gibidir. Çünkü bazı şeyler kırılabilir."

4.2.1.5. Kategori 5: Çeşitli Bilgi Sunumu: Müze Ziyaretinde Sosyal Bilgiler: Bu kategoride elde edilen verilere bakıldığında 40 öğrenci tarafından 33 farklı metafor geliştirilmiştir. Ulaşılan verilerin özelliklerine bakıldığında, müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi gezi ve yerinde öğrenme gibi Tablo 19'da var olan kavramlara benzetmişlerdir.

Tablo 19: Çeşitli Bilgi Sunumu: Müze Ziyaretinde Sosyal Bilgiler Kategorisindeki Metaforlar

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Çeşitli Bilgi Sunumu: Müze Ziyaretinde Sosyal Bilgiler	33	gezi(4), yerinde öğrenmek(3), aydınlanma(2), ders(2), seyahat(2), araba(1), ayna(1), belgesel(1), bilgi öğrenme(1), bilim(1), bir bilgin(1), bir ışık(1), çiçekli bir tarlada dolaşmak(1), deneyim(1), far(1), gezerek öğrenmek(1), gezme(1), gökyüzü(1), görerek ve inceleyerek anlatım(1), görsel(1), gözle görüp pekiştirme(1), güneş(1), kitap(1), kitap okuma(1), kütüphane(1), okulda öğrenmek(1), şenlenmek(1), tabak(1), tükenmez kalem(1), yardımcı(1), yeni bir icat yapma(1), yeni şeyler öğrenme(1)	40	21,74

Bu tema başlığı altında öğrenciler, müze ziyaretini gezi, yerinde öğrenme, aydınlanma, ders, seyahat gibi çeşitli deneyimlerle benzetmişlerdir. Öğrencilerin bu

metaforlar aracılığıyla ifade ettikleri, müze ziyaretinin sadece bir ders ortamı olmanın ötesinde, farklı duyuları harekete geçiren, çeşitli bilgilerin sunulduğu bir yer olduğunu vurgulamaktadır. Bu metaforlar, öğrencilerin müze ziyaretlerini keşfetme, öğrenme ve deneyimleme süreçleriyle ilişkilendirmelerini yansıtmaktadır.

Tablo 19 incelendiğinde en fazla kullanılan metaforların “gezi” (f-4), “yerinde öğrenmek” (f-3), “aydınlanma” (f-2), “ders” (f-2), “seyahat” (f-2) olduğu görülmüştür.

Bu kategoride öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara ve açıklamalı cümlelere aşağıda verilmiştir:

(1E7-52) "Müzedede sosyal bilgiler öğrenme yeni bir icat yapma gibidir. Çünkü ilk defa bir şeyler öğreniriz ve görürüz."

(1E8-56) "Müzedede sosyal bilgiler öğrenme gezerek öğrenmek gibidir. Çünkü hem gezip hem öğreniriz."

(1E8-57) "Müzedede sosyal bilgiler öğrenme işi yerinde öğrenmek gibidir. Çünkü sosyal bilgiler dersi bence müzelerde öğrenilebilmelidir."

(2K7-74) "Müzedede sosyal bilgiler öğrenmek görerek ve inceleyerek anlatım gibidir. Çünkü icatları eşyaları inceleyerek öğrenirsin."

(2K7-75) "Müzedede sosyal bilgiler öğrenme aydınlanma gibidir. Çünkü yeni bilgiler öğrenerek okulumuzu açarız ve kültürleniriz."

(2K8-77) "Müzedede sosyal bilgiler öğrenme şenlenmek gibidir. Çünkü müzedede gördüğümüz şeyler sayesinde bilgileriniz."

(2E7-92) "Müzedede sosyal bilgiler öğrenme aydınlanma gibidir. Çünkü birçok alan hakkında bilgiler ediniriz."

(3K5-101) "Müzedede sosyal bilgiler öğrenme gözle görüp pekiştirme gibidir. Çünkü hocamızın öğrettiği şeyleri müzedede görerek keşfederiz."

(3K5-102) "Müzedede sosyal bilgiler öğrenme görsel gibidir. Çünkü her şey kafaya oturur."

(3E7-132) "Müzedede sosyal bilgiler öğrenme kitap okuma gibidir. Çünkü bilinçli ve kalıcı olarak yaparız."

(4E6-155) "Müzedede sosyal bilgiler öğrenme araba gibidir. Çünkü gezerken bilgiler öğreniriz."

(4E7-160) "Müzede sosyal bilgiler öğrenme belgesel izlemek gibidir. Çünkü hem görerek hem de dinleyerek öğreniriz."

(4E8-163) "Müzede sosyal bilgiler öğrenme okulda öğrenmek gibidir. Çünkü canlı olarak ders gibi işleriz."

(5K6-171) "Müzede sosyal bilgiler öğrenme bilim gibidir. Çünkü çok şey öğreniyoruz."

(5K6-172) "Müzede sosyal bilgiler öğrenme gezi gibidir. Çünkü gezerken bilgi öğreniriz."

(6K8-207) "Müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yardımcı gibidir. Çünkü konuları öğrenmemize yardımcı olur."

(6K8-210) "Müzede sosyal bilgiler öğrenme ayna gibidir. Çünkü o konu ile ilgili şeyleri görerek öğrenirsiniz."

4.2.2 Çizme-Yazma Formuna Ait Bulgular

Bu bölümde ortaokul öğrencilerinin “müzede sosyal bilgiler öğrenme” kavramına yönelik çizme- yazma formundan elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Öğrencilerin çizimleri, 3 ayrı kategoriye ayrılmış, çizme-yazma formlarında odaklanılan yaklaşımlara göre kodlanmıştır. Bu kategorilerin dağılımını gösteren Tablo 20 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 20: Öğrencilerinin Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenme Çizme-Yazma Formlarına Yönelik Kategoriler

Kategoriler	(f)	%
Eğlenceli Aktivite Olarak Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi	68	33.68
Eserler Eşliğinde Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi	67	33.17
Öğretmen Rehberliğinde Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi	66	32.57
Toplam	201	100

Tablo 20'ye göre, ortaokul öğrencilerinin okulda sosyal bilgiler öğrenme konusundaki değerlendirmelerine göre, en yüksek oranda (%33.68) "eğlenceli

aktivite olarak müzede sosyal bilgiler öğrenimi" kategorisinde bulundukları görülmektedir. İkinci sırada ise " eserler eşliğinde müzede sosyal bilgiler öğrenimi (%33.17)" bulunmaktadır ve bu durumu " öğretmen rehberliğinde müzede sosyal bilgiler öğrenimi (%32.57)" kategorisi takip etmektedir. Kategoriler aşağıda daha detaylı şekilde sunulmuştur:

Görüşme yapıldığı sırada öğrenciler olumlu ve olumsuz olmak üzere görüş bildirmişlerdir.

4.2.2.1. Birinci Kategori: Eğlenceli Aktivite Olarak Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi

Bu kategorideki çizme-yazma formlarında öğrenciler, müzede tarihi eserlere ilgi gösteren, eserleri detaylı bir şekilde inceleyen ve bu eserler hakkında bilgi edinmeye çalışan öğrenciler olarak tasvir edilmiştir. Öğrenciler genellikle eserleri ve sergi stantlarını çizerken, müzede gerçekleşen etkileşimlere ve detaylara odaklanmışlardır. Bazı çizimlerde öğrencilerin, eserlerle etkileşimde bulunurken, bilgi kartlarına bakarken veya müzede rehber eşliğinde ders işlenirken resmedildikleri görülmektedir. Eserlere karşı duydukları ilgi ve merak, öğrencilerin çizimlerine yansımıştır. Müze ziyareti, öğrenciler için eserleri keşfetme, bilgi edinme ve sanatı deneyimleme sürecinde önemli bir etkileşim alanı olarak betimlenmektedir.

5K8-177 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, müze ziyareti sırasında kendini resmetmiştir.

“Burada kitabeler gibi yani Orhun Yazıtları gibi örnekleri bize açıkladığını resmetmek istedim. Orada gezen kişi benim.”

Resim 28

Resimde, müzede bulunan öğrencinin tarihi eserlere ilgi gösterdiği ve duvarda sergilenen tabloları incelediği bir sahne bulunmaktadır. Açıklamada, "Bu karede, öğrencinin müzedeki tarihi eserlere ilgi gösterdiği ve duvarda sergilenen tabloları incelediği anı yakalayabilirsiniz." ifadesi, öğrencinin müze deneyimindeki merakını ve ilgisini vurgulamaktadır. Müze ziyaretleri, öğrencilere tarih, sanat ve kültür gibi konularda somut deneyimler yaşama fırsatı sunmakta, bu deneyimler, öğrencilerin öğrenmeye olan motivasyonunu artırmakta ve ders içeriğini daha etkili bir şekilde kavramalarına yardımcı olmaktadır.

1K8-26 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, gittiği müzede gördüğü eserleri resmetmiştir.

"Müzede öğrenciler çizdim, onun içine gelen turistleri çizdim ve bazı eskiden kalma antika eşyaları falan çizdim."

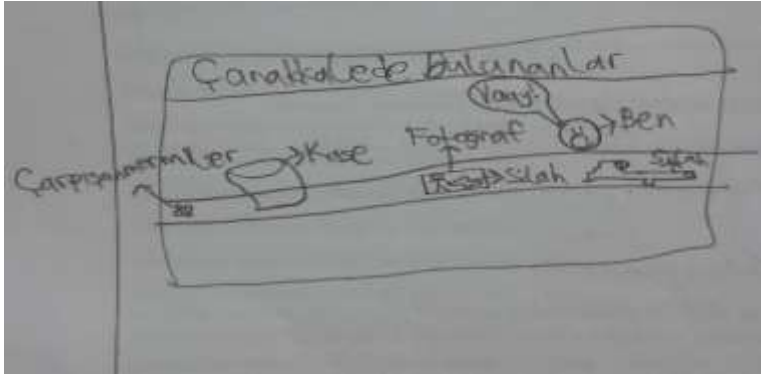
Resim 29

Resimde, öğrencilerin dikkatle incelediği bir kilim ve milattan sonra 300 yılına tarihlenen bir kılıç bulunmaktadır. Öğrenciler, bu tarihi eserleri detaylı bir şekilde inceleyerek geçmişin izlerini takip etme, öğrencilerin tarihi eserlere olan ilgisi ve keşfetme çabaları vurgulanmaktadır.

2E6-84 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, gittiği Çanakkale Müzesi'ni resmetmiştir.

"Fotoğraflar ve eşyaların müzelerde sergilenmesi ile ilgili bir resim çizdim."

Resim 30

Resimde, müzedeki cam standın üzerinde sergilenen Çanakkale'de bulunan çarpışan mermiler, kâse, fotoğraf, silah gibi tarihi eserler göze çarpmaktadır. Camın arkasında duran öğrenci ise bu etkileyici eserlere karşı duyduğu hayranlık ve şaşkınlığı yansıtmaktadır. Açıklama olarak, "Öğrenci, müzedeki cam standın arkasındaki Çanakkale eserlerini görünce şaşkınlık ve hayranlık içinde bu tarihi anı izliyor." ifadesi kullanılarak, öğrencinin tarihî eserlerle karşılaşmanın etkisini vurgulanmaktadır. Bu tür müze deneyimleri, öğrencilerin tarihî olayları ve kültürel mirası daha derinlemesine anlamalarına katkı sağlamaktadır.

3K6-104 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, müzelerin eserleri korumadaki önemini vurgulamıştır.

"Müzedeki eserler, koruma altında tutularak ziyaretçilere daha güvenli bir şekilde sunulmaktadır. Cam vitrinler ve koruma tedbirleri, değerli eserlerin zarar görmesini önlemek amacıyla alınmıştır."

Resim 31

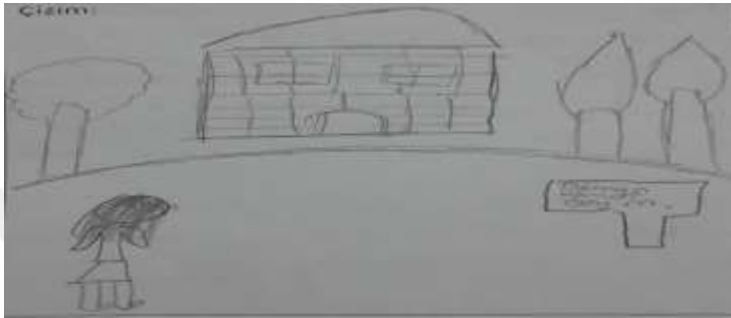
Resimde müzedeki eserlerin korunması amacıyla alınan önlemler resmedilmiş. Cam vitrinlerle çevrili bir alanda bulunan eserler, potansiyel tehditlere

karşı daha güvenli bir şekilde sergilenmektedir. Vitrinlerin üzerinde bulunan yazıtlar, eserlerin değerini ve tarihi önemini vurgulamaktadır.

2K8-77 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, bulunduğu ilçeye yakın bir müzeye gitmiş ve beğendiği müzeyi kağıda aktarmıştır.

" Gittiğimiz yer Osman Hamdi bey müzesiydi ve çok güzeldi. İçindeki eserleri de çok beğendim."

Resim 32

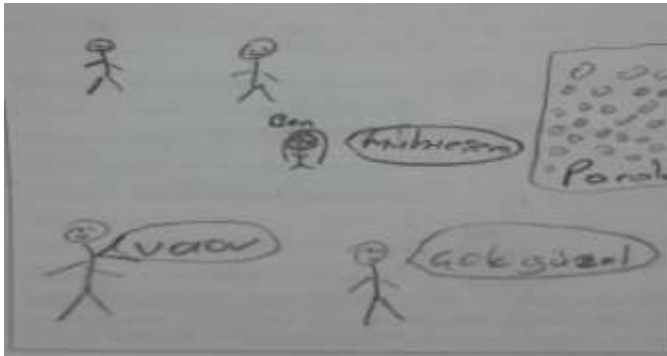

Resimde, Osman Hamdi Bey'in müzesinin zarif binası çevresindeki ağaçlar ve önünde bir öğrenci görülmektedir. Açıklamaya göre, ziyaret edilen müzenin Osman Hamdi Bey'e ait olduğu belirtilmiş; ziyaretçi olarak yaşanan deneyimin güzellikleri ve içeride bulunan eserlerin beğenisi vurgulanmıştır. Öğrenci, ifadelerine müze gezisi sırasındaki atmosferi ve duygularını yansıtmıştır.

6K8-206 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, gittiği müzede gördüğü eserler karşısında hayranlığını dile getirmiştir.

"Müzede gittiğimde tarihi paralar vardı ve orada onları gidip yakından görüyorum. Yani dokunmasam da çok yakından gördüğüm için muhteşem falan diyorum ve herkes de bu sesleri duyduğum için resimde bunu anlatmaya çalıştım."

Resim 33

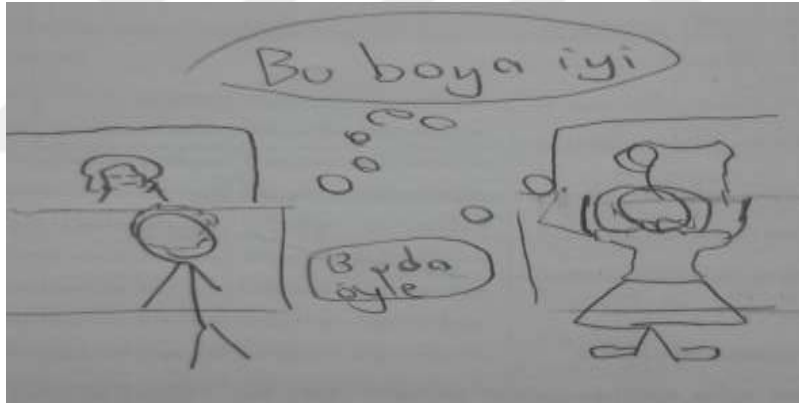

Resimde öğrenci, müze içindeki antik bir heykelin önünde durmaktadır. Öğrenci, heykeli dikkatlice inceleyerek notlar almakta ve eserin tarihini öğrenmeye çalışmaktadır. Açıklama olarak, "Öğrenci, müzede antik bir heykeli incelerken, eserin tarihini öğrenmeye yönelik merakını yansıtmaktadır. Sanat eserleriyle etkileşimde bulunmak, tarih ve kültürle bağlantı kurma açısından önemli bir deneyim sağlar." ifadesiyle, öğrencinin sanat eserine duyduğu ilgi ve öğrenme çabası vurgulanmaktadır.

1K5-9 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, kalabalık olan müze ortamlarında saygılı davranmak gerektiğini söylemiştir.

"İnsanların birbirleriyle paylaşım yaparak ki bu medeni bir şekilde paylaşım beraber birbirlerinin görüşlerine saygı duyarak eserleri, incelemeleri, eserleri incelemelerine göre ben bu resmi çizdim."

Resim 34

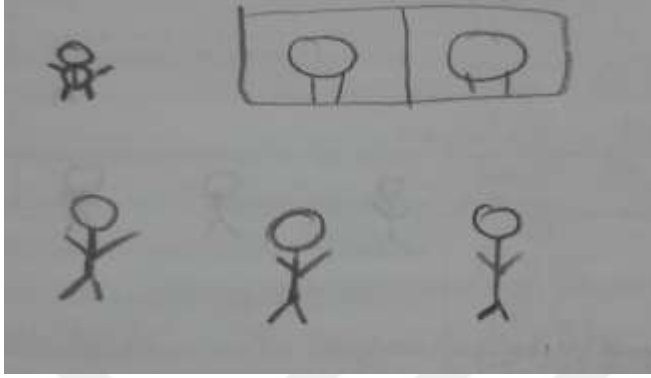
Resimde, iki öğrencinin eserlerin önünde durdukları görülmektedir. Öğrencilerin üzerinden çıkan baloncuklarda yazan ifadeler, eserleri oldukça beğendiklerini ve bunları "bayağı iyi" bulduklarını göstermiştir. Açıklamaya göre, insanların eserlere olan beğenisi belirgin bir şekilde ifade edilmektedir.

1K5-6 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, müzelerin sosyal bilgiler gibi derslerin akılda daha kalıcı olmasını sağladığını belirtmiştir.

"Çok belli olmasa da müzede sosyal bilgiler öğrenmek benim için eğlenceli. Burada eserleri çizmeye çalıştım, öğrenciler ve rehber çizmeye çalıştım. Bu bilgilerin eserlere temas ederek rehberin bize anlattığı şeyler ilgi çekici olduğu için aklımda

daha çok kaldığını anlatmak istedim ve çocuklar hem eğlenirken hem de öğrendiğini anlatmak istemişim.”

Resim 35

Resimde, üç öğrencinin iki tablonun önünde durduğu bir sahne gözlemlenmekte ve bu durum, öğrencilerin müze ortamında bulunarak sosyal bilgiler öğrenmelerini simgelemektedir. Açıklamaya göre, müze ziyareti sırasında sosyal bilgiler öğrenmek, bilgilerin daha etkili bir şekilde akılda kalmasına ve öğrencilerin eğlenerek öğrenmelerine olanak tanıyabilmektedir. Bu interaktif öğrenme deneyimi, öğrencilere tarih, kültür veya sanat gibi konularda daha derinlemesine bir anlayış kazanma fırsatı sunabilmektedir.

1E5-35 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, tarihi eserlerin insanları şaşırttığını dile getirmiştir.

“Müzede sosyal bilgiler öğrenme dediğimde de tarih heykelin. Tarihi gibi algılayıp, öğretmenin ona anlatıp çocukların ona şaşırmalarını anlattım. Büyük figür heykel, küçük figür öğretmen”

Resim 36

Resimde, bir öğretmen bir öğrencinin müzede bulunan tarihi bir heykeli incelediği görülmektedir. Heykelin detayları karşısında öğrencilerin şaşkınlık içinde olmaları, tarihi eserlere duyulan hayranlığı ve merakı yansıtmaktadır. Açıklama olarak, "Tarihi heykeli inceleyen öğretmen ve öğrenciler, heykelin detayları karşısında büyük bir şaşkınlık içinde kalmaktadır. Tarihi eserler, insanları şaşırtarak geçmişe duyulan ilgiyi arttırabilmektedir.

6K7-201 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, müzedeki eserlerden o kadar etkilenmiş ki kendini de o tarihi karakterler gibi hissettiğini belirtmiştir.

“Müzede de müzenin o tarihi havasında kendi kendini kaptırıp kendini padişah olarak hisseden ben kendimi resmettim. Bir müze var ve padişah şapkası ve kılıcı tutan ben varım. Yan taraflarda da, müzenin sergilendiği kısımlarda da, eserlerin sergilendiği kısımda da madeni paralar, tabletler, eski zamanlardan kalma kâseler ve bir Osmanlı haritası var.”

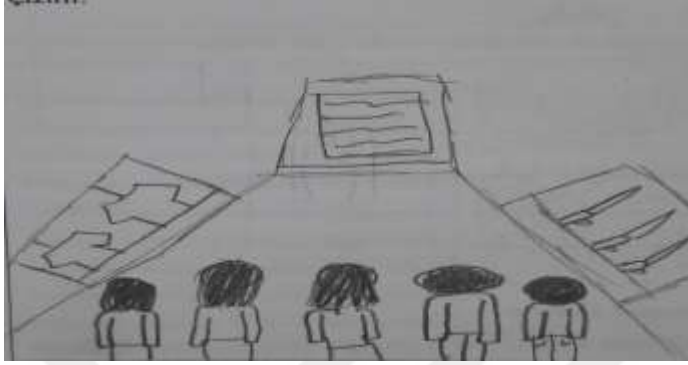
Resim 37

Resimde, müze atmosferinde keyifli bir şekilde dolaşan bir öğrenci görülmektedir. Öğrenci, elindeki sopa ve başındaki şapka ile adeta tarihi bir yolculuğa çıkmış gibi hissetmektedir. Müzenin büyüleyici atmosferinde geçmişe ait eserleri keşfetmek, öğrencinin yüzünden gelen mutluluk ve heyecanla birleşmektedir.

1K5-7 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci,
 “Burada çocuklar var ve bizleriz. Müzede olan şeyler, eserler, tarihi eserler.”

Resim 38

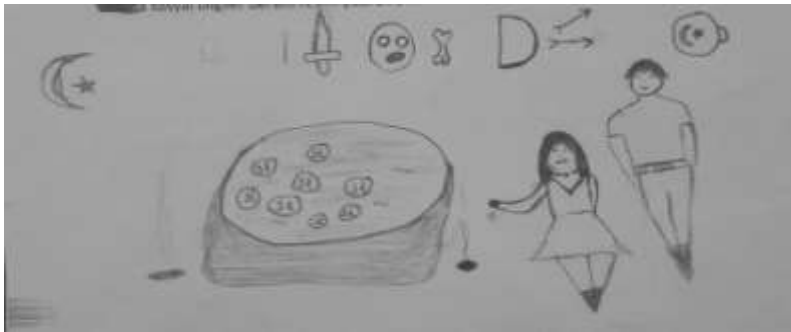

Resimde, müzede sağ ve sol tarafta bulunan kılıçlar, elbiseler ve ön tarafta yazıtlar görülmektedir. Açıklamaya göre, müzelerde eserlere dokunma ve görme deneyimi, kişiye olumlu duygular yaşatmaktadır. Müzelere yapılan ziyaretlerde kişi, eserlere dokunmanın ve yakından incelemenin kendisine mutluluk verdiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda, öğrenciler, müzede geçmişe ait yazıtları, silahları ve kıyafetleri detaylı bir şekilde incelemektedirler. Müze ziyareti, öğrencilere tarihi ve kültürel birikim kazandırmakla birlikte, meraklarını uyandırarak öğrenmeye olan ilgilerini arttırmaktadır.

3K8-118 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, müzede eğlenerek öğrendiğini belirtmiştir.

“Müzede çok eğlendim tarihi alanlar beni gayet heyecanlandırdı. Çizimimde arkadaşım ile müzeye gezmeye gitmişiz. Hayalimiz gerçekleştirmek amaçlı madeni para atıyoruz, arkadaşım ile eğleniyoruz. Yeni bilgiler öğrendiğimde başkasına anlatmayı çok severim ve müze yeni bilgiler öğrenmenizi sağlar”

Resim 39

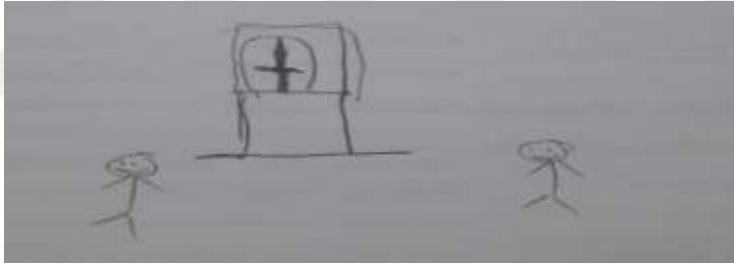

Resim, müze ziyareti yapan iki öğrenciyi gösteriyor. Bir kız ve bir erkek öğrenci, eski paralar, bayraklar, oklar, kuru kafa ve kılıç gibi tarihi eserlere meraklı bir şekilde bakarken görülmektedir. Çizimdeki ifadeye göre, müzelerde geçirdikleri zaman öğrenme ve keşfetme açısından heyecan verici olmuş, özellikle tarihi alanlara duydukları ilgi, onları madeni paralar atarak hayallerini gerçekleştirmeye yönlendirmiştir. Arkadaşlarıyla birlikte geçirdikleri eğlenceli zaman, yeni bilgiler öğrenme tutkusunu artırmış, çizim, müzelerin bilgi dolu atmosferinde geçen bir macerayı canlı bir şekilde yansıtmıştır. Öğrenilen yeni bilgilerin paylaşılma isteği, öğrencilerin müze ziyaretlerini unutulmaz kılan bir detay olarak öne çıkmaktadır.

1E7-49 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, eğlenceli öğrenme ortamını yansıtmaya çalışmıştır.

“Müzede tarihi bir eser çizdim. Öğrenciler bunun yanında dolaşip onları gezip o şeyleri okuyorlar, bilgileri okuyorlar.”

Resim 40

Öğrenci, resimdeki cam dolabın içindeki kılıcı inceleyerek müzede eğlenceli bir şekilde öğrenmeye çalışmaktadır. Müzeler, ziyaretçilere tarihi ve kültürel eserleri görmeleri, incelemeleri ve anlamaları için interaktif bir ortam sunmakta. Öğrencinin merakı ve ilgisi, müzede geçirdiği zamanı daha keyifli hale getirebilir ve tarihle daha yakından tanışmasına yardımcı olabilmektedir..

1K7-15 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, keyifli, ders ilgi ve başarısını arttıran unsur olarak müze ziyaretlerinden bahsetmiştir.

“Müzede sosyal bilgiler öğrenme hakkında aklımda böyle bir şey deyince aklıma Ayasofya müzesinde bizim halıya oturup hocanın bir yer hakkında bilgilendirme hakkında konuştukları geldi. Bunun için müzede halıda oturmuş çocuklar ve etrafta bir tarihi eser hakkında konuşan bir öğretmen.”

Resim 41

Öğrenciler halının üzerinde oturmuş ve öğretmenlerini dilemektedirler. Aynı zamanda çeşitli eserleri heyecanla inceleyerek müze gezmekten keyif almaktadırlar. Öğrencilerin heyecanı, müze ziyaretini eğlenceli ve ilgi çekici bir deneyim haline getirmiş, aynı zamanda öğrenme motivasyonunu artırmıştır. Bu tür etkileşimli ortamlar, öğrencilerin derslere olan ilgisini ve başarılarını olumlu yönde etkilemektedir.

1K6-10 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, sınıfla yapılan müze ziyaretinde öğrencilerin öğretmeni dinemediğini belirtmiştir.

“Müzede sosyal dersini işlerken müzeyi çizdim, içinde heykeller, cam kafeslerde ve büyük hükümdar heykellerini çizdim.”

Resim 42

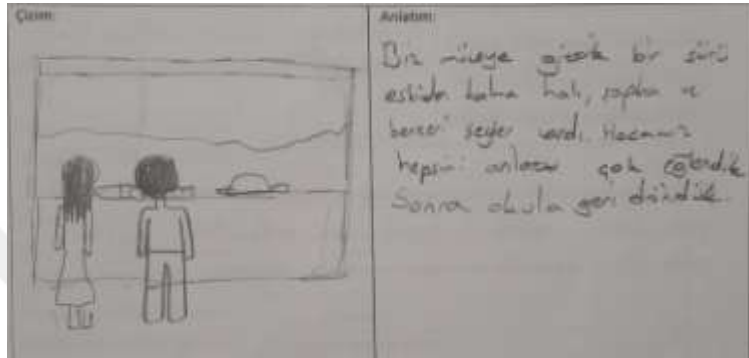
Çocuklar, resimdeki müzedeki sanat eserlerini inceleyerek etkileniyor görünmektedir. Fotoğraf çekmeye çalışan kızlar, anıları ölümsüzleştirmek için heyecanlı bir şekilde uğraşırken, öğrencileri sıraya geçirmeye çalışan öğretmen, muhtemelen gruplarını düzenleyip müzeyi daha sistemli bir şekilde gezmelerini sağlamak istemektedir. Müzede heykel ve silahlar gibi çeşitli sanat eserleri bulunmakta, bu da ziyaretçilere farklı kültürleri ve tarihi dönemleri keşfetme imkanı

tanıyabilmektedir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin sanat ve tarihle etkileşim kurmalarına ve öğrenmeye olan ilgilerini artırmalarına yardımcı olabilmektedir.

Aşağıda yer verilen çizimler açıklamaları ile paylaşılmıştır:

Resim 43

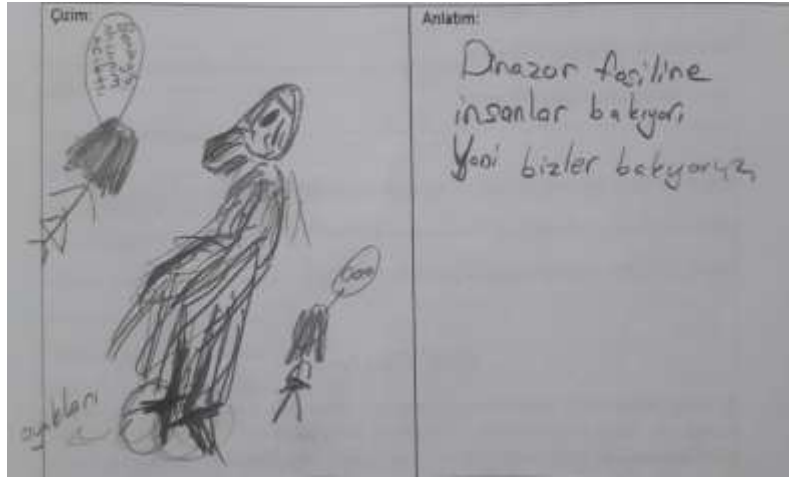
4K5-138 Kodlu Öğrenci

Resimdeki iki öğrenci, müzede bulunan sanat eserlerini inceleyerek geçmişe dair detayları keşfetmeye çalışmaktadırlar. Müzedeki halılar, şapkalar ve benzeri eserler, öğrencilere kültürel zenginlikleri anlamaları ve tarihi bağlamda bilgi sahibi olmaları için bir fırsat sunmaktadır. Hocanın rehberliğinde yapılan bu müze ziyareti, öğrencilere geçmişin izlerini takip etme ve sanat eserlerinin anlamını keşfetme şansı vermiş gibi görünmektedir.

Resim 44

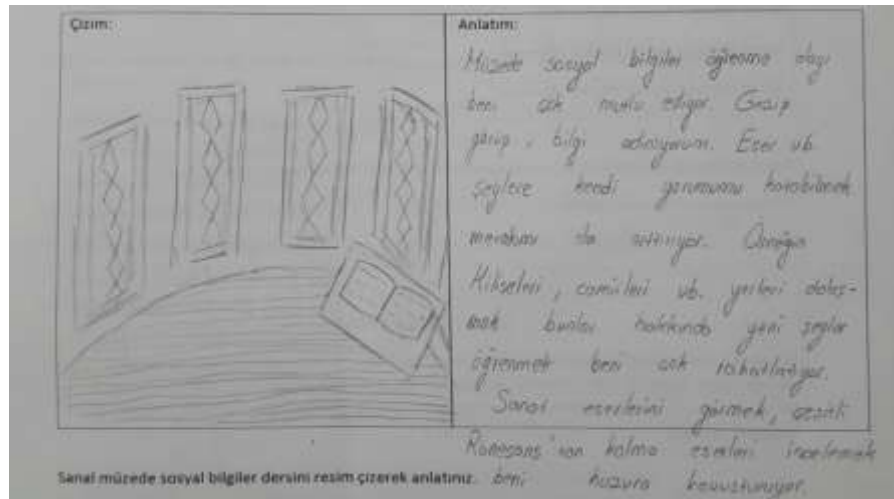
5K5-107 Kodlu Öğrenci

Öğrencilerin müzedeki dinazor fosillerini incelediği bu sahnede, dinazorların ayak izleri öğrencilerin büyük ilgisini çekmiş, dinazor fosilleri, geçmişin canlı yaşamını anlamak ve keşfetmek adına önemli bilgiler içermektedir. Ayak izlerinin detaylı incelenmesi, öğrencilere dinazorların boyutları, anatomileri ve yaşamları hakkında bilgi sağlamaktadır. Müze ziyaretleri, öğrencilerin bilgi edinme yeteneklerini geliştirmelerine ve tarihi canlılıkla deneyimlemelerine olanak tanımaktadır.

Resim 45

1K8-32 Kodlu Öğrenci

Resimdeki bölümdeki pencereler ve yazıt, müzede sosyal bilgiler öğrenme deneyimini yansıtmaktadır. Pencereler, ziyaretçilere dış dünyayı görmeleri ve müzedeki eserlere doğal ışıkla bakmaları için bir fırsat sunar. Yazıt ise ziyaretçilere,

o bölümde sergilenen eserler veya tarihi hakkında bilgi verir ve bu tür müze ziyaretleri, öğrencilere tarih, sanat ve kültürle ilgili derinlemesine bilgi edinme şansı sunmaktadır. Eserlere kendi yorumlarını katma imkanı, öğrencilerin öğrendikleri konular üzerinde düşüncelerini ve özgün bakış açıları geliştirmelerini sağlamaktadır.

1E5-39 Kodlu Öğrenci

Resim 46

Resimde müzede, dört öğrenci tarafından ilgiyle incelenen bir Tyrannosaurus rex (TREX) kemiği yer almaktadır. Dinozor fosilleri, öğrencilere paleontoloji ve tarih öncesi dönemler hakkında bilgi edinme şansı sunmaktadır. Bu tür eserler, öğrencilerin doğal tarih ve bilim konularında ilgilerini çekebilmesine ve onlara geçmişte yaşamış olan bu büyük yaratıklar hakkında daha fazla anlayış kazandırmasına olanak sağlamaktadır. Müzedeki bu tür deneyimler, öğrencilere bilimle ilgili meraklarını artırma ve öğrenmeye olan tutkularını güçlendirme fırsatı tanımaktadır.

4.2.2.2. İkinci Kategori: Eserler Eşliğinde Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi

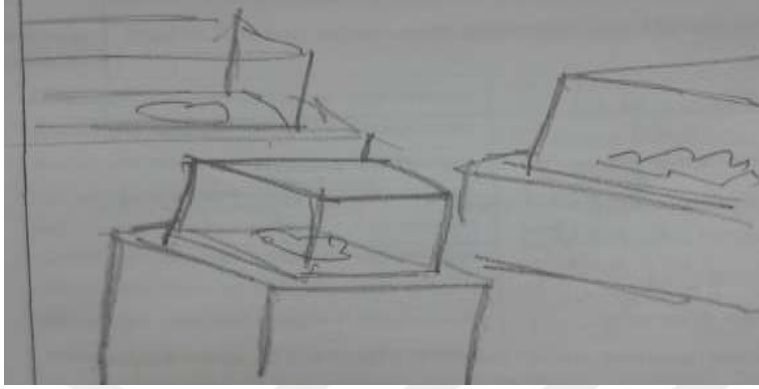
Bu kategorideki çizimlerde odak noktası, müzede sergilenen eserler ve müze ortamıdır. Eserlerin detayları, sergi stantları, bilgi kartları ve müze binası gibi konu odaklı unsurlar ön plana çıkarılmıştır. Öğrenciler, müzede bulunan eserlere ve sergi düzenlemelerine dikkatle odaklanmış, bu unsurları çizimlerine detaylı bir şekilde yansıtmışlardır. Konu merkezli çizimler, müzede sunulan tarihî ve kültürel içeriğe vurgu yaparak, öğrencilerin müze ziyaretindeki gözlemlerini yansıtmaktadır.

Görüşme yapıldığı sırada öğrenciler olumlu ve olumsuz olmak üzere görüş bildirmişlerdir.

1E6-45 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci,

“Gerçek hayatta gördüğüm şeyleri çizdim, gerçek şeyleri çizdim diyebilirim kısaca.”

Resim 47

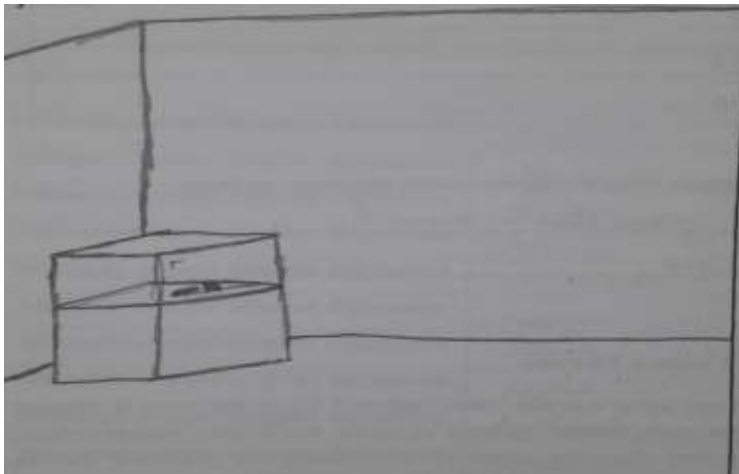

Resimde, müzede cam içerisinde sergilenen sanat eserlerini gösteren bir çizim bulunmaktadır. Çizilen resmin müzede yer alan sanat eserlerini ve serginin atmosferini yansıttığını belirtmektedir. Çizim, izleyiciye müze içindeki sanat eserlerini inceleme ve keşfetme hissini aktarmaktadır. Bu tür çizimler, sanatın ve kültürün izleyici tarafından kendi yorumları ve perspektifleriyle algılanmasını sağlamaktadır.

5E6-185 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, müzelerdeki eserlerin korunmasına odaklanmıştır.

“Eşyalar çoğunlukla cam dolap gibi şeylerde sergileniyor. Bu yüzden öyle raf, dolap gibi şeyler çizdim.”

Resim 48

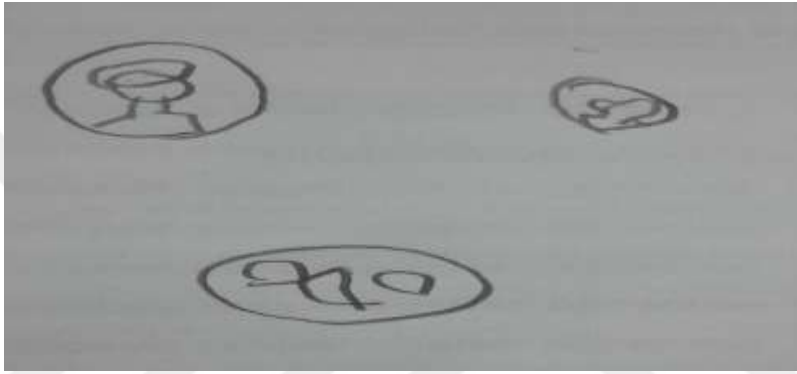

Resimde, müze içerisinde yer alan cam dolapta sergilenen tarihi eser görünmekte, müzedeki dolaplar, özenle korunan eserleri ziyaretçilere sunarak tarih hakkında bilgi edinme imkanı sağlamaktadır.

4E8-162 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, tarihi paraları çizmiştir.

“Sanal müze deyince aklıma telefon geldi. Çünkü telefonda da sanal müzeleri ulaşabiliriz.”

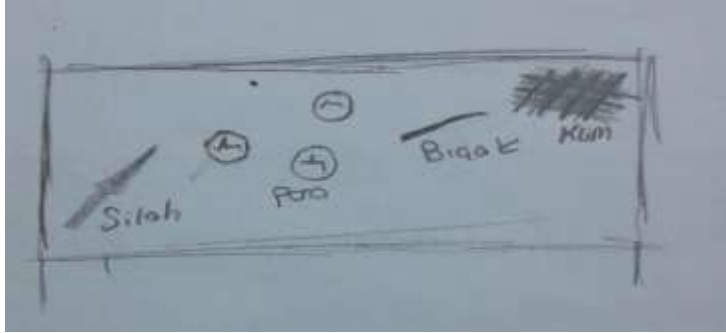
Resim 49

Resimde, tarihi paraların yer aldığı bir sahne tasvir edilmektedir. Açıklamaya göre, "Eski tarihten kalan paralar." Bu ifade, resimdeki paraların geçmişe ait olduğunu ve tarihi bir geçmişe sahip olduklarını vurgulamaktadır. Tarihi paralar, geçmiş dönemlere ait ekonomik sistemleri, kullanılan madenleri ve o döneme ait önemli figürleri yansıtarak tarihî bir mirasın parçası konumundadır. Müzelerde sergilenen bu tür eserler, ziyaretçilere geçmişin ekonomik ve kültürel yapısını anlama fırsatı sunmaktadır.

3K7-114 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, müzenin pek çok alanda bizleri bilgilendirdiğini ifade etmiştir.

"Müzede pek çok şey bulunur. İttiğiniz su kabından tutun kilime kadar her şeyi keşfetme şansınız olur. İçeri girdiğinizde tarih kokar ve orada bulunan objeler, geçmişten günümüze uzanan ekonomik ve kültürel evrimi anlama fırsatı sunar. Para gibi objeler, ticaretin ve ekonominin tarihini keşfetme imkânı sağlar."

Resim 50

Resimde, müzede bir stant üstünde sergilenen çeşitli objeler dikkat çekmektedir. Stant üzerinde yer alan objeler arasında silah, para, bıçak ve kilim gibi çeşitli kültürel ve tarihi öğeler bulunmaktadır. Bu objeler, müze ziyaretçilerine geçmişin zenginliğini ve çeşitliliğini yansıtarak tarihi bir atmosfer sunmaktadır. Öğrencinin kullandığı ifadeye bakıldığında müzedeki objelerin ziyaretçilere tarihi ve kültürel mirası daha yakından tanıma ve anlama şansı sunduğunu vurgulamaktadır. Müze, tarih ve kültür meraklılarına zengin bir öğrenme deneyimi sunarak geçmişi canlandırma amacını taşımaktadır.

3E7-132 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, müze ziyareti yaptığını belirtmiştir.

“Topkapı Sarayı’nda gördüğüm her şeyi çizdim.”

Resim 51

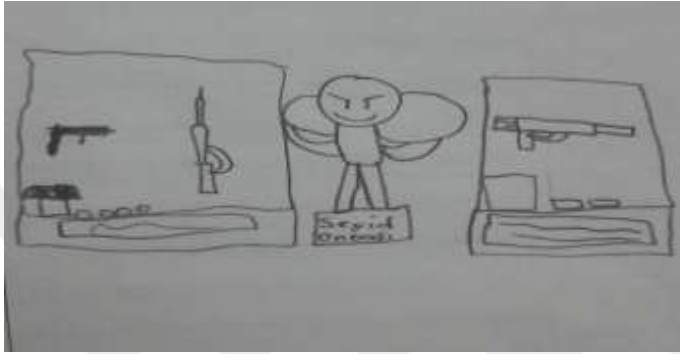
Resimde, Topkapı Sarayı’ndaki müzede sergilenen zırh, kılıç ve Hz. Yahya’nın el kemiği gibi tarihi objeler bulunmaktadır. Açıklamaya bakıldığında bu objelerin sarayın zengin tarihî koleksiyonunu temsil ettiğini belirtmektedir. Bu çeşitli eserler, Topkapı Sarayı’nın Osmanlı İmparatorluğu’nun geçmişine ait zengin kültürel ve tarihi mirasını yansıtmaktadır. Saray, ziyaretçilere Osmanlı dönemine ait önemli objeleri, kostümleri, silahları ve diğer tarihi eserleri görmeleri için bir fırsat sunarak

bu tür müze koleksiyonları, tarih ve kültür meraklılarının geçmişe dair derinlemesine bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.

2K7-71 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, gezilen müzenin özelliklerini ve gördüğü objeleri belirtmiştir.

“Ben gezdiğim müzelerde onları gördüğüm için onları çizmişim. Hatta geçen sene kendi eski okulumda gittiğim müzedeki resimleri de çizmişim.”

Resim 52

Resimde, gezi yapılan müzede sergilenen Seyit Onbaşı heykeli ve bir cam içinde bulunan silahlar göze çarpmaktadır. Seyit Onbaşı'nın heykeli, ziyaretçilere Çanakkale Savaşı'ndaki kahramanlığını hatırlatmak ve tarihî bir kişiliği canlandırmak amacıyla müzede yer almış, aynı zamanda da cam içinde sergilenen silahlar ve mermiler, o döneme ait askeri teçhizat ve savaş malzemelerini ziyaretçilere sunarak tarihi bir atmosfer oluşturmuştur. Müzeler, tarihî ve kültürel değerleri görsel olarak aktararak ziyaretçilere benzersiz bir öğrenme deneyim sunmaktadır.

4K5-136 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, heykellerden yola çıkarak müzeyi anlatmaya çalışmıştır.

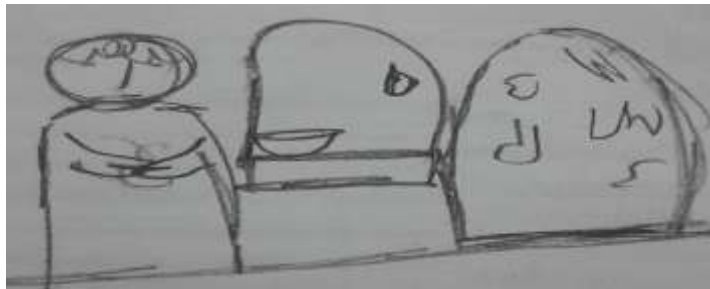
“Müzede çizdiğim resmin anlamı önemli ki önemli birisinin heykelleri olur müzelerde. Bu alanda da belirgin bir şahsiyetin heykeli yer almakta ve onunla ilgili detaylı bilgiler sunuluyor.”

Resim 53

Resimde, önemli bir kişinin heykeli ve altında detaylı bilgilerin sunulduğu bir sahne görülmektedir. Heykel, bu kişinin önemini ve toplumdaki etkisini vurgulamak amacıyla özenle yapılmıştır. Bu tür anıtsal heykeller ve bilgilendirici panolar genellikle şehir meydanlarında, parklarda veya tarihî bölgelerde yer almaktadır. Ziyaretçilere o kişinin hayatı, başarıları veya önemli katkıları hakkında bilgi verirken aynı zamanda kültürel ve tarihî bir atmosfer oluşturmaktadır.

1K5-63 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, müzede gördüğü objelerden bahsetmiştir.

"Heykeller, kâseler ve kolyeler görüyoruz; bu sanat eserleri farklı geometrik şekilli stantların içerisinde özenle sergilenmiş. Bu görsel kompozisyon, dersi anlayarak görerek öğrenmemize katkı sağlar."

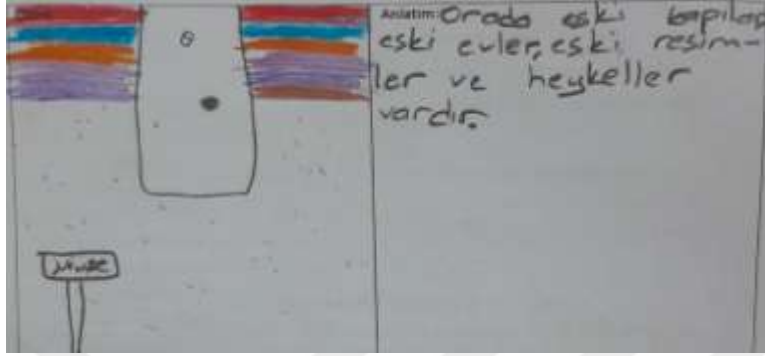
Resim 54

Resimde, geometrik şekilli stantlarda sergilenen erkek heykeli, kaseler ve kolyeler dikkat çekmektedir. Sanat eserleri, farklı formlar ve dokularla bir araya getirilmiş, izleyicilere estetik bir deneyim sunmaktadır. sanatın görsel bir dil kullanarak öğrenme sürecini zenginleştirdiği ve izleyicilere estetik bir keşif deneyimi sunduğu vurgulanmaktadır. Sanat eserlerinin sergilenme biçimi ve konsepti, izleyicilere sanatın çeşitli yönlerini anlama ve değerlendirme fırsatı tanımaktadır.

Aşağıda yer verilen çizimler açıklamaları ile paylaşılmıştır:

Resim 55

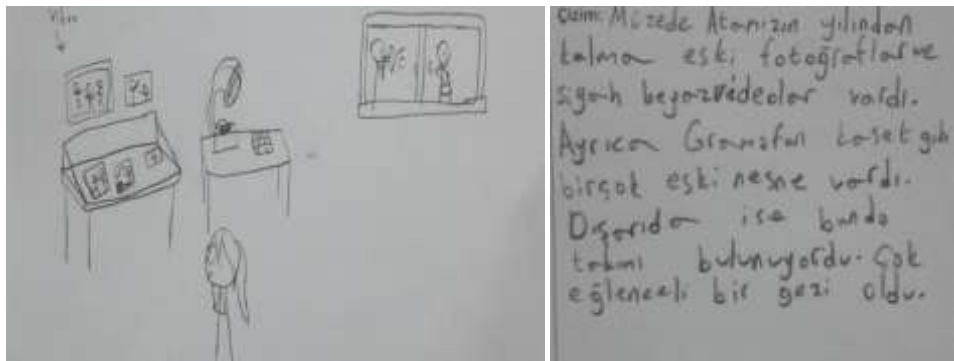
1K5-4 Kodlu Öğrenci

Resimde, müze tabelası ve girişi net bir şekilde görülmektedir. Müzenin duvarları ise renkli boyanmış, içeriği canlı ve dikkat çekici kılmaktadır. Açıklama, "Müze tabelası ve girişi belirgin, duvarlar renkli boyanmış. İçeride ise eski kapılar, antik evler, tarihî resimler ve heykeller gibi zengin tarihî unsurlar yer alıyor." ifadesiyle, müzenin içeriğindeki çeşitli öğelerin ziyaretçilere geçmişin dokusunu hissettirdiği vurgulanmaktadır. Renkli duvarlar, ziyaretçilere müzenin enerjik ve çeşitli içeriğine dair bir ön izlenim sunmakta, eski kapılar, antik evler ve diğer tarihî unsurlar ise müzenin kültürel zenginliğini yansıtarak ziyaretçileri tarihî bir keşif yapmaya davet etmektedir.

Resim 56

3K7-117 Kodlu Öğrenci

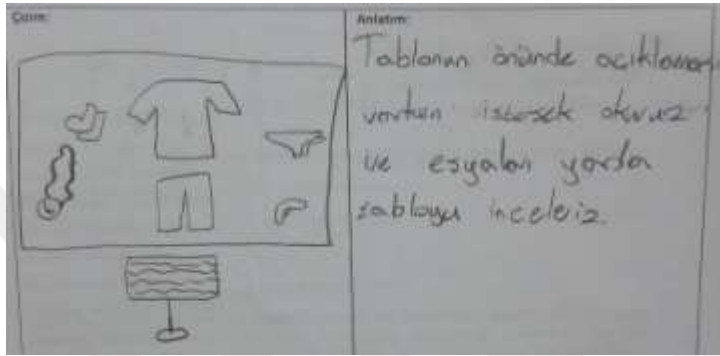

Resimde, müze içerisinde sergilenen tarihi eserler arasında tablolar, resimler, eski gramofonlar, telsizler ve pencere yer almaktadır. Ayrıca, dışarıda bando takımı görülmektedir. Açıklamada, "Müze içerisinde, Atamızın yanından kalma eski

fotoğraflar ve siyah beyaz videolar gibi zengin içerikli eserler bulunuyordu. Eski gramofonlar, telsizler ve pencere detayları da dikkat çekiciydi. Dışarıda ise canlı bir bando takımı ile karşılaşmak, geziyi daha eğlenceli ve keyifli kıldı." ifadesiyle, müze içeriğinin çeşitliliğinin ve dışarıdaki bando etkinliğinin ziyaretçilere keyifli bir deneyim yaşattığı vurgulanmaktadır.

Resim 57

1K7-23 Kodlu Öğrenci

Resimde, müzede yer alan stantlarda sergilenen kıyafetler, saatler ve aksesuarlar dikkat çekiyor. Her standın önünde ise bu objeler hakkında detaylı bilgi sunan tabelalar bulunmaktadır. Açıklamada, "Müzede her stant, özenle seçilmiş kıyafetler, şık saatler ve çeşitli aksesuarlarla dolu. Stantların önünde ise her bir obje hakkında bilgi veren tabelalar bulunuyor. Ziyaretçiler, istedikleri standın önündeki açıklamaları okuyarak ve eşyaları detaylıca inceleyerek müzenin keyfini çıkarabilirler." ifadesiyle, müze içindeki sergilenen objelerin anlamını anlama ve keşfetme imkânı sunulduğu vurgulanmaktadır. Bu düzenleme, ziyaretçilere müze içinde kendi ilgi alanlarına göre odaklanma şansı vermektedir. Tabelalar, sergilenen objelerin tarihî veya kültürel önemini anlamak isteyen ziyaretçilere rehberlik eder.

4.2.2.3. Üçüncü Kategori: Öğretmen Rehberliğinde Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi

Bu kategorideki çizimler genellikle müzede öğrencilere rehberlik eden, eserleri detaylı bir şekilde açıklayan ve müfredatı aktaran öğretmenleri temsil eder. Öğretmenler genellikle öğrencilere bilgi kartlarından okuma yaparken, akıllı tahtayı kullanırken veya öğrencilere ders anlatırken resmedilmişlerdir. Müzede öğretmenlerin öğrencilere bilgi aktarma ve rehberlik yapma rolü vurgulanmaktadır.

Öğrenciler genellikle öğretmenlerini dikkatle dinlerken ve eserlere odaklanırken gösterilmiştir. Bu çizimlerde öğretmenler genellikle ders kitaplarına ve slaytlara referansla bilgileri aktaran, sınıf düzenini sağlayan ve öğrencilere yönlendirmelerde bulunan figürler olarak resmedilmiştir.

Görüşme yapıldığı sırada öğrenciler olumlu ve olumsuz olmak üzere görüş bildirmişlerdir.

5E7-186 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, müzeye sosyal bilgiler öğretmeniyle gittiklerini vurgulamıştır.

“Burada hocamız bize bir tane eseri gösteriyor. Arkada da öğrenciler hocanın dediklerini dinliyor. Eserin yanında da ne olduğuyla alakalı bilgilendirici bir yazı var.”

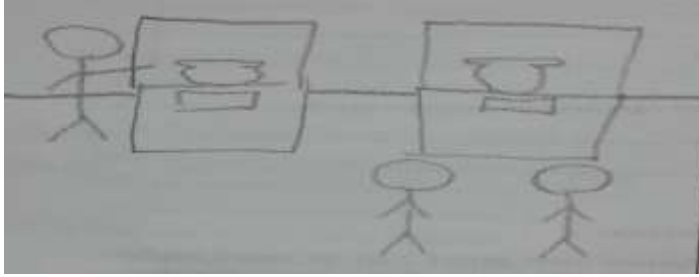
Resim 58

Resimde, müzede grup halinde bulunan öğrenciler, hocalarının rehberliğinde bir elmas tarihi eseri hakkında bilgiler dinlemektedir. Hoca, öğrencilere elmasın tarihini ve önemini anlatmaktadır. Açıklama kısmında ise, "Müzede insanlara tarihi eserleri anlatan sosyal hocası" ifadesi kullanılmıştır. Bu durum, müze ziyaretlerinde rehberlerin önemini ve tarihi eserlerin değerini anlatma rolünü vurgulamaktadır. Öğrenciler, bu rehber eşliğinde tarihi eserleri daha derinlemesine inceleme fırsatı bulmaktadır.

5K5-166 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, öğretmenin müzede tarihi eserleri anlattığından bahsetmiştir.

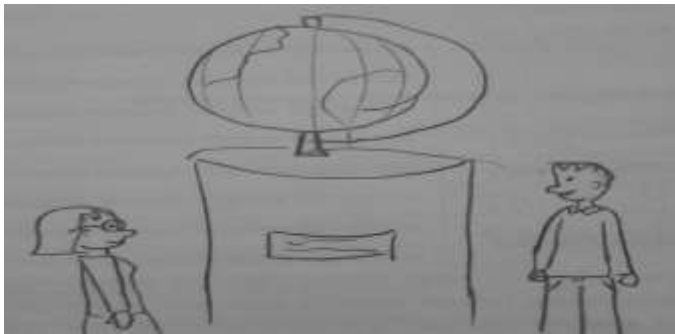
“Çocuklar beraber müzeye gitmişler öğretmenleriyle beraber. Öğretmen oradaki eserleri gösterirken tarihi eserleri anlatıyor.”

Resim 59

Resimde, müzede öğretmen öğrencilere tarihi vazolar hakkında bilgi aktarıken gösterilmektedir. Öğretmen, eski vazo ve çömlekleri öğrencilere tanıtarak tarihî ve kültürel önemlerini anlatmaktadır. Açıklamada ifade edildiği gibi, "öğretmen müzede eski vazo ve çömlekleri gösterirken" öğrencilere müze ziyaretinde, rehberlik yaparak tarihi eserlerin değerini ve önemini vurgulamaktadır. Bu interaktif öğrenme ortamı, öğrencilerin tarihî nesnelerle daha yakın temas kurmalarını ve bu nesneleri öğrenmelerini teşvik etmektedir.

1K5-8 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, öğretmeni ile birlikte müzede yeni bilgileri öğrendiğini söylemiştir.

“Bir tane heykel koydum ortaya ve sınıfça müzeye gitmişiz ve orada öğretmen orada ders anlatıyormuş gibi bir resim çizdim. Altına da sanatçısının ismini yazdım.”

Resim 60

Resimde, müzede yer alan antik bir heykeli inceleyen öğrenci görülmektedir. Öğretmen öğrencileri bilgilendirmektedir. Öğrenci heykelin detaylarını yakından inceleyerek merakla çeşitli detayları gözden geçirmektedir.

Aşağıda yer verilen çizimler açıklamaları ile paylaşılmıştır:

Resim 61

4E8-165 Kodlu Öğrenci

“ Bu resimde bir tarihçi müzedeki tarihi eserleri ve fosilleri öğrencilerine anlatıyor.”

Resimde, öğrenci bir müzede öğretmenleri ve arkadaşları ile birlikte sanat eserlerini incelemekte ve fosiller ile cam içerisinde sergilenen tarihi eserleri gözlemlemektedir. Açıklamaya göre, bu resimde bir tarihçi, öğrencilere müzedeki tarihi eserleri ve fosilleri anlatmaktadır. Öğrenci, öğretmenlerinin rehberliğinde müzede tarihî ve sanatsal detayları keşfetmekte ve öğrenmektedir. Bu eğitici deneyim, öğrencilerin müze ortamında bilgi edinme ve görsel öğrenme deneyimini vurgulamaktadır.

Resim 62

1K8-28 Kodlu Öğrenci

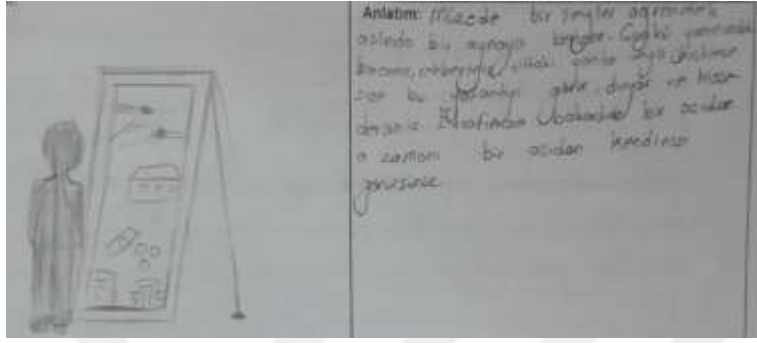

Resimde, müzede öğrencilerin dikkatle dinlediği bir öğretmen ve cam içerisinde duran bir sanat eseri bulunmaktadır. Öğrenciler arasında sanat eseriyle ilgili bir etkileşim ve iletişim gözlemlenmektedir. Açıklama kısmında ifade edildiği gibi, "Müzede ders işlemek çok güzel, arkadaşlarımla sohbet ederek gezmek, müzede ders işleyişim gibi oluyor. Sonra ilim öğreniyormuş gibi hissettiriyor, zaten müzede ders işleniyormuş gibi olmuyorsunuz, hem öğrenip hem eğlenmek çok daha keyifli oluyor." Bu yorum, müze ziyaretinin

öğrenciler arasında etkileşimli ve keyifli bir öğrenme deneyimi sağladığını vurgulamaktadır.

Resim 63

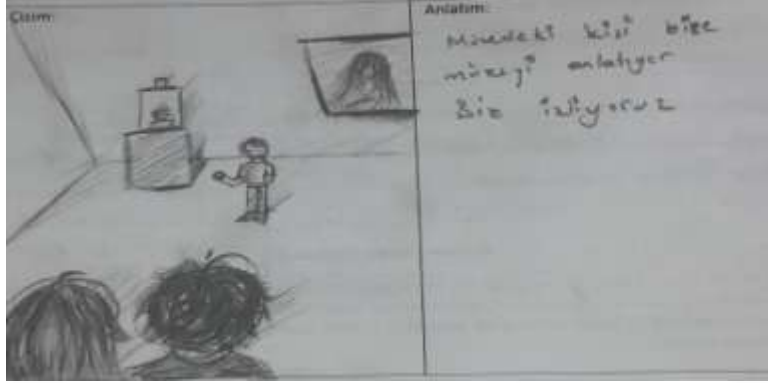
6K8-210 Kodlu Öğrenci

Resimde, bir öğrencinin müzede bir resim tablosunu dikkatle incelediği görülmektedir. Resim tablosunda ev, para, kâğıt para ve yazıtlar gibi çeşitli unsurlar bulunmaktadır. Tablonun bir ayağı sabitlenmiş durumdadır, muhtemelen sergilenmesi için bir alanda yerleştirilmiştir. Öğrenci, tabloya yoğunlaşmış ve detayları incelemektedir. Açıklamaya göre, "Müzede bir şeyler öğrenmek aslında bir aynaya benzer. Çünkü önümüzdeki hocanın rehberliğinde, alttaki yazılar veya hiç kimse size bu yaşantıyı görür, duyar ve hisseder. Etrafınıza bakarken bir açıdan o zamanı bir açıdan da kendinizi görürsünüz." Bu ifade, müze ziyaretlerinin sadece bilgi aktarımıyla sınırlı olmadığını, aynı zamanda öğrencilerin kendi deneyimlerini ve duygularını yansıtmalarına olanak tanıdığını belirtmektedir. Müzede, öğrencilerin resim tabloları gibi sanat eserlerini inceleyerek geçmişle bağlantı kurması ve kendi bakış açılarını geliştirmesi sağlanmaktadır. Bu deneyim, öğrencilere tarihî ve sanatsal mirası daha derinlemesine anlama ve anlamlandırma fırsatı sunmaktadır.

Resim 64

6E7-213 Kodlu Öğrenci

Resimde, müzede bir rehberin sanat eserini anlatırken iki öğrencinin dikkatle dinlediği bir sahne bulunmaktadır. Rehber, tablo ve cam içerisinde sergilenen sanat eseri hakkında bilgiler verirken öğrenciler görsel anlatımı izlemekte ve anlamaya çalışmaktadırlar. Açıklamaya göre, "Müzedeki kişi bize müzeyi anlatıyor. Biz izliyoruz." Bu ifade, müze rehberinin ziyaretçilere eserleri tanıttığı ve öğrencilerin bu anlatımı takip ederek görsel sanat eserlerini daha yakından inceledikleri bir durumu temsil etmektedir.

4.3. Ortaokul Öğrencilerinin Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimleri Nelerdir?

4.3.1. Metaforlar

Bu bölümde ortaokul öğrencilerinin “sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlarla ilgili olarak elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Oluşturulan metaforların frekans ve yüzdelik değerleri tablo 21’de gösterilmiştir. Ayrıca oluşturulan metaforlardan kelime bulutu oluşturularak şekil 3’de verilmiştir.

“Ortaokul öğrencilerinin “sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme” kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular yer almaktadır.

Şekil 3 Ortaokul Öğrencilerinin “Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenme” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforlara Ait Kelime Bulutu

Tablo 21: Ortaokul Öğrencilerinin “Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenme” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforlar, Frekans Ve Yüzdelik Değerleri

SIRA	METAFORLAR	(f)	%	SIRA	METAFORLAR	(f)	%
1.	Teknoloji	13	7,47	50.	Fragman	1	0,57
2.	Oyun	11	6,32	51.	Geçici Güzellik	1	0,57
3.	Telefon	9	5,17	52.	Geçmişle Gelecek Görmek	1	0,57
4.	İşınlanma	7	4,02	53.	Gelecek	1	0,57
5.	Video	5	2,87	54.	Gelenek	1	0,57
6.	Uzaktan Eğitim	5	2,87	55.	Gemi	1	0,57
7.	Kitap	4	2,30	56.	Gerçek	1	0,57

8.	Tablet	4	2,30	57.	Google	1	0,57
9.	Film	4	2,30	58.	Keşfetme	1	0,57
10.	Gezi	4	2,30	59.	Kısa Yoldan Faydalı İş	1	0,57
11.	İnternet	4	2,30	60.	Hamak	1	0,57
12.	Işık	2	1,15	61.	Hayat	1	0,57
13.	Görerek Anlama	2	1,15	62.	İşkence	1	0,57
14.	Tarihi Öğrenmek	2	1,15	63.	Kağıt Helva	1	0,57
15.	Etkinlik	2	1,15	64.	Kalkmadan Gezmek	1	0,57
16.	Dijital	2	1,15	65.	Kodlama	1	0,57
17.	Rüya	2	1,15	66.	Konu	1	0,57
18.	Sabır	2	1,15	67.	Körlük	1	0,57
19.	Akıllı Tahta	2	1,15	68.	Kum Saati	1	0,57
20.	Bilim	2	1,15	69.	Kuş	1	0,57
21.	Tatlı	1	0,57	70.	Müze	1	0,57
22.	Acı Biber	1	0,57	71.	Müzik Dinlemek	1	0,57
23.	Alkol	1	0,57	72.	Okul	2	1,15
24.	Amaçlandırma	1	0,57	73.	Online	2	1,15
25.	Araba Sürmek	1	0,57	74.	Otlı Peynir	1	0,57
26.	Atatürk	1	0,57	75.	Lunapark	1	0,57
27.	Atlı Karınca	1	0,57	76.	Ödev	1	0,57
28.	Ayna	1	0,57	77.	Öğrenme	1	0,57
29.	Balon	1	0,57	78.	Öğretmen	1	0,57

30.	Beynine Mayın Döşemek	1	0,57	79.	Patatesi Kaşıkla Soymak	1	0,57
31.	Bilgisayar	1	0,57	80.	Pencere	1	0,57
32.	Bilim Dersi	1	0,57	81.	Sessiz Sinema	1	0,57
33.	Boş Durmak	1	0,57	82.	Sıcak Çikolata	1	0,57
34.	Boş Kutuya Bakmak	1	0,57	83.	Slayt	1	0,57
35.	Büyülenme	1	0,57	84.	Sosyal Bilgiler	1	0,57
36.	Cam	1	0,57	85.	Su	1	0,57
37.	Camdan Dışarıya Bakmak	1	0,57	86.	Sürpriz	1	0,57
38.	Canlı Görme	1	0,57	87.	Şimşek	1	0,57
39.	Canlı Tarih	1	0,57	88.	Tablo	1	0,57
40.	Canlı Yayın	1	0,57	89.	Tek Başına Müzeye Gitmek	1	0,57
41.	Çiçek	1	0,57	90.	Tek Bir Ağaç	1	0,57
42.	Reklam	1	0,57	91.	Televizyon	1	0,57
43.	Deniz	1	0,57	92.	Tembellik	1	0,57
44.	Denizde Yürümek	1	0,57	93.	Uyumak	1	0,57
45.	Dizayn Edilmiş Tablo	1	0,57	94.	Ücretsiz Rehber	1	0,57
46.	Dokunmadan Öğrenme	1	0,57	95.	Uzun Araba Yolculuğu	1	0,57
47.	Dövme	1	0,57				
48.	Ev Ortamı	1	0,57				
49.	Eyden Tarih Öğrenmek	1	0,57				
TOPLAM						173	100

Tablo 21’de bakıldığında sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik 216 öğrencinin, 173 adet geçerli metafor geliştirdiği görülmüştür. Bu metaforlardan

en sık kullanılanları “teknoloji (f=13), telefon (f=9), ıslanma (f=7), video(f=5), uzaktan eğitim (f=5)” şeklindedir. Öğrencilerin geliştirdiği metaforların geneline bakıldığında somut kavramların yanı sıra “tablet(f=4), film(f=4), hamak(f=1) vb.”, soyut kavramlarla da “rüya (f=2), sabır eğitimi(f=2), büyülenme(f=1), körlük(f=1) vb.” metaforlar oluşturdukları görülmüştür. Öğrencilerin yazdıkları metaforlara dayalı olarak, gerekçeleri incelenmiş ve 4 farklı temada kategorilere ayrılmıştır.

Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik öğrencilerin oluşturdukları metaforlara göre belirlenen kategoriler:

1. Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Konforlu ve Rahat Bir Deneyim
2. Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Eğlenceli Keşif Yolculuğu
3. Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Teknoloji ve Uzaktan Eğitim
4. Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Zorlu Anlar ve Dikkat Toplama

Güçlüğü

4.3.1.1. Kategori 1: Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Konforlu ve Rahat Bir

Deneyim: Bu kategoriye bakıldığında toplamda 39 öğrenci tarafından 33 farklı metafor oluşturulmuştur. Bu metaforların özellikleri incelendiğinde öğrenciler, sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi kolay ulaşılabilirlik ve rahatlık açısından tablo 22’de yer alan kavramlara benzetmişlerdir.

Tablo 22: Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Konforlu ve Rahat Bir Deneyim Kategorisindeki Metaforlar

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Konforlu ve Rahat Bir Deneyim	33	ıslanma(5), ılık(2), okul dersi(2), teknoloji(2), amaçlandırma(1), arabayla sürmek(1), bilim(1), canlı görme(1), canlı tarih(1), denizde yürümek(1), evde oturup tarih öğrenmek(1), ev ortamı(1), gitmeden gezmek(1), hamak(1), internet(1), kısa yoldan faydalı iş(1), kitap(1), müzede sosyal bilgiler öğrenme(1), müzeye gitmek(1), oyun oynamak(1), rüya görmek(1), sıcak çikolata(1), slayt(1), su(1), tarihi öğrenmek(1), telefonda bir iş	39	20,97

yapmak(1), televizyon(1), tembellik(1), uyumak(1),
uzaktan öğrenme(1), ücretsiz rehber(1), video
izlemek(1)

Bu tema, sosyal bilgilerin sanal müze platformları üzerinden öğrenilmesini vurgulayarak teknolojinin sunduğu avantajlarla öğrenme deneyimini kolay, esnek ve bireysel tercihlere uygun hale gelmesini sağlamaktadır. Bu yaklaşım, bilgiye erişimi artırarak öğrenmeyi daha ilgi çekici ve konforlu hale getirmektedir.

Tablo 22’de yer alan verilere bakıldığında en fazla kullanılan metaforların “ışınlanma” (f-5), “ışık” (f-2), “okul dersi” (f-2), “teknoloji” (f-2) olduğu görülmüştür.

Bu kategoride yer alan öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara yönelik gerekçeli cümlelere aşağıda verilmiştir:

(6E7-211) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme ışınlama gibidir. Çünkü evde otururken başka yerlere gidiyoruz."

(3K5-100) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme ışınlama gibidir. Çünkü her yere erişebiliyoruz."

(5K5-170) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme ışınlama gibidir. Çünkü sanal müze gitmeden görmemizi sağlar."

(4E5-153) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme teknoloji gibidir. Çünkü her zaman bakabiliriz ve ulaşabiliriz."

(5E8-196) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme teknoloji gibidir. Çünkü kolay ulaşılır."

(3K7-117) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme hamak gibidir. Çünkü yattığın yerden gezebilir ve öğrenebilirsin."

(1K7-23) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme su gibidir. Çünkü fazla ve istediğin zaman kullanılabilir."

(1K7-24) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme kitap gibidir. Çünkü her yerden ulaşp öğrenebiliriz."

(1E5-39) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmek canlı görme gibidir. Çünkü sanal müze iki hamlede oturduğum yerden açılır ve tarihi görürüz."

(2E6-88) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme slayt gibidir. Çünkü hazırca tüm eserleri görürüz."

(2E8-95) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme oyun oynamak gibidir. Çünkü internet üzerinden rahat bir şekilde gezip eğlenip öğrenirsin."

(3E7-132) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme ücretsiz rehber gibidir. Çünkü müzeye oturduğumuz yerden gezeriz."

(4E6-155) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme televizyon gibidir. Çünkü oturduğumuz yerden bilgiler öğreniyoruz."

(5K7-177) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme sıcak çikolata gibidir. Çünkü hem rahat hem güzeldir."

(5E8-197) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme rüya görmek gibidir. Çünkü çok rahat ve kolaydır."

(5E8-199) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme videoya bakmak gibidir. Çünkü telefonda nasıl video izliyorsak sanal müzeyi de video gibi görürüz."

(6K8-210) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme araba sürmek gibidir. Çünkü neredeyse fiziken hiç yorulmadan öğrenirsin."

(6E8-216) "Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme tembellik gibidir. Çünkü oturduğun yerden müzeyi geziyorsun."

4.3.1.2. Kategori 2: Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Eğlenceli Keşif Yolculuğu:

Bu kategoriye bakıldığında toplamda 48 öğrenci tarafından 43 farklı metafor oluşturulmuştur. Bu metaforların özellikleri incelendiğinde öğrenciler, sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi eğlenceli bularak oyun oynamaya benzetmişlerdir.

Tablo 23: *Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Eğlenceli Keşif Yolculuğu Kategorisindeki Metaforlar*

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Eğlenceli Keşif Yolculuğu	43	oyun(4), kitap(2), video(2), Atatürk(1), ayna(1), bir kitap okumak(1), büyülenme(1), çalışkan(1), çiçek(1), deniz(1), dövme(1), eğlence(1), etkinlik(1), film(1), gelenek(1), gemi(1), gerçek(1), gerçek müze(1), gezi(1), haya(1), heyecanlı(1), internet geçmişi(1), ışınlanma(1), ışınlanmak(1),	48	25,81

iyi insan(1), kağıt helva(1), keşfetme(1), konu(1), kuş(1), müzik dinlemek(1), online bilgi(1), oyun oynamak(2), oyun parkı(1), rüya(1), sanal bir film(1), sürpriz(1), şimşek(1), tarihi öğrenmek(1), tatlı(1), teknoloji(1), yeni(1), zengin bir kaynak(1)

Bu tema, sosyal bilgiler öğrenmeyi sanal müzede eğlenceli bir keşif yolculuğu olarak tanımlamaktadır. Öğrenciler, müze gezmek gibi eğlenceli ve ilgi çekici bir deneyim yaşadıklarını ifade ederler. Sanal müze, öğrencilere yeni yerleri keşfetme ve öğrenme fırsatı sunmaktadır.

Tablo 23’de yer alan verilere bakıldığında en fazla kullanılan metaforların “oyun” (f-4), “kitap” (f-2), “video” (f-2) olduğu görülmüştür.

Bu kategoride yer alan öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara yönelik açıklamalı cümlelere aşağıda verilmiştir:

(5K8-181) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme oyun gibidir. Çünkü okları takip edip bilgi öğreniriz.”

(6E8-215) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme oyun oynamak gibidir. Çünkü bilgisayar başında durarak yaptığımız için birbirlerine benzerler.”

(4E7-161) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme oyun gibidir. Çünkü çocuklara eğlendirerek bilgi verir.”

(4K8-147) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme oyun gibidir. Çünkü gerçek bir şeyin sanal ortama üç boyutlu yansıtılması.”

(3E6-129) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme oyun oynama gibidir. Çünkü çok eğlencelidir.”

(3E6-131) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme etkinlik gibidir. Çünkü orada sıra sıra eserleri görebiliriz ve etkinlikleri yapabiliriz.”

(3K5-101) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme keşfedip görme gibidir. Çünkü eşyaları tanırız.”

(4E5-152) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme tatlı gibidir. Çünkü çok keyiflidir.”

(5K5-168) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmek kağıt helva gibidir. Çünkü hafif tatlı olup normalden biraz daha eğlenceli olur.”

(2K8-77) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme kuş gibidir. Çünkü sanal müzede gezmek kuş gibi her yere gitmek gibidir.”

(1E7-51) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme online bilgi gibidir. Çünkü müzeye gitmek yerine online müze var ve içinde bir sürü bilgiler vardır.”

(1E8-59) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme internet geçmişi gibidir. Çünkü internetten geçmişi yaşarsın.”

(6K7-202) “Sosyal bilgiler öğrenme oyun parkı gibidir. Çünkü oyun oynarken eğlenirim.”

(2E7-92) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme büyülenme gibidir. Çünkü yüzyıllar önceki nesnelerin hala durması beni çok şaşırtıyor.”

(2E7-93) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme heyecanlı gibidir. Çünkü eski şeyleri ayrıntılı görürüz.”

(2E8-99) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme zengin bir kaynak gibidir. Çünkü göremediğimiz eserleri bile bize gösterir.”

(3K6-110) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme Atatürk gibidir. Çünkü sanal müzede Atatürk'ü gördük ve çok güzeldi.”

(3K7-114) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme ayna gibidir. Çünkü baktığımızda gördüğümüzde kendimizi görürüz ve geleceğimizi görürüz.”

(3E6-126) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme çalışkan gibidir. Çünkü girenler kendisi için genel genel kültürünü artırır.”

(4K7-142) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme video gibidir. Çünkü izledikçe izlemek isterseniz.”

(4E7-157) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme sürpriz gibidir. Çünkü şaşırtıcıdır.”

(6K8-207) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme kitap gibidir. Çünkü elimizin altındaki bir hazinedir.”

4.3.1.3. Kategori 3: Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Teknoloji ve Uzaktan Eğitim:

Bu kategoriye bakıldığında toplamda 65 öğrenci tarafından 38 farklı metafor oluşturulmuştur. Bu metaforların özellikleri incelendiğinde öğrenciler, sanal müzede

sosyal bilgiler öğrenmeyi teknolojik aletlerle ilişki kurarak benzetme yoluna gitmişlerdir.

Tablo 24: *Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Teknoloji Ve Uzaktan Eğitim: Kategorisindeki Metaforlar*

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Teknoloji ve Uzaktan Eğitim	38	teknoloji(12), telefon(6), tablet(4), uzaktan eğitim(4), oyun(3), akıllı tahta(2), video izlemek(2), bilgisayar(1), bilim(1), bilişim(1), cam(1), camdan dışarıya bakmak(1), canlı yayın(1), dijital(1), dizayn edilmiş tablo(1), etkinlik(1), film izleme(1), geçmiş gelecekle görmek(1), gelecek(1), gezi(1), gezinti(1), google(1), görerek anlatma(1), internet(1), internette gezmek(1), kodlama(1), online eğitim(1), oyun oynama(1), pencere(1), tablo(1), teknoloji bilgisi aktarımı(1), telefonla oynamak(1), uzaktan öğrenme(1), web üzerinden ders(1), yapay eğitim(1), yeni dijital şeyler(1), yeni telefon(1), yolculuk(1)	65	34,95

Bu tema, sosyal bilgilerin sanal müze aracılığıyla öğrenilmesini teknoloji ve uzaktan eğitime benzetmektedir. Öğrenciler, online eğitim, teknoloji kullanımı (tablet, telefon) ve Google gibi teknolojik araçların sanal müzede öğrenme sürecini etkilediğini vurgulamaktadırlar.

Tablo 24’de yer alan verilere bakıldığında en fazla kullanılan metaforların “teknoloji” (f-12), “telefon” (f-6), “tablet” (f-4), “uzaktan eğitim” (f-4), “oyun” (f-3), “akıllı tahta” (f-2), “video izlemek” (f-2) olduğu görülmüştür.

Bu kategoride yer alan öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara yönelik açıklamalı cümlelere aşağıda verilmiştir:

(1K5-8) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme teknoloji gibidir. Çünkü bir teknolojik aletlerle girilir.

(1K6-11) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme teknoloji ile öğrenmek gibidir.” Çünkü teknolojinin faydaları ile müzeye gitmeden gezme imkanı buluruz.”

(1E5-35) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme teknoloji gibidir. Çünkü sürekli gelişir.”

(3K6-103) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme teknoloji gibidir. Çünkü teknoloji sayesinde evden izliyoruz.”

(4K6-139) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme teknoloji gibidir. Çünkü teknolojisi sayesinde görürüz.”

(4E5-150) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme teknoloji gibidir. Çünkü telefon ve tablete bakarız.”

(4K8-148) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme teknoloji gibidir. Çünkü teknoloji geliştikçe bilgi artar sanal müze girdikçe bilgi ve gelişmişlik artar.”

(4E5-153) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme teknoloji gibidir. Çünkü her zaman bakabiliriz ve ulaşabiliriz.”

(1K5-2) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme online eğitim gibidir. Çünkü gerçek değildir.”

(1K5-5) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme uzaktan öğrenme gibidir. Çünkü uzağa yakın yapar.”

(1E5-44) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme uzaktan eğitim gibidir. Çünkü sanal bir ortamda müze geziyoruz.”

(4E5-151) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme uzaktan eğitim gibidir. Çünkü bilgisayardan gireriz.”

(5E7-192) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme web üzerinden ders dinlemek gibidir. Çünkü sanal ortamda öğreniniz ve biz yönlendiririz.”

(1K7-19) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme geçmiş ile görmek gibidir. Çünkü geleceğin icatları (telefon, bilgisayar vb.) ile geçmişini inceleriz.”

(2E7-89) “Sanal müze sosyal bilgiler öğrenme tablet gibidir. Çünkü oradan girersin.”

(5K8-179) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme akıllı tahta gibidir. Çünkü Orada gördüğün şeylerin yanına gidemezsin ancak bilgilerini öğrenirsin.”

(3E5-122) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme bilgisayar gibidir. Çünkü hep bilgisayardan bakarım.”

(3E6-123) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme etkinlik gibidir. Çünkü etkinliğe benzer ve telefondan yapılır.”

(1K7-16) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme Google gibidir. Çünkü her yerden müzeye bağlanmamızı sağlar.”

(2K6-67) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme tablo gibidir. Çünkü telefon çerçeve, içindekiler portredir.”

(2E7-91) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme pencere gibidir. Çünkü telefon tablet camından bakılır.”

(4K6-140) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yolculuk gibidir. Çünkü sanal yolculuk yaparız.”

4.3.1.4. Kategori 4: Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Zorlu Anlar ve Dikkat Toplama Güçlüğü Bu kategoriye bakıldığında toplamda 35 öğrenci tarafından 35 farklı metafor oluşturulmuştur. Bu metaforların özellikleri incelendiğinde öğrenciler, sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi teknolojik aletlerle ilişki kurarak benzetme yoluna gitmişlerdir.

Tablo 25: Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Zorlu Anlar Ve Dikkat Toplama Güçlüğü Kategorisindeki Metaforlar

Kategori	Metafor Sayısı	Metaforlar	(f)	%
Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Zorlu Anlar ve Dikkat Toplama Güçlüğü	35	acı biber(1), alkol(1), atlıkarınca(1), balon(1), beyninize mayın döşemek(1), bıkkınlık(1), bilgisayar oyunu(1), bilişim dersi(1), boş bir kutuya(1), boş durmak(1), çok reklam(1), denizde yürümek(1), dokunmadan öğrenme(1), film(1), fragman(1), geçici güzellik(1), işkence(1), körlük(1), kum saati(1), okuldaki sosyal dersi(1), online eğitim(1), otlu peynir(1), ödev(1), patatesi kaşıkla soymak(1), sabır(1), sabır eğitimi(1), sessiz sinema(1), sosyal bilgiler öğretmenimiz(1), tek başına müzeye gitmek(1), tek bir ağaç(1), Türkçe dersi(1), uzaktan öğrenme(1), uzun bir araba yolculuğu(1), yani(1), yarım öğrenme(1)	35	18,28

Bu tema, sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi bazen sıkıcı ve zorlayıcı bir deneyim olarak tanımlanmaktadır. Öğrenciler, bilgisayar oyunlarına benzetme yaparak dikkatinin dağılabileceğini ifade ederler. Sıkılma hissi ve dikkat dağınıklığı, öğrencilerin bu öğrenme şeklini zorlu kılacak faktörlerden olabilmektedir.

Tablo 25’de yer alan verilere bakıldığında kullanılan metaforlardan bazıları “acı biber” (f-1), “alkol” (f-1), “atlıkarınca” (f-1), “balon” (f-1) olduğu görülmüştür.

Bu kategoride yer alan öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara yönelik açıklamalı cümlelere aşağıda verilmiştir:

(1K5-6) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme bilgisayar oyunu gibidir. Çünkü hiçbir katkısı yoktur, üstüne üstlük eserler hakkında bilgi edinmeye çalışsak bile dikkatim sürekli başka yere gider ve dağılır.”

(1K7-15) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme sabır eğitimi gibidir. Çünkü dersi sonuna kadar tutup sabretmek âlimlerdeki sabrı ister.”

(1K8-32) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme boş bir kutuya bakmak gibidir. Çünkü yorumlayamaz, merakımızı pekiştiremeyiz, sadece bakar ve görmeyiz.”

(2K5-63) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme kum saati gibidir. Çünkü vakit kaybıdır.”

(1E8-61) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme otlu peynir gibidir. Çünkü sağlıklı ama tadı kötüdür.”

(2E6-84) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme patatesi kaşıkla soymak gibidir. Çünkü gariptir.”

(4K8-149) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme işkence gibidir. Çünkü çok uğraş gerektiren, istediğin bir bilgiye ulaşamadığın yerine farklı bilgiler ve alakasız detayların geldiği ve hepsini ezberlemek zorunda hissettiğim bir uygulamadır.”

(4E8-162) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme balon gibidir. Çünkü kalıcı olmaz, balon gibi uçar.”

(5K5-166) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme tek bir ağaç gibidir. Çünkü sanal müzede kimse yok.”

(5K7-175) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme alkol gibidir. Çünkü gereksiz ve yararsızdır.”

(5E7-186) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme ödev gibidir. Çünkü boşuna vakit kaybıdır.”

(6K7-201) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme acı biber gibidir. Çünkü her ne kadar bilgisayardan bir yerler gezip görmek güzel tatlı gelse de içten içe gözümüze ve bedenimize zarar ve acı verir.”

(5K6-173) “Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme uzaktan öğrenme gibidir. Çünkü bence yakından öğrenme uzaktan öğrenmeden daha iyidir.”

4.3.2 Çizme-Yazma Formuna Ait Bulgular

Bu bölümde ortaokul öğrencilerinin “sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme” kavramına yönelik çizme- yazma formundan elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Öğrencilerin çizimleri, 3 ayrı kategoriye ayrılmış, bu kategoriler çizimlerin odaklandığı yaklaşımlara göre kodlanmıştır. Bu kategorilerin dağılımını gösteren Tablo 26 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 26: Öğrencilerinin Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenme Çizme-Yazma Formlarına Yönelik Kategoriler

Kategoriler	(f)	%
Teknoloji Eşliğinde Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi	70	%33.18
İçerik Temelli Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi	68	%32.32
Akıllı Tahta Desteğiyle Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi	63	%29.86
Toplam	201	100

Tablo 26’ya göre, ortaokul öğrencilerinin sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme konusundaki değerlendirmelerine göre, en yüksek oranda (%33.18) "teknoloji eşliğinde sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimi" kategorisinde bulundukları görülmektedir. İkinci sırada ise "içerik temelli sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimi (%32.32)" bulunmaktadır ve bu durumu "akıllı tahta desteğiyle

sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimi (%29.86)" kategorisi takip etmektedir. Kategoriler aşağıda daha detaylı şekilde sunulmuştur:

4.3.2.1. Birinci Kategori: Teknoloji Eşliğinde Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi

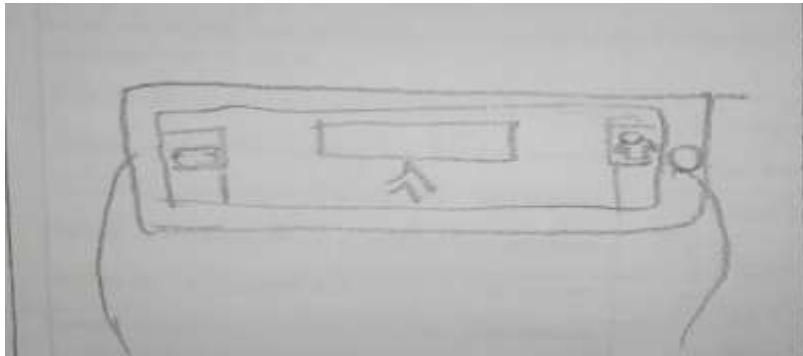
Bu kategorideki çizimlerde öğrenciler, teknolojik araçları bireysel ya da grup halinde kullanırken tasvir edilmişlerdir. Akıllı tahtalar, tabletler, bilgisayarlar gibi araçları kullanarak etkileşimde bulunan öğrenciler, öğrenme deneyimlerini aktif bir şekilde yönlendirmişlerdir. Öne çıkan öğrenci inisiyatifi, kendi öğrenmelerini şekillendirme ve teknolojiyi etkili bir biçimde kullanma yetenekleri olmuştur. Grup çalışmaları, öğrencilerin birbirleriyle etkileşimi ve öğrenci odaklı öğrenme deneyimleri bu çizimlerde belirgin bir şekilde görülmektedir.

Görüşme yapıldığı sırada öğrenciler olumlu ve olumsuz olmak üzere görüş bildirmişlerdir.

5K5-166 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, herhangi birini sanal müzede gezinirken resmetmiştir.

“Sanal müzede bir telefon yaptım orada bir çocuk tek başına geziniyor”.

Resim 65

Bu resimde, bir öğrencinin elinde tuttuğu tablet aracılığıyla sanal bir müze gezisi yaptığı görülüyor. Eserleri inceleme ve müzeyi yönetme yeteneği, öğrencinin teknolojiyi kullanarak öğrenme deneyimini zenginleştirdiğini gösteriyor. Bu durum, öğrencinin öğrenme sürecini etkileşimli hale getirerek bilgiye erişimini artırarak teknoloji destekli eğitim bu şekilde öğrenci merkezli bir yaklaşım sunmaktadır.

4E5-150 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, teknoloji ile sanal müzede gezinmeyi resmetmiştir.

“Resimde bir telefon içinde bir müzede gezerken bir telefonu çizdim. Telefonun içinde de müzeyi çizdim.”

Resim 66

Resimde, telefon kullanarak yapılan bir müze gezisi gözlemlenmektedir. Telefon, ziyaretçinin sanal bir ortam aracılığıyla müzeyi keşfetmesine ve eserleri incelemesine olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, bireyin teknolojiyi kullanarak kültürel deneyimlerini genişlettiği ve müze içeriğine dijital bir perspektiften erişim sağladığı izlenimi oluşmaktadır.

3K8-118 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, kendini tabletiyle sanal müzede gezinirken resmetmiştir.

“Tabletten müzeyi geziyorum”

Resim 67

Resimde, bir kişinin tablet kullanarak gerçekleştirdiği müze turunu yansıtan bir sahne gözlemlenmektedir. Tablet ekranında, kuşbakışı perspektiften görülen

müze bölümünde çeşitli eserler sergilenmektedir. Kullanıcı, tablet aracılığıyla her bir eseri yakından inceleme imkânına sahip gibi görünmektedir.

2E6-84 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, kendini bilgisayarda sanal müzede gezinirken resmetmiştir.

“Müze resmimde fotoğraflar ve eşyaların müzelerde sergilenmesi ile ilgili bir resim çizdim. Bunda da aynısını ve Sanal müzede hareket sistemini sanal müzelerde çizdim ve kendimi bilgisayardan bakarak çizdim.”

Resim 68

Resimde, bir çocuğun masaüstü bilgisayarına oturmuş şekilde görüldüğü bir sahne bulunmaktadır. Bilgisayar ekranında, taş plakaya yazılmış metinler, bir kaşık ve yön gösteren tabelalar içeren bir müze ortamını resmetmektedir. Çocuğun yüzündeki mutluluk, bilgisayar aracılığıyla müzeyi gezmekten kaynaklanıyor gibi görünmektedir. Bu sahne, teknolojinin çocukların öğrenme ve keşif deneyimlerine olumlu bir katkı sağlayabileceğini ifade edebilir.

5E7-186 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, bilgisayar başında sanal müzede eğlenen bir çocuğu resmetmiştir.

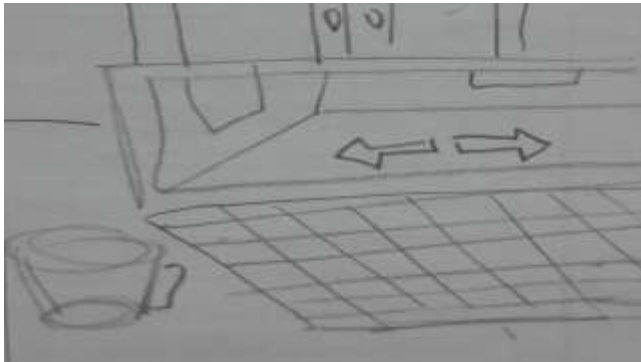
“Burada bir tane öğrenci kendi başına bilgisayarda ekrana bakarak sanal müzeyi geziyor. Masanın üstünde kasası, monitör ve klavyesi var. Bir de fare var. Yine müzeyi gezerek bilgiler öğrenmeye çalışan bir öğrenciyi çizmeye çalıştım.”

Resim 69

Resimde, bir çocuğun bilgisayar başında oturarak sanal bir müzeyi incelediği bir sahne bulunmaktadır. Bilgisayar ekranında, masaların üzerinde yazılı kâğıtların olduğu bir müze ve farklı perspektiflerle çizilmiş müze odaları yer almaktadır. Çocuk, bilgisayar faresiyle dikkatlice müze içeriğini gözden geçirmekte ve bu etkileşimli öğrenme deneyiminden keyif almaktadır. Görselde, teknolojinin çocukların öğrenme süreçlerine olumlu bir katkı sağladığı ve sanal müze turlarının öğrencilerin keşiflerini desteklediği izlenimi edinilmektedir.

5K8-177 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, bilgisayar başında çeşitli bilgiler öğrenebilmek için sanal müzelerde gezinen kendini çizmiştir.

“Orada ev ortamında bilgisayar ve kahveli bir masa var. Yani kendi masamı resmetmiş ve bilgisayarda kendi istediğim yeri yönetip bildiğimi belirtmek için oklar çizdim.”

Resim 70

Resimde, bilgisayar başında bir öğrencinin kahve eşliğinde bir müze odasını incelediği bir sahne görülmektedir. Öğrenci, yön okları kullanarak odadaki detayları

keşfetmeye çalışıyor gibi gözükmektedir. Açıklamaya göre, bu ortamda öğrenci bilgisayarını kullanarak çeşitli bilgiler öğrenmekte ve sanal müzelere bağlanarak kültürel deneyimlerini genişletmektedir. Kahve içerek rahat bir atmosferde, bilgisayar aracılığıyla öğrenme sürecini aktif bir şekilde yaşamaktadır.

2K8-77 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, laptop başında sanal müzeye bağlanmış, bağlanırken de eğlendiğini belirtmiştir.

“Evde oturarak sanal müzeyi gezmek çok iyiydi. Oturduğum yerden hem eğlendim hem gezdim hem de bilgilendim “

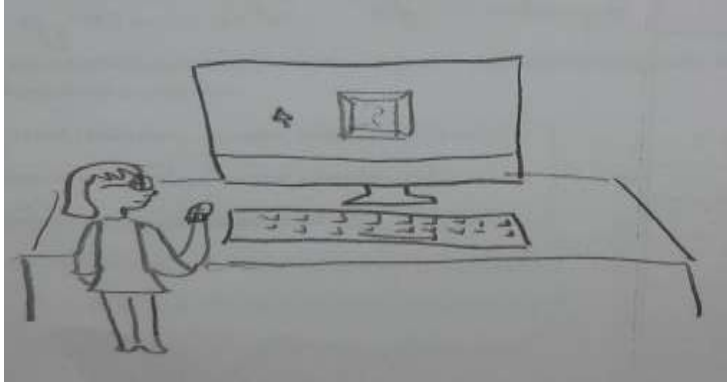
Resim 71

Resimde, bir dizüstü bilgisayarı üzerinden müze atmosferini yansıtan zengin bir sahne gözlemlenmektedir. Laptop ekranında çeşitli sanat eserleri ve yön tabelaları dikkat çekiyor. Açıklamaya göre, evde oturarak gerçekleştirilen sanal müze turu, sadece eğlenceli değil aynı zamanda bilgi dolu bir deneyim sunmuş. Çeşitli sanat eserleriyle dolu odadan çıkmadan, oturduğu yerden kişi hem eğlenmiş hem de sanat ve kültür hakkında bilgi edinmiş. Bu detaylı sanal gezinti, öğrenmeyi, keşfetmeyi ve eğlenmeyi bir araya getirerek ev konforunda keyifli bir deneyim sunmuştur.

1K5-8 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, yalnız olsa da müze gezme hissini yaşadığını belirtmiştir.

“Sanal müzedeki çizimim için. Bilgisayardan giren bir çocuk çizdim. Bilgisayarda mouse ile müzeyi geziyor. Yani böyle o anı çizdim.”

Resim 72

Resimde, bir bilgisayar ekranında sanal müze gezisi yapılırken bir tablo incelenmektedir. Çocuk, dikkatlice bilgisayar ekranına odaklanmıştır. Açıklama kısmında ise, biraz yalnız olabiliriz, ancak yine de müzeyi gezmiş oluruz ifadesi bulunmaktadır. Bu ifade, sanal müze gezilerinin bireysel bir deneyim sunabileceğini, ancak yine de müze içeriğine odaklanarak zengin bir keşif yapmanın mümkün olduğunu vurgulamaktadır.

15K-6 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmenin imkansız olduğunu, insanın dikkatini dağıttığını ve kötü yanlarının iyi yanlarından daha fazla olduğunu belirtmiştir.

“Sanal müzede bir ekranda sanal müze gezen bir çocuk çizmeye çalıştım. Bu çocuk kafasında bir soru işareti var. Bu sanal müzede bir rehber ona eserlerle ilgili bilgi vermediği için bu çocukta bilgi alamıyor ve nasıl öğreneceğini bilmiyor. Bu şekilde böyle sanal müzeler insanların ilgisini çekmez ve bildiklerini unutmasına belki neden olabilir.”

Resim 73

Resimde, bilgisayar üzerinden sanal bir müze turuna katılan çocuğun yüz ifadesindeki detaylar, içeriği anlamakta yaşadığı zorlukları ve kafasında oluşan soru işaretlerini açıkça göstermektedir. Çocuğun ifadesindeki belirsizlik ve merak, sanal müze deneyimi sırasında anlam karmaşası içinde olduğunu yansıtmaktadır. Açıklamaya göre, çocuğa göre, sanal müzelerde sosyal bilgiler öğrenmek neredeyse mümkün değil ve sanat müzeleri dikkat dağınıcı olabilir. Açıklama, sanal müze deneyiminin olumlu yanlarına rağmen, çocuğun bu ortamda odaklanma zorluğu çektiği ve içeriği anlamakta güçlük yaşadığına vurgu yaparak, bu tür deneyimlerin her zaman olumlu sonuçlar doğurmadığını ifade etmektedir.

6K7-201 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, bilgisayarın sağlığa zararını anlatmak istemiştir.

“Sanal müzede de bilgisayar başında oturan ben varım ve bilgisayardan müze gezmekten gözleri ve oturuşu bozulan birini de resmetmek istedim. “

Resim 74

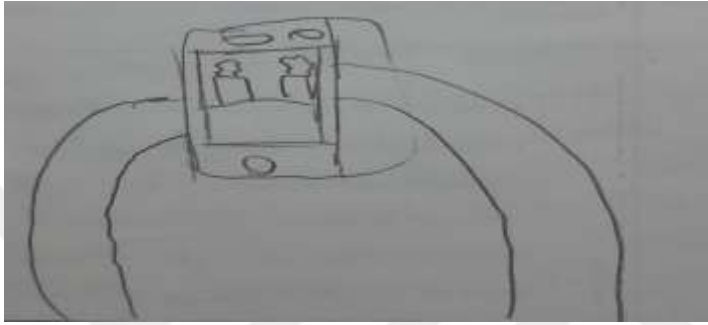

Resimde, bilgisayar üzerinden sanal müze gezen bir çocuk bulunmaktadır. Çocuk, bilgisayar ekranına dikkatlice bakarken oturmuş durumdadır. Açıklamada, "Bilgisayarla müze gezmek gözlerini ve oturuşunu etkilemiş gibi görünüyor" ifadesi yer almaktadır. Bu ifade, uzun süre bilgisayar kullanımının göz sağlığına etkisi ve doğru oturuş pozisyonunun önemini vurgulamaktadır. Görsel, teknolojik aktivitelerin olumsuz fiziksel etkilere neden olabileceğini anlatan bir öğrenme durumunu yansıtmaktadır.

15K-9 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, telefonda müze gezmeyi sevmediğini ifade etmiştir.

“Çizdiğim resimde bir el ve bir telefon gözüküyordu. Bu şunu anımsatıyor bende telefonda gezdiğim yerlerin fotoğraflarını ve tuşlara basarak geçme prensiplerini kendi kendime uyarlayarak çizdiğim bu resim, benim gerçekten de en kötü resimlerimden bir tanesi. Elleri makarna kolu gibi çizmişim.”

Resim 75

Açıklamada belirtilenlere göre, öğrenci telefon aracılığıyla yapılan müze gezisinden keyif almadığını dile getiriyor. Bu durum, telefon üzerinden gerçekleştirilen müze turlarının bu öğrenci üzerinde olumsuz bir etki bıraktığına dair önemli bir gösterge olarak karşımıza çıkıyor.

1K5-63 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, akıllı tahta üzerinden sanal müzeye bağlandığını belirtmiştir.

“Akıllı tahtada sanal müze geziyorum biraz kasıyor. “

Resim 76

Açıklamaya göre, resimdeki çocuk, akıllı tahtadan gerçekleştirdiği sanal müze turunda önemli eserleri içeren bir sergiyi keşfetmiş ve bu eserleri dijital

ortamda incelemiştir. Ancak, öğrenci akıllı tahtanın biraz kasıntı yaşattığını belirtmiştir. Bu durum, çocuğun teknik sorunlar nedeniyle müze turu sırasında bazı zorluklarla karşılaştığını göstermektedir. Yine de, çocuğun bu dijital deneyimi yaşarken elmas ve değerli taşlar gibi sergi öğelerini keşfetmesi, sanal müze gezisi sırasında edindiği deneyimi vurgulamaktadır.

6K8-206 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, sanal müze turunu canlı görememe, yakından inceleyememe ve rehberle anlatım olmaması yönünden eksik bulsa da sanal müzede gezmeyi sevdiğini dile getirmiştir.

“Sanal müzede elinle hareket ettirebiliyorsun her yeri ve karşıdaki o paraları, madeni paraları, kağıt paraların nasıl olduğunu görebiliyorsun. Hangi döneme ait olduğu altlarda yazıyor ve ben bazen de sanal müze girdiğimde orada anlatım şekilleri filan var, onlardan yapabiliyorum”

Resim 77

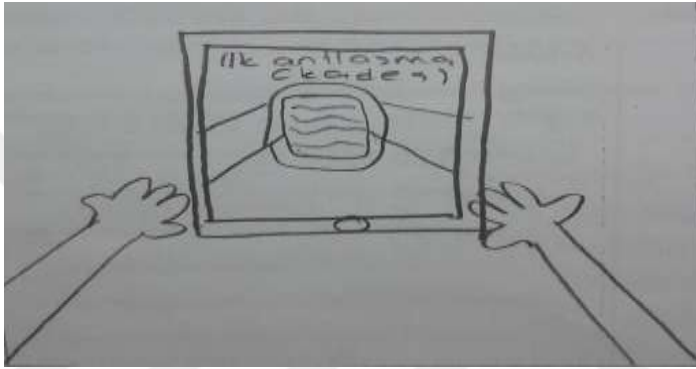
Resimde, telefon üzerinden gerçekleştirilen sanal bir müze turu sırasında, çocuğun kağıt paraları ve demir paralar gibi müze öğelerini incelediği ve müzenin yol aksını çizdiği bir sahne gözlemlenmektedir. Ancak, açıklamaya göre, çocuk canlı bir rehberin olmaması ve gerçek zamanlı anlatımın eksikliği nedeniyle detayları canlı görememekte ve inceleyememektedir. Bu durum, çocuğun sanal müze turu sırasında eksik olan interaktif rehberlik ve gerçek zamanlı anlatımın eksikliğinden kaynaklanan bir hayal kırıklığını ifade etmektedir. Çocuğun müzenin yol aksını

çizmesi, kendi keşiflerini ve dikkatini çeken unsurları vurgulamak için kendi başına yaratıcı bir şekilde etkileşime geçmeye çalıştığını göstermektedir.

1K5-7 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, sanal müze gezmeyi bazen sevip bazen sevmediğini dile getirmiştir. Genel anlamda sıkıcı bulduğu ve canlı müze gezmeyi daha çok sevdiğini söylemektedir.

“Sanal müzede ilk antlaşmaya bakıyorum. Telefona girerken o anı çizmek istedim.”

Resim 78

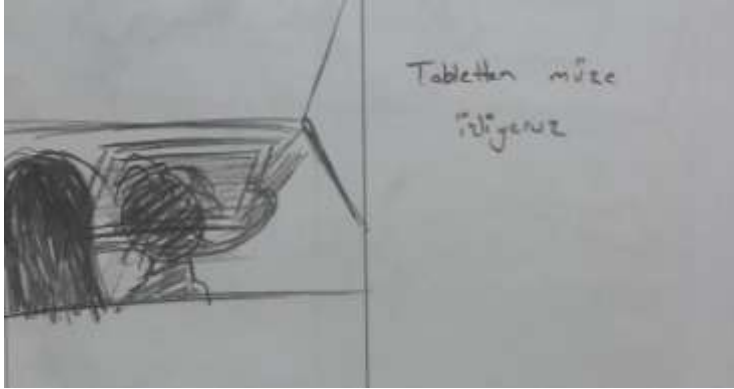

Resimde, bir tablet üzerinden sanal müze gezisi yapılarak Kadeş Antlaşması'nın resmedildiği görülmektedir. Açıklama kısmında, kişi sanal müze gezilerini görmek açısından olumlu bulsa da biraz sıkıcı bulunduğunu belirtmiş ve canlı görmeyi tercih ettiğini ifade etmiştir. Bu yorum, kişisel tercihlerin sanal ve fiziksel müze deneyimleri üzerindeki etkilerini yansıtmaktadır. Her bireyin tercihleri farklı olduğu için bazıları için canlı müze ziyaretleri daha heyecan verici olabilirken, diğerleri için sanal geziler daha pratik ve erişilebilir bir seçenek olabilmektedir.

Aşağıda yer verilen çizimler açıklamaları ile paylaşılmıştır:

Resim 79

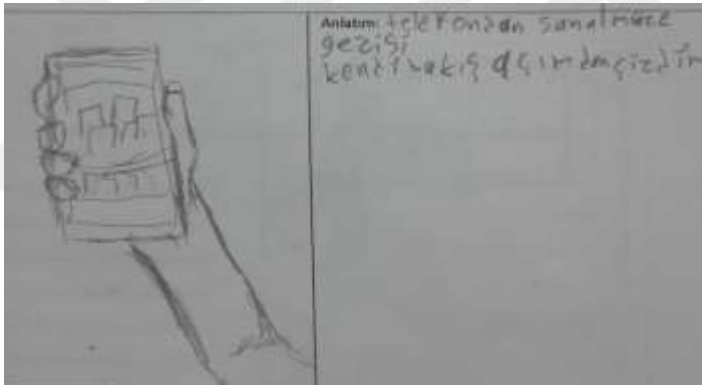
6E7-213 Kodlu Öğrenci

Resimde, iki arkadaşın birlikte tablet üzerinden gerçekleştirdikleri sanal bir müze turunu açıklayan bir sahne görülmektedir. Arkadaşlar, tablet üzerinden müze gezisi izleyerek birlikte keyifli bir deneyim yaşamaktadırlar.

Resim 80

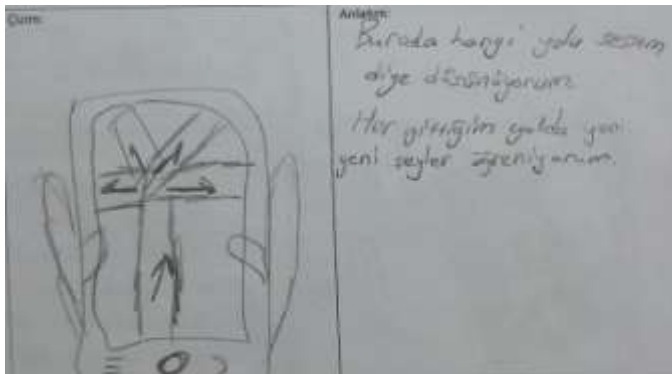
5E8-199 Kodlu Öğrenci

Telefon ekranında görülen kişisel çizimli sanal müze turu, bireyin kendi gözlem ve yorumlarına dayanmaktadır. Telefon aracılığıyla gerçekleştirilen müze gezisi, kişisel bakış açısını vurgulayarak deneyimi daha özgün hale getiriyor.

Resim 81

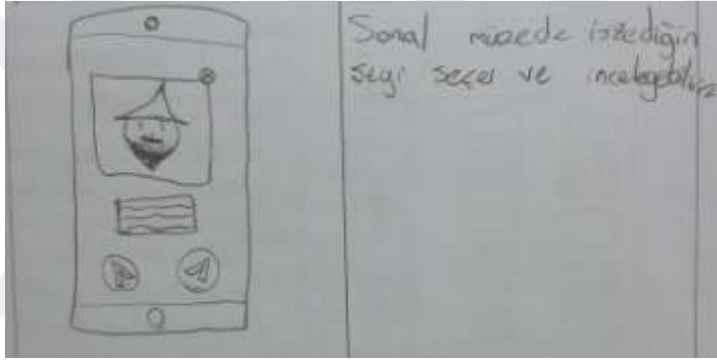
5K5-167 Kodlu Öğrenci

Resimde, telefonda sanal bir müze yolunu belirleyen kişinin detaylı bir çıkmaz sahnesi bulunmaktadır. Açıklamaya göre, kişi bu noktada hangi yolu seçeceğini düşünmekte ve her seçimiyle yeni bilgiler edinme fırsatına sahiptir. Bu detaylar, kişinin sanal müze gezisi sırasında karar verme sürecini ve keşif yolculuğunu önemli bir şekilde yansıtmaktadır. Çıkmazda olmak, beklenmedik bir bilgi veya ilginç detayın keşfi anlamına gelebilir. Kişinin her seçimde yeni şeyler öğrenmeye odaklanması, sanal müze turunu daha zengin ve öğretici hale getiren bir öğe olarak karşımıza çıkmaktadır.

Resim 82

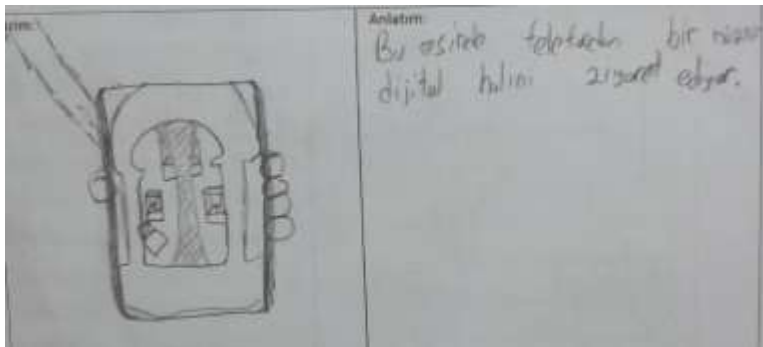
17K-23 Kodlu Öğrenci

Resimde, telefon ekranında görülen sanal müze sahnesi, dikkat çekici detaylar içermektedir. Telefon ekranında sergilenen tablo, altında yer alan bilgi kutusu ve yönlendirme okları, kullanıcının sanal müze içinde etkileşimde bulunma yeteneğini göstermektedir. Açıklamada, sanal müzede istenilen unsuru seçebilme ve inceleme özgürlüğünü vurgulayan ifadeler de yer verilmiştir.

Resim 83

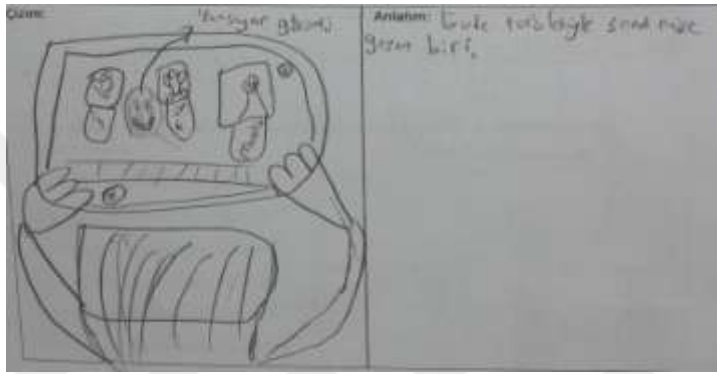
4E8-165 Kodlu Öğrenci

Resimde, telefonda bir müze ziyareti yapan kullanıcı, sanal ortamda sergilenen sanat eserlerinin korunaklı bir şekilde sergilendiği bir sahneyi gözlemlemektedir. Telefon ekranında görülen müze, mimari öğeleriyle dikkat çekerken, sanat eserlerinin korunduğu görülmektedir. Açıklamaya göre, resimdeki sahne, kullanıcının telefon aracılığıyla dijital bir müze turu gerçekleştirdiğini belirtmektedir.

Resim 84

5K7-176 Kodlu Öğrenci

Resimde, evde tablet kullanarak sanal bir müze turu yapan bir çocuk görülmektedir. Tablet ekranında çeşitli sanat eserleri, taşlar, kıyafetler ve Mona Lisa gibi öğeler bulunmaktadır. Ayrıca, çocuk tabletin ekranına kendi yansıyan yüzünü de resmetmiştir. Bu, çocuğun ev konforunda özgün bir sanal müze deneyimi yaşadığını gösterir. Tablet üzerindeki çeşitli sanat eserleri, çocuğun sanal müze turu sırasında farklı eserleri keşfetmesine olanak tanımaktadır.

Resim 85

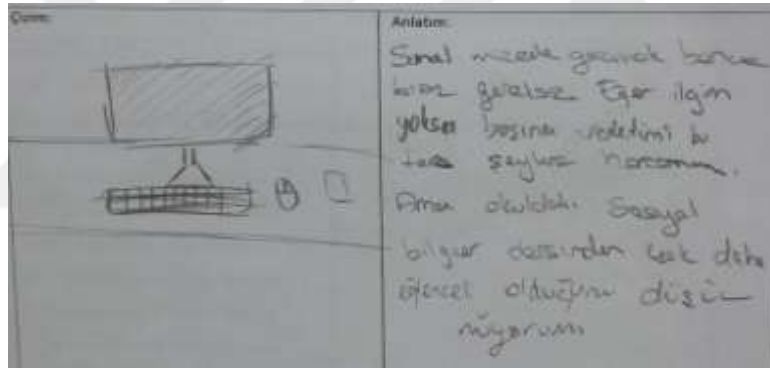
18K-32 Kodlu Öğrenci

Resimde, bir bilgisayar üzerinden sanal bir müze turu gerçekleştiren bir kişi görülmektedir. Müzede çeşitli öğeler, arabalar, insanlar ve belirli sanat eserleri bulunmaktadır. Resimde ayrıca bilgisayar dışında bir saat, avize ve resim tablosu gibi nesneler de dikkat çekmektedir. Açıklamaya göre, kişi sanat müzelerinde sosyal bilgiler öğrenme sürecinin sıkıcı olduğunu hissetmektedir. Sadece ekran üzerinde gördüklerine odaklanarak, sanal ortamda gerçek bir merak duygusu bulamamaktadır. Aynı zamanda, bilgisayar dışındaki nesnelerin resimde yer alması, kişinin sanal deneyimle gerçek dünya arasındaki bağlantıyı düşünmesine neden olmaktadır. Bu durum, sanal müze deneyiminin kişiye istediği içsel zenginliği sağlamadığını ve gerçek dünya unsurlarının eksikliğini vurgulamaktadır.

Resim 86

18K-28 Kodlu Öğrenci

Resimdeki sahnede bir kişi bilgisayar üzerinden sanal bir müze turu yapmaktadır. Açıklamaya göre, bu kişi sanal müze gezisini gereksiz bulsa da, ilgisiz olduğu bir konu olmadığı sürece bu tür etkinlikleri daha eğlenceli ve okuldaki sosyal bilgiler dersinden daha keyifli bulmaktadır. Bu durum, kişisel ilgi ve motivasyonun eğitim deneyimini önemli ölçüde etkileyebileceğini vurgularken sanal müze turu, kişinin ilgi alanlarına hitap ettiğinde öğrenme deneyimini daha çekici ve eğlenceli hale getirebilmektedir. Bu bağlamda, öğrenme materyallerinin bireysel ilgi ve gereksinimlere uygun olması, eğitimde daha etkili bir yaklaşım sunabilmektedir.

4.3.2.2. İkinci Kategori: İçerik Temelli Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi

Bu kategori, öğrencilerin müze içinde sergilenen eserlere odaklandığı ve bu eserleri detaylı bir şekilde çizerek zengin bir içerik oluşturduğu bir perspektife işaret

etmektedir. Öğrenciler, sergi stantları, bilgi kartları ve eserlerin çeşitli detaylarını gözler önüne sererek, müzedeki konuları görsel bir dille anlatmışlardır. Eserlerin çeşitliliği ve zenginliği, öğrencilerin konu merkezli çizimlerinde belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Müze atmosferi, öğrencilerin çizimlerine yansıttıkları detaylarla canlılık kazanmıştır.

Görüşme yapıldığı sırada öğrenciler olumlu ve olumsuz olmak üzere görüş bildirmişlerdir.

3K7-114 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, öğretmenlerinin ders sırasında akıllı tahta ile sanal müze ziyareti yaptıklarını söylemiştir.

“Burada göbekli tepeyi çizdim orada tarihimizi öğrendik. Geçmişimizi benimsedik ve öğrendik. Orada geçmişimizi tarihi taşları ve bilgileri işledik ve gördük.”

Resim 87

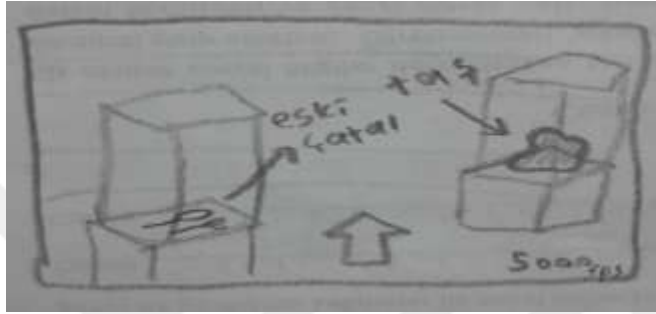

Bildirilen resimde, Göbekli Tepe ve ona ait tarihi taşlar detaylı bir şekilde tasvir edilmiştir. Açıklamaya göre, çocuk bu resimde Göbekli Tepe'yi çizmiş ve bu tarihi mekânda geçmişimize ait bilgileri öğrenmiştir. Göbekli Tepe'deki tarihi zenginlikleri, tarihi taşları ve bu mekâna dair bilgileri işleyerek ve gözlemleyerek benimsemesi vurgulanmaktadır. Bu açıklama, öğrencinin Göbeklitepe'nin tarihi zenginliklerini keşfetme sürecini öne çıkarmaktadır. Çocuğun çizdiği resim, sadece sanatsal bir ifade olmanın ötesinde, aynı zamanda öğrenme ve benimseme sürecinin bir yansıması gibi görünmektedir. Göbeklitepe'nin tarihî önemini öğrenmek ve resmetmek, öğrencinin kültürel bilincini ve tarih algısını geliştirmesine olumlu bir katkı sağlayacaktır.

1E5-35 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, yüksek çözünürlükteki televizyondan sanal müze gezmenin keyifli olduğunu belirtmiştir.

“Sanal müzede de bir tane 500 fps’li, bir tane ekran ve sonra da okla yön verme, yön verme ile ilgili bir küçük bir kavram yaptım ve orada eski çatal ve eski taşları oradan araştırıp görsel bir şekilde bakabiliyoruz.”

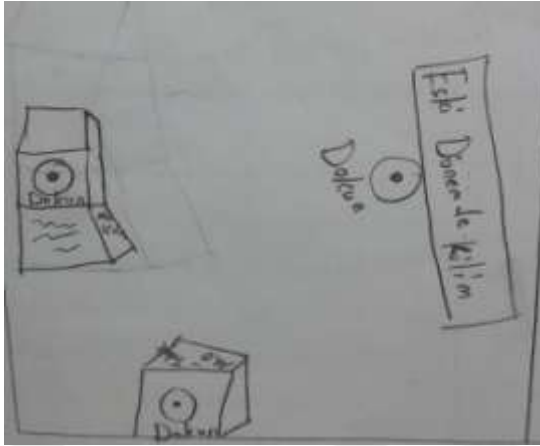
Resim 88

Resimde, televizyon ekranında gezilen sanal müze görülmektedir. Televizyonda tarihi korunmuş eski çatal ve taş gibi objeler detaylı bir şekilde sergilenmekte ve bir yön oku dikkat çekmektedir. Açıklama kısmında, "500 fps televizyonla eski şeyler öğrenme keyfi" ifadesi kullanılmıştır. Bu ifade, yüksek kare hızına sahip televizyonun, tarihi nesneleri daha canlı ve detaylı bir şekilde sunarak öğrenme deneyimini daha keyifli hale getirebileceğini vurgulamaktadır. Televizyonun yüksek FPS değeri, eski objelerin incelenmesi sırasında daha net ve akıcı bir görüntü sunabilmekte, bu da öğrencinin tarihî detayları daha iyi anlamasına katkı sağlayabilmektedir.

18K-26 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, telefon yoluyla sanal müze bağlantısı yaptığını söylemiştir.

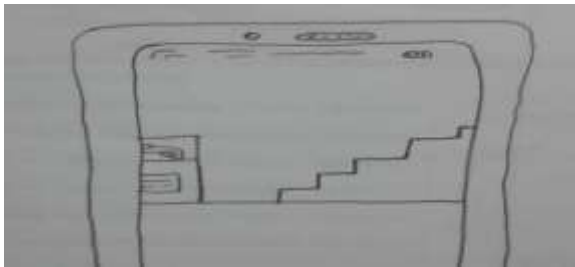
“Sanal müzede de şeyi çizdim böyle. Yine antika eşyaları çizdim. Onların üzerinde ok işareti oluyor. Biz onları basınca onların bilgileri çıkıyor, onlara çizdim. Telefonda görmek istediğimiz şeyin üzerine tıkladığımızda o şeyin açılıp bize tarihçesini ve görselini anlatması.”

Resim 89

Resimde, sanal müze ekranı üzerindeki bir dizi etkileşimli öğrenme aracı bulunmaktadır. Açıklamaya göre, telefondan görmek istediğiniz şeyin üzerine tıkladığınızda, ilgili eserlere ait detaylı bilgiler, tarihçeler ve görsel açıklamalar ekrana gelmektedir. Bu teknolojik düzenek, kullanıcının bir eseri daha derinlemesine keşfetmesine olanak tanıyan interaktif bir öğrenme deneyimini yansıtmaktadır. Dokunmatik ekranlar aracılığıyla bilgiye hızlı ve kişisel bir şekilde erişim sağlamak, öğrenme sürecini daha etkili ve keyifli kılabilir.

5E6-185 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, sanal ortamda tarihi öğeler ve yerlere dikkat çekmiştir.

“Sanal müzede telefondan, bilgisayardan, tablettten gezildiği için bir telefon çizdim ve içine de müzenin iki boyutlu halini çizdim.”

Resim 90

Resimde, telefon ekranında sanal bir müze gezintisi yapılmaktadır. Telefondaki ekran üzerinde, müzenin tarihi bazı eserleri görülmekte ve ayrıca merdivenler de dikkat çekmektedir. Açıklamaya göre, sanal ortamda sergilenen tarihi öğeler ve yerler, telefon ekranında keşfedilmektedir. Bu açıklama, telefon üzerinden yapılan sanal müze turunu betimlemekte, telefondaki ekran aracılığıyla tarihi eserlere

ve mekânlara erişim, kullanıcının sanal dünyada kültürel ve tarihi zenginliklere daldığı bir deneyimi yansıtmaktadır. Telefondaki merdivenler ise, sanal ortamda farklı bölgelere geçişi temsil etmekte, kullanıcının derinlemesine bir keşif yapma imkânını simgelemektedir.

1E8-62 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, telefon aracılığı ile sanal müzeye bağlandığını belirtmiştir.

“Sanal müzede telefonda sanal müzeyi geziyoruz. Eşyaların önündeki bilgileri okuyoruz. Daha detaylı bir şeyler öğreniyoruz.”

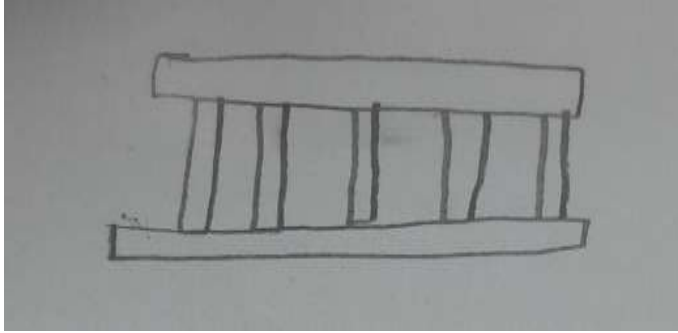
Resim 91

Resimde, telefon kullanılarak yapılan sanal bir müze gezisi görülmektedir. Telefonda müzeyi gezmek amacıyla, bir grup insan tarihi bir eseri birlikte incelemektedir. Grup, telefon ekranındaki sanal müze üzerinden bir araya gelerek, tarihi eserin detaylarını incelerken keşfetmeye çalışmaktadır. Bu şekilde, telefonda yapılan sanal müze gezisi, grupça paylaşılan bir deneyimi temsil etmekte, herkesin aynı anda aynı eseri inceleyerek etkileşimde bulunduğu bir öğrenme ortamını göstermektedir.

3E6-123 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, sanal müze turunda Anıt Kabir ziyareti gerçekleştirdiğini ifade etmiştir.

“Benim resmim de bir müze var ve o müzede Atamız var. Ben sanal müzede Anıtkabir’i gezdim.”

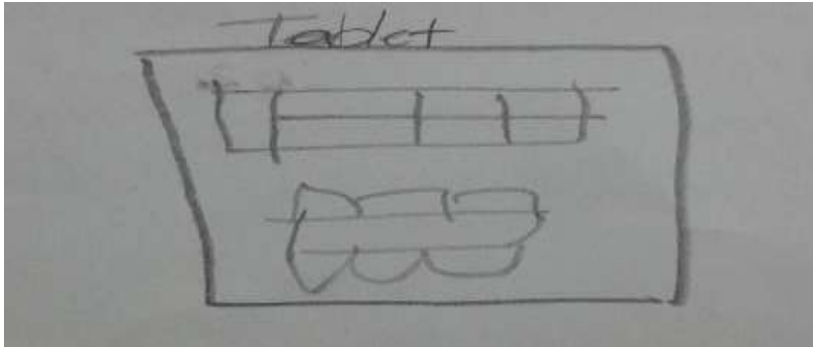
Resim 92

Resimde, sanal bir müze ortamında Anıtkabir'in resmedildiği görülmektedir. Görseldeki kişi, sanal müze üzerinden Anıtkabir'i inceleyerek görmüş ve bu deneyimini ifade etmiştir. Sanal müzeler, kullanıcılara uzaktan çeşitli kültürel ve tarihi mekânları ziyaret etme imkânı sağlayarak, bu tür önemli anıtların detaylarını keşfetmelerine olanak tanımaktadır. Bu durum, sanal müzelerin kültürel mirası koruma ve paylaşma konusundaki rolünü vurgulayan bir örnektir.

Aşağıda yer verilen çizimler açıklamaları ile paylaşılmıştır:

Resim 93

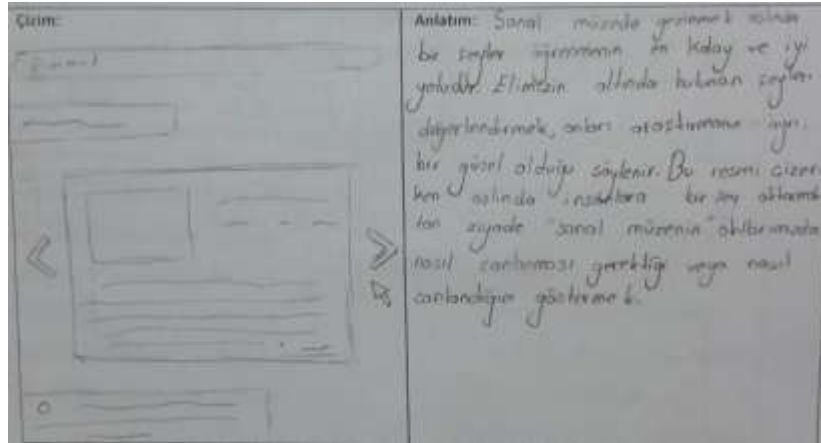
3K6-104 kodlu öğrenci

Resimde, bir tablet üzerinden Göbekli Tepe'nin sanal bir müze gezisi yapılmaktadır. Tablet ekranında, Göbekli Tepe'nin tarihi detayları, üstün körü çizimi görülmektedir. Açıklama kısmında, kullanıcı sadece "Sanal müzede Göbekli Tepe'yi gezdim" ifadesini kullanarak deneyimini özetlemiştir.

Resim 94

6K8-210 Kodlu Öğrenci

Resimde, bir internet sitesi üzerinden sanal müze gezisi yapılan kısım gösterilmektedir. Görselde, bilgi veren kısımların vurgulandığı ve internet sitesi aracılığıyla sanal müze içeriğine erişim sağlanan bir ekran görülmektedir. Açıklamada ise sanal müze gezmenin, bilgi edinmenin en kolay ve etkili yolu olduğu belirtilmektedir. Aynı zamanda, çizerin bu resmi oluştururken insanlara sadece bir şeyi aktarmaktan ziyade, sanal müzenin zihinlerde nasıl canlandırılması gerektiğini veya nasıl canlandığını göstermeyi amaçladığı ifade edilmektedir. Bu, sanal müze deneyiminin sadece bilgi almakla kalmayıp, aynı zamanda zihinsel bir canlandırmaya da katkı sağlayabileceğini vurgulamaktadır.

4.3.2.3. Üçüncü Kategori: Akıllı Tahta Desteğiyle Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi

Bu temada, resmedilen sahneler genellikle öğretmenlerin ders anlatma veya rehberlik yapma anlarına odaklanmaktadır. Öğretmen figürleri, öğrencilere bilgi aktarımını gerçekleştirirken veya sınıf içinde liderlik rollerini üstlenirken tasvir edilmiştir. Çizimlerde öğretmenlerin öğrencilere yönlendirmeleri, ders anlatmaları ve etkileşimde bulunmaları öne çıkan unsurlardır. Sınıf atmosferindeki dinamikler, öğretmenlerin öğrencilerle etkileşimleri üzerinden detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Öğretmenlerin sınıf içindeki liderlik ve rehberlik rollerine vurgu yapılarak, öğrencilere yönlendirme yapma süreçleri detaylı bir şekilde betimlenmiştir.

Görüşme yapıldığı sırada öğrenciler olumlu ve olumsuz olmak üzere görüş bildirmişlerdir.

1K6-10 kodlu öğrenci ile yapılan görüşmede ve çizim açıklamasında öğrenci, akıllı tahta aracılığı ile derste öğretmenlerinin yönlendirmesiyle sanal müzeye girdiklerini belirtmiştir.

“Sanal müzede de sınıfta akıllı tahtadan açtığımız müze görüntüleri ve öğrencilerin parmak kaldırmalarını ve hocaya soru sormalarını çizdim”

Resim 95

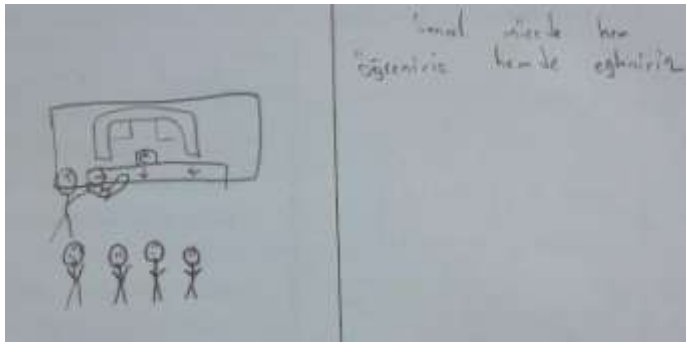

Resimde, sınıf ortamında akıllı tahtadan sanal bir müze turu yapıldığı görülmektedir. Ancak, öğrencilerin çoğu öğretmenin uyarılarına aldırış etmemekte, bazıları parmak kaldırarak aktif bir şekilde dersle ilgilenmeye çalışırken, bazı öğrencilerin başka işlerle meşgul olduğu görülmüştür. Öğretmen, öğrencilere parmak kaldırmaları konusunda uyarıda bulunurken öğrencilerin dikkatinin dağıldığı ve uyarılara rağmen pek azının dinlediği izlenimi edinilmektedir. Bu durum, sınıf içi iletişim ve öğrenme atmosferi konusunda bazı zorlukların yaşandığını göstermektedir.

Aşağıda yer verilen çizimler açıklamaları ile paylaşılmıştır:

Resim 96

1E5-39 Kodlu Öğrenci

Resimde, sınıf ortamında akıllı tahtadan sanal bir müze turu yapılmaktadır. Akıllı tahtada müze odasının kuşbakışı görüntüsü çıkarılmış ve bazı yön işaretleri kullanılmıştır. Çocuklar dikkatlice öğretmenlerini dinleyerek, sanal müze gezisinden hem öğrenmeyi hem de eğlenmeyi amaçlamaktadır. Açıklamaya bakıldığında, sanal müze turunun sadece öğrenme değil, aynı zamanda eğlenceli bir deneyim sunma potansiyeli olduğunu ifade etmektedir. Öğrencilerin dikkatli bir şekilde öğretmenlerini dinlemesi, sanal müze gezisi sırasında öğrenme ve keyif alma amacının başarıldığını göstermektedir. Bu tür etkileşimli ve eğlenceli öğrenme deneyimleri, öğrencilerin konuya ilgilerini artırarak öğrenmeyi daha etkili kılabilir.

Resim 97

3K7-117 Kodlu Öğrenci

Resimde, Google Maps çizilmiş akıllı tahta üzerinde Göbeklitepe'nin gezdirildiği bir sahne görülmektedir. Akıllı tahta üzerinde yer yön okları, sanal bir gezintiyi temsil etmektedir. Açıklamaya göre, Sosyal Bilgiler öğretmeni tarafından yapılan bu etkileşimli ders sırasında öğrenci, Google Maps üzerinden Göbeklitepe'yi gezdirmenin bir hissiyatını pek yaşamamış, öğrenci, bu deneyimi "çok az hissettiği" şeklinde ifade etmiştir. Bu durum, interaktif ders içeriklerinin öğrencilerin ilgisini çekmek ve etkilemek için daha zenginleştirilmesi gerekliliğini vurgulayabilir.

4.4 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Sorularına Ait Bulgular

Metaforlarla Sosyal Bilgiler başlığı altında öğrencilere formlar verilmiş, bu formlara okulda sosyal bilgiler öğrenme, müzede sosyal bilgiler öğrenme ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme denildiğinde aklınıza gelen metaforları nedenleriyle

bırakılan boşluklara yazmaları istenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler sayesinde yazdıkları metaforları daha ayrıntılı bir şekilde anlatmaları istenmiş, böylece metafor analizinde daha derine inilmiştir. Görüşme öncesi gizlilik çerçevesinde okullara, cinsiyete, sınıf seviyelerine ve öğrencilere kodlar verilmiş, bilgisayar ortamına öğrenciler bu kodlar ile aktarılmıştır.

1K56 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini ise şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Evde ders çalışmak

“Okulda sosyal bilgiler öğrenme, evdeki Tonguç Akademi'nin konu anlatımı videolarını izlemek gibi, yani Evde ders çalışmak gibi. Kısacası bir test kitabına benzer.”

Müzede: Lunapark

“Bilgiler öğrenmek lunapark gibi çok eğlencelidir. Oyun oynamak gibidir. O şekilde”

Sanal Müzede: Bilgisayar oyunu

“Sanal müzede de bir bilgisayar oyunu. Bilgisayar oyunları çok zararlı olduğu için hem zaten bazen bilgisayar oyunlarında neyi nasıl yapacağımızı bilmemiz gibi. Bu müzede sosyal bilgiler öğrenme de aynı şekilde olduğu için.”

1K56 kodlu öğrenci okulda metaforuna öğretmen merkezli bir yanıt vermiştir. Tonguç akademiye benzetmesi dersi daha çok sınav odaklı olduğunu vurgulamıştır, dersin monoton bir şekilde geçtiğini bunun olumsuz bir benzetme olduğunu söylemek mümkündür. Evde oturmak ile sınıfta oturmayı eşdeğer görmüştür. Müzede, mutlu olduğunu ve müzeyi eğlendirici bulduğunu ifade etmiş, sanal müzeyi ise bir oyuna benzetmiş fakat bu oyunun mutluluktan ziyade bilgisayar oyunu bağlantısı kurarak tıpkı onun gibi zararlı olabileceğine kanaat getirmiş ve teknolojinin olumsuz yönüne vurgu yapılarak bağımlılık yapabileceğini ifade etmiştir.

1E646 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini ise şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Ödev

“Ödev yazdım çünkü bayağı sıkıcı benim için ve insanın hiç sevebileceği bir şekilde öğretilmiyor. “

Müzedede: Lunapark

“Müzedede sosyal bilgiler öğrenmeye lunapark yazdım çünkü çok eğlencelidir”.

Sanal Müzedede: Patatesi kaşıkla soymak

“Sanal müzedede sosyal bilgiler öğrenmeye patatesi kaşıkla soymak gibidir yazdım çünkü bence birazcık garip, işlevsiz, daha az öğrenilebilen bence.”

Öğrenci dersi sıkıcı bulmuş ve öğretimin şeklinden memnun olmadığını dile getirmiştir. Aynı şekilde ödevin de sıkıcı olduğunu düşündüğünü söylemiştir. Yine müzedede sosyal bilgiler yanıtına lunapark yazılmıştır ve bunun eğlenceli olduğu belirtilmiştir. Öğrenci sanal müzedede etkinlik yapmayı patatesi kaşıkla soymanın zorluğu ve kullanılamayan bir materyal ile özdeşleştirmiştir. İşe yarayan iki malzemenin bir araya geldiğinde pek işe yaramadığı vurgulanmıştır. Aslında burada öğrenci sanal müze gezmenin kendisi için yararsız olduğunu düşündüğünü belirtmiştir.

2K877 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzedede, sanal müzedede oluşturduğu metaforları ve nedenini ise şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Aydınlanma

“Aydınlanmayı şöyle kullandım. Yani tarihimizi öğreniyoruz ve yeni şeyler öğrenmiş oluyoruz. Bu da bizde daha çok bir şey uyandırıyor. Yani his uyandırıyor. Daha bir bilgili oluyoruz ve bu da aydınlanma işte “

Müzedede: Şenlenmek

“Şenlenmek şöyle yeni bilgiler öğrendiğimiz. Hani insanın içine bir his doğar ve sürekli onu paylaşmak ister, mutlu olur ve daha da gerisi gelsin diye şenlenmek yazmıştım.”

Sanal Müzedede: Kuş

“Kuş gibi, kuş gibi dememin sebebi de daha çok sanal müzeyle alakalı. Yani evden oturduğumuz yere istediğimiz gibi gidebiliyoruz. Yani daha böyle bir şey olabiliyoruz Kuş gibi.”

2K877 kodlu öğrenci ise kendi geçmişine yönelik yeni bilgiler öğrenmenin onda farklı hisler uyandırdığını, bilinçlendiğini bu nedenle de aydınlandığını söylemiştir. Yeni bilgiler öğrenerek kendisinde neşe uyandırdığını ve öğrendiği bilgiyi paylaşmanın mutluluğunu da dile getirmiştir. Sanal müzeyi kuşa benzetmiş, internet sayesinde daha özgür davranacağını söyleyen öğrenci, tıpkı kuş gibi istediği anda oturduğu yerden başka yerlere gidebileceğini belirterek sanal müze hakkında olumlu bir görüş belirtmiştir.

1E6 -45 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini ise şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Temizlik yapmak

“ Çünkü garip, gerçekçi bir şekilde değil. Yani hissedemiyoruz. Sadece dinliyoruz. Zor. Temizlik yapmak zor olduğu için.”

Müzede: Tükenmez kalem

“Çünkü orada hem görüp hem de işleriz.”

Sanal Müzede: Dövme

“Çünkü gittiğimizde hissedebiliyoruz ve kalıcı oluyor. O da aynı müzede gibi. Ben de öyle yazmak istedim.”

1E6 -45 kodlu öğrenci okulda sosyal bilgiler eğitimini kalıcı olmadığını, ders ile ilgili herhangi bir şey hissetmediği için zor ve gerçekçi bir şekilde işlenmediğini ifade etmiştir. Öğretmen merkezli olduğu anlaşılmıştır. Müzede ise gezip gördüğü için bilgileri tükenmez kaleme benzetmiş yani bilgilerin silinemeyeceğini vurgulamak istemiştir. Yine sanal müzenin de okulda öğrenmeye göre daha kalıcı bilgiler edindiğini belirtmiştir.

5-E-6-185 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Macera parkı

“Çünkü derste resimlerle falan akıllı tahtadan görebiliyoruz ve bu sayede iyicene işliyoruz. Ayrıca öğretmenden her şeyi duyduğumuz için aklımızda kalıcı oluyor ve eğleniyoruz biraz”

Müzede: Bir maketi gözlemek gibi

“Yani bir şeye bakarak öğrenmek. Bazı şeyleri okuyarak öğreniyoruz.”

Sanal Müzede: Özgürlük

“Sanal müzeyi de özgürlüğe benzettim. Çünkü elde hiç kimse yok. Tek başınıza müzeyi geziyorsunuz. Yani tek başınıza olduğunuz için özgürlüğe benzettim.”

5-E-6-185 kodlu öğrenci okulda Sosyal Bilgiler eğitimini macera parkı olduğunu yeni şeyler öğrendikçe daha heyecanlı olduğunu ifade etmiştir. Öğrenci hem işitsel, hem görsel olarak hem de derste eğlendiği için bilgilerin kalıcı olduğunu söylemiştir. Müzede görerek öğrendiği için makete benzetmiş, okuyarak değil de görerek öğrenmeyi daha verimli bulmuştur. Sanal müzede kalabalığın olmaması ve birilerinin müdahalesi olmadan bireysel olmanın onu özgür hissettiğini belirtmiştir.

15K9 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Çocuk

“Çocuğa benzetiyorum çünkü sosyal bilgiler öğrenmek beni çocuk gibi sevindiriyor.”

Müzede: Eğlence

“Bence müzede sosyal bilgiler öğrenmek eğlenceli. Çünkü bazı müzelerde sosyal bilgiler öğrenmekle alakalı uygulamalar var. Daha doğrusu mesela bazılarında ses çıkarmayan odalar var. Ses çıkarmayan odada ne kadar ses çıkarmakla alakalı bir tane deney olduğunu hatırlıyorum. Onun dışında. Orada önemli şeyler görürüm. Müze, müze de. Ben de bu yüzden ben de bu yüzden müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi çok seviyorum.”

Sanal Müzede: Bıkkınlık

“Bir nesne olarak benzetirsek bunu bir akıllı tahtaya benzetiyorum. Ya da daha doğrusu akılsız tahta kara tahtaya benzetiyorum. Çünkü diğer tahtalar gibi değil. Ona tebeşirle yazıyorlar ve farklı farklı insanlar farklı şeyler kullanırken orada o da tek başına üzgün duruyor. Bu nedenle de oraya bıkkınlık dedim.”

15K9 kodlu öğrenci öğrenme sürecindeki olumlu duygularını açıklamıştır.. Çocukluk dönemi genellikle keşfetme, öğrenme ve merak etmeyle ilişkilendirilir, bu nedenle sosyal bilgiler öğrenme deneyimini bu olumlu duygularla özdeşleştirmiştir. Müze de öğrenme aşamasında birden fazla duyu organı devreye girdiği için öğrenci

eğlenceli bulmuştur. Yaşadığı bir deneyimini de anlatan öğrenci gittiği müzedeki deney yaptığı için mutlu olduğunu dile getirmiştir. Öğrenci sanal müze deneyimini bıkkınlık olarak değerlendirmiş ve müzede gezmek gibi olmadığını belirtmiş ve onu bildiği bir nesne üzerinden değerlendirerek çeşitli hisler yüklemiştir.

5K5-166 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Otobüs beklemek

“Çünkü otobüs beklemek sıkıcı bir şey. Çünkü sosyal bilgilerde bence öğrenme, kitaptan işlemek biraz sıkıcı oluyor”

Müzede: Lunapark

“ Çünkü bana göre müzede gezmek eğlenceli bir şey.”

Sanal Müzede: Bir ağaç

“Çünkü orada gezince hiç kimse yok.”

5K5-166 kodlu öğrenci Okulda sosyal bilgiler öğrenimini boşuna geçen zaman gibi düşünmüştür. Kitap ile bireysel çalışmaktan çok da farklı olmadığını ve bu durumun onu sıkıldığını belirtmiştir. Lunapark benzeri bir deneyim olarak düşünülmüş eğlenceli bir aktivite olduğu ifade edilmiştir. Sanal müzede gezdiğinde kendisini yalnız hissetmiş ve faydalı bir şey olduğunu farkındadır. Fakat bu durum ona tuhaf gelmiştir.

1E5-35 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Öykü

“ Çünkü sırama hırka koyarsan uyurum dedim çünkü çok sıkıcı geliyor bana. Sosyal bilgiler dersinde de o sosyal bilgiler dersinde çok sevdiğim söylenemez. “

Müzede: Ödev

“Yazdım çünkü. Soruyu bir günde yaptığımda gelen yine sıkılma hissini orada açıkladım.”

Sanal Müzede: Teknoloji

“ Çünkü sürekli gelişir. Yani sürekli yeni bir müze olduğunda teknolojiye de yüklenmiş olur orada.”

1E5-35 kodlu öğrenci Sıkıldığı için okulda sosyal bilgiler dersinden haz etmediğini dile getirmiş, sıkıcı geçtiği için derste uyumayı tercih ettiğini belirtmiştir. Müzede sosyal bilgiler öğrenimini ödevlerin çok uzun sürmesi ve bu durumun onu sıkıldığını belirtmiştir. Sanal müzede ise Durağan olmadığını ve devamlı geliştiğini ifade etmiştir.

1K5-8 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Rüya

“Sosyal bilgiler bana bir rüya gibi geliyor. Çok beğeniyorum. O yüzden rüya yazdım.”

Müzede: Sergi

“Çünkü orada hep sergi üzerine kuruluyor müzeler.”

Sanal Müzede: Teknoloji

“Çünkü orada hep teknolojiyi kullanarak orayı geziyoruz.”

Kodlu öğrenci okulda sosyal bilgiler dersini öğrencinin mutlu olduğu ve kendini farklı ve mutlu olduğu bir alemde gördüğünü belirtmiş. öğrenci kendini bir sergi dolaşıyormuş gibi hissettiğini söylemiştir. Yaklaşımı konu merkezlidir. Sanal müzede dolaşırken kullanılan malzemelerden ötürü teknoloji ile ilişkilendirilmiştir.

5K8-177 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Müzik dinlemek

“Çünkü müzik insana sözleri ile bir şeyler anlatır. Öğretmenimiz de aynı şekilde bize sözlerle bir şeyler anlatmaya çalışır. Yazmışım yani. Öğretmenimiz de burada da bahsettiğim gibi bize anlatarak öğrettiği için müziğe benziyor.”

Müzede: Sergiye gitmek

“İkisinde de gördüklerimizden etkilenerek öğreniriz. Yani ikisinde de kendi gördüklerimiz ile ben bağdaştırdığım için bunu yazdım.”

Sanal Müzede: Akıllı tahta

“Orada gördüğün şeylerin yanına gidemezsin ancak bilgilerini öğrenirsin. Yani bu da orada gördüğümüz şeyleri yani kendi orada bulunmadan görebiliriz. Ama yine de bir şeyler öğreniriz.”

5K8-177 kodlu öğrenci Okulda sosyal bilgilerle ilgili öğretmen merkezli olduğunu dile getirmiş, dersin sözlü olarak anlatıldığı vurgulanmıştır. Müzede sosyal bilgiler öğrenme için sergi gezmek ile ilişkilendirilmiş, öğrenci gördüğü eserlerden etkilendiğini ifade etmiştir. Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme Mekânsal olarak müze ile aynı havayı vermese dahi öğrendiği şeyler olduğunu belirtmiştir.

5E7 186 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Su

“Çünkü su gittikçe zamanla buharlaşıyor bence. Okulda öğrendiğimiz bilgiler de çok o kadar kalıcı değil. Bence zamanla buharlaşıp gidecek.”

Müzede: Altın

“Çünkü altın değerli bir maden. Müzede geçirdiğimiz anlar da eşi benzeri olmadığı için bence değerli. Bu yüzden altın yazdım. “

Sanal Müzede: Ödev

“Bence ödev verilmemesi gereken bir şey. Çünkü öğrenci çalışmak isterse tek başına çalışabilir. Bana vakit kaybı gibi geliyor. Sanal müzede de öğrenmek bence bir vakit kaybı. O yüzden ödev yazdım. Vakıit kaybı olur.”

5E7 186 kodlu öğrenci Okulda sosyal bilgiler dersinde öğrenilenlerin kısa süreli akılda kalan bilgiler olarak değerlendirilmiş. Ve anlatılan bilgilerin tamamen yok olacağını söylemiştir. Okulda öğrenmeye oranla müze daha fazla sevilmiş ve o anlar çok değerli görülmüştür. Diğer hiçbir şeyle kıyaslanamayacak kadar önemli olduğunu söylemiştir. Sanal müzede öğrenci ödev yapmanın faydalı bir şey olmadığını ve boşa harcanan zaman olarak görmüş, sanal müze öğretmen tarafından ödev olarak verilmişse eğer öğrenci bu ilişkilendirmeyi yapmış olabilir.

6K7-201 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Örgü örmeyi öğrenmek

“Çünkü örgü örmeyi öğrenmek kadar zor ve sıkıcıdır. Ve öğrendiğimizde de örgü örmek de tadı olan gurur gibi gurur vericidir.”

Müzede: Zaman makinesi

“Çünkü canlı canlı o tarihi eşyaları görmek insana sanki eski zamanları dönmüş hissiyatı veriyor bana göre.”

Sanal Müzede: Acı biber

“Acı biber gibidir. Çünkü her ne kadar bilgisayardan bir yerler gezip görmek güzel tatlı değişik bir his gibi gelse de içten içe gözümüze ve bedenimize zarar yani acı verir. Kendisini daha gururlu hissettirdiğini ifade etmiştir.”

6K7-201 kodlu öğrenci okulda sosyal bilgiler dersini oldukça zorlayıcı, sıkıcı bulunmuş. Fakat öğrenildiğinde kendisini daha gururlu hissettirdiğini ifade etmiştir. Müzede canlı bir şekilde tarihi eşyaları görmek ile zamanın gerçek bir yolculuğunu deneyimlemek arasında bir benzerlik kurduğunu belirtmiştir. Sanal faydalı olduğu kadar zarar veren bir uygulama olduğu söylenmiş acı biber yemek insana nasıl acıtsa da sevilen ve yemekten vazgeçilmeyen ama yine de zarar verdiğini söylemiştir.

6K8-206 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Oyun

“Çünkü öğretmen komik anlattığı için biraz oyun gibi geliyor ve öğretmen derse böyle etkinlikler açıyor ve biraz oyun gibi geliyor bana ve çok güzel.”

Müzede: Gerçekçilik

“Gerçek olarak yanına gidip görüyorum yani çok güzel bir durum”

Sanal Müzede: Boş durmak

“Ben sıkıldığım zaman hep yani sıkıldığım zamanlar boş durduğum. Çünkü sanal müzede gidiyorum. Yani giriyorum. Sıkılıyorum çünkü oturduğum yerden sürekli telefona bakıyorum ve orada yani gerçek olarak gidip göremiyorum onlara yakından bakamıyorum ve rehber anlatımları filan bazılarında yok zamanlardır.”

6K8-206 kodlu öğrenci öğretmenlerini oldukça eğlenceli bulduğu için sosyal bilgiler dersini oyuna benzetmiştir. Etkinliklerle zenginleştirildiği için öğrenci merkezli bir öğretim olduğu düşünülebilir. Ve bu dersten mutlu olduğunu belirtmiştir. Müzedeki eserler gerçek olması sebebiyle ve bunları görmeyi olumlu karşıladığını vurgulamıştır. Sanal müzeyi işlevsiz görmektedir. Sürekli aynı konumda olmaktan ve eserleri yeteri kadar inceleyememekten, yeterli anlatımın olmamasından yakınmıştır.

1K5-7 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Lunapark

“Çünkü sosyal dersler kadar bana eğlenceli geliyor. Seviyorum yani.”

Müzede: Şarkı

“Şarkı bana iyi geliyor. Müzeye gittiğimde de kendimi çok mutlu hissediyorum.”

Sanal Müzede: Sıkıcı

“Sıkıcı olduğu için bana sıkıcı geliyor. Dersi de bana sıkıcı geliyor onunla ilişkilendirdin.”

1K5-7 kodlu öğrenci okulda sosyal bilgiler dersini oldukça eğlenceli bulmuş ve oyun parkına benzetmiştir. Müzede sosyal bilgiler eğitimini sevdiği başka bir hobisi ile eşleştirmiş ve bu durumdan hoşnut olduğunu dile getirmiştir. Öğrenci sanal müzeyi sıkıcı bulmaktadır. (Bilişim dersi ile ilişkilendirilmiş olabilir.)

ODAK GRUP ÇALIŞMASI

1E8-62 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Tahta

“Çünkü tahtadan işlediğimiz için dersi ve diğerlerini de müzede ve sanal müzede görmemize göre biraz daha sıkıcı geçtiği için buna benzettim.”

Müzede: Eşya

“Çünkü daha gezip gördüğümüz şeyleri geze bildiğimiz ve böyle altındaki bilgileri okuya bildiğimiz için buna benzettim.”

Sanal Müzede: Telefon

“ Çünkü telefon, tablet, bilgisayar gibi yerlerden girip geze bildiğimiz için”

1E8-62 kodlu öğrenci Okulda sosyal bilgiler öğrenmede konu merkezli bir yaklaşım söz konusudur. Öğrencide sınıf malzemeleri çağrışımı yapmaktadır ve bu durum ona sıkıcı gelmektedir. Müzede ise gezdiği müzelerdeki gördüğü eserler ile ilişkilendirmiştir. Sanal müzede öğrenmeyi ise bağlantıyı teknolojik aletler ile kurmuştur.

1E7- 49 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Sıradanlık

“Sıradanlığa ve öğreticiliği benzettim.”

Müzede: Mükemmel

“Çünkü gezip gördüğümüz yerleri ben bence akılda kalması daha güzeldir.”

Sanal Müzede: Ortalama

“Sanal müze ortalama güzel ve ayrıca sanal müze de gezdiğim müze. Müzede bilgi öğreniyoruz. Bu da onun güzel bir yanı.”

1E7- 49 kodlu öğrenci okulda sosyal bilgiler dersini monoton ve farklı bir şeyin olmadığı bir ders olarak yorumlanmıştır. Müzede gezerek ve görerek öğrenmeyi daha kalıcı bulmuştur. Ve kendini müzede daha mutlu hissettiğini belirtmiştir. Sanal müzenin bilgilendirici olduğunu dile getirmiştir müze gibi değerlendirmiş ancak sanal müzeyi daha az sevdiğini dile getirmiştir.

1K7-15 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Hayvanat bahçesi

“Biraz garip ve genel benzetme oldu. Hatta biraz fazla benzedi. Ama şöyle benzetme şu açıdan benzettim. Bizim okulda sosyal bilgiler dersi açtığımızda ben ve bir öğrenci dışında derse katılanların sayısı çok az oluyor. Öğretmen dinlenmiyor ve ayrıca eski çağlar hayvanlar deyince bu tür şeyler aklıma geldi, bu yüzden böyle benzetmeye yazdım. Derse ilgi ve alaka az olduğu için ve etrafta büyük bir curcuna olduğu için derste. Bu yüzden hayvanat bahçesinde benzettim.”

Müzede: Uranüs

“ Hem küçük bir tren var hem de garip bir şey. Müzede sosyal bilgileri öğrenirken bir nevi tarihte geri gidiyoruz. Eski çağlarda şeyler ve bambaşka bir ortama giriş yapıyoruz. Bu yüzden ben Uranüs benzettim ama Uranüs gitmek imkansız bir şey. Bunu da alakası var tabi. Küçükken de gezilere gittiğimde hep bir aksilik çıkardı ve gitme şansım çok az olurdu. Bu yüzden müze deyince, gezi deyince bu tarz şeyler aklıma geliyor.”

Sanal Müzede: Sabır eğitimi

“Çünkü müzede olacağımızdan dolayı ilgi ve alaka öğretmene çok azalıyor. Ayrıca etraftaki şeyler ilgi çekici olduğu için genellikle ilgi yoğunluğu o tarafa doğru çekiliyor. Ben de bu yüzden sabır eğitimine benzettim. Öğretmenler açısından yorumladım.”

1K7-15 kodlu öğrenci okulda sosyal bilgiler eğitimini hayati deneyimi ile bağdaştırdığı için benzetmeyi de o şekilde yapmıştır. Sınıfın atmosferinden hiç memnun olmadığını ve öğrencilerin öğretmeni dinlemediğinden o ortamı her türlü ses kirliliği yapan hayvanlara benzetmiştir. Müzede ise gittiği mekan ve eserlere baktığında eski yaşanan tarihe gitmenin mümkün olmamasını Uranüs’e gitmekle eş değer görmüştür. Eskilere gitmek onda olumlu duygular uyandırmıştır. Sanal müze sınıf ortamının disiplinsizliğinden yakınıldığı için öğretmen gözü ile yorumlanmış ve çok sabır isteyen bir uygulama olduğu belirtilmiştir.

1K8-27 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Tarihte bir gezi

“İşlediğimiz konularda öğrendiğimiz bilgiler sanki bizi geçmişe götürüyor gibi hissettiğim için böyle bir şeyle betimledim.”

Müzede: Eski çağlar

“Orada eski çağlardan kalma insan insanlara ait eşyalar veya kalıntılar olduğu için bu benzetmeyi yaptım.”

Sanal Müzede: Geçici güzellik

“Çünkü orada gördüğümüz şeyleri gerçekte olamasa da görüyoruz. Harika. Bazen eserler oluyor fakat bunlar geçici bir süre olduğu için böyle bir benzetme yaptım.”

1K8-27 kodlu öğrenci okulda sosyal bilgiler dersi öğrenilen konularla beraber tarih yolculuğuna benzetilmiştir. Değerlendirme: Müzedeki de eserler üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Sanal müzede eserlerin güzelliğine vurgu yapılmış, fakat öğrenmenin kalıcı olmadığı geçici bir öğrenme olduğu ifade edilmiştir.

18K-26 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Lunaparka

“Çünkü çok eğlenceli oluyor ve okulda da sosyal bilgiler dersi işlemek bana göre çok eğlenceli geçiyor.”

Müzedede: Rüya

“Çünkü rüyalar genelde güzel olur ve hemen kısa bir şekilde biter. Müzede de bu şekilde zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorum. O yüzden de rüyaya benzettim.”

Sanal Müzede: Bilişim dersi

“Çünkü bilişim dersi çok sıkıcı geçiyor benim için. Sanal müzede bilişim dersinde dikkatimi veremiyorum. Sanal müzede de aynı şekilde dikkatimi veremiyorum. “

18K-26 kodlu öğrenci okulda sosyal bilgiler eğlence parkı ile ilişkilendirilmiş ve Sosyal bilgiler dersinde mutlu olduğu vurgulanmıştır. müzede geçirdiği vakti gerçek olamayacak kadar güzel olduğu belirtilmiştir. Ve hemen sona erdiğini dile getirmiştir. Sanal müze daha önceki dersleri ile ilişkilendirilmiş ve o dersin kendisinde uyandırdığı olumsuz hisler açıklanmıştır.

1K5-10 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Hayvanat bahçesi

“Hocam ben de S. ile tesadüf olarak aynısını yazmışım. Çünkü önceden dediğim gibi sınıfta kimse dinlemiyor, herkes konuşuyor. Yani herkes ayrı bir hayvan sesi çıkarıyor gibi düşündüm bunu. O yüzden hayvanat bahçesi yazdım.”

Müzedede: Işık

“Çünkü yeni bir bilgi kaynağı olarak düşündüm. Çünkü müzede daha çok şey öğrenebiliriz. Hem öğrendiklerimizi görebiliriz.”

Sanal Müzede: Eğlenceli

“Çünkü akıllı tahtadan müzeyi gezmek eğlenceli olabilir çünkü hiç denemedik önceden ama sınıfta eğlenceli bir aktivite olur diye düşünüyorum.”

1K5-10 kodlu öğrenci okulda Sosyal Bilgiler dersini bir önceki öğrenci ile aynı şeyleri yazmıştır. Sınıf ortamının düzensizliği, arkadaşlarının disiplinsizliği onun için bir hayvanat bahçesi atmosferini hatırlatmıştır. Müzede öğrendiği konuları gördüğünde daha iyi pekiştirebileceğini ve müzede daha eğlenebileceğini

belirtmiştir. Sanal müzeyi henüz denemese bile ön bilgi olarak eğlenebileceğini düşündüğünü söylemiştir.

2E8-94 kodlu öğrenci Sosyal bilgilerle ilgili okulda, müzede, sanal müzede oluşturduğu metaforları ve nedenini şu cümleler ile açıklamıştır:

Okulda: Bir kas kütlesi

“Ben sosyal bilgileri çikolatayla kas kütlesine benzetmiştim Kas kütlesi yani böyle. böyle yapıp bir anda bıraktığımızda aklımızdan gittiği için öyle bir örnek verdim.”

Müzede: Çikolata

“Sosyal bilgiler dersi işledikçe daha çok işlememiz gerektiği için ve tadı damağımızda kalıyor. Anlattıkça daha çok anlatmak için, tarih bilgimizi daha çok geliştirmek için Görüp, görüp o beynimizin gördüğü şeyleri aklımızda daha kalıcı oluyor. O yüzden de müze gezmeyi seviyorum. “

Sanal Müzede: Şimşek

“Sosyal bilgiler ı ışık gibidir, ışık hızı gibidir. Yani çok hızlı geçer ve her şey çok zevkli olur. Sosyal bilgileri seviyorum. Zevkli bir ders”

2E8-94 kodlu öğrenci okulda sosyal bilgiler dersini çalıştıkça daha kalıcı olduğunu fakat çalışmayı bıraktığında yok olup gideceğini anlatmıştır. Müzede sevilen tadına doyum olmayan, bir yiyeceğe benzetmiş. Anlatıldıkça daha fazla bilgi öğrenileceği belirtilmiştir. Çok sayıda duyu organına hitap ettiğinde dersin daha kalıcı olduğu vurgulanmıştır. Sanal müze için genel olarak zevkli değerlendirilmiş ve çok çabuk geçtiğini belirtmiştir.

4.4. Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimleri Nelerdir?

Bu bölümde ortaokul öğrencilerinin “okulda, müzede ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar, çizimle ve görüşmeler ile ilgili olarak elde edilen bulgular karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Veriler tablo 27 ve tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 27: “Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimleri” Verilerinin Karşılaştırılması

Metafor Özellikleri	Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme	Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenme	Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenme
Öğrenci Sayısı	216	216	216
Toplam Metafor Sayısı	190	148	173
En Sık Kullanılan Metaforlar	Tarih, Kitap, Bilgi	Gezi, Tarih, Eski	Teknoloji, Telefon, Işınlanma
Temel Benzetmeler	Bilgi Edinme Süreci, Ders Alma	Gezinti, Tarihi Deneyimleme	Teknoloji Kullanma, Eğlenceli Oyunlar
Olumlu Görüş Ve Olumsuz Görüş	Olumlu: %74.21 Olumsuz: %25.79	Olumlu: %87.84 Olumsuz: %12.16	Olumlu: %79.77 Olumsuz: %20.23
Algılanan Deneyimler	Karışık Algı, Genellikle Olumlu, Bazen Olumsuz	Genellikle Olumlu Ve Heyecanlı	Genellikle Olumlu, Bazen Olumsuz

Tablo 28: “Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimleri” Verilerinin Karşılaştırılması

Çizme-Yazma Formu Özellikleri	Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme	Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenme	Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenme
Çizimlerdeki Materyaller	Ders kitapları, slaytlar, tahta	Sergi stantları, bilgi kartları, tarihi ve kültürel eserler	Akıllı tahta, tabletler, bilgisayarlar vs.
Öğrencinin Katılımı	Pasif dinleme, öğretmen merkezli öğrenme	Aktif katılım, öğrenci odaklı öğrenme, grup çalışmaları	Aktif katılım, öğrenci odaklı öğrenme, bireysel çalışma
Öğretmenin Rolü	Merkezi Ders anlatımı, öğrenci yönlendirmesi	Rehber Rehberlik, bilgi aktarımı, eserlerin açıklanması	Rehber Rehber ve bilgi aktarıcısı
Öğrenme Ortamı	Statik, bilgi aktarımı odaklı	Dinamik, keşif ve deneyim odaklı	Dinamik, keşif ve deneyim odaklı
Eserlere Odaklanma	Düşük	Yüksek	Yüksek
Teknoloji Kullanımı	Sınırlı, akıllı tahta kullanımı	Sınırlı, fiziksel materyallere dayalı öğrenme	Aktif, bilgisayar, tablet, telefon kullanımı
Öğrenme Deneyimi	Sınırlı Ders odaklı	Yüksek Müze odaklı	Yüksek Teknoloji odaklı

Tablo 27'ye bakıldığında her üç öğrenme ortamı da, öğrencilerin farklı metaforlar kullanarak sosyal bilgiler öğrenme deneyimini betimlemek için kullandıkları gözlemlenmektedir. Öğrencilerin her üç durumda da öğrenme deneyimini pozitif veya negatif olarak algıladıkları görülmektedir. Öğrenci sayısı her üç durumda da aynıdır (216).

Kullanılan metaforlar her öğrenme ortamında farklılık göstermektedir. Okulda sosyal bilgiler öğrenme durumunda daha çok "bilgi", "ders" ve "kitap" gibi kavramlar kullanılırken, müzede sosyal bilgiler öğrenme durumunda "gezi", "tarih" ve "eski" gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır. Sanal müzede ise "teknoloji", "telefon" ve "ışınlanma" gibi kavramlar daha yaygın olarak kullanılmaktadır.

Temel benzetmeler her öğrenme ortamında farklılık göstermektedir. Örneğin, okulda sosyal bilgiler öğrenme durumunda öğrenciler ders alma ve bilgi edinme süreci olarak görürken, müzede sosyal bilgiler öğrenme durumunda gezinti ve tarihi deneyimleme gibi kavramlar öne çıkmaktadır. Sanal müzede ise teknoloji kullanma ve eğlenceli oyunlar gibi kavramlar temel benzetmeler arasındadır.

Algılanan deneyimler her öğrenme ortamında farklılık göstermektedir. Örneğin, okulda sosyal bilgiler öğrenme durumunda öğrencilerin deneyiminde karışık bir görüş vardır (genellikle olumlu bazen olumsuz), müzede ise genellikle olumlu ve heyecan vericidir, sanal müzede ise genellikle olumlu bazen olumsuz deneyim vurgusu vardır.

Tablo 28 incelendiğinde okulda sosyal bilgiler öğretiminde öğretmenin sınıfın merkezinde, dersi anlatan ve kontrol eden figür olarak gösterilmiştir. Müze ve sanal müzede ise öğretmen daha çok rehber ve bilgi aktarıcısı olarak resmedilmiştir.

Çizme-yazma formlarında yer alan materyaller okulda sosyal bilgiler öğreniminde ders kitapları gibi geleneksel öğretim araçlarına ek slaytlar ve akıllı tahta gibi materyallere odaklanılmıştır. Müzede sosyal bilgiler öğreniminde sergi stantları, bilgi kartları ve eserlerin çeşitli detaylarına vurgu yapılmıştır. Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimine bakıldığında öğrenciler akıllı tahta, tabletler ve bilgisayarlar gibi teknolojik araçları kullanırken tasvir edilmiştir.

Okulda sosyal bilgiler öğreniminde öğrenciler daha çok pasif ve sıralarında oturur vaziyette, öğretmenin ise ayakta ve dersi aktif bir şekilde yönlendirdiği resmedilmiş, müzede sosyal bilgiler öğrenmede ise öğrenciler, müzede sergilenen eserlere ve sergi düzenlemelerine detaylı bir şekilde odaklanmış biçimde çizilmiştir. Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmede ise genellikle öğrencilerin kendilerinin, öğrenme deneyimini, aktif bir şekilde yönlendirdiği resmedilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, okulda sosyal bilgiler öğreniminde, verilere dayalı olarak oluşturulan kategorilere bakıldığında, öğretmen merkezli bir yaklaşımın hakim olduğu görülmektedir. Müzede sosyal bilgiler öğrenimine dair ulaşılan verilerde; öğrenci, öğretmen ve konu merkezli yaklaşımların birlikte var olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin, bu üç yaklaşımı da benzer düzeyde değerlendiren açıklamalara sahip oldukları tespit edilmiştir. Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimine ilişkin elde edilen verilerde, öğrenci ve konu merkezli yaklaşımların birbirlerine benzer değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin, bu iki yaklaşımı da değerlendiren açıklamalara sahip oldukları belirlenmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Araştırma, ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıfta okuyan öğrencilerin okulda, müzede ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik düşüncelerini belirlemek adına yapılmıştır. Toplanan veriler ışığında oluşturdukları metaforlar incelenmiş 216 öğrenciden toplamda 600 metafor elde edilmiştir. Bu metaforlardan 93 adeti geçersiz metafor kategorisinde ayıklanmış, geriye toplamda geçerli 507 adet metafor kalmıştır. Üç alt başlıkta incelenen metaforların 173 adedi okulda sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik geliştirilen metaforlar, 148 tanesi müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik oluşturulan metaforlarken 186 adet metafor ise sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik geliştirilen metaforlardır. Ayrıca öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşmeler yapılmış. Çalışmaya katılan öğrencilerin oluşturduğu metaforlar ve resimleri derinlemesine incelenmiştir.

5.1.1 Ortaokul Öğrencilerinin Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimlerine İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda ortaokulda sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik öğrenciler tarafından 173 metafor geliştirilmiştir. Oluşturulan metaforlardan bazı örnekler şu şekildedir : “*Tarih (f=12), Kitap (f=11), , Hayat (f=9), Ders(f=7), Işık(f=7), Güneş (f:=6), Deniz (f=2), Kartopu (f=1), Halat(f=1), Rüya(f=1), Empati(f=1) vb.*”

Verilere bakıldığında en sık tekrar edilen metafor “tarih (f=12)”tir. Öğrenciler sosyal bilgiler dersini tarih ile bağdaştırmış, işledikleri derslerde tarih bilgilerinin yoğun olması sebebiyle öğrenciler sosyal bilgiler dersini tarih ile özdeşleştirdiklerini açıklamalarında belirtmişlerdir. Tekrar edilen diğer metaforlar ise “Kitap (f=11)” ve “Bilgi (f=10)”dir. Öğrencilerin açıklamaları ile karşılaştırıldığında, kitap ve bilgi metaforlarını benzer özelliklerde kullandıklarını, öğrenciler daha çok sosyal bilgileri bir kitap gibi bilgilendirici ve içeriğinde geniş bilgiler barındırmasına dayandırmaktadırlar. 7. sınıf öğrencileri ile benzer bir çalışma yürütmüş olan

Berksan'ın (2018), “Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Metaforik Algıları” adlı araştırmasında öğrencilerin “tarih, bilgi, hayat” gibi metaforlar ürettikleri görülmüştür. Öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersi için bu metaforları seçme nedenlerini yaşamlarını yönlendirmek, rehberlik etmek ve aydınlatmak olarak ifade etmişlerdir. Bu çalışmada da öğrenciler; benzer metaforlar kullanarak sosyal bilgiler dersini anlamlandırdıkları görülmüştür.

Elde edilen bulgular ışığında okulda sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik metaforlar beş alt kategoriye ayrılmıştır. Bu öğrenci metaforlarına dayalı olarak belirlenen kategoriler, sosyal bilgiler dersinin farklı yönlerini ve öğrencilerin görüşlerindeki çeşitliliği yansıtmaktadır. Bu kategorilerin tartışılması ve ortaya çıkan sonuçlar:

Bilgiye Giden Yolda Sosyal Bilgiler Dersi: Öğretmen ile Bilgi Yolculuğu: Bu kategorideki öğrenciler, sosyal bilgiler dersini bir bilgi yolculuğu olarak tanımlamaktadır. Öğrenciler, öğretmenleri aracılığıyla bilgi edinmenin bir süreç olduğunu vurgulayarak, kitap, güneş gibi metaforlarla dersin önemini ifade etmişlerdir. "Bilgi" kelimesinin sıkça kullanılması, öğrencilerin dersin temel amacının bilgi edinmek olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Öğrenciler, sosyal bilgiler dersini öğretmen merkezli bir yaklaşım olarak görmektedir. Metaforlarında sıkça geçen "öğretmen," "ders" ve "kitap" gibi kavramlar, öğrencilerin sosyal bilgileri edinme sürecini öğretmenleri aracılığıyla bir bilgi yolculuğu olarak gördüklerini yansıtmaktadır. Öğrenciler, sosyal bilgiler dersini öğretmenler tarafından sağlanan bilgilerle ilişkilendirerek, öğretmenin bir bilgi kaynağı ve rehber olarak önemli bir rol oynadığını düşünmektedirler. Bu öğrenci görüşleri, öğretmenin dersin merkezinde olduğunu ve öğrencilere bilgiyi aktarmakla sorumlu olduğunu vurgular. Bu durum, öğrencilerin dersin öğretmen odaklı bir yapıda olduğunu düşündüklerini göstermiştir. Tel (2016) tarafından yapılan “Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenci Merkezli Öğretim Yaklaşımının Uygulanmasına İlişkin Görüşleri” adlı çalışmanın bulgularına göre, öğrencilerin sınıf içi ve dışındaki etkinliklerde istenilen düzeyde aktif olmadığı, grup çalışmalarının ve ekip tabanlı etkinliklerin yeterince vurgulanmadığı, genellikle öğretmenin lider rol oynadığı ve ders anlatımında geleneksel sunuş yöntemlerinin tercih edildiği görülmüştür.

Araştırmacının öğrenciler ile yaptığı görüşmelerde öğretmenlerin dersi düz anlatım yoluyla kendilerinin anlattığı vurgulanmış, öğrencilerin çoğunluğunun dersi eğlenceli bulmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın bulgularına baktığımızda ise öğretmenlerin sınıf ortamında daha aktif rol oynadığı, öğrencilerin pasif rol oynadığı sonucuna varılmış, bu yönüyle benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Araştırmadan farklı olarak bu çalışmanın bulgularında Sosyal Bilgiler dersini eğlenceli bulan öğrenci sayısının dersi sıkıcı bulan öğrenci sayısına göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Eğlenceli ve Keyifli Öğrenme Deneyimi: Sosyal Bilgilerin İlgi Çekici Yüzü:

Bu kategori, öğrencilerin sosyal bilgiler dersini eğlenceli ve keyifli bir deneyim olarak gördüklerini ortaya koymaktadır. "Lunapark" gibi metaforlarla derse katılmanın bir çeşit oyun veya eğlence olduğunu ifade eden öğrenciler, bu dersin sıkıcı olmadığını ve öğrenmenin eğlenceli olabileceğini düşünmektedir. Öğrencilerin bir diğer önemli görüş kategorisi, sosyal bilgiler dersini eğlenceli ve ilgi çekici bir deneyim olarak görmeleridir. Berksan, (2018) tarafından yapılan araştırmaya bakıldığında araştırma içeriğinde yer alan eğlence kategorisi altında öğrencilerin sosyal bilgiler dersini keyifli, eğlenceli bir ders olarak gördükleri anlaşılmaktadır. "Lunapark," "eğlence merkezi" ve "oyun" gibi metaforlar, öğrencilerin dersi keyifli bir etkinlik olarak değerlendirdiklerini yansıtmaktadır. Bu öğrenci görüşleri, dersin öğrenci merkezli bir yapıda olduğunu ve öğrencilerin derse katılımını artırmak, ilgi çekmek ve motivasyonlarını yüksek tutmak adına çeşitli etkinliklerin kullanıldığını göstermektedir. Bu durum, öğrencilerin sosyal bilgiler dersini sadece bilgi edinmekle kalmayıp, aynı zamanda keyifli bir deneyim olarak da gördüklerini vurgular. Bu veriler araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Geçmişle Bağlantı Kurma Sanatı: Sosyal Bilgilerin Tarihi Perspektifi:

Öğrenciler, sosyal bilgiler dersini geçmişle bağlantı kurma sanatı olarak adlandırarak, tarihle ilgili metaforları sıkça kullanmışlardır. Bu, öğrencilerin dersin tarihsel perspektifini vurgulayarak geçmişle bağlantı kurmayı önemsediklerini göz önüne sermektedir. "Tarih" kelimesinin yoğun kullanımı, öğrencilerin bu dersin tarihsel önemini bildiklerini göstermektedir. Öztürk ve Keçe'nin (2015) yapmış olduğu çalışmada, öğrenciler tarafından oluşturulan en fazla metaforun tarih olduğu

görülmüş, bu da öğrencilerin sosyal bilgileri anlamaya çok daha fazla yaklaştıklarını göstermektedir. Tarih dersi aynı zamanda hayat ile de bağdaştırılmıştır. Yapılan araştırmada öğrencilerin tarih dersini sevmesi ve sevmemesi aynı oranda zıt benzerlik gösterdiği belirtilmiştir. Çalışma ile benzer noktalarına bakıldığında Sosyal bilgiler dersi geçmişle bağlantı kurulmuştur. Araştırma ile farklılıklarına bakıldığında ise Sosyal Bilgiler dersini daha eğlenceli bulmuşlardır.

Yaşamdan İlham Alarak Öğrenmek: Sosyal Bilgilerin Yansıması: Bu kategori, öğrencilerin sosyal bilgiler dersini yaşamdan ilham alarak öğrenme süreci olarak değerlendirdiğini göstermektedir. "hayat" kelimesinin sıkça kullanılması, öğrencilerin sosyal bilgilerin gerçek yaşamla bağlantılı olduğuna inandıklarını ve bu dersin günlük yaşamlarını anlamalarına yardımcı olduğunu göstermektedir. Akengin ve Kafadar (2016) tarafından yürütülmüş olan çalışmada öğrencilerin toplumsal hayata dair oluşturdukları “günlük hayat, yaşam tarzı” gibi metaforlar sosyal bilgiler dersini hayatın içinden bir ders olarak gördüklerini kanıtlar niteliktedir. Araştırma sonucunda yer alan sosyal bilgiler dersinin öğrenciler açısından olumlu yansıması bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik oluşturdukları metaforlar, dersin farklı boyutlarını ve öğrencilerin çeşitli görüşlerini yansıtmaktadır. Dersin hem bilgi edinme süreci, hem eğlenceli bir deneyim, hem de tarihsel bir perspektif sunma ve gerçek yaşamla bağlantı kurma açılarıyla değerlendirilmesi, sosyal bilgilerin geniş bir perspektife sahip bir ders olduğunu ortaya koymaktadır. Bu metaforlar, öğretmenlere öğrencilerin dersi nasıl gördükleri konusunda fikir verirken, ders içeriğini çeşitlendirmek ve öğrenmeyi daha etkili hale getirmek adına rehberlik edebilir.

Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Çizme-Yazma Formu Analizi: Çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin çizme- yazma formuna verdikleri cevaplara göre, ortaokul öğrencilerinin "okulda sosyal bilgiler öğrenme" kavramına yönelik üç farklı kategoride değerlendirmeler yapılmıştır. Bu kategoriler "Öğretmenin Bilgisinde Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme", "İçerik Yelpazesinde Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme" ve "Bilgi Edinme Deneyimi Olarak Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme" olarak belirlenmiştir. Ulaşılan bulgulara göre, öğrencilerin değerlendirmelerine göre en yüksek oranda (%65,66) "Öğretmenin Bilgisinde

Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme" kategorisinde bulundukları görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin sosyal bilgiler dersini genellikle öğretmenin anlatımı üzerinden algıladıklarını ve öğrenme sürecini öğretmen merkezli bir şekilde deneyimlediklerini göstermektedir. İkinci sırada ise "İçerik Yelpazesinde Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme" (%15,82) kategorisi bulunmaktadır. Bu kategori, öğrencilerin dersin içeriği ve konularına odaklandıklarını ve öğrenme sürecini bu içerikler üzerinden deneyimlediklerini göstermektedir. Üçüncü sırada ise "Bilgi Edinme Deneyimi Olarak Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme" (%14,88) kategorisi bulunmaktadır. Bu kategori, öğrencilerin dersi bilgi edinme süreci olarak gördüklerini ve öğrenme deneyimlerini bu perspektif üzerinden değerlendirdiklerini ifade etmektedir. Bu kategorilere dayalı olarak, çalışmada elde edilen bulgulara göre öğrencilerin genel olarak sosyal bilgiler öğrenme deneyimini öğretmenin bilgisine odaklanarak yaşadıkları söylenebilir. Öğrenciler, öğretmenin dersi anlatımı, yönlendirmeleri ve bilgi aktarımı üzerinden öğrenme sürecini deneyimlemektedirler.

Birinci Kategori: Öğretmenin Bilgisinde Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme: Çalışmada çizme-yazma formu sonucunda oluşturulan birinci kategori, öğrencilerin genellikle sınıftaki öğretmenlerini dersin merkezinde ve kontrolünde olan bir figür olarak gördüklerini yansıtmaktadır. Öğrencilerin çizimlerinde öğretmenlerin dersi anlatan, öğrencilere yönlendiren ve tahtaya yazı yazan bir şekilde tasvir edildiği görülmektedir. Bazı çizimlerde öğrencilerin eksikliği, sınıf içinde öğrenci merkezli etkileşim ve katılımın eksik olduğunu gösterir. Sınıf atmosferi, genellikle öğretmenin liderliğinde ve bilgi aktaran bir şekilde anlatılmaktadır. Çizimlere ek olarak, öğrencilerin görüşmelerinden elde edilen veriler de öğrencilerin olumlu ve olumsuz deneyimlerini yansıtmaktadır. Öğrencilerin çoğunluğu, öğretmenin ders anlatma tarzından keyif aldıklarını ve öğrenme deneyimlerini olumlu bir şekilde değerlendirdiklerini ifade etmektedir. Öğrencilerin ders sırasında öğretmenleri ile etkileşimde bulunarak eğlenceli bir ortamda öğrendiklerini belirtmeleri, öğretmenin dersi daha çekici ve etkili hale getirdiğini göstermektedir. Öğrenci görüşmeleri ve çizme-yazma formları üzerinden elde edilen veriler, öğretmenin bilgisinin öğrenciler üzerinde olumlu bir etki bıraktığını, etkileşimli bir öğrenme ortamı yaratıldığını ve öğrencilerin dersi ilgiyle takip ettiklerini göstermektedir. Bu bağlamda, çalışmadaki

bulgulara dayanarak öğrencilerin sosyal bilgiler dersini genellikle öğretmenin bilgisine odaklanarak deneyimledikleri ve öğretmenin etkili bir şekilde bilgi aktarımı yaptığı durumlarda olumlu deneyimler yaşadıkları söylenebilmektedir.

İkinci Kategori: İçerik Yelpazesinde Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme: Çalışmada çizme-yazma formu ile oluşturulan ikinci kategoride ise, öğrencilerin sosyal bilgiler dersini içerik ve konularına odaklanarak deneyimlediklerini yansıtmaktadır. Öğrencilerin çizme-yazma formlarında, ders içeriğinin ders kitapları, slaytlar ve öğretmenin aktardığı bilgiler etrafında odaklandığı görülmektedir. Bu kategori altında, öğrencilerin çizimlerinde sıklıkla görülen öğrencilerin not alması, ders kitaplarına odaklanması ve dersin içeriğini anlamaya çalışması gibi unsurlar, öğrencilerin ders içeriği ile etkileşimde bulunma çabalarını yansıtmaktadır. Ancak, öğrenci görüşmelerinde bu kategoriye dair olumsuz deneyimler de ortaya çıkmaktadır. Birkaç öğrenci, dersin içeriğinin sıkıcı olduğunu, ilgi çekici olmadığını ve öğrenme motivasyonlarını düşük tuttuğunu ifade etmişlerdir. Bu durum, öğrencilerin ders içeriğine olan ilgisizliği ve motivasyon eksikliğini göstermektedir. Bu bağlamda, ikinci kategori altında öğrencilerin genellikle ders içeriğine odaklandıkları ancak bu içeriğin ilgi çekici olmaması durumunda olumsuz deneyimler yaşadıkları söylenebilir.

Üçüncü Kategori: Bilgi Edinme Deneyimi Olarak Okulda Sosyal Bilgiler Öğrenme: Çizme-yazma formu ile oluşturulan üçüncü kategori bulguları, öğrencilerin sosyal bilgiler dersini bir bilgi edinme deneyimi olarak gördüklerini yansıtmaktadır. Bu kategori altında, öğrencilerin ders sırasında bilgi edinme, öğrenme ve anlama süreçlerine odaklandıkları görülmektedir. Öğrenci çizimlerinde sıkça gözlemlenen öğrencilerin ders sırasında not alması, öğretmenin aktardığı bilgileri anlamaya çalışması ve dersin konusunu anlamaya yönelik çabaları, bu kategoriyi temsil etmektedir. Ancak, bu kategori altında öğrencilerin olumsuz deneyimleri de ortaya çıkmaktadır. Özellikle öğrencilerin bir kısmı, dersin sıkıcı olduğunu ve ilgi çekici olmadığını ifade etmişlerdir. Bu durum, öğrencilerin derse bir bilgi edinme deneyimi olarak görmelerine rağmen, dersin çekici olmaması durumunda olumsuz deneyimler yaşadıklarını göstermektedir.

Çalışmada ulaşılan öğrenci görüşleri ve çizme-yazma formlarına dayalı olarak, sosyal bilgiler dersinin öğrenciler üzerindeki etkileri tartışılmıştır. Öğrencilerin genel olarak öğretmenin bilgisine odaklandıkları ve etkileşimli bir öğrenme ortamında olumlu deneyimler yaşadıkları görülmüştür. Ancak, dersin içeriği ve konularının ilgi çekici olmaması durumunda öğrencilerin motivasyon eksikliği yaşadıkları belirlenmiştir. Öğrenci görüşmelerinde sıkça vurgulanan bir diğer nokta, öğrencilerin dersin sıkıcı olduğunu düşündüklerinde etkileşimde bulunma isteksizliği yaşamalarıdır. Öğrenciler, dersin daha ilgi çekici ve etkileşimli hale getirilmesi durumunda daha olumlu deneyimler yaşayabileceklerini ifade etmişlerdir. Yalçinkaya'nın (2015) "Öğrencilerin Çizdikleri Resimlerde Sosyal Bilgiler Kavramı" isimli çalışmasına bakıldığında sosyal bilgiler ders çizme-yazma formlarında öğrencilerin "tarih, kültür, savaş" gibi kavramlarına ilişkin bilgilerin yer alması çalışmada elde edilen verilerle benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin çizimlerdeki detaylar, sınıf ortamının ve öğretmenin etkileşiminin öğrencilerin deneyimlerini şekillendirdiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin dersle ilgili olumlu ya da olumsuz deneyimlerini anlamak için yapılan çizimler, öğrencilerin sınıf atmosferini, öğretmenin tutumunu ve ders içeriğini nasıl algıladıklarını göstermektedir. Sonuç olarak, çalışmadaki bulgulara dayalı olarak, sosyal bilgiler dersinin öğrenciler üzerindeki etkilerinin öğretmenin bilgisi, dersin içeriği ve öğrenciler arasındaki etkileşimle şekillendiği söylenebilir. Bu nedenle, dersin daha etkileşimli, ilgi çekici ve öğrenci odaklı bir şekilde tasarlanması, öğrencilerin dersle ilgili olumlu deneyimler yaşamalarını sağlayabilmektedir.

5.1.2 Ortaokul Öğrencilerinin Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimlerine İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Ortaokul öğrencilerinin müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik, 148 tane geçerli metafor geliştirdikleri görülmüştür. Bu metaforlara verilecek örnekler şu şekildedir: "*gezi (f=11), tarih (f=8), Ders (f=5), Eski (f=7), Işık(f=6), eşya(f=3), seyahat(f=2), deneyim(f=1), aydınlanma(f=3), bilgi(f=1), cennet(f=1) vb.*" dir. Ulaşılan bulgulara bakıldığında en sık tekrar eden metaforun "*gezi (f=11)*" olduğu görülmüştür. Bu metaforun açıklamalarına bakıldığında öğrencilerin daha çok mekan

değişikliği yönünden müzeleri ele aldığı ve müze gezmenin eğlenceli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Tekrar edilen bir diğer metafor ise “*tarih (f=8)*” metaforudur. Açıklamalar incelendiğinde geçmişi öğrenme ve müzede bulunan tarihi eserler açısından ele alındığı görülmüştür.

Benzer çalışmalardan olan Bozdoğan ve Sünbül’ün (2016) 7.sınıf öğrencileri ile yapmış oldukları “Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin ‘Müze’ Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar” adlı çalışmalarında müzeler için “tarih” metaforunun kullanıldığı görülmüştür. Çalışmaların kullanılan metafor ve geçmişi öğrenme ile bağdaştırılma noktasında ortak benzetmeler yapılmışsa da araştırma verilerine bakıldığında kullanılan metaforların ders işleme konusunu öğrencilere hatırlatması noktasında aynı anlamı belirtmedikleri görülmüştür. Çalışmada müze için kullanılan tarih metaforunun daha çok ders işleme konusunu öğrencilere hatırlattığını, müze denilince tarih metaforunun kullanılmasının geçmiş ile bugünü bağlayan köprü olarak görüldüğü anlaşılmıştır. Çalışmada sunulan verilere dayanarak yapılan tematik analiz sonuçlarına dayanarak, öğrencilerin müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi farklı metaforlar aracılığıyla nasıl gördükleri incelenmiştir. Bu tematik analiz sonucunda beş farklı kategoride toplanan öğrenci metaforları, öğrenci görüşlerini ve müzede sosyal bilgiler öğrenme deneyimlerini anlamamıza yardımcı olmuştur. Bu kategoriler şu şekildedir: "Eğlenceli kültürel keşif: Müze ve sosyal bilgiler," "zamanın derinliklerinde yolculuk: sosyal bilgilerin müze serüveni," "zamanın ışıltısında sosyal bilgiler: Nesnelerin dilinde geçmiş," "zorlayıcı sessizlik: Müzede sosyal bilgilerin sıkıcı serüveni" ve "çeşitli bilgi sunumu: Müze ziyaretinde sosyal bilgiler".

Eğlenceli Kültürel Keşif kategorisi altında, öğrenciler müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi bir keşif ve eğlence serüveni olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler, müzenin bir “lunapark, alışveriş merkezi, film izleme ya da gezi” gibi keyifli ve eğlenceli bir ortam olduğunu düşünmektedirler. Bu kategorideki metaforlar, öğrencilerin sosyal bilgiler dersini ilgi çekici ve keyifli bir deneyim olarak gördüklerini ortaya koymaktadır. Nitekim Çalışkan ve Çerkez (2012), tarafından gerçekleştirilen araştırma bulgularında öğrencilerin müzede öğrenmeyi eğlenceli ve keyifli buldukları ifade edilmiş, bunun doğrultusunda da öğrenmeyi

olumlu etkilediği söylenmiştir. Bu açıklamalar çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Zamanın Derinliklerinde Yolculuk kategorisi altında, öğrenciler sosyal bilgiler öğrenmeyi tarih, geçmiş, zaman makinesi gibi kavramlarla ilişkilendirmişlerdir. Bu metaforlar, öğrencilerin müzede geçmişe bir yolculuk yaparak tarihi ve kültürel deneyimleri deneyimledikleri fikrini yansıtmaktadır. Yeter ve Fidan'ın (2018) "İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Müze Metaforları" adlı çalışmalarında öğrenci metaforlarından en çok tarih metaforunun kullanılmasının sebebini öğrencilerin daha çok sosyal bilgiler gibi derslerde, tarihi müzelere gitmesine dayandırmaktadır. Bu da araştırmanın verilerini destekler niteliktedir. Müzenin, öğrencilere tarihi daha derinlemesine anlama fırsatı sunduğu belirtilmektedir.

Zamanın Işıltısında Sosyal Bilgiler kategorisi altında, öğrenciler müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi eski medeniyetler, ışık, asker gibi kavramlarla bağdaştırmışlardır. Bu metaforlar, öğrencilerin müzede sergilenen eski nesneler ve tarihi eserler aracılığıyla geçmişi daha parlak bir ışık altında gördüklerini ifade etmektedir. Müzede öğrenme deneyiminin öğrencilere tarihi objelerle doğrudan etkileşim ve görsel deneyimleme fırsatı tanıdığı vurgulanmaktadır. Benzer sonuçlara yer verilen Kartal ve Şeyihoğlu (2020) "Öğrenci Bakış Açısıyla Sosyal Bilgilerde Okul Dışı Öğrenme Ortamları Bağlamında "Müzeler" " adlı çalışmada öğrencilerin müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi müzelerde gördükleri eserlerle bağdaştırdıkları ve bu sebeple öğrencilerin müze denilince akıllarına tarihi eserler, eşyalar geldiği dile getirilmiştir.

Zorlayıcı Sessizlik kategorisi altında, öğrenciler müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi zor ve sıkıcı bir deneyim olarak tanımlamışlardır. Bu kategorideki metaforlar, öğrencilerin müze ziyaretini Adana kebabı, ödev, tarih gibi olumsuz veya zorlu deneyimlerle ilişkilendirdiklerini göstermektedir. Müzede sosyal bilgiler öğrenmenin öğrenciler için zor ve sıkıcı bir süreç olabileceği vurgulanmaktadır. Nitekim alan yazına bakıldığında Başlar (2021) tarafından yapılmış olan çalışmada ve Çalışkan ve Çerkez (2012) tarafından yürütülmüş olan "Sosyal Bilgiler Derslerindeki Müzeyle Eğitim Uygulamalarının Öğrenci Görüşleri Çerçevesinde

Değerlendirilmesi” adlı çalışmada bazı öğrencilerin müze gezisini zor ve sıkıcı buldukları yönünde veriye ulaşılmıştır. Bunun nedeninin ise objelere bakıp geçen ve müze içerisinde etkinliğe giremeyen öğrencilerin bu tarz belirtiler göstereceği yönündedir. Bu açıdan bakıldığında öğrenci merkezli olmayan geziler öğrencilere zor gelmektedir. Verilerin bu yönlü bağdaşması bu çalışmanın verilerini desteklemektedir.

Çeşitli Bilgi Sunumu kategorisi altında, öğrenciler müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi gezi, yerinde öğrenme, aydınlanma gibi kavramlarla bağdaştırmışlardır. Bu metaforlar, öğrencilerin müzede sadece ders alınan bir ortamdan öte, çeşitli bilgilerin sunulduğu ve deneyimlendiği bir yer olarak gördüklerini yansıtmaktadır.

Sonuç olarak, öğrencilerin müzede sosyal bilgiler öğrenme deneyimlerini farklı metaforlar aracılığıyla ifade etmeleri, sosyal bilgiler dersinin görülme biçimini ve öğrenme deneyimini çeşitli yönleriyle anlamamıza olanak tanımaktadır. Bu metaforlar, öğrencilerin müze ziyaretini sadece ders çalışma sürecinin ötesinde, keyifli, eğlenceli ve derin bir öğrenme deneyimi olarak gördüklerini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, sosyal bilgiler eğitiminde müze ziyaretlerinin öğrenci motivasyonu ve ilgisini artırma potansiyelini vurgulamaktadır. Yeter ve Fidan’ın (2018) çalışmalarında belirttiği üzere müzelere giden öğrenci sayısının gitmeyenlere oranının daha düşük olması, genellikle okullar aracılığı ile gezilerin yapısı, öğrencilerin maddi imkanlar, aile ilgisizliği gibi sorunlarla yüzleştiğini göstermektedir. Müzelerin eğitimde aktif rol oynamasının öğrenci motivasyonu ve öğrenme kalıcılığını arttıracığı düşünüldüğünden üzerinde daha çok durulması gereken bir konudur. Bozdoğan ve Sünbül (2016), tarafından yapılan çalışma sonucunda yer alan “müze kavramına ilikin bütün öğretim kademelerinde metafor araştırması yapılmamış olması” ve bu sebeple alan yazında daha fazla araştırma yapılması gerekliliği önerilir kısmında sunulmuştur. Şuanki çalışmanın 5,6,7 ve 8.sınıf öğretim kademelerinde öğrenci görüşlerine başvurarak metafor araştırması yapmış olması, alan yazındaki boşluğu dolduracağı yönünden önem arz etmektedir.

Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Çizme-Yazma Formu Analizi: Çalışmada ulaşılan veriler ışığında; öğrencilerin müzede sosyal bilgiler öğrenimi konusundaki değerlendirmeleri üç kategoride incelenmiştir: "Eğlenceli Aktivite

Olarak Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi", "Eserler Eşliğinde Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi", ve "Öğretmen Rehberliğinde Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi."

Eğlenceli Aktivite Olarak Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi: Öğrencilerin %33.68'i tarafından tercih edilen bu kategori, müzelerin öğrenciler için eğlenceli bir öğrenme alanı olduğunu göstermektedir. Çalışmada elde edilen çizme-yazma formlarında görüldüğü gibi, öğrenciler tarihi eserlere duydukları ilgi ve merakı çizimlerine yansıtmışlardır. Bu durum, müzelerin öğrencilerin öğrenmeye olan motivasyonunu artırabilecek etkili bir araç olduğunu göstermektedir.

Eserler Eşliğinde Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi: %33.17'lik ikinci sıradaki bu kategori, öğrencilerin müzede sergilenen eserlere odaklanmayı tercih ettiğini göstermektedir. Resim 47 ve Resim 48'de olduğu gibi, öğrenciler sanat eserleri ve tarihi objeler üzerinden kültürel mirası keşfetmeye çalışmışlardır. Bu durum, müzelerin öğrencilere somut öğrenme deneyimleri sunarak tarih ve kültürle daha yakından bağ kurmalarına yardımcı olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğretmen Rehberliğinde Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi: %32.57'lik üçüncü sırada yer alan bu kategori, öğrencilerin müze ziyaretlerinde öğretmen rehberliğini önemsediklerini göstermektedir. Çizme-yazma formu ile elde edilen resimlerde, öğrenciler öğretmenleriyle birlikte eserleri inceleyerek bilgi edinmeye çalışmışlardır. Bu durum, öğretmen rehberliğinin müze deneyimini zenginleştirdiğini ve öğrencilerin derinlemesine anlamalarına katkı sağladığını göstermektedir.

Öğrencilerin müzede sosyal bilgiler öğrenimini eğlenceli ve etkileşimli bir deneyim olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Eğlenceli aktiviteler, eserlere odaklanma ve öğretmen rehberliği, öğrencilerin müze ziyaretlerini daha anlamlı ve etkili hale getiren faktörlerdir. Bu nedenle, sosyal bilgiler öğretiminde müze ziyaretlerinin daha sık kullanılması önerilebilir. Sonuç olarak bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin müzede sosyal bilgiler öğrenimine yönelik görüş ve deneyimlerini anlamaya yönelik bir çaba içermiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin müze ziyaretlerini pozitif bir şekilde değerlendirdiklerini ve bu ziyaretlerin sosyal bilgiler öğrenimine olumlu katkılarda bulunduğunu göstermektedir. Çalışmanın bu sonucunu destekler nitelikteki, Yılmaz ve Şeker (2011) tarafından yapılan "İlköğretim Öğrencilerinin Müze Gezilerine Ve Müzelerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin

Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmalarında öğrencilerin müze etkinliklerini çok faydalı bulduklarını ve her zaman yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Eğlenceli aktiviteler, eserlere odaklanma ve öğretmen rehberliği, öğrencilerin müze deneyimlerini zenginleştiren temel unsurlardır. Bu sonuçlar, eğitimcilerin ve müze organizatörlerinin öğrencileri müzelere çekmek ve sosyal bilgiler öğrenimini desteklemek için çeşitli etkileşimli ve eğlenceli stratejiler kullanmalarının önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, sosyal bilgiler derslerinde müze ziyaretlerinin daha sık ve planlı bir şekilde entegre edilmesi, öğrencilerin derinlemesine öğrenmelerini teşvik edebilir ve müze deneyimlerinin kalitesini artırabilir.

5.1.3 Ortaokul Öğrencilerinin Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimlerine İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Ortaokul öğrencilerinin sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik 173 adet geçerli metafor geliştirdiği görülmüştür. Kullanılan metaforlara örnek olarak: “teknoloji (f=13)”, “telefon (f=9)”, “uzaktan eğitim (f=5)”, ısınlanma “(f=7)”, video”(f=5)”, “tablet(f=4)”, film”(f=4)”, “hamak(f=1)”, “rüya (f=2)”, “sabır eğitimi(f=2)”, “büyülenme(f=1)”, “körlük(f=1) vb.” metaforlar verilebilir. Verilere bakıldığında en sık tekrar eden metafor “teknoloji (f=13)” olduğu görülmüştür. Açıklamalar incelendiğinde teknolojinin gelişimi sayesinde ortaya çıkan aletlerle sanal müze gezilebildiği bağlantısı kurulmuştur. Kullanılan diğer metafor “telefon (f=9)”dur. Açıklamalar dikkate alındığında sanal müzeye bağlantı noktası olarak öğrencilerin telefon kullandığı ve bu bağlamda sanal müze denilince telefona benzettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik metafor çalışması yapılmaması bu alanda karşılaştırma yapılamamasına neden olmuştur.

Bu çalışma, sanal müze ortamında sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik öğrenci görüş ve deneyimlerini anlamak amacıyla yapılmıştır. Analiz sonuçlarına dayanarak belirlenen dört ana kategori, öğrencilerin sanal müze deneyimini çeşitli metaforlar aracılığıyla ifade etmelerine dayanmaktadır. Aşağıda bu kategorilere dayalı olarak tartışma ve sonuçlar sunulmuştur.

Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Konforlu ve Rahat Bir Deneyim: Bu kategori, öğrencilerin sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik "ısınlanma", "ışık",

"teknoloji" gibi kavramlara benzetmelerini içermektedir. Öğrenciler, sanal müze ortamının konforlu ve rahat bir deneyim sunarak bilgiye kolayca ulaşılabilir olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum, teknolojinin sunduğu avantajlarla öğrenme deneyimini daha erişilebilir ve kişisel tercihlere uygun hale getirdiklerini göstermektedir. Öğrencilerin çoğu, sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi ev ortamında oturarak, bilgisayar veya telefon kullanarak gerçekleştirdikleri bir deneyime benzetmişlerdir. Bu durum, öğrencilerin kendi konfor alanlarında öğrenmeyi tercih ettiklerini ve sanal müzenin bu ihtiyaca cevap verdiğini göstermektedir. Ulaşılan bu bulguyu destekler nitelikte olan Çınar'ın (2021) "Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı Hakkındaki Görüşleri: İstanbul Örneği" isimli çalışmasında sanal müze uygulamalarına ulaşmanın kolaylaşına vurgu yapılmış, derslerde yapılan sanal müze turlarının öğrencilerin dersi anlamasına katkı sağladığını belirtmiştir. Bu açılardan araştırma bulgularıyla benzeşse de öğrencilerin çoğunluğunun sanal müze uygulamalarını sevmeyerek, kullanmak istemedikleri noktasında çalışmanın verileri ile ayrılmaktadır.

Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Eğlenceli Keşif Yolculuğu: Bu kategori, öğrencilerin sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik "oyun", "kitap", "video" gibi kavramlara benzetmelerini içermektedir. Öğrenciler, sanal müzede gerçekleştirdikleri öğrenme deneyimini eğlenceli bir keşif yolculuğuna benzetmişlerdir. Daşdemir (2019) tarafından yapılan "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sanal Tur Uygulamalarının Etkisinin İncelenmesi" adlı çalışmada öğrencilerle görüşmelerden elde edilen bulgular ışığında sanal tur uygulamalarından keyif adıkları, bu uygulamalar sayesinde dersin sıkıcı bulmadıklarına dair sonuca ulaşılmıştır. Çalışmanın bulgularına baktığımızda öğrencilerin öğrenmeyi sıkıcı olmaktan çıkartarak ilgi çekici ve eğlenceli bir deneyim haline getirdiklerini görülmektedir. Sanal tur uygulamalarına katılımda öğrenci görüşleri ve derse etkisi yönleriyle iki çalışma paralellik göstermektedir. Öğrencilerin, sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi "oyun oynamak" metaforu üzerinden tanımlamaları, öğrenme sürecini interaktif ve eğlenceli bir deneyim olarak gördüklerini ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım, öğrenci motivasyonunu artırabilir ve öğrenme sürecini daha etkili hale getirebilir.

Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Teknoloji ve Uzaktan Eğitim: Bu kategori, öğrencilerin sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi "teknoloji", "telefon", "tablet", "uzaktan eğitim" gibi kavramlarla ilişkilendirmelerini içermektedir. Çınar, Utkugün, ve Gazel'in "Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı Hakkında Öğrenci Görüşleri" (2021) adlı çalışmasının verilerine bakıldığında kullanılan teknolojik aletler kategorisinde en fazla yer alan kavramların "telefon ve tablet" olduğu görülmüştür. Çalışmanın bulgularında yer alan metaforlarda da öğrenciler sanal müze uygulamalarını bu teknolojik aletler ile bağdaştırmıştır. İki çalışmanın bulguları birçok noktada paralellik gösterse de cinsiyet, ebeveynlerin eğitim durumu, verilerin toplanma biçimi ve sanal müze turu yapmayan öğrencilerin de örnekleme dahil edilerek uygulama yaptırılması açılarından farklılık göstermektedir. Öğrenciler, teknolojik araçların kullanımı ve uzaktan eğitim yöntemlerinin sanal müze deneyimini etkilediğini ifade etmişlerdir. Bu durum, öğrencilerin teknolojik araçları etkili bir şekilde kullanarak sosyal bilgiler öğrenmeyi tercih ettiklerini ve bu yöntemle daha kolay bir şekilde bilgiye ulaştıklarını göstermektedir. Ayrıca, uzaktan eğitimle birlikte sanal müzede öğrenmenin öğrencilere esneklik ve bağımsızlık sağladığını söylemek mümkündür.

Sanal Müzede Sosyal Bilgiler: Zorlu Anlar ve Dikkat Toplama Güçlüğü: Bu kategori, öğrencilerin sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeyi "acı biber", "alkol", "bilgisayar oyunu" gibi zorlu ve sıkıcı deneyimlere benzetmelerini içermektedir. Öğrenciler, bazen sanal müze deneyiminin sıkıcı olabileceğini ve dikkatlerinin dağılabileceğini ifade etmişlerdir. Daniela (2020), tarafından gerçekleştirilen "Virtual Museums as Learning Agents" adlı araştırmada sanal müzelerin bilgi mimarisi güçlü olsa da, malzemenin eğitim değeri göz ardı edilmektedir. Ayrıca sanal müze tasarımı için değişikliklerin gerekliliğini ve öğretmenlerin bu platformları öğrenme araçları olarak kullanma önemini vurgulamaktadır. Bu durum, sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmenin her öğrenci için aynı derecede etkili olmadığını ve bazı öğrencilerin bu yöntemi zorlayıcı bulabileceğini göstermektedir. Nitekim Elbay'ın (2021), Çınar'ın (2021) yapmış oldukları çalışmalarda öğrencilerin çoğunluğunun sanal müze uygulamalarını kullanırken zorlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın bulgularında yer alan öğrencilerin sanal müze uygulamalarını kullanmada zorlandığı

araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir. Ancak Elbay'ın (2021) çalışmasında yer verilen sanal müzelerdeki dekoratif unsurlara ilişkin öğrenci görüşleri, bu çalışmadan farklı kılan unsurdur.

Bu çalışma, öğrencilerin sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme deneyimlerini anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları, öğrencilerin sanal müze deneyimini çeşitli metaforlar aracılığıyla ifade ettiklerini göstermektedir. Bu metaforlar, öğrencilerin sosyal bilgiler öğrenmeyi konforlu, eğlenceli, teknolojik ve bazen zorlu bir deneyim olarak gördüklerini göstermektedir.

Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Çizme-Yazma Formu Analizi: Bu bölümde, ortaokul öğrencilerinin "okulda sosyal bilgiler öğrenme" kavramına yönelik çizme-yazma formundan elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Öğrencilerin çizme-yazma formlarında, üç ayrı kategoriye göre kodlanmıştır. Bulgulara göre, öğrencilerin sosyal bilgiler öğrenimi konusundaki değerlendirmeleri en yüksek oranda "teknoloji eşliğinde sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimi" kategorisinde bulunmaktadır (%33.18). İkinci sırada ise "içerik temelli sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimi" (%32.32) ve üçüncü sırada "akıllı tahta desteğiyle sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimi" (%29.86) kategorileri yer almaktadır.

Teknoloji Eşliğinde Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi Kategorisi: Bu kategorideki çizme-yazma formlarında öğrenciler, teknolojik araçları bireysel ya da grup halinde kullanırken tasvir edilmişlerdir. Tabletler, bilgisayarlar gibi araçlar kullanılarak öğrenciler etkileşimde bulunmuş, öğrenme deneyimlerini aktif bir şekilde yönlendirmişlerdir. Grup çalışmaları, öğrencilerin birbirleriyle etkileşimi ve öğrenci odaklı öğrenme deneyimleri bu çizimlerde belirgin bir şekilde görülmektedir.

İçerik Temelli Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi Kategorisi: Bu kategori, öğrencilerin müze içinde sergilenen eserlere odaklandığı ve bu eserleri detaylı bir şekilde çizerek zengin bir içerik oluşturduğu bir perspektife işaret etmektedir. Eserlerin çeşitliliği ve zenginliği, öğrencilerin konu merkezli çizme-yazma formlarında belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Akıllı Tahta Desteğiyle Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimi Kategorisi: Bu kategoride resmedilen sahneler genellikle öğretmenlerin ders anlatma veya rehberlik yapma anlarına odaklanmaktadır. Öğretmen figürleri, öğrencilere bilgi

aktarımını gerçekleştirirken veya sınıf içinde liderlik rollerini üstlenirken tasvir edilmiştir. Sınıf atmosferindeki dinamikler, öğretmenlerin öğrencilerle etkileşimleri üzerinden detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

Görüşmeler sırasında öğrenciler, çeşitli duygularını ve düşüncelerini paylaşmışlardır. Örneğin, bir öğrenci sanal müze gezisini "eğlenceli ve keyifli" bulmuş, bir diğeri ise "çok az hissettiği" bir deneyim olduğunu ifade etmiştir. Bu, öğrencilerin deneyimlerinin farklılık gösterdiğini ve teknoloji destekli öğrenmenin bireysel ilgi ve motivasyonla bağlantılı olduğunu göstermektedir. Çizme-yazma formları, öğrencilerin teknoloji eşliğindeki sosyal bilgiler öğrenimi, içerik temelli müze gezileri ve akıllı tahta destekli ders anlatımı gibi yöntemlere olan ilgilerini ve bu yöntemleri kullanarak öğrenme deneyimlerini nasıl zenginleştirdiklerini göstermektedir. Bu bulgular, teknoloji odaklı öğrenme yöntemlerinin sosyal bilgiler derslerinde öğrenci katılımını artırma potansiyeline işaret etmektedir. Turgut (2015), Kaya ve Okumuş (2018), Şahin (2019) tarafından yapılmış araştırmalarda öğrencilerin sanal müze uygulamalarına karşı olumlu tutum geliştirdikleri bulgusu tespit edilmiştir. Çalışmada elde edilen bulgulara dayanarak, öğrencilerin sanal müze turları hakkında olumlu görüşler geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

5.1.4. Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenmeye Yönelik Görüş ve Deneyimlerine İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Sosyal bilgiler öğrenimi farklı ortamlarda farklı şekillerde tasvir edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, okulda, müzede ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimi farklı yaklaşımlarla gerçekleşmektedir. Okulda sosyal bilgiler öğreniminde, geleneksel araçlar ve sınırlı teknolojik araçlar kullanılırken, müzede ve sanal müzede daha modern araçlar ve ortamlar tercih edilmektedir. Müzede sergi stantları, bilgi kartları ve eserler, sanal müzede ise akıllı tahta, tabletler ve bilgisayarlar gibi teknolojik araçlar kullanılmaktadır. Okulda öğretmen, genellikle dersin merkezinde bulunarak bilgileri ileten bir figür olarak görünürken, müzede ve sanal müzede öğretmen daha çok rehberlik ve yönlendirme yapan, bilgi aktarıcısı rolündedir. Bu açıdan müze ve sanal müzeleri çağdaş eğitimin içerisine dâhil etmek mümkündür. Çağdaş eğitim anlayışında, bireylerin öğretim sürecinin merkezinde olduğu kendi

deneyimleri ile aktif rol aldığı, kalıcı öğrenmenin sağlandığı yapılandırmacı eğitim metodu öne çıkmaktadır. Özlü’de (2019) yapmış olduğu çalışmayla; yapılandırmacı eğitim ışığında müzelerin yerine dikkat çekerek müzelerin; çağdaş eğitim anlayışına uygunluğu ve etkin öğrenme ortamları oluşturmaya dikkat çekmektedir.

Öğrenciler, okulda daha az aktif katılım gösterirken, müze ve sanal müzede daha fazla etkileşime girerler ve öğrenme sürecine daha aktif olarak katılırlar. Hem müzede hem de sanal müzede öğrenciler, eserlere odaklanma eğilimindedirler. Sergi stantları, eserler ve bilgi kartları gibi unsurlar, öğrencilerin ilgisini çekmektedir ve öğrenme sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Sanal müze ortamında teknolojinin kullanımı öğrencilerin öğrenme deneyimini zenginleştirmekte ve öğrencilerin daha aktif katılımını sağlamaktadır. Bu sonuç açısından, Ceylan vd.’in (2021), “Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı Hakkında Öğrenci Görüşleri” isimli çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir: Çalışmaya göre öğrenciler Sosyal Bilgiler dersinde gerçekleştirdikleri sanal müze gezilerinin öğrenmeye olumlu katkısı olduğunu ve ders ortamını zenginleştirerek öğrenme-öğretme sürecini eğlenceli ve keyifli hale getirdiğini belirtmişlerdir. Çetin (2023) de yapmış olduğu çalışmada sanal müzelerin öğrenci başarısını daha etkili bir biçimde arttırdığı yönünde sonuca ulaşmıştır. Müzede, öğrenciler eserlere ve sergi düzenlemelerine odaklanmış, bir arada çalışmış ve etkileşimde bulunmuşlardır. Müze ziyaretleri öğrencilere daha deneyimsel ve bağlamsal bir öğrenme deneyimi sunmaktadır. Piscitelli ve Anderson’da (2002) yapmış oldukları çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşmışlardır; öğrencilerin müze deneyimlerinin büyük ölçüde olumlu olduğunu, öğrencilerin öğrenme algısına ve duygusal boyutuna ilişkin olarak müzeleri mutlu, heyecan verici, birçok fikir edinme ve öğrenme fırsatı sunan yerler olarak gördüklerini ortaya çıkarmışlardır. Bunun yanı sıra müzeler öğrenme ortamı olarak öğrencilere farklı beceri ve değerlerin kazandırılmasında etkili okul dışı öğrenme ortamları da sunmaktadır. Bu açıdan Ata (2002), Onur (2012), Köse ve Çulha Özbaş (2022), Çelik ve Ütkür Güllühan’ın (2022) da çalışmalarında geçen, müzeler sınıf ortamlarından farklı bir yapıya sahip olarak öğrencilere çeşitli beceriler kazandırabilirler, sonuçlarıyla ortaktır. Aynı zamanda her iki müze ortamında da öğrencilerin grup çalışmaları yaptığı gözlemlenmiştir. Eserler hakkında tartışma, bilgi paylaşımı ve

birlikte keşif yapma gibi etkinlikler, öğrencilerin öğrenme deneyimini zenginleştirmektedir. Bu açıdan müze ve sanal müze uygulamalarının öğrencileri işbirlikli öğrenmeye teşvik ettiğini söylemek mümkündür. Akengin'in (2014) çalışmasında ortaya koymuş olduğu; öğrencilerin işbirliğine dayalı müze eğitimi sürecinde daha etkili öğrenmelere sahip oldukları görülmüştür, sonucu da; işbirlikli öğrenmenin etkisini ortaya koymaktadır.

Çizimlerde materyal kullanımı da ortamlara göre değişiklik göstermiştir. Okulda, geleneksel araçlar daha ön plana çıkmış (ders kitapları), bunun yanında slaytlar ve akıllı tahta kullanılmıştır. Müzede eserlerin sergilenmesi, bilgi kartları ve sergi stantları öne çıkmıştır. Sanal müzede ise teknolojik araçlar olan akıllı tahta, tabletler ve bilgisayarlar tercih edilmiştir. Sanal gerçekliğin hayatımıza hızlı bir biçimde girdiği bu çağda dijital materyalleri eğitsel süreçlerde kullanmak çok önemlidir. Sanal müzeler eğitimde teknoloji kullanımında oldukça etkili uygulamalardır. Corrales vd.'in (2024) ortaya koymuş oldukları çalışmanın sonuçlarına göre, sanal gerçeklik ile (sanal müzeler) sağlanan öğrenme ortamları öğrenciler tarafından daha etkili bulunmakla birlikte, dijital yetkinliğin de gelişiminde katkı sağladığı yönündedir.

Çizimlerde öğrenci katılımı da her ortamda farklı şekillerde gerçekleşmiştir. Okulda, öğrencilerin pasif bir rol oynadığı, sıralarında oturduğu ve öğretmenin dersi kontrol ettiği izlenimi edinilmiştir. Müzede, öğrencilerin eserlere odaklandığı, gruplar halinde çalıştığı ve etkileşimde bulunduğu gözlemlenmiştir. Sanal müzede ise öğrencilerin aktif bir şekilde öğrenme deneyimini yönlendirdiği, teknolojik araçlarla etkileşimde bulunduğu ve grup çalışmaları yaptığı görülmüştür. Genel olarak öğrencilerin müze ve sanal müzeye karşı olumlu bir görüş ve deneyime sahip olduğu belirlenmiştir. Çalışkan ve Çerkez (2012), Kampouroupoulou vd. (2013), Karagözoğlu (2020), Çelik ve Ütkür Güllühan'ın (2021) yapmış oldukları çalışmaların sonuçları incelendiğinde; öğrencilerin sanal müze ve müzeye karşı olumlu bir tutum içinde olduklarına ulaşılmıştır.

Verilerin analizi sonucunda, sosyal bilgiler öğreniminde farklı yaklaşımların kullanıldığı görülmektedir. Okul ortamında, öğretmen merkezli bir yaklaşımın ağırlıklı olduğu belirlenmiştir. Ancak, müze ziyaretleri sırasında öğrenci, öğretmen

ve konu merkezli yaklaşımların bir arada olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimine ilişkin elde edilen verilerde, öğrenci ve konu merkezli yaklaşımların birbirine benzer değerlerde olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgular, öğrencilerin farklı öğrenme yöntemlerini benzer düzeyde değerlendirdiğini göstermektedir. Bu çeşitlilik, sosyal bilgilerin etkili bir şekilde öğrenilmesi ve öğrencilerin farklı öğrenme tarzlarına uygun olarak desteklenmesi açısından önemlidir.

Görüşmelere dayanarak öğrencilerin verdiği cevaplara bakıldığında, metafor ve çizme-yazma formlarına verilen cevaplar ile görüşmede elde edilen veriler tutarlıdır. Görüşmeler neticesinde öğrencilerin sosyal bilgiler öğrenme deneyimlerini tanımlamak için farklı metaforlar kullandıkları görülmektedir. Ancak ortak bir tema, öğrencilerin bu deneyimi eğlenceli ve ilgi çekici bulduklarıdır. Özellikle müze ziyaretleri, öğrenciler arasında öğrenmenin eğlenceli olduğu ve ilgi uyandırdığı bir deneyim olarak nitelenmiştir. Okul deneyimi daha karışık bir tablo sunmaktadır; bazı öğrenciler dersin monoton olduğunu ve sıkıcı olduğunu ifade etmişken, diğerleri öğrenmenin heyecan verici bir deneyim olduğunu belirtmiştir. Sanal müze deneyimi ise, öğrenciler arasında farklı algılanmıştır; bazıları teknolojinin olumlu etkilerini vurgularken, diğerleri teknolojinin olumsuz yönlerine dikkat çekmiştir. Bu karşılaştırma sonucunda, sosyal bilgiler öğrenme deneyiminin öğrenciler arasında farklı algılandığı ve bu deneyimi etkileyen faktörlerin çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Ancak ortak bir nokta, öğrencilerin öğrenmeyi eğlenceli ve ilgi çekici bulmalarıdır. Bu, öğretim yöntemlerinin ve materyallerin çeşitlendirilerek öğrencilerin ilgisini ve katılımını artırmak için önemli bir fırsat sunmaktadır.

Okulda sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik öğrencilerin oluşturduğu metaforlar, çizme-yazma formu ve yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verilerden yola çıkarak, okulda işlenen sosyal bilgiler dersinden öğrenciler memnun olmakla birlikte öğrencilerin, daha çok edilgen rol oynadığı ve aktif katılımlı ders işlenen okul sayısının az olduğu görülmüştür. Her ne kadar tarih ve kitap metaforu sıklıkla işlenmiş olsa da öğrencilerin olumsuz olarak oluşturduğu çizim ve metaforlar da yadsınamayacak kadar çoktur. Yapılan görüşmeler bu sonucu destekler niteliktedir. Müzede sosyal bilgiler öğrenmeye yönelik oluşturulan metaforlar,

çizme-yazma formu ve yarı yapılandırılmış görüşmeler genel değerlendirmeye alındığında müzede öğrencilerin daha aktif ve mutlu olduğu görülmüştür. Ancak bu aktiflik birebir öğretimle ilişkili olmaktan öte öğrencilerin hareket halinde olmasından kaynaklıdır. Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmeye bakıldığında öğrencilerin sanal müze etkinliklerini sevdikleri ortaya çıkmıştır. Ancak öğretimin birebir içinde olmasına karşın sanal müze uygulamalarının kullanım zorluğu öğrencilerin en fazla şikayet ettiği noktalar olmuştur. Öğrencilerle yapılan görüşmeler incelendiğinde oluşturulan metaforlar, çizme-yazma formu ve yarı yapılandırılmış görüşmeler ile elde edilen verilerde öğrencilerin görüşleri tutarlılık göstermektedir.

5.2. Öneriler

Sosyal bilgiler dersiyle ilgili öğrenci görüşlerinin ve deneyimlerinin öğretmenler tarafından değerlendirilmesi, eğitim sürecinin verimliliği açısından önem taşımaktadır. Bu çerçevede, ders içeriğinin çeşitlendirilmesi ve öğretim yöntemlerinin zenginleştirilmesi gerekmektedir, böylece öğrencilerin aktif katılımı teşvik edilebilir.

Alan çalışmaları ve saha gezileri, öğrencilerin ders dışı deneyimlerini artırmak için önemli bir araçtır. Müze ziyaretleri sırasında öğrencilerin kalabalıklarla karşılaşmaması için uygun planlamanın yapılması, müze kaynaklarının etkili bir şekilde kullanılabilmesi için öğretmenlere yönelik eğitim materyalleri sunulması faydalı olabilir.

Sanal müzelerin eğitim odaklı yönünün vurgulanması ve öğretmen destekli sanal tur uygulamalarının kullanılması, öğrencilerin daha etkili bir şekilde öğrenmelerine yardımcı olabilir. Dikkat dağınıklığı ve sıkılma gibi zorluklarla başa çıkabilmek için öğrencilere çeşitli destek ve motivasyon stratejilerinin uygulanması önemli olabilir.

Öğrencilerle birlikte yapılan araştırmalar ve ziyaret planlarının oluşturulması, sanal müze ziyaretlerinin daha etkili geçmesini sağlayabilir. Sanal müze uygulamalarının kullanıcı dostu haline getirilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması da katkı sağlayabilir.

Sosyal bilgiler öğretiminde müze ve sanal müzelerin kullanımı, öğrencilerin tarih, coğrafya ve kültür konularını daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Bu nedenle, bu öğretim araçlarının müfredata ve ders kitaplarına entegre edilmesi katkı sağlayacaktır.

Okul, müze ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme unsurlarıyla ilgili öğrenci metaforları, çizilen resimler ve öğrencilerle yapılan görüşmeler, etkinliklerin tasarımında faydalı olabilir. Bu verilerin daha geniş bir kitleyle paylaşılması ve öğretmenlerle de paylaşılması yararlı olabilir.

Alan yazınında, okul, müze ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimine yönelik öğrenci görüş ve deneyimlerine ilişkin kapsamlı araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu tür çalışmalar, farklı öğrenci gruplarının perspektiflerini ve deneyimlerini içererek daha geniş kapsamlı sonuçlar elde edilmesini sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Aladağ, E., Akkaya, D., & Şensöz, G. (2014, Aralık). Ortaöğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Ülkem, Kültürüm ve Tarihim Ünitesinin Öğretiminde Sanal Müze Kullanımının Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi: Anadolu Medeniyetleri Müzesi Örneği. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), s. 199-217.
- Afrina, A., Abbas, E. W., & Susanto, H. (2021). The Role of Historical Science in Social Studies Learning Materials for Increasing Values of Student's Nationalism. *The Innovation of Social Studies Journal*, 1-8.
- Akengin, H., & Kafadar, T. (2016). 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Kavramına İlişkin Metaforları . *International Journal Of Field Education* .
- Akhan, N. E., & Kaymak, B. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Laboratuvarı Olarak Sosyal Bilgiler Öğrenme Ortamlarına Yönelik Görüşleri. *Hayef:journal of education (Online)*, 17(1), s. 121-149. doi:10.5152/hayef.2020.19026
- Akmehmet, K. T. (2008). Müzelerin Tarih Öğretiminde Nesne Merkezli Eğitim Etkinlikleriyle Kullanılması ve İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi. *Milli Eğitim National Education*(37).
- Aktaş, V., & vd. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sanal Müze Kullanımına Yönelik Tutumları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3).
- Aktepe, V., & vd. (2021). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Anton, M., & vd. (2018). Virtual museums - technologies, opportunities and perspectives. *Revista Romana de Interactiune Om-Calculator* , 127-144.
- Arslan, P. (2020, Nisan). Okul Kavramına İlişkin Metaforlar. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulamaları*, 3-4.

- Ata, B. (2002). Müzelerle ve Tarihî Mekanlarla Tarih Öğretimi : Tarih Öğretmenlerinin “Müze Eğitimine” İlişkin Görüşleri. *Doktora Tezi* . Ankara.
- Ay, T. S., & Fidan, N. K. (2014). Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Müzelerden Yararlanmaya İlişkin Görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Aykaç, M. (2021). *Müze Eğitimi Yaratıcı Drama Uygulamaları*. Ankara : Pegem Yayıncılık .
- Ayva, Ö. (2010). Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Öğretme Süreci İle İlgili Öğrenci Görüşleri. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*.
- Bakanlığı(MEB), M. E. (2005). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme . *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 231-274.
- Barbos, D. N., & vd. (2016). Using Mobile Learningin Formal and Non-formal Educational Settings. *Learning and Collaboration Technologies: Third International Conference, LCT 2016, Held as Part of HCI International 2016*. 9753, s. 269-270. Toronto: Lecture Notes in Computer Science (LNCS).
- Başlar, F. H. (2021). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Müzelerden Yararlanma. (114), s. 332-345. doi:10.29228/ASOS.49146
- Bekir, O. (2012). *Çağdaş Nüze Eğitim ve Gelişim*. Ankara: İmge.
- Berksan, G. Ö. (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Metaforik Algıları. *Uluslararası Eğitimde Yenilikçi Yaklaşımlar Dergisi*.

- Bozdoğan, K., & Sünbül, A. M. (2016). Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin ‘Müze’ Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 107-127.
- Casado, E. M., Gutiérrez, R. C., González, J. A., & Somoza, C. (2018). Incidencia de la Realidad Aumentada en la enseñanza de la historia. Una experiencia en tercer curso de Educación Primaria. *Enseñanza & Teaching*, 36(1), 23-39.
- Corrales, M., Rodríguez, F., Merchán, Merchán, M., & Pérez, E. (2024). Comparative Analysis between Virtual Visits and Pedagogical Outings to Heritage Sites: An Application in the Teaching of History. *Heritage* (7), 366-379.
- Coşkun, D. (2014). Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Yapılan Müze Gezilerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Çalışkan, H., & Çerkez, S. (2012). Sosyal bilgiler derslerindeki müzeyle eğitim uygulamalarının öğrenci görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*.
- Çelik , Ö., & Güllühan, N. Ü. (2022, Güz). Sanal Müze Gezilerine Yönelik İlkokul Öğrencilerinin Görüş ve Farkındalıklarının İncelenmesi. *Milli Eğitim*, 51(236), s. 150-170.
- Çelikkaya, T., & vd. (2021). *Yeni Program ve Ders İçeriklerine Göre Sosyal Bilgiler Öğretimi 1*. Ankara: Pegem.
- Çerkez, S. (2011). Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Eğitimine Dayalı Öğretim Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Tutumlarına Etkisi. Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi.
- Çınar, C. (2021). Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı Hakkındaki Görüşleri: İstanbul Örneği. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi.

- Çınar, C., Utkugün, C., & Gazel, A. A. (2021). Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı Hakkında Öğrenci Görüşleri. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 150-160.
- Çulha Özbaş, B. (2022). Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretmenliğine Yönelik Çaylaklık Dönemi Gözlemlerinin İncelenmesi. *Diyalektolog Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1-19.
- Daniela, L. (2020, Mart). Virtual Museums as Learning Agents. *Faculty of Education, Psychology and Art, Scientific Institute of Pedagogy, University of Latvia*, 2-20 . <https://doi.org/10.3390/su12072698>
- Daşdemir, İ. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sanal Tur Uygulamalarının Etkisinin İncelenmesi. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Dynneson, T. L., & Gross, R. E. (1982). Citizenship Education and the Social Studies: Which is Which? *The Social Studies*, 73(5), 229-234.
- Egüz, Ş. (2020). Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Eğitimi Uygulamalarının Öğrenciler Üzerindeki Etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*.
- Elbay, S. (2021). Sanal Müzelerin Öğrenci Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi. *International Symposium of Scientific Research and Innovative Studies*.
- Ersoy, A. F., & Erdoğan, K. (2009). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının 2004 Uygulama Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri. *17*(1), s. 71-86.
- Ezer, F., & Aksüt, S. (2021). Covid-19 sürecinde sosyal bilgiler dersinde Eğitim Bilişim Ağı platformunu kullanmaya yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Gazel, A. A., Utkugün, C., & Çınar, C. (2021, Aralık). Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı Hakkında Öğrenci Görüşleri. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*(16), s. 2927-2946.

- Gonzalez-Sanz, M., & vd. (2023). What Type of Learning Methods do Pupils Prefer in Museums and at School? Elementary School Pupil's Perceptions of Visual Thinking Strategies as Applied at the Barcelona Picasso Museum. *Sage Journals*, s. 1-20. doi:<https://doi.org/10.1177/21582440231209690>
- Gültekin, M. (2018). *Eğitim Bilimine Giriş* . Eskişehir.
- Güven, B., & Karataş, İ. (2004). İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Sınıf Ortamı Tasarımları. *Güven, B. & Karataş, İ. İlköğretim-Online*, 3(1), 24-34.
- Işık, E., & Semerci, Ç. (2019, Ekim). Eğitim Alanı Nitel Araştırmalarında Veri Üçgenlemesi Olarak Odak Grup Görüşmesi, Bireysel Görüşme ve Gözlem.
- Kabapınar, Y. (2004). İlkokulda Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılacak Bir Öğretim Etkinliği Olarak Resim Çizimi Yoluyla Empati. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* (20), 85-100.
- Kampouroupoulou, M., Fokiali, P., Efstathiou, I., & Stefos, E. (2013). The virtual museum in educational practice. *Review of European Studies*, 5(4), 120-129.
- Karagözoğlu, N. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Etkinliklerle Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri: Yozgat Müzesi Örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), s. 33-50. doi: 10.31592/aeusbed.610442
- Karakaya, İ. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Alışkanlıkları(Giresun İli Örneği). Giresun: Giresun Üniversitesi.
- Kartal, A., & Şeyihoğlu, A. (2020). Öğrenci Bakış Açısıyla Sosyal Bilgilerde Okul Dışı Öğrenme Ortamları Bağlamında “Müzeler”. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), s. 128-146. doi: 10.30855/gjes.2020.06.01.008
- Kaya, R., & Okumuş, O. (2018). Sanal Müzelerin Tarih Derslerinde Kullanımının Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Turkish History Education Journal*, 7(1), 113-153.

- Kılcan, B., & Akbaba, B. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Dayanışma Değerine İlişkin Öğrenci Algılarının İncelenmesi.
- Kıral, B. (2020, Mayıs 15). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Kıyak, Y. S., & vd. (2020). Öğretim Tasarımı, Modelleri ve Program Geliştirmeyle İlişkisi. *Tıp Eğitimi Dünyası Dergisi*.
- Kömleksiz, F. Ö. (2022). *Etkinliklerle Müze Eğitimi Kitabı*. Ankara.
- Köse, F., & Çulha Özbaş, B. (2022). Çağdaş Müzecilikte Yeni Bir Kavram Müze Okuryazarlığı". *Müzecilikte Yeni'nin Peşinde Sempozyumu*, (s. 55-69). İzmir, Turkey.
- Miles, M. (1997). The virtual museum: A new paradigm for museums. *Museum News*.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook second edition*. California: SAGE Publications.
- NCSS, N. C. (tarih yok). *National Curriculum Standards for Social Studies: Chapter 2—The Themes of Social Studies*. National Council for the Social Studies: <https://www.socialstudies.org/national-curriculum-standards-social-studies-chapter-2-themes-social-studies> adresinden alınmıştır
- NCSS, N. C. (tarih yok). *National Curriculum Standards for Social Studies: Introduction*. National Council for the Social Studies: <https://www.socialstudies.org/standards/national-curriculum-standards-social-studies-introduction> adresinden alınmıştır
- Özmen, H., & vd. (2023). *Eğitimde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi .
- Özrili, Y. (2019, Kış). Türkiye'deki Müzelerin Öğrenme Amaçlı Olarak Yapılandırmacı Eğitim Yaklaşımına Katkısı. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(46), s. 261-284.

- Öztürk, C. (2012). *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Öztürk, C., & Dilek, D. (2005). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Öztürk, T., & Keçe, M. (2015). 7. Sınıf Öğrencilerinin Bakış Açısıyla Sosyal Bilgiler. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*.
- Piscitelli, B., & Anderson, D. (2000, January). Young children's learning in museum settings. *Centre for Applied Studies in Early Childhood*.
- Polat, S., & Aksoy, B. (2023). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çağdaş Öğrenme ve Öğretme Yaklaşımlar*. Ankara: Pegem Akademi.
- Rodriguez, S. R. (2009, Mayıs). Improving the experience of exploring a virtual museum. *Master Thesis*. İsveç: Department Of Design Sciences Lund University.
- Salar, H. (2009). Views of painting teaching programme candidates toward virtual. 1177-1182. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*.
- Şahin, K. (2019). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Sanal Müze Kullanımına İlişkin Öğrenci Tutumlarının Belirlenmesi . *ERPA International Congresses on Education* , s. 370-377.
- Şener, N., & Zengin, M. (2017). Türkiye'de ve Dünyada Sanal Müze Uygulamaları ve Sanat Eğitimine Etkisi. (58), 277-286. doi:10.16992/ASOS.12974
- Şişman, Z. B. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kültürel Varlıklara İlişkin Öğrencilerde Farkındalık Bilinci Oluşturmada Müze Eğitiminin Etkisi (Malatya İli Örneği). Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Tanrıöğen, A. (2005). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.

- Taranova, T. N. (2020). Virtual Museum Technologies and the Modern Educational Process. *VI International Forum on Teacher Education*, 2513-2521.
- Tel, M. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenci Merkezli Öğretim Yaklaşımının Uygulanmasına İlişkin Görüşleri. Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs: Doğu Akdeniz Üniversitesi.
- Turan, R., & vd. (2014). *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar I*. Ankara: Pegem Akademi.
- Turgut, G. (2015). Sosyal Bilgiler Dersinde Bir Eğitim Aracı Olarak Sanal Müzelerden Yararlanma. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi.
- Tutar, H. (2022). Nitel Araştırmalarda Geçerlilik ve Güvenilirlik: Bir Model Önerisi . *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 117-140.
- Ulusoy, K., & Turan, R. (2018). *Sosyal Bilgilerin Temelleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Üztemur, S., Dinç, E., & Acun, İ. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze ve Tarihi Mekân Kullanımının 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Algılarına Etkisi: Bir Eylem Araştırması. *11(1)*, s. 135-168. doi:http://dx.doi.org/10.30831/akukeg.358211
- Yalçınkaya, E. (2015). Öğrencilerin Çizdikleri Resimlerde Sosyal Bilgiler Kavramı. *K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), s. 1203-1222.
- Yeter, F., & Fidan, N. K. (2018). İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Müze Metaforları. *Mebü Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1).
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, T., & Tahiroğlu, M. (2012). Sanal Ortamda Gerçekleştirilen Müze Gezilerinin İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*.

Yılmaz, A., & vd. (2021). *Etkileşimli Müze ve Tarihi Çevre Eğitimi: Kuramsal Temeller ve Örnek Etkinlikler*. Ankara: Pegem Akademi.

Yılmaz, K., & Şeker, M. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Müze Gezilerine ve Müzelerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*.

EKLER

EK 1. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Dilan ZENGİN ARSLAN		
E-postası/Web Sayfası			
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı			
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Bursa Uludağ Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	2015
	Anadolu Üniversitesi	Sosyoloji	2022
Tez Başlığı	Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimine İlişkin Görüş ve Deneyimleri		
Tez Danışmanı	Banu ÇULHA ÖZBAŞ		
Akademik Eserler			
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
Uzaktan Eğitim Sürecinde Sanal Müze Turlarının Sosyal Bilgiler Öğretimi Üzerindeki Rolü, Uluslararası Covid-19 Kongresi, Eğitimde Yeni Normlar-II 2021/Artvin			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

EK 2. ETİK KURUL İZNİ

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ

Sayı : E-87347630-659-818509

06.12.2023

Konu : Araştırma İzni- Dilan ZENGİN ARSLAN

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 13.11.2023 tarihli ve E-87347630-659-795275 sayılı yazınız.

b) İlgi İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 01/12/2023 tarih 91039331 sayılı yazısı.

İlgi (a)'da kayıtlı yazımız ile bildirilen Enstitünüz öğrencisi Dilan ZENGİN ARSLAN'ın "Ortaokul Öğrencilerine Okulda, Müzede ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimine İlişkin Görüş ve Deneyimleri" konulu çalışma kapsamında uygulama yapma talebine ilişkin olarak tarafınıza gönderilen ilgi (b)'de kayıtlı cevabı yazı ve ekleri, işbu yazımız ekinde sunulmaktadır.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Nükhet HOTAR
Rektör

Ek: İlgi (b)'de kayıtlı yazı ve ekleri. (15 Sayfa)

Bu belge, görevli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 0EB72969-17DC-45FB-BF4E-2E7D8B84AA83 Doğrulama Adresi: <https://tcrkiye.gov.tr/dokuz-eyul-universitesi-ebys>
Adres: Kültür Mahallesi, Cumhuriyet Bld No:144, 35220 Konak/İzmir
KEP Adresi : dokuzeyuluniversitesi@do01.kep.tr

Bilgi için: Gülcan TOPÇU
Sürekliliği
Telefon No: _____

Yazdırma Tarihi: 06.12.2023

EK 3. VALİLİK İZİNİ

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Ek-1

Sıra : E-99332089-605.01-90722912

28/11/2023

Konu : Araştırma İzni
(Dilan ZENGİN ARSLAN)

VALİLİK MAKAMINA

İlgi :Dokuz Eylül Üniversitesinin 13/11/2023 tarih ve E-87347630-659-795275 sayılı yazısı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Dilan ZENGİN ARSLAN'ın "Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede ve Sanat Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimine İltisaklı Görüş ve Deneyimleri" konulu çalışmasını İlimiz Ortaokullarında uygulama talebi, Üniversitemin ilgi yazıları ile bildirilmektedir.

Adı geçenin söz konusu çalışmasına esas olmak üzere, ekte sunulan çalışmayı İlimiz Ortaokullarında uygulama talebi komisyonumuzca uygun görülmüş olup, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa ve yürürlükteki diğer tüm düzenlemelerde belirtilen hüküm, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimleri ilgili okul, ilçe millî eğitim müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmek üzere, gönüllülük esasına göre, anket çalışmasının İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri ve Okul Müdürlüklerinin denetimi, gözetimi ve sorumluluğunda yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Ömer AKMANŞEN
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
Mustafa AYHAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres : Kırık Mahallesi İstikbal Caddesi No:32
41040 İzmir
Telefon:(0232) 394 10 00
E-Posta : izmir@milli.gov.tr
Kısa Adresi : izmir.milli.gov.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/milli-egitim>

Bilgi için: İbrahim TURAN

Ünvan : Vardiye Sorumlusu ve Kontrol İşçisi

İletişim Adresi : www.izmir.milli.gov.tr Faks : _____

Bu belge güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır. <https://www.turkiye.gov.tr/milli-egitim> adresinden: 6033-Ö32F-39D1-8276-093D ile teyit edilebilir.

EK 4. EBEVEYN ONAM FORMU

EBEVEYN ONAM FORMU

Sayın Ebeveyn;

Bu çalışma ortaokul öğrencilerinin okulda, müzede ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimine yönelik görüş ve deneyimlerini ortaya çıkarmak amacıyla planlanmıştır. Bu çalışmada çocuğunuza yarı yapılandırılmış görüşme soruları yöneltilecek ve görüşme formu uygulanacaktır. Çocuğunuzun araştırmaya katılımı sizin olur vermenize ve çocuğunuzun isteğinize bağlıdır. Araştırma sürecinde istediğiniz zaman, bir cezaya ya da yaptırıma maruz kalmaksızın ve hiçbir hakkınızı kaybetmeksizin, çocuğunuzun araştırmaya katılmasını reddedebilir veya çocuğunuzun araştırmadan çekebilirsiniz. Çocuğunuzun ve sizi ortaya koyacak kayıtlar gizli tutulacaktır; kamuoyuna açıklanamaz; araştırma sonuçlarının yayımlanması halinde bile kimliğiniz gizli kalacaktır.

Araştırma Süresince 24 saat ulaşılabilir kişi Adı / Soyadı / Telefonu:

Dilan ZENGİN ARSLAN / Tel: 0(***) *** ** **

GÖNÜLLÜ OLURU

"Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formundaki tüm açıklamaları okudum. Bana, yukarıda konusu ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama, aşağıda adı belirtilen sorumlu araştırmacı tarafından yapıldı. Araştırmaya çocuğumun gönüllü olarak katıldığını, istediğimiz zaman gerekçeli veya gerekçesiz olarak araştırmadan ayrılabilceğini ve kendi isteğimize bakılmaksızın araştırmacı tarafından araştırma dışı bırakılabileceğini biliyorum. Söz konusu araştırmaya, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın çocuğumun benim rızamla katılmasını kabul ediyorum."

Ebeveyn Adı Soyadı :

İmzası :

Tarih :

Açıklamaları Yapan Kişinin Adı Soyadı :

İmzası :

Tarih :

EK 5. GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU

GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU

Prof.Dr. Banu Çulha ÖZBAŞ tarafından yürütülen "Ortaokul Öğrencilerinin Okulda, Müzede ve Sanal Müzede Sosyal Bilgiler Öğrenimine İlişkin Görüş ve Deneyimleri" başlıklı araştırmaya davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmacının neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz sorabilirsiniz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkında sahibsiniz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- c. Araştırmacının Amacı: Ortaokul öğrencilerinin okulda, müzede ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenimine yönelik görüş ve deneyimlerini ortaya çıkarmaktır.
- d. Araştırmacının Nedeni: ☐ Bilimsel araştırma Tez çalışması
- d. Araştırmacının Öngörülen Süresi: Kasım 2023- Aralık 2023 (1 Ay)
- e. Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 250 ve üzeri
- f. Araştırmacının Yapılacağı Yer(ler):
 - 1)
 - 2)
 - 3)
 - 4)
 - 5)
 - 6)

Çalışmaya Katılım Onayı:

"Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce gönüllüye / katılımcıya verilmesi gereken bilgileri gösteren Aydınlatılmış Onam Formu adlı metni kendi anadilimde okudum ya da bana okunmasını sağladım. Bu bilgilerin içeriği ve anlamı, yazılı ve sözlü olarak açıklandı. Aklıma gelen bütün soruları sorma olanağı tanındı ve sorularıma doyurucu cevaplar aldım. Çalışmaya katılmadığım ya da katıldıktan sonra çekildiğim durumda, hiçbir yasal hakkımdan vazgeçmiş olmayacağım. Bu koşullarla, söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. Bu metnin imzalı bir kopyasını aldım."

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı:

Soyadı:.....

İmzası:

(Varsa) Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin:

Veli veya Vasisinin (kendi el yazısı ile)

Adı:

Soyadı:.....

İmzası:

Not: Bu form, iki nüsha halinde düzenlenir. Bu nüshalardan biri imza karşılığında gönüllü kişiye verilir, diğeri araştırmacı tarafından saklanır.

EK 6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Metaforlarla Sosyal Bilgiler

Burada ise sizden istenilen okulda sosyal bilgiler öğrenme, müzede sosyal bilgiler öğrenme ve sanal müzede sosyal bilgiler öğrenme denildiğinde aklınıza gelen metaforları nedenleriyle aşağıda bırakılan boşluklara yazmanızdır.

Metafor: Bir şeyi başka şeyle anlatmaya, benzetmeye yarayan mecazlardır. Örneğin; Öğretmen bir ışıktır. Çünkü; çevresindekileri bilgisiyle aydınlatır. (Burada öğretmen mecaz olarak ışığa benzetilmiştir ve bu bir metafordur.)

Okulda sosyal bilgiler öğrenmegibidir.

Çünkü;

Müzede sosyal bilgiler öğrenmegibidir.

Çünkü;

Sanal müzede sosyal bilgiler öğrenmegibidir.

Çünkü;

Yarı Yapılandırılmış Görüşmelerde Sorulacak Sorular

Bana biraz bahset en sevdiğin dersler neler? Bu dersleri neden seviyorsun?

En sevmediğin dersler neler? Bu dersleri neden sevmiyorsun?

Kelime ilişkilendirme aşamasında bulduğun on kelime nereden aklına geldi? Açıklayabilir misin?

Peki, haydi şimdi resmine bakalım, tipik bir ders denilince neler çizdin? Bu resimlerini bana anlatır mısın?

Bakalım sosyal bilgiler denilince nasıl metaforlar oluşturdun?

Çizme- Yazma Formu

Siz okulda sosyal bilgiler dersindeyken biri kapıyı açsa içeride neler görür? Tipik bir sosyal bilgiler dersinizi çizip anlatınız. Öğretmeninizi, arkadaşlarınızı, sınıfın fiziksel yapısını, kullanılan materyalleri, dersin konusunu ve genel olarak neler yaptığınızı çizebilir misiniz?

Okulda sosyal bilgiler dersini resim çizerek anlatınız.

Müzedede sosyal bilgiler dersini resim çizerek anlatınız.

Sanal müzedede sosyal bilgiler dersini resim çizerek anlatınız.

